

prævaricationis prædestinata est justa. Unde et Psalmista : *Quia tu reddit unicuique juxta opera sua* (*Psalm. lxi, 13*). Unde enim et bonis gloria perennis, et malis mors infelix , nisi ab eo qui reddit unicuique secundum opera sua ? Non tamen pure a Deo mors , sed sit ex hominis prævaricatione per justitiam Dei in hominis poenam. Hoc ideo , quia sunt nonnulli qui diabolum sic ponunt mortis auctorem , quasi ultioris judicem. Auctor est quidem mortis per suggestionem peccati , sed per potentiam retributionis nec auctor , nec creator. Est et poenarum custos et exhibitor; nec tamen ex propria potentia , sed ex concessione divina.

CAPUT V. — 6. Sed iis quæ prescrispimus quidam opponunt quod scriptum est , *Mortem Deus non fecit unquam* (*Sap. 1, 13*). Quibus non surda aure prætereundum est, quod alias scriptum est , *Mors et vita a Deo est* (*Ecclesiastes xi, 14*). Nam opponuntur , *Mortem Deus non fecit unquam*, oppono , *Mors et vita a Deo est*. His quippe oppositionibus in litteratura nulla reconciliatio est , in intelligentia nulla repugnancia. *Mors enim sicut et vita , non tantum dupliciter*, sed etiam tripliciter intelligi potest. In primo namque homine et animam et carnem Deus creavit immortalē. Ante peccatum ergo vixit anima, vixit caro , non sub integrus timore , sed sub immortalitatis conditione. At dum homo peccavit, anima obiit. Hæc est mors quam

Deus non fecit. Caro tamen vixit post mortem animæ, sed sub mortis expectatione. Mors ergo animæ, peccatum ; mors carnis, dissolutio elementorum ; mors animæ et carnis, pena infernalis. Sic et vita, alia est carnis et animæ ante peccatum , alia carnis post peccatum , alia animæ et carnis post dissolutionem elementorum. Vita quidem omnis a Deo est; sicut et mors carnis, quæ est dissolutionem elementorum ; et mors animæ et carnis, quæ est ultio offensionis. Mortem autem animæ, quæ est cæterarum principium et causa, nunquam fecit Deus : quia scriptum est , *Qui peccatum non fecit* (*1 Peter. ii, 22*). Sed mortem animæ non sic intelligas, ut mortem carnis. Moritur namque caro , solutionem sui patiendo : moritur autem anima non sic, sed vitam mutando.

7. Jam quæ sint prædestinationes alligationis, quæ conditionis ; satis, ut reor, dictum est : sed earum quæ conditionis sunt , aliæ ad gloriam, aliæ ad poenam. Quos enim Deus suos fidei opere futuros esse prænovit, hos prædestinavit ad gloriam : quos absque correctione diabolica persuasiō militaturos esse præscivit , hos pro certo prædestinavit ad poenam. Navis mentis nostræ, nisi exercitio bona meditationis regatur, ventis vanarum cogitationum afflantibus, per diversa fluctuabit , et demum sub periculo demersio- nis conquatetur.

DE LIBRO CUJUS INSCRIPTIO ERAT,

S. AURELII AUGUSTINI HIPPONENSIS EPISCOPI,

AD ARTICULOS SIBI FALSO IMPOSITOS RESPONSIONES.

Iste liber, incipiens in hæc verba, *Quidam christiana ac fraternali charitatis obliti, in tantum existimationem nostram quoquo modo student laedere, ut eum se evitare nocendi cupiditate non videant*, nomen Augustini in veteribus aliquot manuscriptis codicibus præferebat. Hinc errandi occasio data primis Augustiniæ orum operum editoribus, Amerbachio et Erasmo, qui cum librum inter Augustini polemica opera contra Pelagianos, ejusdem sancti Doctoris nomine prænotatum retulerunt. Ipse omnino est liber Prospere refellantis objectio- nes Vincentianas, qui suo loco in tertia parte hujus Appendix exhibetur.

Appendicis

PARS SECUNDA,

CONTINENS

VARIA SCRIPTA ET MONUMENTA

AD PELAGIANORUM HISTORIAM PERTINENTIA ;

Quorum comparatione polemicæ in eosdem hæreticos Augustini lucubrations illustrantur.

GENNADIUS, IN LIBRO SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM.

Pelagius Brito ¹ hæresiarches, antequam produc- retur hereticus , scripsit studiosis necessaria , libros tres de fide Trinitatis , et pro actuali conversatione Eulogiarum ex divinis Scripturis librum unum, capitulo- rum indicis in modum Cypriani martyris præsi- gnatum. Postquam vero hæreticus publicatus est , scripsit haeresi sue faventia.

Idem, ibidem.

Cœlestius antequam ad Pelagium concurreret , imo adhuc adolescens , scripsit ad parentes suos de monasterio epistolas in modum libellorum tres, omni-

Deum desideranti necessarias. Moralis siquidem in his dictio nihil ibi viti post modum proditi, sed totum ad virtutis incitamentum tenuit.

INCIPIT COMMONITORIUM

ADVERsus HÆRESIM PELAGII ET COELESTII VEL ETIAM
SCRIPTA JULIANI A MARIO MERCATORI SERVO CHRISTI.

1. Quesitio contra catholicam fidem apud nonnullos Syrorum , et præcipue in Cilicia a Theodoro quondam episcopo oppidi Mansentii (^a) jamdudum mota , nunc usque penes paucos eorum admodum

(a) Legendum, *Mopsuesteni*. Photius in Biblioth. cod. 177, memorat quinque libros Theodori « contra asserentes peccare hominem natura, non voluntate : » re ipsa autem scriptos contra peccati originalis assertores , Hieronymum et Augustinum aliosque catholicos. Nam in adversariis suis

¹ In Gennadii editis deurat, *Brilo*. Exstat in antiquissimo Corbetensi exemplari, sed geminata littera *t*, *Brillo*.

re itar, nec ea palam profertur; sed ab ipsis qui de ea formicantur¹, vclut catholicis, intra Ecclesias interium retinetur: Progenitores videlicet humani generis Adam et Eoam mortales a Deo creatos, nec quemquam posterorum sui prævaricatione transgressi lassisse, sed sibi tantum nocuisse, seque mandati reos apud Deum fecisse, alterum penitus nullum.

2. Hanc inoptam et non minus inimicam recte fidei quæstionem, sub sanctæ recordationis Anastasio Romanae Ecclesie summo Pontifice (a) Rusinus quondam natione Syrus Romanum primus invexit (b); et, ut erat argutus, se quidem ab ejus invidia nubens, per se proferre non ausus, Pelagium gente Britannum monachum tunc decepit, eumque ad predicatam apprime imbuti atque instituit impiam vanitatem. Quique mox ausus in apostolum Paulum commentarios condere, cum ad illum locum notissimum ad Romanos venisset Epistolæ, ubi ita continetur, *Propterea sicut per unum hominem peccatum intravit in hunc mundum, et per peccatum mors; et ita in omnes homines pertransiit (Rom. v. 12)*, etc., ibidem eos tantum reos dicit, « atque obnoxios illa prævaricatione teneri, qui hunc in prævaricandis Dei mandatis voluerint imitari; non omnes qui ex ejus sunt per successionum scripsi semine generati. Atque hinc latius de sequentibus locis hujus Epistole disputat; et pronuntiat, « Nullum hominum prorsus per generationem Iesum fuisse, nec Iedi Adæ peccati transgressione, sed imitatione, » inquit, « quia prior ille in genere humano peccavit; et illum reum et obnoxium fieri, qui hunc propria voluntate, non nascendo, sed peccando fuerit imitatus. »

3. Huic Pelagio adhaesit Cœlestius, nobilis natu quidem, illius temporis auditorialis scholasticus (c), sed naturæ virtus eunuchus matris utero editus. Illic a Pelagio prædicto institutus, sensum istum impissimum mercurius imbibit, ac multis incredibili loquacitate amentias hujus suæ participes et complices fecit; aususque palam publiceque his verborum sententiis ejusdem sensum passim disseminare per populos: id est, *Adam mortale factum, qui sive peccaret, sive non peccaret, fuisse moriturus. Quoniam peccatum Adæ ipsum solum fecit, et non genus humaanum. Quoniam infantes qui nascuntur, in eo statu sunt, in quo Adam fuit ante prævaricationem. Quoniam neque per mortem Adæ omne genus hominum moriatur, quia nec per resurrectionem Christi omne genus hominum resurgit. Quoniam infantes, etiamsi non baptizentur, habeant vitam æternam. Quæ quinque capitula unam impissimam et nefandam sententiam gerant. Adiecit præterea: Posse esse hominem sine peccato, et facile dei mandata servare: quia et ante Christi adventum fuerunt homines sine peccato: et quoniam lex sic mittit ad regnum cœlorum, sicut Evangelium.*

4. Haec atque hujusmodi etiam Julianus et ceteris

¹ Gomerius ex conjectura emendat, cornicantur.

Theodorus quinque hæc capitula ut errores reprehendit: I. Homines natura, non voluntate peccare; natura, inquam, non ea qua conditus est Adam, sed ea quam post peccatum adeptus sit, quando per prævaricationem atque peccatum, malam pro bona, mortalemque pro immortalis commutavit. II. Infantes tametsi recens uatos, peccati immunes non esse, cum propter Adæ prævaricationem natura in peccatis constituta ad omnes ejus posteres peccatrix, ut ipsi loquantur, natura propagetur. III. Sanctum Baptisma sacrificium corporis communionem in peccatorum remissionem, quin etiam ipsis infantibus allata habeat præbere. IV. Neminem præterea mortalium esse justum. V. Nuptias et concupiscentiam, quibus genus humanum propagatur, perverse naturæ opera esse asserunt; in quam quidem per peccatum Adam delapsus naturæ virtus mox malorum omnium examen suscepit. »

(a) Anastasius, Innocentii præcessor, creatus Romanae Ecclesie episcopus anno 398: obiit anno 402.

(b) Vide supra, librum de Peccato Originali, n. 3, et hic infra ad excerpta ex Hieronymo.

(c) Auditorialis scholasticus, idem ac forensis, ut intelligitur ex Augustino, lib. 2 contra Julianum, n. 37, et lib. 6, n. 34.

ejus communipularibus placuisse (a), etc.

EX LIBRO DE HERESIBUS VULGATO PER SIRMONDUM SUB TITULO PRÆDESTINATI.

.. Octogesimam et octavam hæresim in Pelagio se invenisse Sedes apostolica sub papa sancto Innocentio docuit, dum Cœlestius Pelagi discipulus apud Carthaginem doceret, *Posse homines sine peccato esse, natura sibi sufficiente sola humana*. Restitui ei quidam Paulinus diaconus, defensor et procurator Ecclesie Mediolanensis: cuique in conventu sacerdotum multa capitula objecit contra fidem catholicam; quæ Cœlestius damnare neglexit, dicens, *Non ad me pertinet de his quæ objicitis, ubi meum nomen est, et crimen alienum*. Tunc illi obtulerunt ei libros suos, ubi dicebat, *Ipsam sibi hominis naturam ad perfectionem posse sufficere: hoc est, Tantam potest homo exercere justitiam, ut etiam sine peccato possit esse si velit. Adam mortale factum, qui sive peccaret, sive non peccaret, esset moriturus. Sic lex misit ad regnum, sicut Evangelia. Infantes in remissionem peccatorum baptizandos esse ideo confitemur, propter regulam universalis Ecclesie. Nihil obsuisse generi humano peccatum Adæ. Omnia hæc oppositionum genera ad damnandum objiciebantur Cœlestio. Sed ille dicebat, multa esse in his quæ teneret fides ejus, et propter ipsa cetera damnare non posse. Tunc ad relationem peue omnium Afrorum episcoporum, papa Innocentius damnationem et Pelagio et Cœlestio conscripsit. Illi autem, sive antequam damnarentur ab universalis Ecclesia, sive postquam damnati sunt, non cessaverunt scribere, *Posse hominem sine peccato esse; et nihil obsuisse Adam humano generi; et infantes non ideo baptizandos, quia habere possint originale peccatum; et naturam tam bene factam a Deo, ut sibi sola sufficiat ad hoc ut possit curere peccato.**

2. Contra hos suscepit sinc scriptura quidam Constantius tractator. Post hunc autem, scripsit contra hos et Augustinus Hippomensis episcopus, et Hieronymus presbyter Bethlehemitæ. Pelagiani tamen, seu Cœlestiani, catholicæ plebi permixti sunt, quia Ecclesiam aliam non habent: et ideo ubi eis evenerit, communionem non renuent. Dicunt enim unius confessionis se esse in hac parte, in qua Eucharistia confitetur: *De quaestione enim, aiunt, non de communione discernimur. Pro hoc ausu, et a nostris, si reprehendantur, periculis subjacent, et a suis execrationi habentur. Habent enim et presbyteros, et episcopos suos.*

3. Ipse autem Pelagius ita in Commentario suo ad Romanos scribit, dum ageret illum locum quo ait Apostolus, *Quoniam per unum hominem in hunc mundum peccatum intravit, et per peccatum mors; et ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt (Rom. v. 12)*; tangens Cœlestium qui contra traducem peccati primus scripsit, his verbis ait: *Hi, inquit, qui contra traducem veniunt, ita illam impugnare nituntur: Si Adæ peccatum etiam non peccantibus obfuit, ergo et Christi gratia etiam non creditibus prodest. Addunt etiam hoc: Si baptismus tollit originale illud peccatum, et duobus baptizatis nati debent hoc carere peccato. Quomodo enim mittunt ad posteros quod ipsi in se munire habuerunt? Hec sicut ab ipso Pelagio sunt scripta, possumus.*

4. De hoc itaque quod dictum est, « Posse hominem sine peccato esse, » objectum est illis ita: Aut potest, et adjutorium non querit; aut non potest, et adjutorium querit. A quocumque enim auxiliū queritur, dicit se id quod vult facere implore non posse: alioquin irisorie poscit, qui potest hoc solus, pro quo adjutorium postulat, adimplere. Verbi gratia, deinceps pondo cuiuscumque rei si levare voluerim, et adjutorium quæram ridiculum videor exhibere dum pescos. At vero si ducentas aut amplius velum levare

(a) Sequentia reperies infra, ubi de Juliano.

libras, quia id implere non possum, auxilium flagito, et immensis precibus adjutorium quero, precipue si status vite meae in hoc videtur pondere positus, ut si pondus quod memoravi nou levavero, ad vitam pervenire non possim.

5. De duobus autem baptizatis natum nihil habere de fide parentum, haec nos ratio docet; quoniam hi qui baptizati sunt duas habent nativitates, unam qua eos generavit caro, aliam qua eos generavit Spiritus sanctus: et ex his duabus generationibus nati, duas generationes ad posteros mittunt; unam de carne, conjugii ministerio, aliam de spiritu, Baptismate conservando. Hic ergo qui de baptizatis natus est, interrogabo de qua re natus est: de carne, id est, de prima generatione, an de spiritu, id est, de secunda generatione. Si de spiritu natus est, baptizari non debet. Quare? Quia Spiritus sanctus eum fecit nasci, non libido conjugii. Sicut autem de conjugio carnali, id est, de masculo et feminis, restat ut unde sunt regenerati de Christo et Ecclesia, suam iterum regenerent problem. De primo enim est Adam quod nascimur; de secundo autem Adam quod iterum recreamur: dicente sancto Apostolo, *Factus est primus homo Adam in unum viventem, novissimus Adam in spiritum vivificantem. Sed non prius quod spirituale est, sed quod animalia est; deinde, quod spirituale est. Primus homo de terra, terrenus; secundus homo de celo, caelestis.* Ergo sicut portavimus imaginem terreni, id est, sicut creavimus filios carnaliter, portemus et imaginem caelestis, id est, quos creavimus carnaliter, spiritualiter recreemus, aut ipsi qui carnaliter creati sumus nutu Creatoris, iterum ejus gratia spiritualiter recreemur. *Hoc autem dico, dixit Apostolus, quia caro et sanguis,* id est, prima tantum generatione homines nati, nisi gratiam divinam meruerint adipisci, *regnum Dei invenerire non possunt, neque corruptio incorruptionem possidebit* (*1 Cor. xv. 45-50*).

TIMOTHEUS

PRESBYTER CONSTANTINOPOLITANUS, IN OPUSCULO DE RECEPCIONE HERETICORUM (a).

De Pelagio et Celestio.

Isti idem senserunt cum Nestorio vani sensu viro: quandoquidem et in synodo Ephesina plura de ipsis mala protulerunt, quasi vellet impius Nestorius Pelagi et Celestii dogmam renovare. Fertur de illis, quod temporibus Theophilii episcopi Alexandrini (b) Innocentius Romani insurrexerint in Ecclesiam, quod predicti antistites multa certamina adversus eos suscepserint, quodque scripto fuerint condemnati. Porro hi duo heretici, Pelagius et Celestius, quemadmodum ait, nec episcopi, nec clerici, nec omnino ex ordine sacro fuerunt; at velut monachi vagabantur, conspirantes adversus veritatem: sed et dogmata tenebant impiorum Manichaeorum (c).

PHOTIUS, IN BIBLIOTH. COD. 54.

1. Lector est liber contra Pelagianam et Celestianam heresim, cuius haec inscriptio: Exemplar actorum ab Occidentis episcopis adversus Nestorianam dogmata. Hic refert eandem esse Nestorianam et Celestianam heresim: testemque laudat Cyrilium Alexandrinum episcopum Theodosio imperatori quod Nestorianam et Celestianam heresim eadem sit scriben-

(a) Ex Joannis Baptiste Cotelerii editione, in Eccles. Græc. monum. tomo tertio, qui eundem Timotheum athoniticam heresim, quia cum silentio præterit, vixisse arbitratur.

(b) Verius, si diceret, *Theodoti Antiocheni*. Quia re ipsa Theodotus, teste Mercatore in Commonitorio super Celestii nomine, synodus Antiochiae in causa Pelagi habuit circiter annum 420; postque eam Pelagius, detecta ejus heresi, ab illis partibus ejectus est. At vero Theophilii Alexandrinii tempore ignota erat Pelagiana heresim, que excedit Carthaginem. Corrigendus etiam Photius, Timothei errorum secutus infra, in Biblioth. cod. 54.

(c) Vide librum de Gestis Pelagi. n. 63.

tem. Planum id est, inquit. Celestiani enim de corpore seu membris Christi, hoc est, de Ecclesia petulantem ista jactant: Non Deum ipsum, id est Spiritum sanctum, fidem ipsis, omninoque ad vitam, pietatem et salutem necessaria privatum distribuere uniuersique, prout velit, sed constitutam hominis naturam, que per transgressionem et peccatum beatitudine excidit, atque a Deo separata morti tradita est, pro merito voluntatis uniuersiusque Spiritum sanctum et ad vocare et repellere. Nestoriani vero de ipso etiam corporis capite Christo eadem sentire et affirmare audent. Afferunt enim, quandoquidem nostra Christus natura sit participis factus, et Deus omnes homines similiiter salvos fieri velit, uniuersumque etiam per arbitrii sui libertatem proprium peccatum corrigere, et Deo dignum se facere. Quapropter non ipsum Verbum esse ex Maria editum, sed qui ex ea genitus est, ob naturalis voluntatis dignitatem Verbum habere concomitans, et sola cum Verbo communice rationis dignitate et appellatione.

2. Porro haec quidem Pelagiana seu Celestiana heresim, in Oriente viguit, sed in Occidente quoque propagata est, et Carthaginem in Africa ab Aurelio atque Augustino reprehensa et convicta variisque publice conciliis damnata. Qui vero sic sentire, ejecti tanquam hereticis extra Ecclesiam, temporibus episcoporum Theophilii Alexandriæ, et Innocentii urbis Romæ, tam a Romanis, quam Africanis, cœterisque Occidentis episcopis.

3. Ipse quidem Pelagius in Palæstina synodo, cui episcopi quatuordecim aderant, absolutus fuit, cum alia quidem objectorum capitum, ut stulta, omnino abiecerat atque damnasset; alia vero a se quidem dicta confessus esset, non eu tamē sensu, quo accusatores illa interpretarentur, at prout cum Ecclesia catholica concordarent. Accusatores erant Neporus et Lazarus, Gallicani episcopi, qui quæstiōne de illo habite non interfuerūt, ob alterius eorum invenitudo veniam precati, ne se sisserent. Sic in iis quæ ad Aurelium Carthaginis episcopum scripsit Augustinus, prodit (*De Gestis Pelagi*, n. 2).

4. Post sancti Augustini mortem cœperunt qui, iam in clero impium illud dogma afferere, male etiam loqui de Augustino, atque adeo conviciis incosse, tanquam arbitrii libertatem ablatam docuisset. Verum Celestinus Pontifex Romanus de sancto viro, et contra eos qui hanc heresim exsuscitarent, ejus regionis episcopis scribens, errorem nuper revocatum cohibuit. Cum temporis deinde progressu, secte hujus homines per heresim suæ abjurationem Ecclesiæ restituisti, iterum malum ab illis renovatum fuit. At Septimus episcopus pestis renascentis cursum repressit, datis ad Leonem, Ronæ tum Sedem apostolicam tenente, litteris: qui Leo serventi zelo contra impios depugnavit. Post non diu rursum veluti existere atque renasci e mala radice impudenter cum cœpisset, Ronæ etiam quidam pro heresi libere locuti sunt: quos Prosper bono sane divinus libris adversus eos in vulgus editis facile dissipavit; Leone, quem diximus, etiam tum Romanam Sedem occupante.

5. Haec eadem heres anathemate iterum damnata est in sacra Ephesina synodo. Damnavit et Joannes Alexandrinus episcopus in apologia ad Gelasium Romanum episcopum, non solum Pelagianam heresim, verum etiam Pelagium ipsum, atque Celestium, una cum Juliano, qui ipsorum sectator deprehensus est (a).

PROSPER, IN LIBRO DE INGRATIS.

1. Dogma quod antiqui satiatum felle draconis, Pestiferò vomuit coluber sermone Britannus: Hac primos boniules cretos ditione serebat, Ut seu prescriptum mandatum transgrederentur,

(a) Regius codex, *Scipionem*.

(b) Photii codex aliis de Pelagianis exhibetur infra ad syed. Carthag. an. 418.

Sive inculpati servata lege manerent,
Mortem istam prouersis, qua carnem vita relinquunt,
Oppeterent : quae non peccato paria, sed ipso
Instituente Deo comes esset fixa creatis.
Progenitos igitur nullum traxisse reatum
De patribus : neque dissimiles nunc nascier illo
Ortu primorum, qui libertate male usi
Peccarunt, forma nocui, non semine, proli.
Posse autem insontes omnes virtutis in arce
Vitam agere, et menti ingenitum servare decorum :
Arbitrio quoniam subsistat recta volentis
Naturalis bonus, lexque insita cordibus intus
Hoc moneat, quod scripta foris. cui gratia Christi
Addita, perlungit latens generaliter in se
Condiderit, sacro si vellent fonte novari :
Ut sponte attractum venia solvente reatum
Sponte sua in vires proprias natura rediret :
Quoque per errores esset spoliata vigore
Hunc servare semel posset purgata receptum.
Tam dives vero hoc donum Bajismatis esse ,
Et tam multa homini conferri federe in isto ,
Ut parvis etiam, vitioque carentibus omni
Congrat, ut qui sunt geniti bone, sint meliores,
Naturaeque bonum adjecto illustretur honore.
Nullum autem ex cunctis exsortem munera hujus
Judicio genitum esse Dei : sed quemque mereri
Libertate sua, ut carpiat promissa vocantis.
Quae sint aversis indebita, debita rectis.
II. Talia cum demens late diffundenter error,
Commentisque rudes traheret lethibus aures,
Adfuit exhortante Deo provisa per orbem
Sanctorum pia cura patrum, non dispire motu
Conficiens diros jaculis coelestibus hostes.
Hisdem namque simul decretis Spiritus unus
Intonuit. Pestem subeuntem prima recidit
Sedes Roma Petri : quae pastoralis honoris
Facta caput mundo, quidquid non possidet armis
Relligione tenet. Non segnior inde Orientis
Rectorum cura emicuit : captumque nefandi
Dogmatis auctorem construxit lege benigna
Commentum dammare suum, nisi corpore Christi
Abiungi, et sancto mallet grege dissociari.
Lene quidem hoc, nimirumque malos tolerasse videtur
Judicium : sed sancta fides examine in illo
Vixit oborturam diro de semine prolem.
Prospectum namque est, divino et munere cauimus ,
Uli licet instantem declinans bestia poenam ,
Perfidiae secum sensus tenuisset eosdem ,
Ipsa tamen proprium germen dammando necaret ,
Ore malam extinguitu sobolem , quam protulit ore.
Tunc etiam Bethlei praecleari nominis hospes ,
Hebraeo simil et graeo, latioque venustus
Eloquio, morum exemplum, mundique magister
Hieronymus libris valde excellentibus bostem
Dissecuit : noscique dedit, quo turbine veram
Vellent exortare lucem obscurare teuehra.
Quid loquar et curam, magna quam gessit in urbe
Constantinopolii docto bonus ore sacerdos
Atticus, antiqua legatos haereticorum
Confutando fide ; de qua tunc impia corda
Quamvis se obducta tegerent velamine forma
Judicii et tacitice tuleraut tormenta repulse?
Pratreto quanto fuerit bene mota tumultu
Clara Ephesus, non passa suis consistere tectis
Vasa ira, et morbi flatus, et semina mortis.
Quaque fide tellus etiam Trinacria fervens
Agmina vtpereum propriis exegredit oris.
Tu causam fidei flagrantius, Africa, nostrae
Exsequeris; tecumque suum jungente vigorem
Iuris apostolici solo, fera viscera bellii
Confici, et lato prosternis limite victos.
Convenere tui de cunctis urbibus almi
Pontifices; geminaoque scena celeberrima cœtu ,
Decernis quod Roma probet, quod regna sequantur.
Nec sola est illuc synodorum exserita potestas,
Cea quos non possent ratione evincere nostri,
Vi premerent: discussæ artes, virusque relectum est
Haereticorum sensus; nullumque omnino relicturn,
Docta fides quod non dissolveret argumentum.
Condita sunt, et scripta manent, quæ de cataractis
Æterni fontis fluxere undante meatu ,
Et ter centenis procerum sunt edita linguis :
Sic moderante suam legem bonitate severa,
Ut qui damnato vellent de errore reverti,
Acciperent pacem, pulsis qui prava tenerent.
An aliud in finem posset procedere sanctum
Concilium, cui dux Aurelius, ingeniuumque
Augustinus erat? quem Christi gratia cornu

Utere rigans, nostro lumen dodit ævo,
Accensum vero de lumine. Nam cibus illi,
Et vita, et requies, Deus est; omnisque voluntas
Unus amor Christi est, unus Christi est honor illi :
Et dum nulla siti tribuit bona, fit Deus illi
Omnia, et in sancto regnat sapientia templo.
III. Istius ergo inter cunctos, qui de græge sancto
Insanas perulare feras, industria major ,
Majus o, us, totum præstantius imitavit orbem.
Nam quocunque gradum convertit callidus hostis,
Quaque per ariphages anceps iter egit operata,
Hujus ab occuru est præventus, mille viarum
Insidiis aditum non reperientibus ullum.
Cumque fecis rabies avidorum exclusa luporum
Fridererit, inque omnes mendacia verteret artes,
Ne mentes ullarum ovium corrumperet posset,
Neu dubia obliquis turbaret corda querelis ,
Istius ore veri fecit Deus : istius ore
Flumina librorum undum efluxere per omnem,
Quæ mites humilesque bibunt, cani; isque animorum
Certant vitalis doctrinæ immittere rivos.

EX EODEM PROSPERO, EPITAPHIUM HERESIS PELAGIANÆ ET NESTORIANÆ.

Nestorianæ lues successi Pelagianæ,
Que tamē est utero prægenerata meo.
Insolitus miserere genitrix et filia natæ,
Prodigi ex iuso germine quod peperi.
Nam fundare arcem meritis prior orsa superbis ,
De capite ad cor us ducere opus volui.
Sed mea du proles in summa armatur ad imis ,
Congrua bellandi temora non habui.
Et consanguineas post tristia vulnera fraudis
Aspera conservi prælia fine pari.
Me tamen una dedit victimam sententia letho,
Illa volens iterum surgere, bis occidit.
Necum oritur, mecum moritur, mecumque sepulcrum
Latrat, et inferni carceris ima subit :
Quo nos præci, ites insania superbia mersit,
Exutas donis, et tumidas meritis.
Nam Christum pietate operum et mercede, volentes
Esse Deum, in capitis feedere non stetimus :
Sperantesque animi de libertate coronam,
Perdidimus quam dat gratia justitiam.
Quique igitur geminare miseraris iusta ruine,
Ne nostro exitio consociare cave.
Nam si, quæ Domini data munera sero fatemur,
Hic homini credis debita, noster eris.

COMMONITORIUM ALIUD MERCATORIS CONTRA PELAGIATOS.

Exemplum Commonitorii, quod super nomine Coœlestii
græco sermonem a Mercatore datum est, non solum Ecclesiæ
Constantinopolitanæ, sed etiam plurimis religiosissimi
mis viris; obtatum quoque plissimo principi Theodosio
semper Augusto; fūpsum ex græco in latinum translatum
per eundem Marium Mercatorem Christi servum, in
consulatu Florentii et Dionysii vv. cc., per quod commo
nitorum cognito funestissimo errore, imperiali præcepto
tam Iuliani defensor et sequax ejus cum ceteris sociis
et participibus suis, quam postea idem Coœlestius de
Constantinopolitanæ urbe detrusi, in synodo quoque
Ephesiensi ducentorum septuaginta quinque ejusco
rum sententia postmodum in præsenti damnati sunt.

I Coœlestius quidam eunuchus matris utero editus,
ante viginti plus minus annos (a) discipulus et auditor
Pelagi egressus ex urbe Romana, Carthaginem
Africæ totius metropolim venit, ibique de infra scri
ptis capitulis apud Aurelium episcopum memorare
urbis per libellum a quedam Paulino diacono sanctæ
memoriae Ambrosii Mediolanensis episcopi et accusatus,
sicut gestorum confessio se habet, quibus idem
libellus insertus est (quorum gestorum exemplaria
habemus in manibus), tanquam haec non solum ipse
doceret, sed et per provincias conspirantes sibi di
versos, qui haec per populos disseminarent, misisset :
id est, « Adam mortalem factum, qui sive peccaret,
sive non peccaret, moriturus fuisset. » Quoniam
« peccatum Adæ ipsum solum lœvit, et non genus

(a) Id est, circiter annum Christi 410 : quandoquidem da
tum prænotatur Commonitorium in consulatu Florentii et
Dionysii, qui incidit in annum 429.

humani. Quoniam et parvuli qui nascuntur, in eo statu sunt, in quo Adam fuit ante prævaricationem. Quoniam et neque per mortem vel prævaricationem Adae omne genus hominum moriatur, neque per resurrectionem Christi omne hominum genus resurgat. Quoniam et lex sic mittit ad regnum celorum quomodo et Evangelium. Quoniam et ante adventum Domini fuerunt homines impeccabiles, id est, sine peccato. De quibus omnibus capitulis superscriptis septem paribus synodalium gestorum patres et episcopi regionis illius restiterunt Cœlestio (a), et jusserunt ut eadem condemnaret, quia essent hereticorum sensus. Sed Cœlestius nullo modo acquiescens, quinimum resistens actis iisdem quibus frequenter auditus est, ecclesiastica communione privatus est.

2. A qua sententia ad Romani episcopi examen ereditum appellandum. Quia nox idem ipso appellatione neglecta, Ephesum Asiae urbem contendit, ibique ausus est per obreptionem locum presbyterii pertere. Inde post aliquantos annos, sub sanctæ memoria Attico episcopo, urbem Constantinopolitanam petuit; ubi in similibus detectus magno studio sancti illius viri, ex predicta alma urbe detrusus est, litteris super ejus nomine et in Asiam et Thessalonicam et Carthaginem ad episcopos missis, quarum exemplaria balentes proferre sumus parati.

3. Prædictus tamen Cœlestius etiam hinc ejectus, ad urbem Romanam sub sancte memoria Zosimo episcopo tota festinatione perrexit: ubi actis, quoniam exemplaria habemus, interrogatus, cum ab illo cognitore aliquatenus terretur, crebris responsibus et prosecutionibus suis spem praesernavit, condannare se illa capitula, de quibus apud Carthaginem fuerat accusatus, promittens. Id enim et instantius iubebatur, ab eoque vehementius ut id faceret expetiebatur, atque ob hoc ipsum nonnulli illius sancti sacerdotis humanitate dignus est habitus; et sic epistolam quamdam benignitatis plenam ad Afros episcopos meruit; qua ille abusus est, vel adhuc abutitur ad multorum ignorantium deceptionem.

4. Episcopis vero ex Africa rescribentibus, omnemque causam quæ apud eos facta fuerat exponentibus, missis etiam gestis exiude, quæ fuerant tunc cum illo vel de illo confecta (b); vocatus ad audiendum pleniorum, ut quæ promiserat festinaret implere, id est, ut damnatus prædictis capitulis, sententia Afrorum pontificum, quæ fuerat communiione privatus, absolveretur, non solum non adfuit, sed etiam ex memorata Romana urbe profugit: atque ob hoc a beatae memorie prædicto Zosimo episcopo scriptis amplissimis vel longissimis perdamnatus est, in quibus et ipsa capitula de quibus accusatus fuerat continentur, et omnis causa tam de Cœlestio supra scripto, quam de Pelagio magistro ejus præviore, videtur esse narrata; quorum scriptorum et nos hic habemus exemplaria, et ad Orientales Ecclesiæ Ægypti diœcesim, et Constantinopolim, et Thessalonicam, et Jerosolymam, similia eademque scripta ad episcopos transmissa esse suggestimus.

5. Ut autem et Pelagius cum isto pariter damnatur, istud in causa est. Ausus est memoratus ante vastationem urbis Romæ (c) in apostolum Paulum

(a) Iste locus mendosus creditus est, atque a viris eruditis, qui Mercatoris Commonitorium primi vulgarunt, varie editus. Veterum librorum lectionem, quia hic inter se consentiunt, reddidit clarissimus Baluzius. Nihil, opinamur, voluit aliud Mercator, nisi ut intelligeremus, de septem capitulis Cœlestii alia fuisse contra ipsum pari numero condita: sicut factum videbitis contra Pelagium, in ea scriptio quam hic post Diopolitanam synodum subjicimus. Certe capitula Cœlestii septem in altero Commonitorio Mercatoris referuntur supra, col. 1681, n. 3. Ex iis unum hic omissum a librariis, scilicet, « Quoniam infantes, etiawi nou baptizentur, habent vitam aeternam. »

(b) Vide Librum secundum contra duas Epistolas Pelagianorum, n. 3.

(c) Vastationem Urbis eam indicat, quæ ab Alarico Gothorum rege facta est anno Christi 410.

commentarios condere (a), et his edere de quorum amicitia presumebat. Explanare autem se putavit singula Apostoli verba vel sensus. In Epistola igitur quæ est ad Romanos, cum ad illa loca venisset, ubi Vas electionis ita loquitur, *Propterea sicut per unum hominem in hunc mundum peccatum intravit, et per peccatum mors; et ita in omnes homines mors pertransiit;* hactenus credidit exponendum: quem librum ejus habemus, et proferimus ad convincendum inimicum ejus errorum. Ita ergo idem ait: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum et per peccatum mors:* Exempli, inquit, *et seu imagine eius est: quia sicut cum non esset peccatum, per Adam subintravit; sic et cum non transiisset justitia apud alios, vita per Christum reparata est. Et in omnes homines mors pertransiit:* Cum sic, inquit, *qui peccant, similiter et moriuntur. Neque enim aut in Abraham aut Isaac aut Jacob mors pertransiit, de quibus Dominus ait, Hi omnes vivunt* (Luc. xx, 38). Hic autem, inquit, *propterea dicit omnes mortuos, quoniam multitudo peccatorum non excipiuntur pauci justi: sicut et ibi,* inquit, *Non est qui faciat bonitatem, non est usque ad unum* (Psal. lxi, 2, 4); et iterum illud, inquit, *Omnis homo mendax* (Psal. cxv, 11). Aut certe in illos omnes pertransiit, inquit, *qui humano ritu, non cœlesti simili conversati.* Et post pauca: *Sed regnabit mors ab Adam usque ad Moysem, etiam in eos qui non peccaverunt in similitudinem prævaricationis Adæ:* Sive cum non esset, inquit, *qui inter justum et injustum discerneret, putabat mors se omnium dominari; sive in eos qui mandatum tantum Adam prævaricati sunt, hoc est, de filio Noe, quibus præceptum est ut animam in sanguine non manducarent, et de filiis Abraham, quibus circumcisio mandata est: sed et in eos qui præter mandatum legem contemplaverunt naturalem. Qui est forma futuri: Quoniam, inquit, *sicut Adam præter contumaciam a Deo formatus est, sic et Christus ex virgine fabricante Spiritu sancto processit: sive, sicut quidam dicunt, forma a contrario, hoc est, ut sicut caput ille peccati, sic iste caput justitiae est. Sed non sicut delictum, ita et donum: Ne in forma,* inquit, *et aquilitas putaretur. Si enim in unius prævaricatione multi mortui sunt, multo magis donum et gratia Dei per unum hominem Christum in multos abundavit* (Rom. v, 12-15): Plus valuit, inquit, Apostolus, gratia in vivificando, quam peccatum in occidente; quia Adam se solum et nos posteros interfecit, Christus vero et eos qui tunc erant in corpore, et eos qui postea futuri erant liberavit.*

6. Hic sollicitus catholicus lector notet quid dicat, Adam non sibi soli, sed et posteris suis nocuisse. Tene superiore definitionem ejus. Posteros enim hic dicit, non omnes omnino et ubique totos homines lesos illius peccato; sed illos tantum qui per imitationem similiter suis peccatis et propriis facti sunt rei prævaricationis, sicut Adam; qui sine dubio ii ipsi pronepotes ejus et posteri esse inventiuntur.

7. Hic autem, inquit, *qui contra traditum peccati sentiunt, aliter eos qui defendunt traditum impugnare conantur. Si peccatum, inquit, Adæ etiam non peccantibus nocuit; ergo et Christi justitia non creditibus prodest: quoniam similiter, immo plus dicit Apostolus per unum liberari, quam per unum ante perierunt. Deinde dicunt, inquit, *Si Baptismus mundat antiquum illud veterotestamentum peccatum, qui de duobus baptizatis nati fuerint, debent hoc carere peccato: non enim potuerunt ad posteros transmittere, quod ipsi minime habuerunt. In hoc adiungit, inquit, *Quoniam si anima non est ex traduce, sicut nec est, sed sola caro habet traditum peccati, sola et ponam meretur* (b). Injustum est enim, ut hodie nata anima non ex massa Adæ, tamen**

^a Garnerius, acriter.

(a) Vide librum tertium de Peccatorum Meritis, n. 1 sqq. et librum de Peccato Originali, n. 31.

(b) Vide Augustini epistolam 190, ad Optatum, n. 22.

antiquum peccatum portet alienum : quia nec rationabile est, ut Deus, qui propria peccata dimittit, unum imputet alienum.

8. Et iterum in alio sermone suo idem Pelagius, « Si peccator, » inquit, « genuit peccatorem, ut parvulo ejus peccatum originale in Baptismi acceptione solvatur; justus ergo justum gignere debuit. Si parentes, » inquit, « post conversionem propria peccata non tradunt, multo magis filii eorum per eos nocere non potuerunt. Si priorem hominem contigit causam mortis fecisse, ergo per Christi adventum mori jam non oportebat. Si per peccatum Adæ mors orta esset, nunquam post remissionem peccatorum, quam nobis liberator donavit, moreretur. Plus ergo valuit peccatum Adæ omnes omnino homines occidendo, quam Christi gratia in salvando, que non omnibus, sed tantum credentibus profuit. Neque enim omnes qui nascuntur ex Adam, si etiam renascuntur in Christo : » et reliqua.

9. Que omnia supra scripta capitula, ut jam superius dictum est, continet illa beatæ memorie episcopi Zosimi epistola, que Tractoria dicitur, qua Cœlestius Pelagijsque damnati sunt; que et Constantiopolim, et per totum orbem missa subscriptionibus sanctorum Patrum est roborata : cui Julianus et reliqui complices ejus subscribere detrectantes, consenteantosque se nolentes iisdem patribus facere, non solum imperialibus legibus, sed et sacerdotalibus statutis depositis atque exuctorati, ex omni Italia deturbatis sunt; ex quibus plurimi resipescentes, et a prædicto errore correcti, regressi sunt supplices ad Sedem apostolicam, et suscepti suas Ecclesiæ receperunt.

10. Prædicti sane Cœlestius et Pelagius non tunc primo a sanctæ memoria Zosimo videntur esse damnati, sed ab eis decessore sanctæ recordationis Innocentio, a quo et Julianus fuerat ordinatus, qui post illorum damnationem usque ad prædicti Innocentii episcopi excessum e vita in ejus communione permanens et perseverans in sincera sententia, et communicans damnatori predictorum, ipse quoque sine dubio Pelagium Cœlestiumque damnavit; et quid nunc desiderat, aut de quo queritur ignoramus.

11. Ut autem a sancte recordationis Innocentio damnarentur, talis existit causa. Post Romanæ urbis vastationem in Palæstina degelat Pelagius. Inventi sunt a quibusdam studiosis episcopis (a) libri ejus, in quibus multa et varia adversus fidem catholicam conscripta esse videntur. Ili cum litteris in Africam Patribus et episcopis missi sunt; ubi tribus concilis congregatis (b), memorati lecti sunt libri. Exinde relationibus Romam missis, ipsi quoquo libris pariter destinatis, apostolica sententia rescribentis ad predicta concilia emanavit, que eosdem ipsis, Cœlestium Pelagijsque ecclesiastica communione privavit: quorum scriptorum exemplaria habemus in manibus. Adhuc etiam Jerosolymis constitutus Pelagius accusatus fuit apud synodum (c). Et primo quidem tergiversando, ambiguis quibusdam se professionibus legens, et prosequens dubia vel respondens, illam tunc videtur episcoporum audientiam delusiisse. Sed postmodum evidenter deprehensus, insistentibus accusitoribus a posteriori syndo, cui sancte memorie Theodosius Antiochiae præsedit episcopus (d), atque detectus, a sanctis quoque ac venerabilibus Jerosolymorum locis est deturbatus: ejusdemque sancti Theodosii ad reverendissimum urbis Rome episcopum, et sanctæ recordationis Praylii Jerosolymitanæ episcopi (e) missa scripta testantur; quorum exemplaria ad do-

(a) Herote et Lazaro.

(b) Tres inde ad Innocentium scriptæ synodicae epistole, que inter Augustinianas sunt ordine 175, 176, et 177: quanquam haec non proprie synodica, sed familiaris est epistola.

(c) Diopolitanam.

(d) Theodosius Antiochiae post Alexandrum creatus episcopus forte anno Christi 411, et mortuus anno 427.

(e) Joanni Praylii in Jerosolymitana sede successit sub initium anni 417.

cumentum habemus in manibus.

12. In ipsa autem accusatione capitulorum, que eidem tunc Pelagio objecta sunt, etiam hoc contingatur, cum aliis exsecrandsis quæ Cœlestius tanquam ejus discipulus sentiebat; id est, « Infantes, etiam si non baptizentur, habere vitam æternam. » Illud quæque quod superius positum est capitulum sentiri a Cœlestio, et esse consentaneum magistri sui doctrine memoravimus, id est, « Legem sic mittere ad regnum cœlorum sicut Evangelium : » Pelagius quibusdam scriptis suis aperte confirmat atque pronuntiat. Denique libellus est ejus, quem habemus in manibus ad quandam Livianam¹ vidnam sermonem continentem exhortatorium, in quo ita habetur: « Simplicitatem, » inquit, « sequi Christi famulam decet; non hanc que stultitia magis est quam simplicitas, sed illam de qua Scriptura dicit, *Benedicta anima omnis simplex* » (Prov. xi, 25, sec. LXX): « dicente alibi Scriptura, *Maledictus omnis homo qui non permanet in omnibus quæ scripta sunt in libro legis, ut faciat ea* » (Deut. xxvi, 26) « Hinc, » inquit, « ostenditur hanc esse simplicitatem veram, que Dei mandata non insensata securitate contemnit; sed eam quæ legis præcepta sapienti timore custodit. Dicendo enim maledictum eum esse, qui non permanet in his que scripta sunt, a contrario benedictum esse non vult qui non omnia præcepta servaverit; et si omnis simplex benedictus est, ergo simplex ille est qui omnia præcepta legis impleverit. »

13. Afferere hunc illud, quod toties iam superius dictum est, « Ad regnum cœlorum libros Moyæ sicut Evangelium mittere, » nullus Catholicorum, qui hoc capitulum legerit, dubitat, nec intelligendo difficultatem aliquam poterit sustinere. Et quia indiscretæ legem in eodem impiissimo capitulo nominavit, si Mosaicam, cuius testimonium maledicti posuit, aperte nos in Judaismum attrahere tentat. Quod si ad legendum se per fallaciam, legis nomine Evangelium se dixerit nominasse, in eo quidem quod legem Evangelium appellat, non errat; sed in eo est impius, in quo sub simili et æquali² nos maledicto qui sub Evangelio sumus constituere non pertimescit, exquians legi circumcisionis et omni Judaismo evangelicam gratiam. Unde etiam discipulus ejus Cœlestius aperte ausus est pronuntiare, « Legem sic mittere ad regna cœlorum sicut Evangelium. » Manifestum est enī, secundum Pelagium, quia si sub eodem vel simili adhuc sumus vinculo, etiam sub Evangelii tempore, ut si quid tanquam homines erraverimus, aut unum de præceptis Evangelii non impleverimus, esse nos maledictos. Quod si ita est, quod absit, tamen ut ille vult sit dictum, exæquatum est legi veteri Evangelium: et ubi erit dictum Pauli apostoli, *Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum* (Galat. iii, 13); quia scriptum est, *Maledictus omnis homo qui non permanet in omnibus quæ scripta sunt in libro legis, ut faciat ea?* Quin etiam subdescendens hunc ipsum sensum latius in eodem sermone libelli hujus exequitur, et latius eum commendat. Post multa enim ibi ait: « Odisse, maledicere, et invidere, mentiri, detrahere, et detrahentibus credere, leve aut nullum putatur esse peccatum: sed hi qui hoc putant oblitii sunt, quoniam et levis præcepti obnoxios gehennæ legimus esse mancipandos. Dixisse enim, » inquit, « Dominum manifestum est: *Quicumque dixerit fratrem suum, Fatue, vel, Racha, reus erit gehennæ* » (Math. v, 22).

14. Illos igitur in ejusmodi impiissimis erroribus reprehensos, Pelagium scilicet et Cœlestium, ad satisfactionem Ecclesie Julianus et ceteri sui participes vel modo condement: et si quos consulunt adversus catholicam fidem non recte sentire, nominatum desi-

¹ Sunt qui loco, Julianam, positum putent, Livianam, sive amanuensium errore, sive certo quodam auctoris consilio.

² Vir clarissimus Saluzius veteres codices secutus edidit, in quo sub similitate quali nos, etc.

gnare non dubitant; et ecclesiastico ordine a nobis recipient pro nostra possibilitate responsum, aut ab eo certe quem dicunt¹ a sensu catholicis devire. Sicut enim in supernis presati sumus, jam multi qui Cœlestium et Pelagium cum eo fuerant senti, Juliani quoque participes et socii facti, derelicto eo, Pelagioque damnato, Sedi apostolice se submittentes, et pœnitere super his quæ male sensorant profientes, a sanctis Patribus digni habiti miseratione suscepti sunt.

DE PELAGIANA HERESI

EJUSQUE AUCTORE AC DEFENSORIBUS.

Prosper, in Chronico, ad annum Christi 413.

Hac tempestate Pelagius Brito dogma nominis sui contra gratiam Christi, Cœlestio et Julianu adiutoribus exserit, multosque in suum errorem trahit: predicans, unumquemque ad justitiam voluntate propria regi: tantumque accipere gratie, quantum meruerit: quia Adae peccatum ipsum soluū lacerit, non etiam posteros ejus obstrinxerit: unde et volentibus possibile sit omni carere peccato: omnesque tam insontes nasci quam primus homo ante prævaricationem fuit: nec ideo baptizandos ut peccato exuantur, sed ut sacramento adoptionis honorentur.

PELAGII HERESIS IN AUGUSTINI NOTITIAM VENIT.

Augustinus, in libro de Dono perseverantie, n. 53.

Cum et ipsos (libros Confessionum mearum) edidimus (a) antequam Pelagiana heresis ex-titisset; in eis certe dixi Deo nostro, et saepe dixi: *Da quod jubes, et jube quod vis.* Quæ mea verba Pelagius Romæ, cum a quodam fratre coepiscopo meo suis eo praesente commemorata, ferre non potuit, et contradicens aliquanto commotius, pene cum eo qui illa commemoraverat litigavit.

Idem, in libro de Gestis Pelagii, n. 46.

Prius absens et Romæ constituti Pelagi nomen cum magna ejus laude cognovi: postea cepit ad nos fama perferre, quod adversus Dei gratiam disputaret; quod licet dolorem, et ab eis nihil diceretur, quibus credere, ab ipso tamen tale aliquid, vel in ejus aliquo libro, nosse cupiebam; ut si inciperem redarguere, negare non posset. Postea vero quam in Africam venit, me absente, nostro, id est, Hipponeensi littore exceptus est; ubi omnino, sicut compéri a nostris, nihil ab illi hujusmodi auditum est: quia et citius quam putabatur, inde protectus est. Postmodum ejus faciem Carthaginæ, quantum recolo, semel vel iterum vidi, quando cura Collationis, quam cum hereticis Donatistis habituri eramus (b), occupatisinus fui: ille vero etiam ad transmarina properavit. Interea per ora eorum, qui ejus discipuli serabantur, dogmata ista serabant: ita ut Cœlestius ad ecclesiasticum Judicium perveniret, et reportaret dignam sua perversitate sententiam.

DE SYNODO CARTHAGINENSI

CONTRA COELESTIUM CIRCA INITIUM AN. 412 HABITA (c).

Augustinus, in libro de Gestis Pelagii, n. 62.

Ista heresis cum plurimos deceperisset, et fratres, quos non decepserat, conturbaret; Cœlestius quidam talia sentiens ad judicium Carthaginensis Ecclesie perdactus, episcoporum sententia condemnatus est.

¹ Substitutum fuerat, dicent; proque hac lectione citabatur Bellovacensis codex, sed falso, teste Baluzio, qui in eo ipso codice reperit, dicunt.

(a) Circiter annum Christi 400.

(b) Anno 411, mense Junio.

(c) Prima istius contra Pelagianam heresim synodi tempus habemus ex alterius synodi Carthaginensis ad Innocentium ejus istola, inter Augustinianas ordine nonagesimas, illis videlicet verbis: «Unde factum est ut recensendum petierimus quid ante ferme quinquennium super Cœlestii nomine hic fuerit agitatum, » etc. Scripta fuit hac epistola synodica anno 416. Synodus ergo contra Cœlestium que ferme quinquennio præcessera, aut anni est excusatis 411, ut in eundem anni 412.

Idem, in epistola 157, ad Hilarium, n. 22.

Cœlestius in ejusdem civitatis (Carthaginensis) Ecclesia jam ad presbyteril honorem subrepere coepit: sed fidelissima libertate fratrum propter has ipsas contra Christi gratiam disputationes usque ad judicium episcopale perductus est. Tamen coactus est confiteri, propter baptizandos parvulos, quod et ipsi redemptio sit necessaria, etc. Sed quia magis convictus et ab Ecclesia detestatus, quam correctus et pacatus, abscessit, etc.

Idem, in libro de Peccato Originali, nn. 2, 3.

De Gestis ecclesiasticis Carthaginensis hæc ejus verba descriptimus: *Annelius episcopus dixit: Sequentia recitentur. Et recitatum est, Quod peccatum Adæ ipsi soli obfuerit, et non generi humano. Et cum recitatum esset, Cœlestius dixit: Dizi de traduce peccati dubium me esse; ita tamen ut qui donavit Deus gratiam peritæ consentiam; quia diversa ab eis audivi, qui utique in Ecclesia catholica constituti sunt presbyteri. Paulinus diaconus dixit: etc. (a)*

Idem, in libro de Gestis Pelagii, n. 23.

Hæc ita objecta sunt, ut etiam apud Carthaginem a Sanctitate tua (b) et ab aliis tecum episopis dicerentur audiita atque dannata. Ubi quidem, ut recolis, ipse non fui: sed postea cum venissem Cartaginem, eadem gesta recersi.

PELAGIANA DOGMATA CUM EORUM REPUTATIONE.

Ex Hieronymi epistola ad Cœsiphontem¹.

1. Non audacter, ut falso putas, sed amanter studoseque fecisti, ut novam mihi ex veteri mituere queriuerem, quæ ante litteras tuas plerisque in Oriente decepit, ut per siunulatam humilitatem superbiam discenter, et digerent cum diabolo, *In cælum ascendam, supra cœli sidera ponam thronum meum, ero similis Altissimo (Isai. xiv, 13, 14).* Quæ enim potest admissa major esse temeritas, quam Dei similitudinem, non dicam similitudinem, sed aequalitatem vindicare, et brevi sententia omnium hereticorum venena complecti, quæ de philosophorum, et maxime Pythagoræ et Zenonis principiis Stoicorum sive manarunt? Illi enim quæ Graeci appellant *τέλον*, nos perturbationes possumus dicere, ægritudinem videlicet et gaudium, spem et metum, quorum duo præsentia, et duo futura sunt, assurunt extirpari posse de mentibus, et nullam Abram radicemque vitiorum in homine omnino residere, meditatione et assidua exercitatione virtutum, etc. Pulebre quidam nostrorum ait: *Philosophi patriarchæ hereticorum, Ecclesia puritatem perversa maculavere doctrina (Tertullianus, libro contra Hermogenem, et libro de Animâ): ut nesciant illud dictum de humana fragilitate, Quid gloriari, terra et cœli (Eccl. x, 9)?* præsentium cum illud quidem Apostolus dicat, *Vide alieni legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, et ducentem me in captivitatem; et iterum: Non enim quod volo, hoc ago; sed quod nolo, id operor (Rom. vii, 23, 19).* Si quod non vult operatur, quomodo stare potest hoc quod dicitur, *Posse hominem sine peccato esse, si velit?* Quia ratione potest esse quod velit, cum Apostolus asserat, se quod cupiat impere non possit? Cumque ab eis querimus, qui sint illi quos absque peccato putent; nova stropha cludere cipiunt veritatem, *se non eos dicere qui sint vel fuerint, sed qui esse possint,* etc. David dicit: *Eccle enim in iniurialibus conceptus sum (Psal. L, 7),* etc. Et in alio psalmo, *Non justificabitur in conspectu tuo onus vivens (Psal. cxlvii, 2).* Quod testimonium sub nomine pietatis nova argumentatione cludunt: aiunt enim ad comparationem Dei nullum esse perfectum, etc.

¹ In antiquissimo Collertino codice prænotatur, ad Cœsiphontem Urbicum. Orosius vero in Jerosolymitano conventu, anno 415 celebrato, eam ad Cœsiphontem, seu Testiphontem datum dicit, et nuper editam ab Hieronymo.

(a) Sequentia vide in libro de Peccato Originali, nn. 3 et 4.

(b) Aurelium episcopum Cartag. aliquogutur.

2. Nihil novi asserunt, qui in hujuscemodi applaudentes sibi perfidia simplices quidem et indoctos decipiunt, sed ecclesiasticos viros, qui in lege Dei die nocte meditantur, decipere non valent. Pudeat ergo eos principum et sociorum suorum, qui aiunt, *Posse hominam sine peccato esse, si relit*, quod Graci dicunt *ἀναπάρτητος*. Et quia hoc Ecclesiarum per Orientem aures ferre non possunt, simulant se, *sine peccato quidem dicere, sed ἀναπάρτητος dicere non audere*: quasi aliud sit sine peccato, aliud *ἀναπάρτητος*, et non grecum sermonem, qui apud illos compositus est, duobus verbis sermo latinus expresserit. Si *absque peccato* dicas, et *ἀναπάρτητος* dicere te diffiteris, damna eos ergo qui *ἀναπάρτητος* prae dicant. Sed non facis. Nostri enim quid intrinsecus discipulos tuos doceas, aliud ore commemorans, et aliud celans conscientia; nobisque alienis et indoctis loqueris per parabolas, tuis autem mysteria confiteris; et hoc juxta Scripturam te facere jactis, quia dictum est, *Turbis Jesus in parabolis loquebatur*; et ad discipulos in domo dicit, *Vobis datum est scire mysteria regni caelorum, illis autem non est datum (Matth. xiii, 10 et 11)*. Sed, ut dicere coeperam, exponam breviter principum et sociorum tuorum nomina, ut animadvertis qualium consortio gloriari. Manichaeus Electos suos, quos inter apsidas ¹ Platonis in coelestibus collocat, dicit omni carere peccato, nec si velint posse peccare. Ad tanta enim eos virtutum culmina transcendisse, ut carnis operibus illudant Priscillianus in Hispania pars Manich.ei, de turpitudine ejus discipuli diligunt plurimum, verbum perfectionis et scientiae sibi temere vindicantes, etc. Unde et vos asseritis, *Eos qui absque legis scientia sint, peccata vitare non posse*: etc. Evagrius Iberita², etc., edidit librum et sententias *nepl. ἀταύτως*, quam nos impossibilitatem vel imperturbationem possumus dicere, etc. Hujus libros per Orientem grecos, et interpretante discipulo ejus Rusino latinos plerique in Occidente lectitant, etc. Vis adhuc et alium nosse tui erroris principem? Docirina tua Origenis ramuscula est, etc. Nec erubescas de societate talium, renuens eorum nomina quorum blasphemiam jungeris. Joviniani secunda questio, tui ingenii disciplina est. Quidquid illi responsum est, tibi responsum credito, etc.

3. Illud vero quod ad decipientes homines quosque postea huic sententie coaptarunt, « Non absque Dei gratia, » cum prima legentes fronte decipiat, introspectum et diligentissime ventilatum, decipere non potest. Ita enim « Dei gratiam » ponunt, « ut non per singula opera ejus uitam et regamur auxilio, sed ad liberum referant arbitrium, et ad praecptum legis : » ponentes illud Isaiae, *Legem enim in adjutorium dedit eis Deus (Isai. viii, 20, sec. LXX)*; ut in eo Deo referenda sint gratiae, quod tales nos considerit, qui nostro arbitrio possimus et eligere bona et vitare mala. Et non intelligent ista dicentes, quod per os eorum intolerabilem blasphemiam diabolus sibilat, etc. Unus discipulorum ejus, ino jam magister et totius ductor exercitus, et contra Apostolum vas perditionis, per solecismorum, et non, ut sui iactitant, syllogismorum, spinula occurrens, sic philosophatur et disputat: *Si nihil ago absque Dei auxilio, et per singula opera ejus est omne quod gessero; ergo non ego qui labore, sed Dei in me coronabitur auxilium; frustaque dedit arbitrii potestatem, quam implere non possum, nisi ipse me semper adjuverit. Destrutur enim voluntas, qua alterius ope indiget. Sed liberum dedit arbitrium Deus, quod aliter liberum non erit, nisi fecero quod voluero. Ac per hoc, aut utor semel potestate quae mihi data est, ut liberum servetur arbitrium : aut si alterius ope indigo, libertas in me arbitrii destruetur. Qui haec*

¹ Editu, *inter annas*. At nonnulli vetustissimi codices, *inter apsidas*: quo nomine circulos in stellis appellatos a tracis testatur Minius, libro 2 Hist. nat., cap. 13.

² Quidam ms., *Hebiorita*. Alius, *Iborita*. Editio Fr., *Hyberiorita*.

dicit, quam non excedit blasphemiam? quae haereticorum venena non superat? Asserunt se per arbitrii libertatem nequaquam ultra necessarium habere Deum, etc.

4. Quod autem sursum deorsum jactitant, *Liberum a nobis arbitrium destrui*: audiant e contrario, eos arbitrii libertatem destruere, qui male eo abutuntur adversum beneficium largitoris, etc. Audite, queso, audite sacrificium. Si, inquit, voluero currere digitum, movere manum, sedere, stare, ambulare, discurrere, sputa jacere, duobus digitalibus navium purgamenta decutere, relevare alvum, urinam digerere; semper mihi auxilium Dei erit necessarium? etc. Injuriam tibi fieri putas et destrui arbitrii libertatem, si ad Deum semper auctorem recursas, si ex illius pendes voluntate, et dicas, *Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos (Psal. xxiv, 15)*? Unde et aedes lingua proferre temeraria, *Unumquemque suo arbitrio regi*. Si suo regitur arbitrio, ubi est auxilium Dei? si Christo rectore non indiget, quomodo scribit Jeremias, *Non est in homine via ejus (Jerem. x, 23)*; et, *A Domino gressus hominis diriguntur (Psal. xxxvi, 23)*?

5. Facilia dicas Dei esse mandata. Et tamen nullum proferre potes, qui universa compleverit, etc. Soletis et hoc dicere: *Aut possibilia esse mandata, et recte a Deo data; aut impossibilia, et non in iis esse culpam qui accepere mandata, sed in eo qui dedit impossibilia*. Numquid praecepit mihi Deus, ut essem quod Deus est; ut nihil inter me esset et Dominum creatorem, ut major essem Angelorum fastigio, ut haberem quod Angeli non habent? De illo scriptum est quasi proprium, *Qui peccatum non feci (I Petr. ii, 22)*, etc. Alioquin per se tua sententia destruetur. Asseris, *Posse hominem esse sine peccato, si relit*: et post gravissimum somnum ad decipiendas rudes animas frustra conari adjungere, *non absque Dei gratia*. Si enim semel per se homo potest esse sine peccato, quid necessaria est Dei gratia? Sin autem sine illius gratia nihil potest facere, quid necesse fuit dicere posse quod non potest? *Potest, inquit, esse sine peccato, potest esse perfectus, si voluerit*. Quis enim Christianorum non vult esse sine peccato? aut quis perfectio recusat? etc. *Possibilita*, inquit, *mandata dedit Deus*. Et quis hoc negat? Sed quomodo haec intelligenda sit sententia, *Vas electionis apertissime docet*, etc.

6. Reclamabis et dices, *Manichaeorum dogma nos sequi, et eorum qui de diversis naturis Ecclesia bella concinnant, asserentium malam esse naturam qui immutari nullo modo possit*. Et hoc non mihi, sed Apóstolo imputa, qui novit aliud esse Deum, aliud hominem; aliam carnis fragilitatem, aliam spiritus fortitudinem. Caro enim desiderat contra spiritum, et spiritus contra carnem; et haec invicem sibi adversantur, ut non quae volumus, illa faciamus (*Galat. v, 17*). A me nunquam audies, malam esse naturam: sed quomodo sit carnis fragilitas disserenda, ipso qui scripsit docente discamus, etc.

7. Frustra blasphemas, et ignorantium auribus ingenis, *nos liberum arbitrii condemnare*. Dammatur ille qui damnat. Cæterum nos ex eo differimus a brutiis animalibus, quod liberi arbitrii conditi sumus: sed ipsum liberum, ut diximus, arbitrium Dei nititur auxilio, illiusque per singula ope indiget: quod vos non vultis; ut qui semel habet liberum artitrium, Deo adjutore non eget.

8. Illud quoque argumentum vestrum ferre quis possit? Dicitis his verbis: *Aliud est esse, aliud esse posse. Esse non est in nostra potestate: esse autem posse generaliter dici; quod licet aliud non fuerit, tamen possit esse qui esse voluerit*. Rogo, *qua est ista argumentatio, posse esse quod nunquam fuerit?* etc.

9. Loquere quod credis, publice predica quod secreto discipulis loqueris. Qui dicas te habere arbitrii libertatem, quare non libere quod sentis loqueris? Aliud audiuit cubiculorum tuorum secretia, aliud

ro:trorum populi: etenim vulgus indoctum non potest arcanorum tuorum onera sustentare, nec capere solidum cibum, quod infantie lacte contentum est. Necdum scripsi, et communaris nihil rescriptorum tuorum fulmina; ut scilicet hoc timore perterritus non audeam ora reservare: et non animadvertis, idcirco nos scribere, ut vos respondere cogamini, et aperte aliquando dicere, quod pro tempore, personis, et locis, vel loquimini, vel tacetis. Nolo vobis liberum esse negare quod semel scriperitis. Ecclesie Victoria est, vos aperte dicere quod sentitis. Aut enim idem responsuri estis, quod et nos loquimur; et nequamnam eritis adversarii, sed amici: aut si contra nostra dogniti dixeritis, in eo vincemus, quod omnes cognosceat Ecclesiae quid sentiat. Sententias vestras prodisse, superasse est. Patet prima fronte blasphemia: non necesse habet convinci, quod sua statim professione blasphemus est, etc. Eunomiani, Ariani, Macedoniani, nominibus separati, impietate concordes, nullum nobis laborem faciunt: loquuntur enim quod sentiunt. Sola haec heresis est, quae publice erubescit loqui, quod secreto docere non metuit, magistrorum silentia profert rabies discipulorum: quod audierunt in cubiculis, in tectis prædicant; ut si placuerit auditoribus quod dixerint, referatur ad gloriam magistrorum; si displicerit, culpa sit discipuli, non magistri, etc.

10. Nullius in hoc opusculo nonum propriæ tangitur: adversus magistrum perversi dogmatis locuti sumus. Qui si iratus fuerit atque rescriperit, suo quasi ius prodetur indicio, ampliora in vero certamine vulnera suscepturus, etc. Ergo, doctor ergo, aut defende quod locutus es, et sententiarum acumen astruc eloquio subsequenti; ne, quando tibi placuerit, neges quod locutus es: aut si certe errasti quasi homo, libere confitere, et discordantium inter se reddite concordiam. In mentem tibi veniat, tunicae Salvatoris nec ac militibus fuisse consciassam. Fratrum inter se cernis iugia: et rideas atque letaris, quod alii tuo nomine, alii Christi appellantur. Imitare Jonam, et dicio: *Si propter me ista tempestas, tollite me et mittite in mare* (*Jona* 1, 12), etc.

11. Quod autem in Scripturis sanctis justi appellantur, ut Zacharias, et Elisabeth, Job, Joseph, et Iosias, et multi querunt nominibus sacra Scriptura contexta est: quanquam in promisso opere plenus, si gratiam Dominus dederit, dicturus sim, tam in presenti epistola hoc breviter perstrinxisse sufficiat, quod justi appellantur, non quod omni virtute careant, sed ex majori parte virtutum, etc.

12. Illud quod te per sancte et illustris domus conciliabulum præcor atque commoneo, ne per unum, aut ut multum, tres homunculos suscipiant tantarum fræces herescon, aut ut parum dicam, infamiam: ut ubi primum virtus et sanctitas landabatur, ibi præsumptionis diabolice et sordidissima: societatis turpitudine versetur. Sciantque qui hujuscemodi hominibus opes suggerant, hereticorum multitudinem congregare, et Christi hostes facere, et contrarie adversarios frustaque aliud lingua pretendere, cum manu aliud sentire comprobetur.

DE PELACIO.

Hieronymus, in Praefatione libri 1 in Jeremiam.

Nuper indoctus calumniantur erupit, qui Commentarios meos in Epistolam Pauli ad Ephesios reprehendentes patat. Nec intelligit, nimia stertens vecordia, leges commentariorum; in quibus multæ diversorum ponuntur opiniones, vel tacitis, vel expressis auctoren nominibus; ut lectoris arbitrium sit, quid potissimum eligere debeat, decernere. Quanquam et in primo ejusdem operis libro praefatus sim, me vel propria vel aliena dicturum, et ipsos commentarios tam veterum scriptorum esse, quam nos. Quod non videns præcursor ejus Grunnius (*a*), olim nîsus

(a) Rufinian Aquileiensem hoc vocabulo notare solet Hieronymus, diversum a Rufino syro, quem etiam præcur-

est carpere. Cui duobus respondi libris, quæ iste quasi sua profert, et alio jam calumniantे purgata sunt: ut præterea contra Jovinianum volumina, in quibus dolet virginitatem nuptiis, et nuptias digamie, digamiam polygamie esse prælatam. Nec recordatur solidissimus et Scotorum pulibus prægravatus (*a*), nos in ipso dixisse opere: *Non damno digamos, immo nec trigamos, et si fieri potest, octogamos: plus aliquid inferam, etiam scortatorum recipio penitentem: quidquid æqualiter licet, æquali lance pensandum est.* Legat ejusdem operis apologiam, quam ante annos plurimos aduersus magistrum ejus gaudens Roma suscepit: et tunc animadvertis alienis se vocibus blasphemare, et in tantum esse imperitum, ut ne maledicta quidem habeat propria, sed inimicorum etiam olim sepulturum contra nos utatur rabie.

Ejusdem Praefatio libri 2 in Jeremiam.

Secundum, frater Eusebi, in Jeremiam librum celeri sermone dictamus, avertentes parumper aures, ne audiamus judicium sanguinis, et interfectorum animas deploremus; qui opinione virtutum quotidie corrunt in superbiam, et Deo se similes arbitrantur: ut æqualitatem, quam impia Arianorum heresis in Filio negat, cunctis hominibus tribunt; et ponant in coelum os suum: et nihil future sanctorum beatitudini amplius derelinquant. Quorum furori respondimus, ut potuimus: et si Dominus vitam dederit, plenius responsuri sumus.

Idem, in Praefatione libri 3 in Jeremiam.

Non est passus diabolus, me optata quiete contentum, Scripturarum sanctorum explanationi insistere, et hominibus lingue meæ, Hebreorum Graecorumque eruditione in tradere: sed id agit diebus et noctibus, et aperte et per insidias, veris falsa miscendo, immo universa mendacia subdolo melle circumliniens; ut qui audit verborum dulcedinem, venena pectoris non fornicet. Pacem pollicetur, ut graviora bolla exercat: ridet, ut mordeat: manum offert, ut ex improviso simplicem interficiat Abner. Nimis illud est quod et Apostolus loquebatur: *Non enim ejus ignoramus astutias* (*Il Cor.* 11, 11). Hic tacet, alibi criminarum; mittit in universum orbem epistolas bilbinae, prins auriferas, nunc maledicas, et patientiam nostram de Christi humilitate venientem, male conscientie signum interpretatur: ipseque natus, latrat per Albinum¹ canem, grandem et corpulentum, et qui calcibus magis possit savire quam dentibus: habet enim progeniem Scoticæ gentis, de Britannorum viciniis: qui juxta fabulas poetarum, instar Cerberi, spirituali perentientes est clava, ut aeterno cum suo magistro Plutone silentio conticescat.

Ejusdem Praefatio libri 4 in Jeremiam.

Semper diabolus bona operi imminet, ubique gradientibus ponit laqueos, etc. Multis et de toto hec orbe confluentibus turbis, et sanctorum fratrum monasteriisque curis occupatus, commentarios in Jeremiam per intervalla dictabam; ut quod debeat otio, supercesset industrie: cum subito heresis Pythagoræ et Zonianæ etæcæ et ævæproprio, id est, impascibilitatis et impoccantie, quæ olim in Origene, et dum in discipulis ejus, Grunnius, Evagrius Ponticus, et Joviniano jugulata est, coepit reviviscere, et non solum in Occidente, sed et in Oriente partibus sibiare, et in quibusdam insulis, precipueque Siciliis et Rhodi, maculare plerosque, et crescere per dies singulos, dum secreto docent, et publice negant. Cui respondere, diu tacens et dolorem silentio devorans.

sorem fuisse Pelagi, prodiit Mercator in Comonitorio, n. 2 supra, col. 1681.

¹ Editi, *Alpinum*. Vetus codex Cigiranensis, *Alpinum*. Idem forte quod Britannum; quia Britannia insula ex aliis rupibus olim *Alpinum* appellata est.

(a) Pelagius scilicet, quem infra dicit, habere progeniem scoticæ gentis de Britannorum vicinia. In eum Paulus Orosius in Apologetico libro, cap. 27: « *Balneis,* » inquit, « epalpus nutrius, latos humeros gestas robustaque cervicem præferens etiam in fronte pinguedinem. »

crebra fratrum expostulatione compulsa sum : nec tamen hoc usque prorupi, ut auctorum nomina possem ; matens eos corrigi quam infamari. Nec enim hominum, sed erroris inimicus sum : qui mihi ut vicem talionis et genitium sui doloris illiderent, veteres magistrorum suorum calumnias concinnantes, in tantum elingues et miseri demonstrati sunt, ut ne male dicere quidem suis verbis potuerint. Quorum tunc temporis, editis adversus eos libris, nunc consutatae sunt : quos qui legere voluerint, liquido pervidebunt eanis eos iusta Isaiam esse mutos, qui latrare ne sciant (*Izai. LVI, 10*) ; habentes quidem voluntatem et rabiem mentendi, sed artem flingendi ei latrandi non habentes. Quibus loqar compendio : Aut bona sunt quae docetis, aut mala. Si bona, defendite libere ; si mala, quid occulte miseris errore jugulatis, rectaque fidei ad decipiendos simplices quoque lactatis expositione¹ ? qua si vera est, cur absconditur ? si falsa, cur scribitur ? Rogo, quae est ista insania ? Præcipiente apostolo, ut parati simus ad satisfaciendum omni poscentis nos rationem de ea quae in nobis est spe (*I Petr. III, 15*) ; et propheta clamante, *Loquebar de testimonitis tuis in conspectu regum, et non confundebar* (*Psal. cxviii, 46*) : isti publicum fugiunt, et susurrant in angulis perditorum ; dolentque quasi pro suis, que sim metuunt consisteri. Cumque generaliter adversum vitia quid et hereticos dixerimus, se peti queruntur : namque conscientiae dissimilatae diu indignatione pronuntiant. Quod si cavendum nobis est, ne veterem lardere videamus necessitudinem, si superbissimum haeresim spirituali mucrone trunca mus : ergo sustinendum erunt nobis crucis prodite fidei, et dicendum cum propheta : *Versus sum in miseria, dum nathi infigitur spina* (*Psal. xxxi, 4*). Quin potius audiant illud apostolicum, *Obedire Deo magis oportet, quam hominibus* (*Act. V, 29*) ; et iterum, *Si hominibus placarem, Christi servus non essem* (*Galat. I, 10*). Verum hec in proprio, nisi tacuerint, opere plenius exsequemur.

DE JEROSOLYMITANO CONVENTU

IN CAUSA PELAGI PER JOANNEM EPISCOPUM HABITO IN
FINE JULII, ANNO CHRISTI 415 (a).

Ex Pauli Orosii Apologetico libro, cap. 2-4.

1. Mihi necessitas est injuriam manifestare, quam passus sum ; cunctis pateat quid fecerunt. Dei enim et voluntas et ordinatio est, ut malum quod per patientiam tolerabatur, necessarie proderetur, et per contentionem furoris eorum ipsis dignam mercedem quam oportuit erroris sui recipientibus, non solum pessimorum denotatio fieret dogmatum, sed corripiendarum manifestatio personarum. Patres enim et qui jam quieverunt martyres et concordes², Cyprianus, Hilarius, et Ambrosius, et quibus etiam nunc permanere adhuc in carne necessarium est, qui sunt columnæ et firmamenta Ecclesie catholice, Aurelius, Augustinus, et Hieronymus, multa jam adversus hanc nefariam haeresim absque designatione nominum hereticorum scriptis probatissimis ediderunt ; quoniam et hæc venenatissimorum dogmatum abominatio habet etiam nunc viventes mortuos, mortuoisque viventes. Nam Origenes et Priscillianus et Jovianus olim apud se mortui, in his vivunt ; et non solum vivunt, verum etiam loquuntur. Nunc vero Pelagius et Cœlestius, si in his perseveraverint, viventes mortui : ecce adver-

¹ Sic MSS. At editi, rectaque fidei... jactutis expositionem.

² Forte, confessores.

(a) Hujus conventus, qui apud Joannem Jerosolymitanum episcopum ante Diopolitanam synodum habitus fuit, mentionem facit Augustinus in libro de Gestis Pelagi. Pertinet conventus ille ad annum 415, quo videlicet anno Paulus Orosius, qui ad ipsum conventum vocatus est, in Palestinam verna tempestate appulerat. Diem conventus infra notat Orosius, quadragesimum septimum ante primum Encœnorum diem, qui quidem Encœnorum dies erat septembries quartus decimus, teste Niciphoro, Historiæ libro 8, cap. 50

sus Ecclesiam, quod miserum est, et quod multo unius est, in Ecclesia palam sibilant, impigne serpentes vibrantibus infecta linguis ora lambentes, dum sanctam et munitissimam sedem, cui subtiliter irrepsere obsident ; cunctos fideles, ne ad illud firmissimum quandam in Sion refugium convolemus, exterrident. Fator siquidem oris eorum longe lateque diffusus virus, omnium, quibus odor vita in vitam erat, odorem vertit in mortem. Contra hunc serpentem suffocantemque halitum multa utique beatissimi, quos supra memoravimus, viri, et multisfaria suaveolentia Scripturarum unguenta coulciunt, et ad resilienda astuantum corda populorum, fragrantissimum thymiam cum oblatione orationis incendunt. Sed hoc parum est, incerto propemodum auctore contendere, et contraria substituendo contrariis, infectum pestifer halo aerem temperare, nisi ipsi in medium protrahant proteranturque serpentes. Qui cum tuendi solius capitis causa reliquum concisioni atque injurie corpus exponunt, nihil damni arbitrantur, ea tantum sui parte a periculo libera, que multimodas venefatasque in se obtinet linguas, si etiam membris omnibus ainputentur : nobis sufficere videtur, temperando saltem putori satisfacere, ipsos autem a penetralibus non movere, quasi ullus exhalationis fetide finis sit, nisi auctore finito. Et inter hac illud Salomonis testimonium nunc occurrit : *Unus adficans, alius destruens, quis eorum proficiet nisi labor* (*Ecclesi. xxxiv, 28*) ? Stat etiam immanissimus superbia Goliath, carnacli potentia tumidus, omnia se per se posse confidens ; caput, manus, totum insuper corpus plurimo apparatu vestitus, habens post se armigerum suum : qui etsi ipse non dimicat, cuncta tamen armis et ferri suffragia subministrat. Et non mirum est, si competenter hunc locum providens Scriptura pronuntiat, ubi ait, *Philistini stabant super montem ex hac parte* (*I Reg. XVI, 3*). Ab Ecclesia siquidem haereseos impugnator expellitur, et nutriti in sinu Ecclesie haeticus invenitur : et propter hoc per Spiritum sanctum inde Israel stare pronuntiatur, hinc hostis. Et hoc sape. Nam et rex David usque ad impium filium plus pater ab Jerusalem deposito regis habitus fugatur : ubi protinus Absalon tyranus ingreditur. Stat ergo Goliath, proh dolor ! ex hac parte, id est, in Ecclesia : et non solum stat, verum et provocat ; simulque per dies plurimos sanctum Israel manifesti timoris exprobrat.

2. Ne, queso, beatissimi sacerdotes, quisquam me arbitretur sub praetextu speciei Goliath, David nomine gloriari. Vos me particeps certaminis vestri esse voluistis, ut auxiliator, non auctor accederem. Latebam siquidem in Bethlehem, ignotus, advena, pauper. Quid miser ego sic loquor, iterum forsitan jactantiae notandus ? Quoniam quidem et ipse David, et talis, et inde processit. Latebam ergo in Bethlehem traditus a patre Augustino, ut timorem Domini discessrem, sedens ad pedes Hieronymi : inde Jerusalem vobis accessentibus vocatus adveni. Deline in conventum vestrum una vobiscum, Joanne episcopo præcipiente, consedi. Illico a pusillitate mea postulasti universi, ut si quid super hac heresi, quam Pelagius et Cœlestius aminarunt, in Africa gestum esse cognoscerem, fideliter ac simpliciter indicarem. Exposui coronæ vestrae breviter, ut potui, Cœlestium iam ad honorem presbyterii subrepentem, apud Carthaginem plurimis episcopis judicantibus proditum, auditum, convictum, confessum, detestatumque ab Ecclesia, ex Africa profugisse : contra librum vero Pelagi beatum Augustinum, discipulis ipsius Pelagi prudentibus ac potentibus (a), plenissime respondere. Existare etiam in manibus meis epistolam supra memorati episcopi, quam nuper ad Siciliam ordinasset, in qua multas quæstiones hereticorum retulit (b) : quam etiam ibidem ut legerem præcepisti ; et legi. Ad hanc Joannes

(a) Timasio et Jacobo.

(b) Augustini opist. 457, ad Hilarium Syracusanum.

episcopos, ut Pelagius coram intromitteretur expetuit. **Cui et propter Paternitatis ipsius reverentiam, et propter actionis utilitatem, dum praesentem ab episcopo rectius crederetis confutandum, intromittendi convenientia prestita est.** Intremissum Pelagium unanimiter omnes interrogatis, an haec quibus Augustinus episcopus respondisset, se docuisse cognosceret. Illico ille respondit: « **Et quis est mihi Augustinus?** » Cumque universi acclamarent, blasphemantem in episcopum, ex cuius ore Dominus universae Africæ unitatis indulserit sanitatem, non solum a conventu illo, verum ab omni Ecclesia pellendum: episcopus Joannes illico eum, hominem videlicet laicum in consensu presbyterorum, reum heresios manifeste in medio catholicorum sedere precepit; et deinde ait, Augustinus ego sum: ut scilicet persona quasi praesentis assumpta, liberius ex auctoritate ejus qui laudebatur ignosceret, et dolentium animos temperaret. Cui mox a nobis dictum est: Si Augustini personam sumis, Augustini sequere sententiam. Tunc idem episcopus nobis omnibus ait: Haec quæ leguntur, in alios dicta sunt, aut de Pelagio suggestendum putatis? In ipsum ergo Pelagium quid dicatis expromite. Ego autem vobis annuentibus dixi: Pelagius mihi dixit, docere se. « **Hominem posse esse sine peccato, et mandata Dei facile custodire, si velit.** » Respondit Pelagius audiencibus vobis: « **Hoc et dixisse me et dicere, negare non possum.** » Ego illico prosecutus sum: **Hoc in Coelestio Africana synodus detestata est; hoc Augustinus episcopus scriptis suis, sicut audistis, exhortavit;** hoc in ipsis nunc Pelagii scriptis sua responsione condemnat; hoc et beatus Hieronymus, cuius eloquium universus Occidens, sicut ros in vellus, expeditat (multi enim iam hereticum cum dogmatibus suis ipso oppugnante suppoliti sunt), in epistola sua, quam nuper ad Ctesiphontem¹ edidit, condemnavit. Similiter et in libro quem nunc scribit, collati in modum dialogi altercatione, confutat. Hoc est enim lubricum in anistro draconem tenere, ne possit effugere (*Job. xl, 19, sec. LXX.*)

3. Porro autem episcopus Joannes nihil horum audiens, a nobis exigere conabatur, ut accusatores nos ipso judge fatetur. Responsum sapissime est ab universis: Nos accusatores hujus non sumus, sed quid fratres tui patres nostri senserint et decreverint super hac heresi, quam nunc laicus vulgo prædicat, intimamus; ne Ecclesiam tuam præserrim, ad cuius sinuum convolavimus, te ignorantem conturberet. At ille cum sapere nos docendi simulatione in aliquam professionis speciem tentaret inducere, dicens quia ad Abraham dictum esset a Domino, *Ambula coram me, et esto sine macula* (*Gen. xvii, 1*); et Zachariam et Elisabeth pronuntiatos esse justos ambos ante Dominum, incidentes in omnibus justificationibus Domini sine querela: (*Luc. i, 6*): quod quidem ab Origene dictum, ab eo proferri compluribus nobis notum erat. Cui responsum per me est: Nos filii Ecclesie catholice sumus; non exigas a nobis, pater, ut doctores super doctores esse audeamus, aut judices super judices. Patres quos universa per orbem Ecclesia probat, quorum communione nos adhuc gaudetis, damnabilia haec esse dogmata decreverunt: illis probantibus, nos obediens dignum est. Cur interrogas filios quid sentiant, cum patres audias quid decernant? Ad quod ille diu disputans, ei nostris propter imperitium ignoti nobis interpretis, quem sapissime viri primarii et religiosi Passerius et Avitus presbyteri et Dominus ex duce, vel prave interpretantem, vel plura suppressentem, vel alia ex aliis sugerentem confutaverunt; nostris, ut dixi, actionibus vel interpolatis pleniusque vel tacitis: episcopus Joannes ait, Si sine adjutorio Dei hoc hominem posse diceret, pessimum et damnabile erat; nonne autem cum adjiciat: « **Posse hominem esse sine peccato, non sine**

adjutorio Dei, vos quid dicitis? An forte vos Dei adjutorium denegatis? Cui respondi ego: Testibus et testimonianibus etiam nunc vobis et supra memoratis viris, anathema ei qui negat adjutorium Dei. Ego certe non nego: præcipue cum e contrario in haereticos confutari. Deinde cum intellecto judice, et interprete prodi, clamarenus Latinum esse haereticum, nos Latinos, heresim Latinis magis partibus notam Latinis judicibus differendam: ac se pene impudenter ad judicandem, cum quidem nos accusatores non e-ssemus, et unus e-set suspectus, ingereret; dici a pluribus necessarium fuit. Non potest quisquam idem et hereticus esse, et advocatus, et judex. Multisque alii actitatis, Joannes episcopus novissimam sententiam protulit, confirmans tandem postulationem intentionemque nostram, ut ad beatum Innocentium papam Romanum fratres et epistole initterentur, universi quod ille decerneret secuturi. Sed ut hereticus Pelagius imposito sibi catenus silentio conticesceret, et ut nostri ab insultatione convicti Joannis confusique temperarent, universi in hanc sententiam consensimus: gratiarum actione celebrata, pace facta, et consummata ad pacis testimonium oratione discessimus.

4. Nunc autem post dies quadraginta et septem, cum primo Encaniorum die, ut solitus eram, quando aderam, ad obsequium Joannis episcopi cucurrissem, statim ab eo notam falsi criminis pro gratia salutis acceperit. Ait enim mihi: Quare ad me venis, homo qui blasphemasti? Volevis, ut credo, intelligi. Noli me tangere, quia mundus sum et absque peccato (*Iust. lxx, 5*). At ego nihil nulli conscientis, interrogavi quando ait quo audiente, aut cujusmodi illud est dictum, quod blasphemie possit adscribi? Episcopus respondit: Ego te audiui dixisse, quia nec cum Dei adjutorio possit esse homo sine peccato. Ego quidem, beatissimi sacerdoles, sicut et vos testes estis, et universa fraternitas, et præterea sancti viri qui huic testimonio amore veritatis assistunt, statim testificatus sum, dicens quia ejusmodi verbum, quod nunc a me dictum episcopus intenderit, nunquam de ore meo antea processisset: quanquam hauc incontinentiam misere falsitatis ruminare superius crebra expositione, non tam probasse me, quam alium videar prodidisse. Concedo enim, ut qualemque dictum illud est dixerim, quomodo Latinus expers latinitatis Graecus auditivit? Aut si auditivit sacrilegum verbum, cur non statim coarguit blasphemantem, vel ut lenius ageret quasi incutio filium plus pater de cohibenda licentia periculosi sermonis admonuit? Sed contrario post plurinam magni temporis oblivionem ipse per se accusationem intulit, ipse testimonium perhibuit, ipse judicium promulgavit, omnium scelerum officia in sue persone auctoritatem suscipiens: præsentis evangelica lectione diligenter instructus, Dominum nostrum Jesum nisi testimonio principis non fuisse damnatum. Ex alio mihi latere fratres mei assistebant, ex alio falsi fratres. Deinde in consensu eodem, ex una mecum parte considerant Avitus et Vitalis presbyteri, ex alia nescio quis ignotus interpres, et deinde probati et saeculo ei Deo viri Passerius presbyter et Dominus ex duce: qui ambo ut pro experientia ac fide sua adesse in erupentes dignarentur, ipso convenienti episcopo Joanne a corona vestra conrogati deductique convenerant. Mediis quoque vobis ipse fuit, quem in illa tunc circumstantia non minus audisse, quam vidisse mirandum est, quomodo sermo dimissus tantos adversarios, collegas, auditoresque præterierit, et inscas aures guaris auditoris intraverit. Sed ego calore veritatis² impulsus satis urgor: excede professionis modum. Concedendum est magis, ut interpres errasse dicendo, quam episcopus audiendo luxisse videatur, et nunc ad vicem mercedis

¹ In Germ. Ms., *Tesiphontem*.

² Forte, ros. Vel infra statim, *gaudemus*.

¹ Germanensis Ms., *Saluatoris*.

² Idem codex omittit, *veritatis*.

quam hereticis præstitit exigendæ, falsos in adjutorium sui testes querere.

PELAGII DOGMATA

SUB CRITOBOLI NOMINE PROFERUNTUR, ET AB ATTICO CATHOLICORUM CAUSAM AGENTE DISCUTIUNTUR.

Ex Hieronymi dialogo contra Pelagianos primo (a).

ATTICES. Dic mihi, Critobole, verum est quod a te scriptum audio, « Posse hominem sine peccato esse, si velit, et facilia Dei esse præcepta? »

CARTOBOLUS. Verum, etc. Dixi, hominem posse absque peccato esse, si velit: non ut quidam maledicti calurantur, absque Dei gratia, quod etiam cogitare sacrilegium est; sed simpliciter posse, si velit, ut subaudiat, cum Dei gratia, etc. Qui Dei tollit gratiam, errat: quin potius arbitrandus est impius; cum Dei nutu omnia gubernantur, et hoc quod sumus et habemus appetitum propriæ voluntatis, Dei conditoris sit beneficium. Ut enim liberum possideamus arbitrium, et vel ad bonam vel ad malam partem declinemus propria voluntate, ejus est gratia, qui nos ad imaginem et similitudinem sui tales condidit.

ATT. Sed quero, hoc ipsum quod Dei asseris gratiae, utrum ad conditionis referas beneficium, an in singulis rebus putes esse quas gerimus, etc.

CARR. A me utrumque dicitur, ut et Dei gratiae sit quod tales conditi sumus, et per singula opera illius adminicculo fulciamur?

ATT. Male ergo sentim, qui per singulas res quas agimus, Dei auferunt adjutorium, etc.

CRIT. Si in singulis rebus quas gerimus, Dei auctor est adjutor, ergo et calamou temperare ad scribendum, et temperatum pumice terere manumque aptare litteris, tacere, loqui, sedere, stare, ambulare, currere, comedere, jejunare, flere, ridere, et cetera istiusmodi, nisi beus juverit, non poterimus, etc. In quo igitur liberum habemus arbitrium, et Dei in nos gratia custoditur, si ne hoc quidem absque Deo possumus facere.

ATT. Numquid sic donata est liberi arbitrii gratia, ut Dei per singula tollatur adminiculum?

CRIT. Non tollitur Dei adjutorium, cum creature hæc semel dati liberi arbitrii gratia conservetur¹. Si enim absque Deo, et nisi per singula ille me juvenit, nihil possum agere; nec pro bonis me juste operibus coronabit, nec affliget pro malis, sed in utroque suum vel recipiet vel damnabit auxilium, etc. Quomodo in ceteris creaturis conditionis ordo servatur: sic concessa semel liberi arbitrii potestate, nostræ voluntati omnia derelicta sunt, etc.

ATT. Dic mihi, si tibi videtur, hoc quod cum Dei adjutorio paulo ante dicebas, posse hominem non peccare, si velit, in perpetuum dicas, an ad tempus breve.

CARR. Ego hoc assero, qui potest uno die abstinere a peccato, posse et altero; qui duobus, posse et tribus; qui tribus, posse et triginta, atque hoc ordine posse trecentis, et tribus milibus, et quamdiucumque se voluerit observare².

ATT. Quomodo cum velim et satis cupiam non peccare delinquo?

CRIT. Quia voluntas imperfecta est. Si enim vere velles, vere utique non peccares.

ATT. Ergo qui me arguis non vere cupere, sine peccato es, quia vere cupis?

CRIT. Quasi ego de me dicam quem peccatorem esse confiteor, et non de paucis et rariss, si qui voluerint non peccare.

ATT. Quomodo igitur quod uterque volumus, uterque non possumus?

CARR. Quia plene non volumus.

¹ Alias, creaturæ ex..... gratia conserventur.

² Alias, abstineræ.

(a) Orosius in Apologia supra, col. 1609, n. 2, circa finem. Hieronymum laudat huic operi scribendo tuuc temporis incunabulum, id est, anno Christi 413.

ATT. Da ergo qui majorum nostrorum plene voluerint, et potuerint.

CARR. Hoc quidem non facile est ostendere. Neque enim quando dico, posse hominem sine peccato esse si velit, aliquos fuisse contendō: sed simpliciter, posse esse si velit. Aliud namque est esse posse, quod græce dicitur δύναμις, aliud est esse, quod ipsi appellant ἀπόρια. Possum esse medicus, sed interim non sum: possum esse faber, sed necedum didici. Quidquid igitur possum, licet needum s.m., tamen ero si voluerò, etc. Oro te, hoc mihi respondeas: Possibilia Deus mandata dederit, aut impossibilia? etc. Quando dicit [Dominus]. Si vis perfectus esse, vende omnia quæ habes, et da pauperibus; et veni, sequere me (Matth. xix, 21), ostendit, hominem, si voluerit et facerit que præcepta sunt, posse esse perfectum, etc. Nonne in his duobus testimoniorum tibi imponetur silentium, in quibus Job et Zacharias Elisabethque laudantur? etc. Si [Job] verus Dei cultor est, et immaculatus ac sine criminе (Job i, 1); et [Zacharias et Elisabeth] qui ambulauit in cunctis justificationibus Domini, justi sunt in conspectu ejus (Luc. i, 6); puto quod peccato careant, et nulla re indigent, que ad justitiam pertinet, etc. Quid respondebis ad illud exemplum quod ponit evangelista Joannes? Scimus quoniam omnis qui natus est ex Deo, non peccat (I Joan. v, 18), etc. Moyses loquitur ad populum: Perfecti estote in conspectu Domini Dei vestri (Deut. xviii, 13). Et Salvator ad Apostolos: Estote perfecti sicut Pater vester celestis perfectus est (Matth. v, 48). Aut enim possibile est audiendis facere quod Moyses et Dominus præcepunt; aut si impossibile, non est culpa eorum qui obedire non possunt, sed ejus qui impossibilia præcepit, etc. Neque ego hominem Deo comparo, sed alii hominibus, quorum collatione, qui studium deridet, potest esse perfectus. Ac per hoc, quando dicitur, Homo potest esse sine peccato, si voluerit; juxta mensuram hominis, non juxta Dei dicitur maiestate, cuius comparatione nulla creatura potest esse perfecta.

ATT. Et ego hoc sentio, nullam creaturam, secundum veram consummatamque justitiam, posse esse perfectam. Ceterum alium differre alio³, et diversas esse in hominibus justitas, nihil dubium est, etc.

CARR. Et quomodo, Attice, ad perfectionem divinus sermo provocat?

ATT. Hac ratione qua dixi, ut secundum vires nostras unusquisque⁴ quantum valuerit extendatur; si quo modo possit pervenire et comprehendere bravium supernæ vocationis, etc. Quamdiu habemus thesaurum istum in vasis fictilibus, et fragili carno circumdamur, in eo mortalitatem et corruptibili, beatos esse nos credimus, si in singulis virtutibus partibusque virtutum Deo subiecti sumus. Cum autem mortale hoc induitum fuerit immortalitate, etc.⁵, tunc Deus erit omnia in omnibus; ut non sit tantum in Salomonem sapientia, in David animi mansuetudo, in Elia et Phinees zelus, in Abraham fides, in Petro cui dictum est, Simon Joannis, amas me (I Joan. xxi, 15)? perfecta dilectio, in electionis Vase studium predicandi, et in ceteris vel bina, vel terna; sed ut totus in cunctis sit, et omni virtutum choro sanctorum numerus glorietur, et sit Deus omnia in omnibus.

CARR. Nullus ergo sanctorum, quamdiu in isto corpore est, cunctias potest habere virtutes? etc. Et quomodo legimus, Qui unam habuerit, omnes habere virtutes?

ATT. Participatione, non proprietate. Necesse est enim ut singuli excellant in quibusdam. Et tamen hoc quod legisse te dicas, ubi scriptum sit nescio.

CARR. Ignoras hanc philosophorum esso sententiam?

¹ Alias, ab alio.

² Alias additur, nostrorum.

ATT. Sed non Apostolorum. Neque enim curse mihi est quid Aristoteles, sed quid Paulus doceat.

CITR. Obsecro te, nonne Jacobus apostolus scribit, Qui in uno offendit, esse omnium reum (*Jacobi ii, 10?*) etc. Esto, ut nullus sanctorum omnes virtutes habeat: hoc certe dabis, in eo quod potest facere, si fecerit, esse perfectum.

ATT. Non tenes quid supra dixerim?

CITR. Quidnam illud est?

ATT. Perfectum esse in eo quod fecit, et imperf-
ectum in eo quod facere non potuit.

CITR. Sed sicut perfectus est in eo quod fecit, quia facere voluit: ita et in eo per quod imperfectus est, quia non fecit, perfectum esse potuisse, si facere voleisset, etc. Nihius es in una atque eadem questione, ut persuadere conoris, hominem universa simul habere non posse, quasi aut inviderit, aut non potuerit Deus prestare imaginis et similitudini sue, ut in omnibus suo respondeat Creator, etc.

ATT. Nisi fallor, de possibilibus mandatis dilata responsio est. Pone igitur ut volueris.

CITR. Aut possibilia Deus mandata dedit, aut impossibilia. Si possibilia, in nostra est potestate ea facere si volumus: si impossibilia, nec in hoc rei sumus, si non facimus quod implere non possumus. Ac per hoc, sive possibilia dedit Deus mandata, sive impossibilia, potest homo sine peccato esse, si velit, etc. Si non potest homo esse sine peccato, quomodo Judas scribit apostolus, *Ei autem qui potest est vos conservare sine peccato, et constitutere ante conspectum gloriae suae immaculatos* (*Iudee 24?*) etc. Non dico, hominem esse sine peccato, quod tibi forsitan impossibile videatur; sed posse esse, si velit. Aliud est enim esse, aliud posse. Esse querit exemplum, posse ostendit imperii veritatem, etc.

ATT. Liber sententias tuas parumper discutere, et intelligent sectatores tui, quam divinum in te mirentur ingenium. Dicis, « Sine peccato esse non posse, nisi qui scientiam legis habuerit: » per quod magnam partem Christianorum exclusis a justitia; et qui predicator es impoccantie, omnes prope peccatores esse pronuntias, etc. Verum tu tantae es liberalitatis, ut favorem tibi apud Amazonas tuas concilias, ut in alio loco scriperis, « Scientiam legis etiam feminis habere debere: » cum Apostolus dicat, tacendum esse mulieribus in ecclesia (*I Tim. ii, 12?*) etc. Nec sufficit tibi dedisse agminis tuo scientiam Scripturarum, nisi earum voce et cantis dilectaris. Jungis enim et ponis in titulo, « Quod et feminis Deo psallere debant. » Quis enim ignorat, psallendum esse feminis in cubiculis suis, et absque virorum frequentia et congregacione turbarum? etc. ¹ Addis præterea, « Servum Dei nihil amarum de ore suo, sed semper quod dulce et suave est debere proferre. » Et quasi alias sit servus Dei, alias doctor et sacerdos Ecclesiæ, oblitus prioris sententias ponis in alio titulo ², « Sacerdotem sive doctorem omnium actus speculari debere, et fiducialiter corripere peccantes; ne pro iisdem rationem reddat, et eorum sanguis de suis manibus requiratur. » Nec semel dixisse contentus, idipsum replicas et inculcas: ³ « Sacerdotem sive doctorem nemini adulari debere, sed audenter omnes corripere, ne et se et eos qui eum audiunt perdant, » etc. Illud vero quod in alio ponis loco, « Omnes voluntate propria regi; » quis Christianorum possit audire? etc. Quia sententia temeritate aucters Dei omne presidium: et quod in alio loco frustra conaris adjungere, « non absque Dei gratia, » quomodo sentire velis, ex hoc loco intelligitur, dum gratiam ejus non ad singula refers opera, sed ad conditionis ac-

¹ Hic editi addunt, *decimo quarto titulo*: addunt et alios infra certis locis numeros titulorum, quos infra inter variantes lectiones remittimus, quia absunt ab aut quis-
simi codice Corbeiensi.

² Hic editi addunt, *rigesimo secundo*.

³ Hic editi addunt, *rigesimo primo titulo*.

legis et liberi arbitrii potestatem. ⁴ Illud vero quod in consequenti ponis capitulo, « In die judicii iniquis et peccatoribus non parcendum, sed aeternis eos ignibus exurendos, » ferre quis possit, et interdicere te misericordiam Dei, et ante diem judicii de sententia judicis judicare, ut si voluerit inquis et peccatoribus parcere, te praescribe non possit? Dicis enim: « Scriptum est in centesimo tertio Psalmo, *Deficiant peccatores a terra et iniungi, ita ut non sint* (*Psalm. ciii, 55*). Et in Isaia, *Comburentur iniungi et peccatores simul, et qui reliquerunt Dominum consumabuntur* (*Isaia 1, 28*). Et non intelligis, comminationem Dei interdum square clementiam? Non enim dicit eos aeternis ignibus exurendos, sed a terra deliceret et iniquos esse cessare, etc. Si autem Origenes omnes rationabiles creature dicit non esse perdendas, et diabolus tribuit poenitentiam; quid ad nos, qui et diabolum et satellites ejus omnesque impios et prævaricatores dicimus perire perpetuo; et Christianos, si in peccato preventi fuerint salvando esse post poenas? ⁵ Jungis præterea duo capitula inter se discrepantia, que si vera sunt, os aperire non poteris, *Sapientiam et intellectum Scripturarum*, nisi qui didicerit, scire non posse: ⁶ Et iterum, *Scientiam legis non usurpare debere indoctum*, etc. Nec hoc sufficit: sed responde mutaris in Stoicum, et de Zenonis nobis totas supercilios, ⁷ « Christianum illius debere esse patientem, ut si quis sua auferre voluerit, grata ter amittat, » etc. Adjungis, « Gloriam vestium et ornamento-rum Deo esse contrarium. » Quae sunt, rogo, inimicitiae contra Deum, si tunica babuero mundiorum? si episcopus, presbyter, diaconus, et reliquus ordo ecclasiasticus in administratione sacrificiorum candida veste processerint? etc. ⁸ Audiamus et cetera. « Inimicos ut proximos diligendo: » statimque oppressus gravissimo lethargo ponis ac dicas, ⁹ « Inimico nunquam esse credendum; » quod sibi esse contrarium, etiam me silente, perspicuum est: etc. ¹⁰ Addis præterea, « Regnum caelorum etiam in Testamento Veteri reprobitti; » ponisque testimonia de apocryphis: cum perspicuum sit regnum caelorum primum in Evangelio praedicari per Joannem Baptizatum, et Dominum Salvatorem, et Apostolos, etc. Tu autem nos Manichæos vocas, quia legi Evangelium præfarentes, in illa umbram, in hoc veritatem esse dicamus, etc. Centesimus titulus est, « Posse hominem sine peccato esse, et Dei mandata facile custodiare, si velit » (de quo abunde dictum est): cumque se imitatorem, immo expletorem operis beati martyris Cypriani scribentis ad Quirinum esse fateatur, non intelligit in eo opere ei dixisse contraria. Ille enim in quinquagesimo quarto titulo tertii libri ponit, « Neminem sine sorde et sine peccato esse », etc. Tu et diverso asseris, « Posse hominem sine peccato esse, » etc. Atque ut hoc auges, et magnitudinem tuae virtutis ostendas, quo scilicet de bono conscientiae thesauro eructuare credaris, ponis in titulo ¹¹, « Ne leviter quidem esse peccandum. » Et quid sic hoc leviter, ne forte in opere te aliquis dixisse estimaret, annexis, ¹² « Malum nec cogitandum. » Neque illius sententiae recordaris, *Delicta quis intelligit?* Ab occultis meis munda me, Domine, et ab alienis parce seruo meo (*Psalm. xviii, 13, 14?*) Cum Ecclesia etiam ea que per ignorantiam delinquimus, et sola cogitatione peccamus,

¹ Hic editi addunt, *septuagesimo secundo titulo*.

² Hic editi addunt, *rigesimo primo titulo*.

³ Hic editi addunt, *rigesimo titulo*.

⁴ Hic editi addunt, *septuagesimo tertio titulo*.

⁵ Hic editi addunt, *centesimo sexagesimo quarto titulo*.

⁶ Hic editi addunt, *centesimo sexagesimo primo titulo*.

⁷ Hic editi addunt, *centesimo rigesimo tertio titulo*.

⁸ Editi, *posse esse*. Absit, *posse*, a Corbeiensi manu-scripto.

⁹ Editi addunt, *centesimo rigesimo tertio titulo*.

¹⁰ Hic editi addunt, *centesimo rigesimo primo titulo*.

delicia esse fateatur, in tantum ut hostias pro errore
jubrat offerri, etc.

CITR. Obscurio te, nonne legisti, *Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam macchatus est eam in corde suo (Matth. v., 28)?* Non ergo solus aspectus et incentiva vitiorum reputantur in peccatum; sed et quibus tribuimus assensum. Aut enim vitare possumus malam cogitationem, et consequenter possumus carere peccato: aut si vitare non possumus, non reputatis in peccatum quod caveri non potest.

Ex dialogo Hieronymi contra Pelagianos secundo.

CITOBOLUS. Multa quidem de Scripturis sanctis memoriter copioseque dixisti, etc. Sed quid ad rem? His enim cunctis testimoniosis videris hominum accusare naturam, ac per hoc invidiam referre ad Deum, si tales homines condidit, ut oblivione et ignorantia et peccato carere non possint. Ex quo perspicuum est, hominem posse, si voluerit, non peccare: id enim fecit, quod vitare non potuit. Ubi autem auferuntur possibilias, auferunt et vitium. Nemo enim in condemnatur, quod facere non potuit, etc. Da testimonium novi Instrumenti ubi error et ignorantia et impossibilitas mandati tenetur in crimen.

ATTICUS. Vas electionis perspicue loquitur? Consentit enim legi Dei iuxta interiori hominem: video autem aliam legem in membris meis, repugnante legi mentis meae, et captivantem me in lege peccati, quae est in membris meis. Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum.

CITR. Protulisti testimonium quod pro me facit. Liberati ergo de corpore hujus mortis per gratiam Domini nostri Iesu Christi, nequaquam ultra peccare debemus.

ATT. Liberati quidem sumus Baptismo Salvatoris¹: sed mihi edisse quare dixerit, *Video aliam legem in membris meis*, etc. Audi eundem apostolam apertissime predicanem: *Quod enim operor non cognosco: non enim quod volo, hoc operor; sed quod odi, illud facio (Rom. vii., 22-25, 15)*, etc.

CITR. Miror te hominem prudentem sic intelligere Apostolum, ut eum ex persona sua, et non ex aliorum hac dicere sentias, etc. Ergo non ex sua persona hac dicit, sed ex persona generis humani, quae vitis subiecta ob carnis fragilitatem, etc., ex persona peccatoris.

ATT. Et quis tibi hoc concedet, ut ex persona peccatoris habe loquatur Apostolus? etc.

CITR. Sicutem hoc mihi concedes, justos in Scripturis plurimos appellari.

ATT. Non solum plurimos, sed et innumerabiles.

CITR. Si innumerabiles justi sunt, et hoc negari non potest; quid mali locutus sum, posse hominem sine peccato esse si velit? etc.

ATT. Justos esse concedo; sine omni autem omnino peccato, non assentior. Etenim absque vitio, quod grece dicitur *τακτα*, hominem posse esse aio: *τακτάντες*, id est, sine peccato esse nego. Id cum soli Deo competit², omnisque creatura peccato subiacet, et indiget misericordia Dei, Scriptura dicente, *Misericordia Domini plena est terra (Psal. xxxii., 5)*, etc. Ridiculam illam expositionem Demosthenis vestri, et non dixisse Job, Quis erit in mundus a peccato? sed, *Quis mundus a sorde?* (Job xiv., 4, sec. LXX.)? pratero: qua probore conatur, et sordes pannorum significari in infantia, non vita peccatorum. Aut certe si non sic intelligit, dicite vos quid sentiat. Tamen enim involitus dictor est, et nimio verborum squalore copertus, ut suspicionem magis quam intelligentiam lectori prabeat, etc. Responde, queso, ubi sunt facilia mandata? *Nolite, inquit, esse solliciti*

¹ Corbeiensis Ms. salutari.

² Idem Corbeiensis Ms., quod grece dicitur, *anamarteton*, soli Deo competit; omnia verba intermedias.

de crastino, etc. (Matth. vi., 34) Vos de crastino non cogitatis, et instar avium praesentibus contenti estis? quorum epistolas bibliae volitant trans flumina Ethiopiae, ut inter simias et pavos nova de Ophir Salomonis dona initiantur, etc. Jesus filius Josedeche, quod interpretatur Justus Domini, sacerdos magnus, induitus describitur vestibus sordidis, etc.; diciturque ad eum post pugnam atque victoriam, *Auferte vestimenta sordida ab eo*; et, *Ecce absiuli a te iniuriam tuam* (Zach. iii., 3, 4). Et haeres Joviniani loquitur: « Sine omni omnino peccato sum, sordida vestimenta non habeo, proprio regor arbitrio, major Apostolus. Ille facit quod nou vult, et quod vult non facit: ego facio quod volo, et quod nolo non facio. Praepara sunt mihi regna caelorum: imo ipse ea mihi meis virtutibus preparavi. In quo Adam tenetur obnoxius, et ali qui reos se putant in similitudinem pravificationis Ade, ego solus cum mea caterva non teneor. Alii clausis cellulis et feminas non videntes, quia miseri sunt et verba mea non audiunt, torquentur desideriis: ego etiammi mulierum valler agminibus, nullam habeo concupiscentiam. De me enim dictum est, *Lopides sancti volvuntur super terram* (Id. ix., 16, sec. LXX.). Et idcirco non sentio, quia liberi arbitrii potestate Christi tropaea circumfero, » etc. Illud autem quod Daniel in oratione sua loquitur, *Peccavimus, inique egimus, injuste gessimus, et recessimus a mandatis et justitiis tuis*, et cetera istiusmodi, soletis dicere, « quod et Daniel et omnes prophetae, non pro se qui sancti erant, sed ex persona populi sint locuti. » Adversus quam opinionem ipse respondebit et dicet, *Cum adhuc orarem, et confiterer peccata mea et peccata populi mei Israel* (Dan. ix., 5, 20), etc. Quarris et ubi Abel, ubi Enoch, ubi Jesus filius Nave, ubi Eliseus ceterique sanctorum percerant. Non necesse est nodum in scirpo quaerere: utinam possem et manifesta reticere peccata, etc.

Ex dialogo ejusdem tertio.

CITOBOLUS. Certe hoc fateberis, eos qui Christi Baptisia consecuti sunt, non habere peccatum: et si absque peccato sunt, justos esse: cumque semel justi fuerint, si egrent sollicite, posso in sempiternum justitiam custodire, ac per hoc omne vitare peccatum.

ATTICUS. Non erubescis, explosam atque damnatam Joviniani sententiam loqui? Et ille enim his testimoniosis tuisque inititur argumentis: imo tu illius inventa sectaris, in Oriente docere desiderans, que olim Romae, et dudum in Africa condemnata sunt, etc.

CITR. Frustra ergo dantur precepta, si ea impiere non possumus, etc. Argumentare ut libet, numquam mihi liberum extorquebis arbitrium, quod semel concessit Deus; nec valebis auferre, quod mihi tribuit posse si volueris, etc. Omnis disputatio tua illic delabitur, ut naturam accuses, et culpam referas ad Deum, qui talem condidit, etc. Hoc doleo, cur viri ecclesiastici, et qui magistrorum sibi usurpati voculum, tollant liberum arbitrium, quo sublatio Machabei secta construitur, etc.

ATT. Hoc longa disputatione conclusum est, ut gratia sua Dominus, qua nobis liberum concessit arbitrium, in singulis operibus juvet atque sustinet, etc.

CITR. Ergo si non fecimus quod precepit, aut volunt nos adjuvare Deus, aut noluit. Si voluit et adjuvit, et tamen fecimus quod noluimus, non nos, sed ille superatus est. Sin autem noluit adjuvare, non est culpa ejus qui voluit facere, sed illius qui adjuvare potuit, et noluit facere.

ATT. Non intelligis dilemma tuum in grande blasphemiarum decidere barathrum, ut ex utraque parte aut invalidus sit Deus aut invidus, et non tantum ei laudis sit quod honorum auctor est et adjutor, quantum vituperationis quod mala non coercuit etc.

CITR. Tota argumentatio tua hoc tendit, ut quod

(Cinquante-quatre.)

Græci dicunt *σύνταγμα*, et nos liberum appellamus arbitrium, vocabulo tribnas, re auferas. Tu enim auctorem peccatorum facis Deum, dum asseris nihil hominem per se posse facere, sed adminiculō Dei, cui imputetur omne quod facimus, etc.

ATT. Hoc modo etiam si ipse non adjuvat, tamen iuxta te auctor erit malorum; quia potest prohibere, et non prohibuit, etc.

CRT. Apparet disputationem tuam non ex fontibus veritatis et christiana simplicitate, sed ex philosophorum minutis et arte descendere.

ATT. Vis igitur me Scripturarum uti rursum testimoniis? Et quomodo iactant discipuli tui, nullum argumentationi tuae posse et problematibus responderemus? etc.

CRT. Esto, ut nullus potuerit omnem vitare peccatum in pueritia, adolescentia, juventute: numquid negare potes plurimos justos et sanctos viros post virtutem omni se ad virtutes animq[ue] contulisse, et per has caruisse peccato? etc. Et quare in Scripturis sanctis ad perfectam justitiam provocamus? etc.

ATT. Si immaculatus est ille atque perfectus qui adhuc ambulat in via et graditur in lege, quid plus habebit ille qui ad terminum viae legisque pervenient? etc. Audire mereorini cum Corinthis: *Jam perfecti estis, jam divites facti estis*, etc. De hoc superbis tumore et illa orandi proru[m]p[er]t audacia, qua scribas ad viduam quomodo sancti debeat orare pronuntias. « *Hoc enim, inquis, et ad Deum merito extollit manus, ille preces bona conscientia fundit, qui potest dicere, Tu enim o[mn]isti, Domine, quam sancte, quam innocentie, quam purae sint ab omni fraude et injuria et rapina, quas ad te expando manus; quam justa, quam immaculata libia et ab omni mendacio libera, quibus tibi, ut mihi miserenaris, preces fundo.* » Christiani haec et t[em]p[or]e, an Pharisæi superbientis oratio? etc. Eudem adhuc viduo non erubescit dicere, pietatem quae nusquam reperiatur in terra, et veritatem quae ubique peregrina sit, in illa potissimum commorari, etc. Laudasque eam Dei vocibus, et dicas: « *O te felicem nimium, o beatam, si justitia quæ esse jam nonnulli in celo creditur apud te solam inveniatur in terris!* » Docere est horum, an occidere? etc. Quia duo capitula orationis et laudes, soles cum tuis jurare discipulis, non esse tua: cum perspicue in eis stilis tui splendor eluceat, et tanta sit venustas eloquii Tulliani, ut testudineo incendens gradu, que secreto doces, mittisque venalia, publice non audeas profiteri. O te felicem, cuius praeter disolpulos nemo describit fibros, ut quidquid videris disperdere, non tuum, sed alienum esse contendas! Et quis ille tanti erit ingeni, ut leporum sermonis tui possit imitari? etc.

CRT. Oro te, quid infantili peccaverunt? Nec conscientia eis delicti imputari potest, nec ignorantia; qui iuxta Iohannem prophetam, manum dexteram recessivit et sinistram (*Ioh. iv, 44*). Peccare non possunt, et possunt perire? Genua labant, vagitus verba non explicant, balbutiens lingua videtur, et iaterni cruciatus miseris praeparantur!

ATT. Nihilum desertus esse cœpisti, ut non dicam eloquens, postquam discipuli tui versi sunt in magistris, etc. Noli igitur mibi oratorum et noui tuis floribus ludere, etc.

CRT. Concede mibi, saltem eos esse absque peccato, qui peccare non possunt.

ATT. Concedam, si in Christo fuerint baptizati, etc.

CRT. Cogis me ut ad invidiosum illud veniam, et dicam tibi, Quid enim peccaverunt? ut statim in me populorum lapides coniicias, et quem viribus non potes, voluntate interficias, etc. Si nos scitis hereticos, cur non accusatis?

ATT. Quia Apostolus me doceat, hereticum post unam et secundam correctionem devitare (*Tit. ii, 10*), non accusare, etc.

CRT. Dic, queso, et me opini libera questione, quare infantili baptizentur.

ATT. Ut eis peccata in Baptismate dimittantur, etc. Scripsit dum vir sanctus et eloquens episco-

pns Augustinus ad Marcellinum, qui postea sub invidia tyrannidis Heracliane ab hereticis (*a*) innocens cœsus est, duos libros de infantibus baptizandis contra haeresem vestram, per quam vultis asserere, et Baptizari infantes, non in remissionem peccatorum, sed in regna celorum; juxta illud quod scriptum est in Evangelio. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu, non potest intrare in regna celorum.* » Tertium quoque ad eundem Marcellinum, contra eos qui dicunt (id est vos), « *Posse hominem sine peccato esse, si vellet, absque Dei gratia.* » Et quartum super ad Iliarium contra doctrinam tuam multa perversa lingentem. Alio quoque specialiter tuo nomine codicem dicitur, qui nondum in nostras venere manus. Unde supersedendum hunc labori censeo, ne dicatur mihi illud Horatii, « *In silvam ne ligna feras* » (*Satirarum libro 1, sat. 10, vers. 34*). Aut enim eadem diceremus ex superfluo: aut si nova voluerimus dicere, a clarissimo ingenio occupata sunt meliora.

DE PALÆSTINA SYNODO

APUD DIOSPOLIM IN CAUSA PELAGII CELEBRATA MENSE DECEMBRI, ANNO CHRISTI 415 (*b*).

Augustinus, in libro 2 *Retractionum*, cap. 47.

In Oriente, hoc est in Syria Palastina, Pelagius a quibusdam catholicis fratribus ad episcopatia Gestorum perductus, eisque absentibus qui de illo libellum dederant, quoniam ad diem synodi non potuerunt occurtere, ab episcopis quatuordecim auditus est, ubi eum dogmata ipsa damnantem, que iniuncta gratiae Dei adversus eum cum libello legebantur, catholicum pronuntiarunt.

Idem, in libro de Gestis Pelagii, nn. 2-3.

Denique in his quæ de libello quem dederant sancti fratres Heros et Lazarus, qui propter gravem (sic!) postea probabilis compserimus) unius eorum ægritudinem, presentes esse minime potuerunt, recitata sunt objicia Pelagio, illud est primum, quod in libro suo quoddam scribit, « Non posse esse sine peccato, nisi qui legis scientiam haberet. » Quo recitato Synodus dixit: « Tu hoc edidisti, Pelagi? » At ille respondit: « Ego quidem dixi, sed non sicut illi intelligunt: non dixi, non posse peccare qui scientiam legis haberet; sed adjuvari per legis scientiam ad non peccandum, sicut scriptum est, *Lex in adjutorium dedit illis* » (*Isai. viii, 20, sec. LXX*). Illoc auditio Synodus dixit: « Non sunt aliena ab Ecclesiæ quæ dicta sunt a Pelagio. » Legatur aliud capitulum. Et locutus est in eodem libro suo posuisse Pelagium, « Omnes voluntate propria regi (c), etc.

Idem, in libro contra Julianum primo, n. 19.

Habemus alios orientales episcopos quatuordecim, Eulogium, Joannem, Amonianum, Porphyrium, Kationum, Porphyrium, Fidum, Zoninum, Zohoenburg, Nymphidium, Chromatium, Jovinum, Eleutherium, Clematium, quos in uno loco simul inventos in istum concessum introducere valeamus; illos ipsoz qui Pe-

• Locus ad Corbicanus. restitutes.

(a) Donatistis.

(b) Locum temp[or]is usque habite synodi prodit Lucianus presbyter in epistola de Revelatione et Translatione c. r. oris Stephanii martyris, quam in tomis septimi Appendix dedit. ibi, n. 2: « Sexta teria, » inquit, « quæ est tertio et nonas decembri, consulari Honorii decies et Thibodeti et sexies Augustorum, adveniente nocte dormienti.... quasi in eccl[esi]æ effectus seni[or]igilias vidi virum, » etc. Postea, n. 8: « Statim ergo renuntiavi episcopo, » Joanni Jerosolymitano, « cum esset in Tydla, quæ est Diopolis, synodum agens. Qui assumpsit secum duos alios episcopos, Eleutherium (verius Eutonium), de Sebaste et Eleutherium de Jericho, et venerant ad locum, » etc. Tandem, n. 9, scribit: « Translate sunt autem reliquæ ipsius Martyris septimo kalendas januarias. » In aliis annis ex consideribus ejusdem epistole, n. 8: « Aderant eis tunc in illo tempore episcopi, Joannes Jerosolymitanus, et Eustorius episcopus de Sebasti civitate, et Eleutherius Jerichonitans et cum omni clero.

(c) Reliqua vide supra, in libro de Gestis Pelagi, n. 5.

lagio judices presederunt, cumque ut homines, nullo ex altera parte urgente adversario putantes catholicum, tanquam catholicum pronuntiarentur. Nisi enim in eorum conspectu audituque dannasset eos qui dicunt, et quod peccatum Adae ipsum solum lacerit, et non genus humanum; et quod infantes nuper nati in eo statu sint, in quo Adam fuit ante peccatum; et infantes etiam non baptizantur, habere vitam aeternam; > nullo modo iude nisi damnatus exisset.

SCRIPTIO CONTRA PELAGII ERRORES,
EX AUGUSTINI EPISTOLA 186, NN. 34-53, AD PAULINUM,
DECERPTA.

Nenona Nicolao Carbachio ex Moguntiensis 186, anno 1523, postque a Jacobo Simondo vulgata ex Corbeiensi codice, ubi exstat sub hocce titulo CAPITULA EXCERPTA EX GESTIS HABITIS CONTRA PELAGIUM HERETICUM, et alia de libellis eius, quae in PALESTINA SYNODO sibi objecta ipse damnare coenit ursus est.

Quod ad Ierusalem nolentem colligi filios suos Dominus clamabat, hoc nos clamamus adversus eos qui filios Ecclesie colligi volunt; nec saltem post iudicium quod de ipso Pelagio in Palestina factum est, corriguntur; de quo damnatus exisset, ut i objecta sibi contra gratiam Dei dicta, que obscurare non potuit, ipse damnasset.

Præter illa enim que quomodo potuit, ausus est qualcumque ratione defendere, objecta sunt quædam, quæ nisi remota omni tergiversatione anathematizasset, ipse anathema factus esset. Objectum est enim eum dicere: 1° Adam mortalem factum, qui sive peccasset, sive non peccasset, moriturus esset. 2° Et quod peccatum ejus ipsum sohnum lacerit, et non genus humanum. 3° Et quod infantes nuper nati in illo statu sint, in quo Adam fuit ante prævaricationem. 4° Et quod neque per mortem vel per prævaricationem Adae omne genus humanum moriatur, neque per resurrectionem Christi omne genus humanum resurgat. 5° Et infantes, etiam non baptizantur, habere vitam aeternam. 6° Et divites baptizatos, nisi omnibus abrenuntient, si quid boni visi fuerint facere, non reputari illis, nec eos habere posse regnum Dei. 7° Et gratiam Dei atque adjutorium non ad singulos actus dari, sed in libero arbitrio esse, vel in lege atque doctrina. 8° Et Dei gratiam secundum merita nostra dari. 9° Et filios Dei non posse vocari, nisi omni modo absque peccato fuerint effecti. 10° Et non esse liberum arbitrium, si Dei indiget auxilio; quoniam in propria voluntate habet unu-quisque facere aliquid aut non facere. 11° Et victoriam nostram non ex Dei adjutorio esse, sed ex libero arbitrio. 12° Et quod penitentibus venia non detur secundum gratiam et misericordiam Dei, sed secundum meritum et laborem eorum, qui per penitentiam fuerint digni misericordia.

Hec omnia Pelagius sic anathematizavit, quod satis Gestæ ipsa testantur, ut nihil ad ea quomodo modo defendenda disputationis attulerit; unde sit consequens, ut quisquis sequitur illius episcopalis auctoritatem iudicet et ipsius Pelagii confessionem, hec tenere debeat, quæ semper tenuit catholicæ Ecclesiæ: 1° Quod Adam, nisi peccasset, non fuisset moriturus. 2° Quod peccatum ejus non ipsum solum lacerit, sed et genus humanum. 3° Quod infantes nuper nati non sint in illo statu, in quo Adam fuit ante prævaricationem. 4° Ut ad ipsos pertineat etiam quod beatum ait Apostolus: *Per unum hominem mors, et per unum hominem resurreccio mortuorum. Scut enim in Adam omnes mortuuntur, ita et in Christo omnes vivificantur* (1 Cor. xv, 21, 22). 5° Unde sit ut infantes non baptizati, non solum regnum cœlorum, verum etiam vitam aeternam habere non possint. 6° Ut consteat etiam divites baptizatos, etiam si divitiis suis non parent, et sint tales quales ad Timotheum describit Apostolus dicens, *Præcepte divitiis hujus mundi, non superbe sapere neque sperare in incerto divitiarum suarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundantius ad fruendum; divites sint in operibus bonis, saepe tribuant, communici-*

cent, thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam (1 Tim. vi, 17-19) : non eos regno Dei posse privari. 7° Ut fateatur gratiam Dei et adjutorium etiam ad singulos actus dari. 8° Eamque non dari secundum merita nostra, ut vera sit gratia, id est, gratis data, per ejus misericordiam qui dixit: *Miserere cui misertus ero, et misericordiam præstabo cui misericors fuero* (Rom. ix, 15). 9° Ut fateatur filios Dei vocari posse illos qui quotidie dicunt, *Dimitte nobis debita nostra* (Math. vi, 12) : quod utique non veraciter dleerent, si essent omnino absque peccato. 10° Ut fateatur esse liberum arbitrium, etiam si divino indiget auxilio. 11° Ut fateatur, quando contra tentationes concupiscentiasque illicitas dimicamus, quamvis et illuc habeamus propriam voluntatem, non tamen ex illa, sed ex adjutorio Dei nostram provenire victoriam. Non enim aliter verum erit quod Apostolus ait: *Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei* (Rom. ix, 16). 12° Ut fateatur secundum gratiam et misericordiam Dei veniam penitentibus dari, non secundum merita eorum; quandoquidem etiam ipsam penitentiam donum Dei dixit Apostolus, ubi ait de quibusdam, *Ne forte dei illis Deus penitentiam* (1 Tim. ii, 25). Hæc omnia simpliciter sine ulla fateatur ambagibus, si quis in auctoritatē catholicæ et in ipsius Pelagii expressa ecclesiasticis gestis verba consentit. Neque enim illa, que his sunt contraria, veraciter anathematizata esse credendum est, nisi hæc quibus sunt contraria, sive et corde teneantur, et aperta confessione promantur (a).

DE CATHOLICORUM

QCI SUB CUBA HIERONIMI VIVEBANT VEXATIONE INCREDIBILI, A PELAGI FAUTORIBUS, POST ILLIUS IN JUDICIO PALESTINO DAMNATIONEM FACTA.

Augustinus, in fine libri de Gestis Pelagi, n. 66.

De his autem quæ post hoc iudicium ibi a nescio quo cuneo perditorum, qui valde in perversum prohibentur Pelagio suffragari, incredibili audacia perpetrata dicuntur, ut Dei servi et ancillæ ad curam sancti Hieronymi presbyteri pertinentes, sceleratissima cæde asficerentur, diaconus occideretur, adiutoria monasteriorum incenderentur, vix ipsum ab hoc impetu atque incursu impiorum in Dei misericordia turris munitor tueretur; tacendum nobis potius video, et exspectandum quid illic fratres nostri episcopi de his tantis malis agendum existimat, a quibus eos dissimilare posse, quis credit? Impia quippe dogmata hujuscemodi hominum a quibuslibet Catholicis, etiam qui ab illis terris longe absunt, redarguenda sunt; ne ubicumque nocere possint, quo pervenire potuerint: impia vero facta, quorum coeratio ad episcopalem pertinet disciplinam, ubi committuntur, ibi potissimum a presentibus vel in proximo constitutis, diligenter pastorali et pia severitate plectenda sunt.

DE EADEM, UT CREDITUR, VEXATIONE CATHOLICORUM A PELAGIANIS.

Innocentius papa, Joanni episcopo Jerosolymitano.

Bireptiones, exedes, incendia, omne facinus extremitate dementia, generosissimæ sanctæ virgines Eustochium et Paula deploraverunt in locis Ecclesiæ tue perpetrasse diabolum: non enim hominis, causamque reticuerunt. Quod etsi ambiguum non sit a quo commissum, oportuit tamen custodire Germanitatem tuam, et gregi illius sollicitius providere, ne quid hujusmodi orirotar, quod enī aliorum periculo tua lacessit negligentia admittere in gregem Domini, et tales agnas incendio, aruis et persecutionibus budas, debiles, post suorum caedes et mortes vix vivere audiuntur. Nihil movet pietatem illam sacerdotii tui de tanta diaboli in te atque in tuos potestate admissa:

(a) Ille Augustini scriptio, ex iussu epistola 186, ad Paulipum, decerpit, eo loci describimus juxta IP. Benedictinos, qui textum hujus epistole referentes in nouissimis incunabulis reperimus. Fragmentum illud reperies tom. 2, col. 827-829. M.

in te, inquam; prorsus enim sacerdotis gravitatem condemnat tantum nefas in Ecclesia fuisse complectum. Ubi provisiones tuæ? ubi certe, si casus evenierant, auxilia vel consolationes? Cum plus se auctu metuere dicant, quam conqueruntur esse perpessas. Alius censerem, si essent aliquid de hac ratione in eum apertius collocutæ. Vide, frater, antiqui hostis insidias; et spiritu boni rectoris pervaigila, ut hæc, quæ ad nos opinione magis quam accusatione manifesta delata sunt, vel corrigantur, vel retundantur; ne jus ecclesiasticum de labefaciatis causis eum qui non defenderit, præstare compellat.

Idem, Hieronymo presbytero.

Nunquam boni aliud contentionem fecisse in Ecclesia testatur Apostolus: et ideo hereticorum correptiones primum fieri jubet (*Tit. iii, 9, 10*), magisque diuturna duci collatione. Quæ regula dum negligenter aspicitur, malum non vitatur, quod cavidum est; sed augetur. Tamen quoniam dolor gemitusque tuus ita qualiter viscera nostra, ut ratio non tractandi consulendique sit; primum constantie tuæ alloquor fidem. Pro veritate quisque injuria, aut, ut dicas, periculoperceletur, qui exspectat beatitudinem, multis saep narrasti, et tua verbis prædicationis bene memorem commonemus. Itaque excitati tanta malorum scena, arriperi auctoritatē Sedis apostolice ad omne compriseendum nefas festinavimus: sed in quem insurgeremus, nec nomine appellatum legimus, nec criminis aliqua ratione taxatum. Quod ergo possumus, condolemus. Si deposueris autem apertam manifestamque in homines aliquos accusationem, aut judices competentes tribuam; aut si aliquid urgentius sollicitiusque a nobis fieri potest, non retardabo, sibi dilectissime: tamen episcopo fratri meo Joanni scripsi, ut circumspectius agat, ne quid circa Ecclesiam sibi creditam adhuc tale aliiquid fiat, quale prævidere et propellere ne accideret, vel ne accidat, etiam ipsi fit et postea molestissimum.

SYNODI CARTHAGINENSIS,

CONTRA PELAGII AC COELESTII ERRORES AB EPISCOPIS PLUS SEXAGINTA NOVEM, AURELIO, NUMIDIO, ETC., CELEBRATÆ, EPISTOLA AD INNOCENTIUM (a) SCRIPTA ANNO 416 (b).

4. Cum ex more ad Carthaginem Ecclesiam soleniter venissemus, atque ex diversis causis congregata ex nobis synodus haberetur, compresbyter noster Orosius nobis litteras sanctorum fratrum et consacerdotum nostrorum dedit, Herotis et Lazari, quarum formam his constitutimus esse subdendam. His ergo lectis Pelagium et Coelestium auctores argui delari propterea et ab omnibus nobis anathemandi erroris advertimus. Unde factum est, ut recensemendum peteremus, quid ante ferme quinquagennium super Coelestii nomine hic apud Carthaginem fuerit agitatum. Quo recitato, sicut ex subditis advertere poterit Sanctitas tua, quamvis et iudicatio manifesta constaret, qua illo tempore episcopali iudicio excisum hoc tantum vulnus ab Ecclesia videretur: nihilominus tamen id communis deliberatione censuimus, bujusmodi persuasione auctores, quamvis et ad presbyterium idem Coelestius postea pervenisse dicatur, nisi haec apertissime anathemaverint, ipsos anathemari oportere; ut si ipsorum non potuerit, saltem eorum qui

(a) Epist. 175 inter Augustinianas.

(b) Anno 416 adscribitur haec synodus, tum quia Orosius presbyter, per quem episcopis Carthagine ad eam congregatis litteræ Herotis et Lazari contra Pelagium allatae sunt, reddit ex Palastina hoc ipso anno 416, verna tempestate; tum quia Innocentii epistolæ, ad eamdem Carthaginem constitutis respondentis, consignatur sexto kalendas februario, post consultatum 1° Hodios Augusti septies, et Junii Quarti viri clarissimi; id est die vigesimo septimo januarii anni 417. Ad idem tempus revocandae subsequentes ɔ isteae synodi Nilevitanae, et quinque episcoporum per eundem peritorum Julianum episcopum simul Iancencio redditæ, quibus dieps Iancencius eodem die vigesimo septimo januarii dicti anni 417 responsu dedit.

ab eis decepti sunt, vel decipi possunt, cognita sententia que in eos lata est, sanitas procuretur.

2. Hoc itaque gestum, domine frater, sanctæ Charitati tute intimandum duximus, ut statutis nostræ mediocritatis etiam apostolicae Sedis adhibeatur auctoritas, pro tuenda salute multorum, et quorundam perversitate etiam corrigenda. Id enim agunt isti damnabilibus disputationibus suis, ut non defendendo, sed potius in superbiam sacrilegam extollendo liberum arbitrium, nullam relinquant locum gratiae Dei, qua Christiani sumus, qua et ipsum nostræ voluntatis arbitrium vere sit liberum, dum a carnalium concupiscentiarum dominatione liberatur, etc. Crebrius eos patiuntur in nos, et audacieus insurgentes.

3. Si ergo Pelagius episcopalibus gestis, que in Oriente confecta dicuntur, etiam tuae Venerationi justæ visus fuerit absolutus; error tamen ipse et impietas, que jam multos assertores habet, per diversa dispersos, etiam auctoritate apostolicae Sedis anathema data est, etc.

4. Parvulos etiam, propter salutem que per salvatorem Christum datur, baptizan los negant, ac sic eos mortisera ista doctrina in æternum necant, etc. Quoniam per Baptismum Christi etiam parvulorum fieri redemtionem, libello suo Coelestius in Carthaginensi Ecclesia iam confessus est: sed multi qui eorum perhibentur esse vel fuisse discipuli, haec mala, quibus fundamenta christiana fidei evertre conantur, quacunque possunt, affirmare non cessant.

5. Unde etiam Pelagius Coelestiusque correcti sunt, vel se ista nunquam sensisse dicunt, et quæcumque scripta contra eos prolatæ fuerint sus esse negant, nec est quemadmodum de mendacio convincantur: generaliter tamen quicunque dogmatizat et affirmit, humanam sibi ad vitanda peccata et Dei mandata facienda sufficere posse naturam, et eo modo gratiae Dei, qua sanctorum evidenter orationibus declaratur, adversarius invenitur; et quicumque negat parvulos per Baptismum Christi a perditione liberari, et salutem percipere sempiternam, anathema sit.

SYNODI MILEVITANÆ,

CONTRA EAMDEM PELAGII ET COELESTII HERESIM EODEM ANNO 416 HABITÆ, A SEXAGITA ET UNO EPISCOPIS, SILVANO, VALENTINO, ETC., EPISTOLA AD INNOCENTIUM PAPAM (a).

1. Quia te Dominus gratiae sue præcipuo munere in Sede apostolica collocauit, talenque nostris temporibus priustit, ut nobis potius ad culpam negligentie valeat, si apud tuam Venerationem, que pro Ecclesia suggesta sunt, tacuerimus, quam ea tu possis vel fastidiose vel negligenter accipere; magnis periculis infiriorum membrorum Christi pastoralem diligentiam, quæsumus, adhibere digneris.

2. Nova quippe heres et nimium perniciosa tentat assurgere inimicorum gratiae Christi, etc.

3. Hujus autem perniciosi ini erroris auctores esse perhibentur Pelagius et Coelestius, quos quidem in Ecclesia sanari malamus, quam desperata salute ab Ecclesia resecari, si necessitas nulla compellat. Quorum unus, id est Coelestius, etiam ad presbyterium in Asia dicitur pervenisse, etc. Pelagius vero, sicut a quibusdam fratribus nostris missæ loquuntur epistola, Jerosolymis constitutus nonnullos fallere asserunt: verumtamen multo plures qui ejus sensus diligenter indagare potuerunt, aduersus eum pro gratia Christi et catholicæ fidei veritate configunt; sed præcipue sanctus filius tuus, frater et compresbyter noster Hieronymus.

4. Haec ad Sanctitatem tuam de concilio Numidiæ scripta direximus, imitantes Carthaginensis Ecclesie et Carthaginensis provincie copiscopos nostros, quos ad Seden apostolicam, quam beatus illustras, de hac causa scriptisse compemimus, etc.

(a) Epist. 176 inter Augustinianas.

QUINQUE EPISCOPO' RUM

AURELI, ALOPI, AUGUSTINI, EVODII ET POSSIDI, EPISTOLA AD EUNDEN INNOCENTIUM (a), SCRIPTA EODEM TEMPORE.

1. De conciliis duobus, provinciae Carthaginensis atque Numidiae, ad tuam Sanctorum a non parvo episcoporum numero subscriptas litteras misimus contra inimicos gratiae Christi, qui confidunt in virtute sua, et Creatori nostro quodammodo dicunt. Tu nos fecisti homines, justos autem ipsi nos fecimus, etc. Familia ergo Christi quae dicit, *Quando infirmor, tunc fortis sum* (Il Cor. xii, 10); et cui dicit Dominus eius, *Salus tua ego sum* (Psal. xxxiv, 3); suspenso corde, cum timore et tremore adjutorium Domini etiam per charitatem tuę Venerationis exspectat.

2. Audivimus enim esse in urbe Roma, ubi ille (a) diu vixit, nonnullos qui diversi causis ei faveant; quidam scilicet quia eis talia persuasisse perhibetur; plures vero qui eum talia sentire non credunt; praesertim quia in Oriente, ubi degit, gesta ecclesiastica facta esse jactantur, quibus putatur esse purgatus: ubi quidem si episcopi eum catholicum pronuntiarunt, non ob aliud factum esse credendum est, nisi quia se dixit Dei gratiam confiteri, etc.

3. Non agitur de uno Pelagio, qui jam forte correctus est, quod utinam ita sit; sed de tam multis, quibus loquaciter contenduntur, et indirms aque ineruditas animas velut vinctas trahentibus, firmas autem et in fide stabiles ipsa contentione fatigantibus, usquequaque jam plena sunt omnia. Ant ergo a tua Veneratione acciendus est Romam, et diligenter interrogandus, quam dicat gratiam, qua fateatur, si tamen jam fateatur, ad non peccandum justeque vivendum homines adjuvari; aut hoc ipsum cum eo per litteras agendum: et cum inventus fuerit hanc dicere, quam docet ecclesiastica et apostolica veritas, tunc sine ullo scrupulo Ecclesie, sine latibulo ambiguitatis ullius absolvendus est, tunc est revera de ejus purgatione gaudendum, etc.

4. Misimus Reverentiae tuae librum, quem dederunt quidam religiosi et honesti adolescentes, servi Dei, quorum etiam nomina non lacemus; nam Timasius et Jacobus vocantur: qui, sicut audivimus, et etiam nosse dignaris, ipsius Pelagi exhortatione, spem quam habebant in saeculo reliquerunt, et nunc continentis Deo servient. Qui cum codem errore tandem aliquando per qualcumque operam nostram Domino inspirante caruissent, protulerunt eundem librum, Pelagii esse dicentes, et ut ei responderetur, impendio rogaverunt. Factum est; ad eosdem rescripta est ipsa responsio: agentes gratias rescripserunt. Utrumque misimus, et cui responsum est, et quod responsum est: et ne nimis essemus onerosi, signa scriimus his locis, ubi petimus inspicere non graveris, quemadmodum sibi objecta quæstione, quod gratiam Dei negaret, ita respondit, ut eam esse non diceret, nisi natum in qua nos condidit Deus, etc.

5. Unde et ad ipsum scriptam ab uno nostrum epistolam, ad quem per quemdam orientalem diaconum, civem autem Hipponensem, tanquam purgationis sue quedam scripta transmisit, tua Beatitudini potius credidimus dirigendam, melius judicantes et petentes, ut eam ei mittere ipse digneris: sic enim eam legere potius non dignabitur, magis in illa eum qui misit, quam qui scriptis attendens.

6. Illud vero quod dieunt, posse hominum esse sine peccato, et mandata Dei facile custodiare si velit, etc., quoquo modo se habeat ista quæstio, quia et si non inventur homo in hac vita sine peccato, id tamen dicunt posse fieri per adjutorium gratiae et Spiritus Dei, quod ut fiat conandum atque poscendum est, tolerabiliter in eo quisque fallitur, nec diabolica impietas, sed error humanus est, elaboranda et optanda afflumare, etiamsi quod affirmat non possit ostendere: id enim credit fieri posse, quod certe laudabile est volle, etc.

(a) Epist. 177 inter Augustinianas.

(b) Pelagius.

INNOCENTII EPYSTOLA (a)

AURELIO ET CETERIS EPISCOPI CARTHAGINENSIS CONCILIUS RESCRIBTA DIE 27 JAN. AN. 417.

1. In requirendo de his rebus, quas omni cum sollicitudine decet a sacerdotibus, maximeque a vero justoque et catholico tractari concilio, antiquæ traditionis exempla servantes, et ecclesiastica memores disciplinæ, nostræ religionis vigorem non minus nunc in consulendo, quam antea cum pronuntiaretis, vera ratione firmatis, qui ad nostrum referendum approbatis esse iudicium, scientes quid apostolice Sedi, cum omnibus hoc loco positi ipsu sequi desideramus. Apostolum, debeatur, a quo ipse episcopatus et tota auctoritas nominis hujus emersit, etc.

2. Gratulor igitur, fratres clarissimi, quod per fratrem et coepiscopum nostrum Julium litteras ad nos destinatis, etc.

3. Quisquis ergo huic assentiens videtur esse sententia, qua dicat adjutorio nobis non opus esse divino, inimicum se catholice fidei et Dei beneficiis profitetur ingratum. Nam nec nostra communione sunt digni, quam prædicando taliter polluerunt, etc. Qui avellendi sunt longius, et ab Ecclesie procul removendi visceribus, ne diu inultus multa occupans, invisaibilis post error in crescere, etc. Separetur ergo a sano corpore vulnus insanum, etc.

Bene valete, fratres.

Data sexto kalendas februario (b), post consultum Theodosii Augusti septics, et Junii Quarti viri clarissimi.

EJUSDEM EPYSTOLA RESCRIBTA SILVANO SENI, VALENTINO, ET CETERIS EPISCOPI SYNODI MILEVITANÆ (c).

1. Inter ceteras Romanæ Ecclesie curas et apostolice Sedis occupationes, quibus diversorum consulta fideli ac medica disceptatione tractamus, frater et coepiscopus noster Julius Dilectionis vestrae litteras, quas ex Milevitano concilio cara fidei propensiore misistis, mihi inopinanter ingressit; Carthaginensis etiam synodi querelæ parilis scripta subiungens, etc.

2. Novæ hæreseos nimirum fugiantur auctores. Quid enim acerbius in Deum fingere potuerunt, quam cum adjutoria divina cassarent, causamque quotidiana precatiois auferrent? Hoc est dieere, Quid mihi opus est Deo? etc.

3. Illud vero quod eos vestra Fraternitas asserit prædicare, parvulos æternæ vitæ premiis etiam sine Baptismatis gratia posse donari, perfidum est. Nisi enim manducaverint carnem Filii hominis et biberint sanguinem ejus, non habebunt vitam in semetipsis (Joan. vi, 54). Qui autem hanc eis sine regeneratione defendunt, videbunt mihi ipsum baptismum velle cassare, cum prædicant hos habere, quod in eos creditur non nisi Baptismate conferendum, etc.

4. Quare Pelagium Coelestiumque, id est, inventores vocum novarum, que, sicut dixit Apostolus, ædificationis nihil, sed magis vanissimas consueverunt parere quæstiones (Il Tim. ii, 25), ecclesiastici communione privari, apostolici vigoris auctoritate censemus, etc. Simil autem præcipimus, ut quicunque id pertinacia simili defensare intuntr, par eos vindicta constringat, etc. Hæc igitur, fratres clarissimi, in supra dictos maneat fixa sententia, etc.

5. Bene valete, fratres. Datum sexto kalendas februario (d) Honorio et Constantio viris clarissimis consulibus.

EJUSDEM EPYSTOLA RESCRIBTA QUINQUE EPISCOPI, AURELIO, ALYPIO, AUGUSTINO, EVODIO ET POSSIDIO (e).

1. Fraternitatis vestrae litteras, plenas fidei, totoque

(a) Epist. 181 inter Augustinianas.

(b) Anno Christi 417.

(c) Epist. 182 inter Augustinianas.

(d) Anno Christi 417.

(e) Epist. 183 inter Augustinianas.

religionis catholicæ vigore firmatas, a duabus missas concilii per fratrem et coepiscopum nostrum Julium pergrato suscepimus animo, quod earum tenor omnisque contextio in consideratione quotidiane gratiae Dei, et in eorum correctione qui contra sentiunt, integra ratione consistit; ut et illis omnem tollere possit errorem, et idoneum dato quovis nostræ legis exemplo, quem sequi debeant, dignum possint præbere doctorem, etc.

Nam si Pelagius, quoniamque restitit loco, eorum animos, qui facile vel simpliciter crederent disputanti, haec affirmatione decepit: seu hac illi in urbe sint (quos nescientes nec manifestare possumus, nec negare; cum et si sunt lateant, nec aliquando audeant vel illum prædicantem ista defendere, vel talia aliquo nostrorum præsente jactare, nec in tanta populi multitudine reprehendi aliquis facile, nec alicubi possit agnosciri), sive in quovis terrarum loco degant; Dei nostri misericordia grataque credimus quod facile corrugantur, audita ejus damnatione qui fuerit pertinax et resistens hujus dogmati auctor inventus, etc.

2. Nobis tamen nec persuaderi potest, eum esse purgatum; quamvis ad nos a nescio quibus laicis sunt Gestæ perlata, quibus ille et auditum se crederet et absolutum: quæ utrum vera sint dubitanus, etc. Verum cum sint aliqua in ipsis posita Gestis, que objecta partim ille vitando suppressit, partim multa in se verba retorquendo tota obscuritate confudit; aliqua magis falsis argumentis quam vera ratione, ut ad tempus poterat videri, purgavit, negando alia, alia falsa interpretatione vertendo, etc. Unde non possumus illorum, nec culpare, nec approbare judicium, cum nesciamus utrum vera sint Gestæ, aut si vera sunt, illum constet magis subterfugisse, quam se tota veritate purgasse, etc.

3. Librum sane, qui ejus esso diceretur, nobis a vestra Charitate transmissum, evolvimus: in quo multa contra Dei gratiam legimus e se conscripta, multa blasphemia, nihil quod placet, et nihil pene quod non penitus displiceret, a quovis damnamendum atque calcandum: cuius similia, nisi qui ista scriperat, nemo alter in mentem reciperet, atque sentiret, etc. Anathematizet ergo ista quæ sensit, etc.

4. Deus vos incolunes custodiat, fratres charissimi. Data sexto kalendas februarias (a), post consilium glorioissimi Theodosii Augusti septies, et Junii Quarti Palladii viri clarissimi.

DE PELAGIANIS AB APOSTOLICA SEDE DAMNATIS. *Gennadius, in libro de Scriptoribus ecclesiasticis.*

Innocentius urbis Romæ episcopus scripsit decretum Occidentalium et Orientalium Ecclesie adversus Pelagium datum. Post quem successor ejus papa Zosimus latini promulgavit.

Prospex, in Chronico, ad annum 416 (b).

Romanæ Ecclesie episcopatum trigesimus nonus suscepit Zosimus, anno uno, mensibus novem, diebus novem. Quo tempore Pelagianis iam a papa Innocentio prædaminatis, Afrorum vigore et maxime Augustini episcopi scientia resistebatur.

DE PELAGII LITTERIS

CUM LIBELLO FIDEI AD INNOCENTIUM PAPAM AB IPSO MISSIS, SED ZOSIMO REDDITIS (c).

Augustinus, in libro de Gratia Christi, nn. 32, 35, 36.

Pelagius et litteras nuper et libellum Romanam fideli sue misit, scribens ad beatæ memorie papam Innocentium, quem defunctum esse nesciebat (c). In his ergo litteris dicit, « Esse de quibus cum homines in-

^a Alias, industria.

(a) Anno Christi 417.

(b) Iapsus hic est librarius, id in annum 416 transferens, quod ad annum 417 manifeste pertinebat: alias non uno tantum anno, vel ferme duobus, ut notatur, sed tribus annis Romanam Ecclesiam rexisset Zosimus.

(c) Defactus est Innocentius die duodecimo martii, anno Christi 417.

famare conantur: unum, quod neget parvulis Baptismi sacramentum, et absque redēptione Christi aliis sacramentis regna promittat; aliud, quod ita dicat posse hominem vitare peccatum, ut Dei excludat auxilium; et in tantum libero confidat arbitrio, ut gratiae repudiet adjutorium, » etc. Sed ab his litteris Pelagius ad fidei sue librum vult transire lectorem. in quo ea de quibus non interrogabatur, multa disseruit.... Cun enim ab unitate Trinitatis usque ad resurrectionem carnis, quod ab illo nemo quererebat, disputationem quantum voluit terminasset: « Et Baptisma, » inquit, « unum tenemus, quod iisdem sacramenti verbis in infantibus, quibus etiam in majoribus dicimus esse celebrandum, » etc. Sed de adjutorio gratiae potius, etiam in libello fidei sue, quem Romani misit, quid Pelagius senserit attendamus. « Liberum, » inquit, « sic constemur arbitrium, ut dicamus nos iudicare Dei semper auxilio. »

Id, in libro de Peccati Originali, nn. 19, 24.

Quomodo autem Pelagius tentaverit obrepere ad fallendum etiam apostolicas Sedis episcopale judicia in haec ipsa quæstione de Baptismate parvularum, diligenter attendite. In litteris enim, quas Romani misit ad beatæ memorie papam Innocentium, quoniam in corpore eum non invenerunt, et sancto pape Zosimo datae sunt, atque ad nos inde directe, dicit « se ab hominibus infamari, quod neget parvulis Baptismi sacramentum, et absque redēptione Christi aliis sacramentis regna promittat, » etc. Jam vero in libro fidei sue, quem Romani cum ipsis litteris misit ad eundem papam Innocentium, ad quem etiam epistolam scripserat, multo evidenter se ipsum tegendo nudavit, dicens: « Baptisma unum tenemus, quod iisdem sacramenti verbis in infantibus, quibus etiam in majoribus dicimus esse celebrandum, » etc.; tamquam infantibus remissio peccatorum vorborum sonitu diceretur, non rerum ęgeretur effectu. Visus est tamen ad tempus, aliquid dicere quod fidei catholice conveniret: sed illam sedem usque in finem fallere non prævaluuit.

LIBELLUS FIDEI PELAGII,

AD INNOCENTIUM AB IPSO MISSUS, ZOSIMO REDDITIS (a).

1. Credimus in Deum Patrem omnipotentem, cunctorum visibilium et invisibilium conditorem.

2. Credimus et in Dominum nostrum Jesum Christum, per quem creata sunt omnia, verum Deum, unigenitum, et verum Dei Filium, non factum, non adoptivum; sed genitum, et unus cum Patre substantia, quod Graeci dicunt ὁμοόντερος, atque ita per omnia æqualem Deo Patri, ut nec tempore, nec gradu, nec potestate possit esse inferior: tantumque constemur esse illum qui est genitus, quantus est ille qui genuit. Non autem quia dicimus genitum a Patre Filium divina et inessibili generatione, aliquod ei tempus adscribimus; sed nec Patrem aliquando coepisse, nec Filium. Nec enim aliter confiteri possimus aeternum Patrem, nisi constemur etiam aeternum Filium: ex Filio enim Pater dicitur, et qui semper pater fuit, semper Filium habuit.

3. Credimus et in Spiritum sanctum, verum Deum ex Patre procedentem, aqualem per omnia Patri et Filio voluntate, potestate, aeternitate, substantia. Nec est prorsus aliquis in Trinitate gradus, nihil quod inferius superiorus dici possit, sed tota Deitas sui perfectione æqualis est; ut exceptis vocabulis quæ proprietatem personarum indicant, quidquid de una persona dicitur, de tribus dignissime possit intelligi.

(a) In vetere codice vaticano repertus est cum sequentibus litteris litteris Zosimi, et a Baronio relatius in Antealib. ad annum 417. Jam ante existebat in sermone later Augustini nos olim centesimo nonagesimo primo de Tempore, scimus autem Appendix ducentesimo trigesimo sexto, necnon inter Hieronymi opera sub hoc titulo: « Symboli explanatione ad Danasum. »

Atque ut confutantes Arium unam eundemque dicimus Trinitatis esse substantiam, et unum in tribus personis constitutum Deum; ita impietatem Sabellii declinantes, tres personas expressa sui proprietate distinguimus, non ipsum sibi Patrem, ipsius sibi Filium, ipsum sibi Spiritum sanctum esse dicentes; sed aliam Patris, aliam Filii, aliam Spiritus sancti esse personam: non enim nomina tantummodo, sed etiam nominum proprietates, id est, personas, vel, ut Graci exprimunt, *trinitas*, hoc est, subsistentias, constitutur. Nec Pater Filii aut Spiritus sancti personam aliquando excludit; nec rursus Filius aut Spiritus sanctus Patris nomen personaque suscipit: sed Pater semper Pater est, Filius semper Filius est, Spiritus sanctus semper Spiritus sanctus est. Itaque substantia unum sunt, personis ac nominibus distinguuntur.

4. Ipsum autem Dei Filium, qui absque initio alteritatibus cum Patre et Spiritu sancto possedit, dicimus in linea seculorum perfectum nostrae naturae hominem susceptisse ex Maria semper virgine; et Verbum carnem esse factum, assumendo hominem, non permutando Deitatem; nec ut quidam seculatissime opinantur, Spiritum sanctum dicimus suisse pro semine, sed potentia ac virtute Creatoris operatum. Sic autem constitutur in Christo unam Filii esse personam, ut dicamus duas esse perfectas atque integras substancialias, id est, Deitatis et humanitatis, quo ex anima continetur et corpore. Atque ut condemnamus Philionum, qui solum et unum in Christo hominem constitutur; ita anathematizamus Apollinarem et ejus similes, qui dicunt Dei Filium minus aiquid de humana suscepisse natura, et vel in carne, vel in anima, vel in sensu assumptum hominem his, propter quos assumptus est, suisse dissimilem, quem absque sola peccati macula, quae naturalis non est, nobis constitutur esse conformem. Illorum quoque similiter execravimus blasphemiam, qui novo sensu assenserentur, a tempore suscepta carnis, omnia quae erant Deitatis in hominem demigrasse; et rursus que erant humanitatis in Deum esse transfusa: ut (quod nulla unquam haeresis dicere ausa est) videatur hac confusione utraque exinanita substantia, Deitatis scilicet et humanitatis, et a proprio statu in aliud esse mutata: qui tam Deum imperfectum in Filio, quam hominem constitutur; ut nec Deum verum, nec hominem tenere credantur.

5. Nos autem dicimus susceptum ita a Deo Filio possibile nostrum, ut Deitas impossibilis permaneret. Passus est enim Dei Filius non putative, sed vere, minima qua Scriptura testatur, id est, esuriem, sitiem, bisitudinem, dolorem, mortem, et cetera hujusmodi. Secundum illud passus est, quod pati poterat, id est, non secundum illam substantiam quam assumpsit, sed secundum illam que assumpta est. Ipse enim Dei Filius secundum divinitatem impossibilis est ut Pater, incomprehensibilis ut Pater, invisibilis ut Pater, inconvertibilis ut Pater. Et quamvis propria persona Filii, id est, Dei Verbum suscepit possibilem hominem; ita tamen eius habitatione secundum suam substantiam Deitas Vebi nihil passa est, ut tota Trinitas, quam impossibilem consideri necesse est. Mortalis est ergo Dei Filius secundum Scripturas, secundum id quod mori potest. Resurrexit tertia die. Ascendit in celum. Sed ad dexteram Dei Patris, manente eadem natura carnis, in qua natus et passus est, in qua etiam resurrexit: non enim exinanita est humanitatis substantia sed glorificata, et in aeternum cum Deitate uiuans. Accepta ergo a Patre omnium potestate quae in celo sunt et in terra, venturus est ad judicium vivorum ac mortuorum, ut et justos remuneret, et puniat peccatores.

6. Resurrectionem etiam carnis constitutur et creditur, dicamus nos in eadem in qua nunc sumus veritate embrorum esse reparandos; qualesque semel post resurrectionem fuerimus affecti, in perpetuum persequentes. Unam esse vitam sanctorum om-

nium, sed premia pro labore diversa; et contrario modo delictorum, peccatorum quoque esse supplicia.

7. Baptisma unum tenemus, quod iisdem sacramenti verbis in infanibus, quibus etiam in majoribus, asserimus esse celebrandum. Hominem, si post Baptismum lapsus fuerit, per penitentiam credimus posse salvare.

8. Novum et Vetus Testamentum recipimus in eo librorum numero, quem sancte catholicae Ecclesie tradit auctoritas.

9. Animas a Deo dari credimus, quas ab ipso factas dicimus; anathematizantes eos qui animas quasi partem divinam dicunt esse substantiae. Eorum quoque condemnamus errorem, qui eas ante peccasse vel in celis conversatas fuisse dicant, quam in corpora mitenterunt.

10. Execravimus etiam eorum blasphemiam, qui dicunt, impossibile aliquid homini a Deo preceptum esse, et mandata Dei non a singulis, sed ab omnibus in commune posse servari: vel qui primas nuptias cum Manichaeo, vel secundas cum Cataphrygiis damnant.

11. Anathematizamus etiam illos qui Dei Filium necessitate carnis mentitum esse dicunt, et eum proper assumptum hominem non omnia facere potuisse quae voluit.

12. Joviniani quoque damnamus haeresim, qui dicit nullam in futuro meritorum esse distantiam, nosque eas ibi habitueros esso virtutes, quas hic habere neglexerimus.

13. Liberum sic constitutum arbitrium, ut dicimus nos semper Dei indigere auxilio; et tam illos errare qui cum Manichaeis dicunt hominem pecootum vitare non posse, quam illos qui cum Joviniano assertunt hominem non posse peccare; etsique enim tollit libertatem arbitrii. Nos vero dicimus, hominem semper et peccare, et non peccare posse; ut semper nos liberi constiterunt esse arbitrii.

14. Hec est fides, papa beatissime, quam in Ecclesia catholica didicimus, quamque semper tenuimus et tenemus. In qua si minus perire, aut parum caute aliquid forte positum est, emendari cupimus a te, qui Petri et fidem et sedem tenes. Sin autem haec nostra confessio Apostolatus tui iudicio censuratur; qui cumque me maculare voluerit, se inperitum, vel malevolum, vel etiam non catholicum, non me haereticum comprobabit.

DE COELESTII LIBELLO,

QUEM ROMÆ ZOSIMO DEDIT,

*Augustinus, in libro de Peccato Originali, n. 26,
et nn. 5, 7.*

1. In libello quem Romæ dedit, cum fidem suam a Trinitate unius Deitatis usque ad resurrectionem qualis futura est mortuorum, de quibus eum nullus interrogaverat, et unde illi nulla quæstio movebatur, quantum dicere libuit, explicasset; ubi ad id quod agebatur ejus sermo pervenit: *Si quæ vero, inquit, præter fidem quæstiones natæ sunt, de quibus esset inter plerosque contentio; non ego quasi auctor aliquius dogmatis definita haec auctoritate statui, sed ea quæ de Prophetarum et Apostolorum fonte suscepimus, vestris Apostolatus offerimus probanda esse iudicio; ut si forte ut hominibus quispiam ignorantia error obrepasit, nostra sententia corrigatur. Nempe perspicitis id cum egisse hac prædictione præmissa, ut si quid in illo apparuerit erroris, non in fide, sed in quæstionibus quæ sunt præter fidem, videretur errasse.*

2. In libello autem quem Romæ edidit, qui gestisibi ecclesiasticis allegatus est... verba ejus ista sunt: *Infantes autem, inquit, debere baptizari in remissionem peccatorum, secundum reglam universalis Ecclesie, et secundum Evangelii sententiam confitemur: quia Dominus statuit regnum celorum non nisi baptizatis posse conferrit.*

quod quia vires naturæ non habent, conferri necesse est per gratiæ largitatem.

5. Cœlestius adjungit et dicit: *In remissionem autem peccatorum baptizandos infantes non idcirco diximus, ut peccatum ex traduce firmare videatur: quod longe a catholicō sensu alienum est. Quia peccatum non cum homine nascitur, quod postmodum exercetur ab homine: quia non naturæ delictum, sed voluntatis esse monstratur. Et illud ergo confiteri congruum, ne diversa Baptianitis genera facere videantur; et hoc præmunire necessarium est, ne per mysterii occasionem, ad Creatoris injuriam malum, antequam fiat ab homine, tradidicatur homini per naturam, etc. Sed multum misericors memoratæ (Romanæ) Sedis antistes (a), ubi cum vidit ferri tanta presumptione præcipitem, tanquam furentem, donec si fieri posset, resipiceret, maluit eum sensim suis interrogationibus et illius responsionibus colligare, quam districta feriendo sententia in illud abruptum, quo jam propendere videbatur, impellere. Ile autem non dixi aperte, cediderat; sed, propendere videbatur; quia superius in eodem libello suo de hujusmodi quæstionibus locuturus ante prædixerat: *Si forte ut hominibus quispiam ignorantiae error obrepit, vestra sententia corrigatur.**

ZOSIMI PAPÆ EPISTOLA

AD AFRICANOS EPISCOPOS DE CAUSA COLESTII.

Zosimus, Aurelio et universis episcopis per Africanam constitutis, dilectissimis fratribus, in Domino salutem.

1. Magnum pondus examinis magna desiderant, ut non sit rebus ipsis quæ geruntur, inferior libra judicii. His accedit apostolica Sedi auctoritas, cui in honorem beatissimi Petri Patrum decreta peculiarem quamdam sancere reverentiam. Orandum igitur, et incessanter orandum, ut continua gratia perenniæ adjutorio Dei, ex hoc fonte in totum orbem pax fidei et catholicæ societatis nullis nubibus interfuscata mittatur: charitas enim, quæ, sicut scriptum est, Deus est (1 Joan. iv, 8), perfecta plenitudinis abundantia gratulatur, cum, si quid suspicionis habuerit, vel fidei intentione sollicita, vel in longum producta contentione, aut emendatione corrigitur.

2. Cœlestius presbyter nostro se ingessit examini, expetens ea quæ de se apostolice Sedi aliter quam oportuit essent inculcata, purgari. Et licet multæ occupationes majoribus vinculis ecclesiasticorum negotiorum curam nostram sollicitudinemque distraherent: tamen ne Fraternitatis¹ vestra de adventu ac discussione prædicti diutius penderet expectatio, posthabitis omnibus, die cognitionis rescindens in sancti Clementis basilica (quippe qui imbutus beati Petri apostoli disciplinis tali magisterio veteres emendasset errores, tantosque profectus habuisset, ut fidem, quam didicerat et docuerat, etiam martyrio consecraret), scilicet ut ad salutiferam castigationem, tanti sacerdotis auctoritas presenti cognitioni esset exemplo.

3. Omnia igitur, quæ prius fuerant acta discussiōnēs, sicut Gestorum huius epistolæ coherentium instructione discetis. Intromissa Cœlestio, libellum ejus, quem dederat, fecimus recitari: nec hoc contenti, utrum lice quæ scripsisset, corde loqueretur, an lahiis, scepnumero exploravimus; cum de occultis animorum solius Del nostri possit esse judicium, cui non tantum cogitata, sed cogitanda jam præsto sunt. Quid voce ejus contineant, compendiosius duximus a Sanctitate vestra legendo cognosci. Unum sane movet nos, ut cum in presenti ibi Cœlestium habueritis, nihil liquido judicatum sit. Ad litteras Herotis et Lazari priori relatione destinatas, equidem obser-

vorem fidei præfestinatum esse, promulgassim est. Sed cum de his interrogaretur, asseruit nullum sibi de talibus contentionibus unquam cum ante dictis suisser sermōnem; nec ante sibi, quam de se scriberent, visu fuisse compertos; Lazarum sane in transitu cognitum; Herotem vero, etiam satisfactione interposita, quod secus de ignoto et absente sensi set, cum gratia recessisse. Tam eaduco ac nullo fundamine criminatiois ignotæ, procul dubio e re fuit². ut de persona talium, quæ tam ventosa et levis existimat, quereretur, si saltē illis loci sui ratio vitaque constaret, ut fides absentibus in absentes debuerit adhiberi, tantumque pondus in literis eorum esset, ut auctoritatem testimonii mererentur. Patuit hos inobservatis ordinationibus, plebe cleroque contradicente, ignotos, alienigenas, intra Gallias sacerdotia vindicasse, quibus se ipsi propria abdicare sententia; nosque, licet et alia, tamen eorum de se poenitūdinem secuti sacerdotali eos loco et omni communione submovimus. Satis urget causam a talibus processisse per litteras, in absentis ejus accusationem, qui se præsens tuelur, qui exponit fidem, qui provocat accusantem.

4. Nunquam piguit in melius retrosisse judicium. Adolescens et sancti Spiritus executor, Susannam seniorum falsitate damnatam inventi innocentem: redicuntur a suppliciis casta per puerum, quæ per gravidos singulitatem impudica (Dan. xiii, 46). Non ergo omni, sicut cautum est, spiritui credendum (1 Joan. iv, 1): sed diu appensius examinandum est, præsertim de fide hominis, ubi status ejus et vita perpetua est. Nec Salomonem sefelli in puerperi rixamentis indago: non enim duabus feminis inter se jurgantibus, unum pignus induxit; sed ibi arbiter fide cunctabundus inventit, ubi vere pietatis affectum intellexit (III Reg. III, 16-28). Per quam rarum sit, ut longa et castigata cunctatio non ad veri cubile perveniat. Optime mentis indicium est, prava difficultus credere: nam plerique quorum de se bona confessioni pigris adhibetur fidēs, in illius erroris abruptum necessitate coguntur; et irremediabile vulnus efficitur, quod desperatur sanari.

5. Unde in præsenti causa nihil præcox immalumque censuimus, sed innoscere Sanctitati vestra, super absoluta Cœlestii fide, nostrum examen: cu etiam prior libellus ab eo intra Africam testimonio apud vos esse debuisset, ne inexploratis famaque jaetantibus tam facile crederetur. Quare intra secundum mensem aut venient, qui præsentem redarguant aliter sentire, quam libellis et confessione conterunt aut nihil, post hec tam aperta et manifesta quæ protrulit, dubi Sanctitas vestra resedisse cognoscat. Ipsius sane Cœlestium, et quoscumque qui eo tempore & diversis regionibus aderant sacerdotes, admonui, his tendiculas questionum et incepta certamina, quæ non ædificant, sed magis destruunt, ex illa curiositatia contagione profluere, dum unusquisque ingenio so et intemperanti eloquentia, seu scriptura abutitur cum in hoc etiam magnorum virorum nonnunquam cum ipsis auctoribus, scripta pericitur post permultum temporum seriem interpretantis arbitrio, ut divie prædictum sit. Ex multiloquio non vitari peccatum (Prov. x, 19): et sanctus David postularet circumstantiam labii suis, origine custodiā (Psal. cxl. 5).

6. Charitateis vestram tam apostolicæ Sedi auctoritate, quam mutua amoris affectione commone, ut jam ingenia vestra se sanctarum omnium Scripturarum quæ secundum traditionem Patrum atque aiores præscriptæ sunt, præceptis observationisque subjiciant. Quid illic non abundans? quid non si spiritu et vocibus plenum sit? nisi libet unumq[ue] plus sibi credere, suoque de se uti judicio. D.

¹ Aliæ, Paternitatis.
(a) Zosimus.

² sic iuxta Morel, Eleus. Crit., pagg. 109, 110. v. procul dubio ita fuit, et al marginem, procul dubio justitia fuit. N.

Litterario Angusto undicies et Flavio Constant. consu-libus (a).

ZOSIMI PAPÆ EPISTOLA

AD AFRICANOS EPISCOPOS DE CAUSA PELAGII.

Zosimus episcopus, AURELIO et universis episcopis per Africam constitutis, dilectissimis fratribus, in Domino salutem.

1. Postquam a nobis Coelestius presbyter anditus est, et quid de fide sentire evidenter expressit, eadem que, quæ in libello contulerat repetitis crebro professionibus roboravit, de ejus nomine plenius ad Dilictionem vestram scripta direximus. Ecce epistolam Jerusalymitanum episcopi Praylii (b), qui in locum quondam sancti Joannis (c) episcopus est ordinatus, accepimus, qui causa Pelagii enixius astipulator intervenit. Litteras quoque suas idem Pelagius purgationem conti-nentes abundantissime misit, quibus ei professionis suæ fidem quid sequeretur, quidve damnaret, sine aliquo suco, ut cressarent totius interpretationis insidiae, cumulavit. Harum recitatio publica fuit: omnia quidem paria, et eodem sensu sententiisque formata, quæ Coelestius ante protulerat, continebant. Utinam ullus vestrum, dilectissimi fratres, recitatione litterarum interesse potuisse. Quod sanctorum virorum qui aderant gaudium fuit? quæ admiratio singulorum? Vix si tu quidam se et lacrymis temperabant, tales etiam absolutæ fidei infamari potuisse. Estne ullus locus, in quo Dei gratia vel adjutorium prætermis-
sum si? quod quisquis potest præterea dicere, vel mente concipere; nec illi supernæ sententie subjectus, quæ de sancto Spiritu lata est, quod neque hic, neque in futuro venia vel remissione donetur (Matth. XII, 32).

2. Video etiam hunc Pelagium, Herote et Lazaro scribebentibus, infamari. Itane, fratres dilectissimi, ad aures vestras, qui sint isti turbines Ecclesiae vel procellæ, nec opinione perverit? Itane vos latuit vita horum atque damnatio? Sed quanquam specialis illos apostolicæ: Sedis auctoritas omni communione submo-verit, discite et in hac epistola, licet strictum, homini-ni mores. Vetus Lazaro consuetudo est innocen-tiam criminandi. Per multa concilia in sanctum Britum coepiscopum nostrum Turonice civitatis diabolicus accusator inventus e-t. A Proculo Massiliensi in syno-do Taurini oppidi sententiam calumnioris excepti. Ab eodem Proculo si post multos annos sacerdos ty-rannici judicii defensor civitatis Aquensem, cum contrariebat afflito, in ipsum penetrale et sacerdotale solium sanguine innocentis pene respersum irrupit: stetitque in eo haec tenus umbra sacerdotii donec in tyranus (d) imago staret imperii: quo loco post intercessionem patroni sponte se exxit et propria ces-sione damnavit. De Herote vero omnia similia (e), idem tyranus (f) patronus, cedes turba, presbyterorum contradicentium vincula et custodie, et totius civitatis afflictio*, similis penitentia de abdicatione sacerdotii.

2. Mirum est, si isti laicum virum ad bonam fru-gem longa erga Deum servitute nitentem falsis litteris percussere voluerunt, qui in fratres et coepiscopos tanta machinati sunt, qui tot tempestates Ecclesiae reddiderunt. Non decet episcopalem auctoritatem et præcipue prudentiam vestram ad levium susurronum scripta pendere. Ecce Pelagius Coelestiusque aposto-

* Alias, additio.

(a) Anno Christi 417.

(b) Vide supra, in Mercatoris Commonitorio, col. 1689, circa finem n. 11.

(c) Obiit Joannes initio anni 417.

(d) Constantino, qui imperium in Galliis invaserat.

(e) Prosper in Chronico ad annum Christi 412 scribit: Eodem tempore Heros vir sanctus et beati Martini disci-pulus, cum Arelatensi oppido episcopus presideret, a po-pulo ijsius civitatis insons et nullis insimulacionibus ob-noxius pulsus est, inque ejus locum Patroclus ordinatur amicus et familiaris Constantii magistri militum, cuius per ipsam gratia quereretur: eaque res inter ejuscos re-gionis illius magnarum discordiarum materia fuit. *

(f) Constantinus.

liae Sedi in litteris suis et confessionibus suis presto sunt. Ubi Heros? ubi Lazarus? erubescenda factis et damnationibus nomina (a). Ubi illi adolescentes, Timasius et Jacobus, qui scripta quedam, ut asscrebatur, protulerunt? Vos conjicite, si qui talia in Sede apostolica confitentur, illa quæ de hisdem a pravis ac levibus auctoribus, ac dubio rumore jactata sunt, oporteat credi. Amate pacem, diligite charitatem, studeite concordiam. Nam scriptum est: *Diligent proximum tuum tanquam te ipsum* (Matth. xix, 19). Qui magis alter alteri proximi sumus quam omnes qui in Christo unum esse debeamus? Non omnis qui aures vestras ventus ingreditur, nuntius est veri. Ideoque animo præsule et in excubis constituto semper opus est, ne totum fama, totum testibus licet. Recensete sacras Litteras et divina tabularia; maximam partem falsi testes occupavere, ubi sanctorum aut accusatio-nem aut pericula reperimus: maximam dico, immo totam, cum in ipsum Dominum nostrum Salvatorem, totius mundi hostiam et pontificem salutarem, falsi testes insurrexerint, qui se ejus blasphemiam audisse consergent. Astimate quid jam possit præterire fallacia, quæ in Deum fidet, immo in ipsam fidem ac veritatem perjuris impetum fecit.

3. Hæc ideo scripsimus, ut de cetero, si qui absentis minusque noti de quolibet talia ex libidine invenientur, sibi sint pedes vestri adversus arietem fraudulentie. Unde et lucernam pedibus suis ac lumen seminis suis vir sanctus exorat (Psalm. cxviii, 105): scilicet ne inter fallaces tenebras sint cæca nobis et errabunda vestigia. Et in Evangelio: Numquid lex nostra judicet hominem, nisi ab ipso audierit prius et cogitaverit (Joan. vii, 51)? Etiam in Veteri Testamento: *Non credas auditui vano, et non conse-naris cum iniquo fieri testis injactus*. Et ne forte multi-tudini detrahentium ante examinationem judicii crederetur, addit dicens: *Non eris cum pluribus in malitia, et non accipies per eos peccatum* (Exod. xxii, 1, 2, sec. LXX). Et iterum alibi: *Priusquam interrogares, ne vita-peres quemquam; et cum interrogaveris, corripe justus* (Eccl. xi, 7). Et iterum: *Quæ viderint oculi tui loquere* (Prov. xxv, 8, sec. LXX). Et in Actibus Apostolorum adversus principes sacerdotum et seniores Judaeorum postulantes absentis Pauli apostoli damnationem, justissimam sententiam gentilis Festus tri-bunus protulit, quam convenit etiam nos in faciem creditum oblicere ad verecundiam, dicens: *Nou est consuetudo Romanis, damnare aliquem hominem, priusquam ei qui accusatur, presentes habeat accusatores, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina* (Act. xv, 16). Si hanc igitur moderatio-nem extra septum fidei nostræ positus tenuit, contra sacerdotalem pudorem, indigna omnino credulitas est absentibus in absentibus. Quolusquisque immunis in-venerit a vulnere, si ad omnem ferientis ictum credulum pectus aperitur? Docet nos terrena moderatio, quæ sæcularibus arbitriis et causis primum de ipsis judicibus eligendis repudiandisque sit et quanta cunctatio. Quot interpositæ dilatationes? quoties adhibita compendio, etiam sub ipso fine certaminis ampliare judicia concessit innocentem reo? Configitur ad mare et extramarina documenta, ut fides quæ in pre-senti pleniusque arctioribus strangulatur angustius, salem emimus veniat. Hæc omnia mentior, nisi in patrocinio tuendæ innocentie reperta sint. Tolera-bilis est enim innocentem quemlibet tardius inveniri-quam cito pro nocente damnari.

4. Grave fuit Lazaro et Heroti, litterarum suarum pedissequos esse. An nesciebant Dilictionem vestram ad Sedem apostolicam relatarum? Huc certo calumniæ compendio navigassent. Ubi de episcopatu abdicando agitur, maria terraque lustrantur, nec ulla suffragia prætermittunt. Ubi vero innocentium fama percellitur, otiosi et delicati, sive accusatores, sive testes (in cubi-utroque enim fallentibus nomen infame est) in cubi-

(a) Hos tamen bonus fratres vocat Augustinus i. libro de Gestis Pelagi, nn. 2, 53.

libus et lectulis suis litteris abutuntur; et totam Africam, universumque tranquillum catholice serenitatis innubilant ad libidines suas due pestes. Ante tribunal Christi omnes stabimus: nemo illic abesse poterit, nec Domini, cuius immensitas omnibus foci ad rebus intervenit, declinare judicium.

5. Si Deo nostro cordi fuit, propter oves perditas, Verbum carnem fieri, et ex Domino formam servientis indnere, ut diu interceptam redderet libertatem: sit vobis gaudium, eos quos falsi judices criminabantur, agnoscere a nostro corpore et catholica veritate nunquam fuisse divulos. Certe hoc quod nostra expectatio desiderabat elixit, ut damnanda damnarent et sequenda sequerentur. Si paterfamilias reditu filii gratulabatur, qui mortuus fuerat, et revixit; perierat, et inventus est; et jubebat in usum ejus stolam mundam, hoc est, insigne candidae mentis afferi et vitulum saginatum (*Luc. xv. 22-24*): quantum huc uberior exultatio est fidei, non mortuos esse, nec periisse, de quibus falsa vulgata sunt? Misimus igitur ad Dilectionem vestram exemplaria scripturarum, quas Pelagius misit: quarum lectionem non ambigimus patituram esse volitis in Domino de absoluta ejus fidei beatitudinem. Data undecima kalendas octobris.

DE ERRORE PALÆSTINORUM EPISCOPORUM ET IPSIUS ZOSIMI PAPÆ IN JUDICIO PELAGII SIVE COLESTII.

Facundus episcopus Hermianensis, lib. 7, cap. 3.

Invenient etiam Pelagium haeresarcham, a quo Pelagiani dicuntur, in iudicio Palæstinorum episcoporum, que contra Christi gratiam sentiebat operientem, pravasque sententias suas versutia interpretantem, per eamdem ignorantiam absolutum. Invenient post rem beatum quoque Zosimum apostolicam Sedis antistitem, contra sancti Innocentii decessoris sui sententiam, qui primus Pelagianam haeresim condemnavit, fidem ipsius Pelagi, ejusque complicis Coelestii, quem in Ecclesia Carthaginensi convictum, aigne appellantem apostolicam Sedem, et ipse gestis discusserat, tanquam veram et catholicam laudantem, insuper etiam Africanos culpantem episcopos, quod ab illis haeretici crederebant: cum, neicum ipsis Africanis episcopis dolos eorum multo manifestius detegentibus, menoratos Pelagium et Coelestium putaret orthodoxos. Et tamen.... nec illos Palæstinos episcopos et Zosimum haereticos credit Ecclesia, quia de haereticis bene senserunt; sed potius pro merito sue fidei catholicos judicat et honorat: quoniam non debet criminis depolari simplicium non intellecta veritas malignorum.

DE AFRICANO CONCILIO (a)

DUCENTORUM QUATUORDECIM EPISCOPORUM CONTRA HÆRETICUM PELAGI ET COLESTII, HABITO, UT CREDITUR,
SUB FINEM AUTUMNI ANNI 417.

Prosper, in libro Responsionum ad Objecta Gallorum, ad object. 8.

Et cum ducentis quatuordecim sacerdotibus, quorum constitutionem contra ieronimos gratia Dei totus inuidus amplexus est, veraci professione, quemadmodum ipsorum habet sermo, dicamus, gratiam Dei per Jesum Christum Dominum, non solum ad cognoscendam, verum etiam ad faciendam justitiam, nos per actus singulos adjuvare: ita ut sine illa nihil vera sanctaque pietatis habere, cogitare, dicere, agere valeamus.

Idem, in libro contra Collatorem, n. 15.

Erraverunt (secundum te) ducenti quatuordecim sacerdotes, qui in epistola quam suis constitutionibus prætulerunt, ita apostolica Sedis antistitem beatum Zosimum sunt allocuti: « Constitutus in Pelagium atque Coelestium per venerabilem episcopum Inno-

(a) *Carthagine qualem habitum est, sed Africanum vocare solet Augustinus, in ejus istola 215, n. 2, et in libro de Peccato Originali, nn. 8, 9, 24.*

centum de beatissimi apostoli Petri Sede prolatam manere sententiam, donec apertissima confessione fateantur, gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum, non solum ad cognoscendam, verum etiam ad faciendam justitiam, nos per actus singulos adjuvare; ita ut sine illa nihil vera sanctaque pietatis habere, cogitare, dicere, agere valeamus. »

Prosper, in Chronico, ad annum 418.

Hoc tempore Constantius (a) servus Christi ex viario Romæ habitans, et pro gratia Dui devotissime Pelagianis resistens, factione eorumdem multa pertulit, quæ illum sanctis confessoribus sociaverunt. Concilio apud Carthaginem habito ducentorum quatuordecim episcoporum ad papam Zosinum synodalia decreta perlati: quibus probatis (b) per totum mundum haeresis Pelagiana dominata est.

PAULINI DIACONI LIBELLUS

ZOSINO PAPÆ OBLATUS CONTRA COLESTIUM (c).

1. Beatitudinis tuae justitiam obsecro, domine Zosime, papa venerabilis. Nunquam fides vera turbatur, et maxime in Ecclesia apostolica, in qua pravae fidei doctores, ut deprehenduntur facile, ita veraciter puniuntur, ut moriantur in illis, nisi correxerint, quod deterius perpetraranter; ut in illis vera sit fides, quam Apostoli docuerunt et Romana cum omnibus catholicae fiduci doctoribus tenet Ecclesia. Quod si, ut criteri auctores haereses, qui, jamdudum ab apostolica Sede vel a Patribus iudicati, et extra sinum matris catholicae Ecclesiae effecti, perpetua morte pereunt; etiam hi qui nunc deprehensi sunt vel deprehenduntur, in perfidia sua permanent; spirituali gladio, quo interimantr, tradantur: ut nunc Pelagius Coelestiusque, qui a beata memoria predecessor tuo Beatitudinis papa Innocentio (si rectam respiciant fidem, et in sua perversa doctrina perdurent) dominati sunt.

2. Cujus sententiam secuta Beatitudo tua, Coelestio, cum a Sede apostolica audiretur, inter cetera præcepit his verbis: « Damnas ergo illa omnia quæ in libello Paulini continentur, hoc est, de quæstionibus? » Et in alio loco: « Cognovisti quales litteras dederit Sedes Apostolica ad fratres et coepiscopos Africanæ provincie? » Et adjectum: « Damnas illa omnia quæ damnavimus, et tenes quæ tenemos? » Et iterum: « Illa omnia damnas, quæ jacata sunt de nomine tuo? » Et iterum: « Vel ea quæ in libello suo exposuit Paulinus? » Et cum me, diceret, posse ex his quæ illi objecta sunt, hereticum approbari: sancto repletus Spiritu, apostolica auctoritate respuisti Insanitatem et calunianitatem verba, hujusmodi profendo sententiam, quæ ipse catholicus approbarer, illum si sanari vellet, curares; quæ hujusmodi est: « Nolo nos circuite ducas: damnas ea omnia quæ tibi objecta sunt a Paulino, sive per fauum jaeta sunt? » Cui non sufficit ita sententia? Quis hanc tam salubreum, tam amplectibilem, tam piam respueret alias, nisi qui a fide devius est? Et ille qui superius professus fuerat, se quæcumque illi objecta fuerant, si contra fidem vindicares, esse damnaturum; audi, Damna: et non solum non damnat, sed ad injuriam tantum Sedis contendit. Unde non ignorat iam Ecclesia Romana reum suum, qui tam audaci spiritu ausus est contradicere, et non damnare quæ Beatitudo tua damnari decrevit.

3. Ego tamen Deo et Christo Domino gratias ago, quod Ecclesie sue causam ita agi voluit, ut Sedes apostolica, a qua oportuit ore duorum Pontificum haeresim condemnari, ea damnanda præcepit, quæ a me Coelestio fuerant objecta: cuius ego non damnationem, sed correctionem semper optavi et opio: cui

(a) In Lauriana Historia laudatur a Palladio, « Constantius assessor prefectorum Italiae. »

(b) Probata quidem a Zosimo decreta anno 418; sed anno, ut iurat, 419, condita in Africano ducentorum quatuordecim episcoporum concilio Carthaginæ celebrato.

(c) Anno Christi 417.

nunc jam non mecum, sed cum universa Dei Ecclesia causa est, sicut data ad Beatitudinem tuam scripta testantur; cum contra apostolicam sententiam venire mititur, negando originale peccatum, quod in omnes homines pertransit, et usque ad finem mundi tenet hereditatem Adae illius, qui primus peccavit: quod in infantibus nisi per sacramentum Baptismi dimittitur, vitam eternam et regnum cœlorum habere non possunt. Contra quas etiam magister suus litigat Pelagius, qui illa ipsa dannavit in iudicio Orientali, quæ is in Sedis apostolice cœtu conatur astruere. Habet adversum se etiam veteres Ecclesiarum doctores catholicos plurimos, orientales et occidentales, meridianae partis et septentrionalis, qui in libris suis illum de originali peccato (si sanari desiderat) possunt docere. Habet beatum Cyprianum martyrem, beatum Ambrosium confessorem, Gregorium Nazianzenum, beatum papam Innocentem. Habet etiam nunc, qui in corpore sibi collectentur, si ille tamen hos tanto certaminis habiles judicat, aut certe qui vos sequi debat, si vult magis recta discere, quam prava docere, habet (quod primum est) Beatitudinem tuam, cuius illum oportuerat obedere sententiae, cum audiret, Damna. Habet postremo ipsos lactentes, quibus miseriatur, si sibi non vult; quibus, ut verbis martyris utar, non propria, sed aliena dimittuntur peccata (Cyprianus, Epist. 64, ad Fidion).

4. Unde oro beatum Apostolatum tuum, ut hunc meum libellum suscipi jubeas, quo gratias referam tante Sedi, et sententiis justissimis pro parte mea latis: quem idecirco direxi, quia me licet¹ sermone Basiliscus subdiaconus a tua Beatitudine cum Gestis Sedis apostolice directis, Carthaginæ convenit quanto nonas novembris die, ut adessem ad apostolicam Sedem, et tuae iudicio Sanctitatis: ad quam me fugisse, suggestum est; nec defuturum fore, promittere, si adversum me et non pro me fuisse lata sententia. Ubi tui cigitur nihil agere potui, quia is qui ad Sedem apostolicam provocaverat, defuit, quem oportuerat utique merita sue appellationis astruere: maxime cum nihil agente appellatore, secundum otiam humanas leges, superior est semper ille qui vicit. Quid enim iam mea intererat, ut etiam apud vestram Reverentiam prava ejus doctrina astipulator existeret, de quo congaudare possem, si damnatus his quæ illi a me objecta fuerant, sic ea per apostolicæ Sedis iudicium roborari, meruisset absolvit, nec prius se ordinari quam purgari pateretur? Sed vulnus fraudibus fuit semper studens, ingenium suum mutare nescit. Non se credit posse deprehendi; quoniam confidentiam semper in foveis habuit, in quibus demersum caput conscientiae sue mititur occultare. Quod jam diutius latere non potuit; sed manifestius publicatum, spirituali per tuam Beatitudinem gladio resecatur, ne amplius ferinus dentibus grex Domini sectetur in partes, quem pastor bonus sollicita et pervigili cantela custodis. Hunc autem libellum direxi Beatitudini tue per Marcellinum subdiaconum Ecclesie Carthaginensis. Dat. sexto idus novembris.

ZOSIMI PAPÆ EPISTOLA

AD AFRICANOS EPISCOPOS DE CAUSA COELESTI.

Zosimus, Afrubio ac ceteris qui in concilio Carthaginensi adiuerunt, dilectissimis fratribus, in Domino salutem.

1. Quamvis Patrum traditio apostolica Sedi auctoritate tantam tribuerit, ut de ejus iudicio disceptare nullus audere, idque per canones semper regulasque servaverit, et currens adhuc suis legibus ecclesiastica disciplina Petri nomini, a quo ipsa quoque descendit, reverentiam quam debet exsolvat: tantam enim huic apostolo canonica antiquitas per² sententias omnium voluit esse potentiam, ex ipsa quoque Christi Dei nostri promissione, ut et ligata solveret, et soluta vin-

¹ Scilicet, juxta Morel, Element. Critic., pag. 231. M.

² Garnerius, super.

ciret; par potestatis data conditio duos qui Sedis hereditatem, ipso annoiente, meruissent. Habet enim ipse, cum omnium Ecclesiarum, tum bujus maxime ubi sederat, curam, nec patitur aliquid privilegii aut aliqua titubare aura sententia, cui ipsa sui dominus firma et nullis hebetata motibus constituit fundamenta, et quæ sine suo periculo temere nullus incesset. Cum ergo tanta auctoritas Petrus caput sit, et sequentia omnium majorum studia firmaverit, ut tam bunaus quam divinis legibus et disciplinis omnibus firmetur Romana Ecclesia, cuius locum nos regere et potestatem nonnis obtinere non latet vos, sed nos, fratres charissimi, et quemadmodum sacerdotes, scire debet: tamecum tantum nobis esset auctoritatibus ut nullus de nostra possit retractare sententia, nihil eginus, quod non ad vestram notitiam nostris ultra litteris referremus; dantes haec fraternalitati, ut in communione consulentes, non quia quid deberet fieri nesciremus, aut faceremus aliquid quod contra utilitatem Ecclesie veniens displiceret; sed pariter vobis cum voluntate habere tractatum de illo qui apud vos (sicut ipsi per litteras dicitis) fuerit accusatus, et ad nostram qui se assereret innocentem, non refugiens iudicium ex appellatione pristina, venerit Sedem; accusatores suos ultra deposcens, et quæ in se crimina per rumorem falso dicebat illata condemnans. Omneni ejus petitionem prioribus litteris, quas vobis missimus, putavimus ac novius explicatae; salisque illis scriptis, que ad illas rescriperatis, credimus esse responsum.

2. Sed post missæ per Marcellinum subdiaconum vestrum epistolæ omne volumen volvimus: quo aliquando perfecto, ita totum litterarum comprehendens textum, quasi nos Coelesti commendaverimus in omnibus adem, verbisque ejus non discussis, ad omnem, ut ita dicam, syllabam præhuerimus a sensu. Nunquam temere, quæ sunt diu tractanda, sinnuntur; nec sine magna deliberatione statuendum est, quod summum debet disceptari iudicio. Idecirco noverit vestra Fraternitas, nihil nos post illas quas superius vel litteras¹ vestras accepimus immutasse, sed in eodem cuncta reliquise statu, in quo dudum fuerant, cum hoc nostris litteris vestras indicavimus Sanctitati, ut illa quæ a vobis ad nos missa erat obstatio, remaneret. Subscripti. Bene valete. Data dnodicimo kalendas aprilis, Honorio Augusto duodecies consule. Accepta tertio kalendas maias (a).

SACRUM RESCRIPTUM (b)

CONTRA PELAGIUM ET COELESTIUM.

Imperatores Honorius et Theodosius Augusti, PALLADIO praefecto pretorio.

1. Ad conturbandam catholicae simplicitatis lucem puro semper splendore radiantem, dolosus artis ingenio novam subito emersisse² versutiam perulgata opinione cognovimus: quæ fallacis scientia obumbrata mendacis et furioso tantum debocchata est locutamine, ut stabilem quietem coelestis attractaret fideli, dum novi criminis commenta inventi, insignem notam plebeiae estimans vilitatis sentire cum cunctis³, ac prudentiae singularis palmam fore communiter approbata destruere. Cujus impia commentationis autores Pelagium Coelestiumque percrebuit

¹ Alias, vel nunc litteras.

² Alias, emicuisse.

³ Alias, dum non acundis commendata vento insignem otiam plebeiae estimat tristatis.

(a) Anno Christi 418.

(b) In codice canonum Ecclesie Romane inscribitur, «Sacrum Rescriptum acceptis synodi supra dictæ Gestis. » Et quidem proprie Rescriptum esse, non nudam Constitutionem minime postulatam, intelligitur ex his Augustini verbis, coator Julianum lib. 3, n. 1: «Sane, ut dicas, si pro vobis et potius ab imperatore responsum est. » Gestæ vero illa quibus acceptis redditum est, synodi Africanæ esse videntur; non illius quæ anno 418, die primo maii, habita est, quandoquidem ipsum Rescriptum die trigesimo aprilis consignatur, sed superioris quæ ad finem autumni anni 417 pertinet.

exstitisse. Hi parenti cunctarum rerum Deo praecipueque semper majestati, intermine potenti, et ultra omnino principium transeunti, tam trucem clemenciam scæve voluntatis assignant, ut cum formandi mundi opifcem curam sumeret, qualitatemque hominis struendi profunda spiritus conceptione libaret, fundati muneris fœdum anteferret exordium et mortem promitteret nascituro¹. Non hanc insidiis vetiti fluxisse peccati, sed egisse penitus legem immutabilis constituti: ad declinandum lethi exitialis incursum nihil prodesse abstinentiam delinquendi, cuius vis ita putaretur adscripta, ut non possit aboleri deinceps. Primitivi hominis errorum, in quem capti mentis inopâ rationis cœctas irruisset, delapsum ad posteros non fuisse; tantumque apud eum, quem malesuadæ gratia infelix rapuisse illecebra, transgressionem interdicti exstitisse discriminis: cum evidens catholicæ legis omnifaria testetur auctoritas, illum interitus omnium fuisse vestibulum, quem divina præceptionis seduluum liquet corrupisse mandatum; aliaque quam plurima, quæ sermo respuit, lex refutat, quæ pertesum sit recordari, etiam sub dispositione plectendi. Quæ maturato renedio ei celeritate festina oportet intercipi; ne corroborato usq; nequitie adolescentes vix valeant coerceri. Siquidem aures mansuetudinis nostræ recens fama perstrinxerit, intra sanctissimam urbem nostram, aliaque loca, ita pestiferum virus quorundam inolevisse pectoribus, ut interruptio directæ credulitatis tramite scissis in partes studiis asserendi, materia impacata dissensionis inducta sit; novoque scandali somite concitato, bratissimæ Ecclesiæ mutet attentata² tranquillitas, aliis id, aliis aliud ancipiti interpretatione sectantibus: ei absoluta sanctorum apicum claritas, ac dilucide quid sequi universitas debeat explanans, pro captu versipellis ingenni conturbat, quibusdam novorum auctorum profanam moventibus questionem: Palladi parens charismate atque amantissime.

2. Ob quam rem illustris auctoritas tua, victura in omne ævum legi nos statuisse cognoscat, ut pulsis ex urbe primitus capitibus dogmatis execrandi, Cœlestio atque Pelagio, si qui hujuscem de cætero sacrilegii sectatores quibuscumque locis potuerint reperiiri, aut de pravitate damnata aliquem proferre sermonem; a quo cumque correpti ad competentem judicem protrahantur. Quos, sive clericus, sive laicus fuerit, defendi habeat potestate, et sine proscriptione aliqua perurgendi, quos relicta communis scientia luce nova disputationis tenebras introferre reprehenderit contra apostolicam scilicet disciplinam evangelicanique clamam et sine errore sententiam, vastra ruditis sectæ calliditate pugnantes, involentesque splendentem fidem veri ambagibus dissenserendo. Ilos ergo repertos ubique de hoc tam nefando scelere conferente, a quibuscumque jubemus corripi, deductosque ad audienciam publicam promiscue ab omnibus accusari; ita ut probationem convicti criminis stilus publicus insequatur, ipsis inexorati exsilio deportatione damnatis. Bebet enim originem vitii a conventu publico sequestrari, nec in conmuni eos celebritate consistere, qui non solum facto nefario detestandi, verum etiam exemplo venenati spiritus sunt cavendi. Juvat autem per omne imperium nostrum, qua mundus extenditur³, hujusmodi promulgata diffundi: ne scientiae fo-tasse dissimilatio pastum prestat errori atque impuno se quisquam putet audere, quod condemnatum vigore publico se linxerit ignorare. Datum pridie kalendas maias, Ravennæ D. D. N. N. Honorio duodecies, et Theodosio octies, Augustis consulibus (a).

EXEMPLAR EDICTI JUNII QUARTI PALLADII.

Junius Quartus Palladius, Monaxius, et Agricola

¹ Alias, finem anteferret exordio, et mortem præmiseret nascituro.

² Alias, Ecclesiæ acta putet et attentata.

³ Alias, per omne pene mundum, qua imperium nostrum extenditur.

(a) Anno 418, die 30 aprilis.

iterum prefecti prætorio edixerunt (a). In Pelagium atque Cœlestium catholici dogmatis fidem scævis tractatibus destruentes sententia principalis incaluit⁴, ut venerabili urbe sub voti bonorum concilio malearentur. Hoc igitur omnes admoneri oportet editio, ne quis sinistræ persuasionis erroribus credulam prestat assensum. Et si sit ille plebeius ac clericus qui in caliginis hujus obscura reciderit, a quoquinque tractus ad judicem sine accusatrix discretione persone, facultatum publicatione nudatus, irrevocabile patietur exsilium. Nam superna majestas, ut colligit ex secreti præsumptione reverentiam, ita ex inepte disputationis præsumptione injuriam.

CONCILIUM AFRICÆ UNIVERSALE

CARTHAGINE BABITUM ANNO 418 CONTRA HERESIM PELAGII ET COELESTII.

Gloriosissimis imperatoribus Honorio duodecies et Theodosio octies consulibus, calendis maiis, Carthagine in secretario Basilice Fausti, cum Aurelius episcopus in universalis concilio conseditset⁵, astantibus diaconis, placuit omnibus episcopis, quorum nomina et subscriptiones indicatae sunt, in sancta synodo Carthaginensis Ecclesie constituta.

1° Ut quicunque dixerit, Adam primum hominem mortalem factum, ita ut, sive peccaret, sive non peccaret, moreretur in corpore, hoc est, de corpore exire, non peccati merito, sed necessitate naturæ, anathema sit.

2° Item placuit, ut quicumque parvulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat, aut dicit in remissionem quidem peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod lavacro regenerationis expiatur, unde sit consequens ut in eis forma Baptismatis in remissionem peccatorum non vera, sed falsa intelligatur, anathema sit. Quoniam non aliter intelligendum est, quod ait Apostolus, *Per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors: et ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt* (Rom. v, 12), nisi quemadmodum Ecclesia catholica ubique diffusa semper intellexit. Propter hanc enim regulam fideli etiam parvuli, qui nihil peccatorum in semetipsis adhuc committere potuerunt, ideo in remissionem peccatorum veraciter baptizantur, ut in eis regeneratione mundetur, quod generatione traxerunt.

3° Item placuit⁶, ut si quis dicit, ideo dixisse Dominum, *In domo Patris mei mansiones multæ sunt* (Joan. xiv, 2), ut intelligatur, quia in regno cœlorum erit alius medius, aut illius aliorum locis, ubi beatæ vivant parvuli, qui sine Baptismo ex hac vita migrarunt, sine quo in regnum cœlorum, quod est vita æterna, intrare non possunt, anathema sit. Nam cum Dominus dicat, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non intrabit in regnum cœlorum* (Id. iii, 5); quis catholicus dubitet, participem fieri diaboli eum, qui coheres esse non meruit Christi? Qui enim

¹ Alias, *irratuit*.

² In codice Gandavensi Ecclesie S. Bavois legitur: «Carthaginæ in Basilice Fausti, cum Aurelius episcopus simul et cum Donatiano Tuleptensi primæ sedis episcopo provinciæ Byzacena et aliis tribus coepiscopis suis tam ex provincia Byzacena, quam Mauritania Sitifensi, Tripolitana, Numidia, Mauritania Cesariensi et Hispania in concilio conseditset. » Sic etiam in codice canonum Ecclesie Romanæ.

³ Hoc canone parent nonnulli codices; eum vero et habent alii plures, et ipse tertio loco recens et hotius. Augustinus etiam in libro 2 de Orig. anima, cap. 12, scribit: «Novellos hereticos Pelagianos justissime conciliorum catholicorum et Sedis apostolice damnavit auctoritas, eo quod ausi fuerint non baptizatis parvulus dare quietis et salutis locum etiam præter regnum cœlorum. »

(a) Monaxius prefectus epat prætorio Orientis ex codice Theodosiano, lib. 16, l. de Epis. onis, Ecclesiæ, etc. Agricola autem prefectus prætorio Galliarum, ex litteris Honorii ad ipsum datis decimo quinto kalendas maii, de agendo singulis annis Arelate conventu septem provinciarum, uti observat Henricus Norisius, Historiæ Pelagiæ libro 1, cap. 13.

dextera caret, sinistram procul dubio partem incurret.
4^a Item placuit, ut quicunque dixerit, gratiam Dei, qua justificamur per Jesum Christum Dominum nostrum, ad solam remissionem peccatorum valere, quae iam commissa sunt, non etiam ad adjutorium ut non committantur, anathema sit.

5^a Item, quisquis dixerit, eamdem gratiam Dei per Jesum Christum Dominum nostrum propter hoc tantum nos adjuvare ad non peccandum, quia per ipsam nobis revelatur et aperitur intelligentia mandatorum, ut sciamus quid appelleret, et quid vitare debeamus, non autem per illum nobis praestari, ut quod faciemus cognoverimus, etiam facere diligamus, atque valeamus, anathema sit. Cum enim dicat Apostolus, *Scientia inflat, charitas vero ædificat* (*I Cor. viii, 1*) ; valde impium est ut credamus, ad eam quæ inflat, nos habere gratiam Christi, et ad eam quæ ædificat, non habere; cum sit utrumque donum Dei, et scire quid facere debeamus, et diligere ut faciamus, ut ardilicante charitate scientia non possit inflare. Sicut autem de Deo scriptum est, *Qui docet hominem scientiam* (*Psalm. xciii, 10*); ita etiam scriptum est, *Charitas ex Deo est* (*I Joan. iv, 7*).

6^a Item placuit, ut quicunque dixerit, ideo nobis gratiam justificationis dari, ut quod facere per liberum arbitrium, facilis possimus implere per gratiam, tanquam etsi gratia non daretur, non quidem facile, sed tamen possimus etiam sine illa implere divina mandata, anathema sit. De fructibus enim mandatorum Dominus loquebatur, ubi non ait, *Sine me difficultas potestis facere* (*Joan. xv, 5*).

7^a Item placuit, quod ait S. Joannes apostolus, *Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipso sedecimus, et veritas in nobis non est*: quisquis sic accipiendo putaverit, ut dicat propter humilitatem non eportere dici, nos non habere peccatum, non quia vere ita est, anathema sit. Sequitur enim Apostolus, et adjungit: *Si autem confessi fuerimus peccata nostra, fidelis est et justus, qui remittat nobis peccata, et mundet nos ab omni iniuritate* (*I Joan. i, 8, 9*). Ubi satis appareat, hoc non tantum humiliter, sed etiam veraciter dici. Poterat enim Apostolus dicere, *Si dixerimus quia non habemus peccatum, nos ipsos extollimus, et humilitas in nobis non est*: sed cum ait, *Nos ipsos decipimus, et veritas in nobis non est*: satis ostendit eum qui dixerit se non habere peccatum, non verum loqui, sed falsum.

8^a Item placuit, ut quicunque dixerit, in oratione dominica ideo dicere sanctos, *Dimitte nobis debita nostra* (*Matth. vi, 12*), ut non pro se ipsis hoc dicant, quia non est eis iam necessaria ista petitio, sed pro aliis, qui sunt in suo populo peccatores: et ideo non dicere unumquemque sanctorum, *Dimitte mihi debita mea, sed Dimitte nobis debita nostra*; ut hoc pro aliis potius, quam pro se justus petere intelligatur, anathema sit. Sanctus enim et justus erat apostolus Jacobus, cum dicebat, *In multis enim offendimus omnes* (*Jacob. iii, 2*). Nam quare additum est, *omnes*; nisi ut ista sententia conveniret et Psalmi, ubi legitur, *Non intres in judicium cum seruo tuo, quoniam non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens* (*Psalm. cxlii, 2*): et in oratione sapientissimi Salomonis, *Non est homo qui non peccet* (*Ecclesi. vii, 21*): et in libro Job, *In manu omnis hominis signat, ut sciat omnis homo infirmitatem suam* (*Job xxxvii, 7*)? Unde etiam Daniel sanctus et justus, cum in oratione pluraliter diceret, *Peccavimus, iniquitatem fecimus*; et cætera, quæ ibi veraciter, et humiliter constitutur, ne putaretur (quemadmodum quidam sentiunt) hæc non de suis, sed de populi sui potius dixisse peccatis, postea dixit, *Cum orarem, et confiterer peccata mea, et peccata populi mei Domino Deo meo* (*Dan. ix, 5, 20*): noluit dicere, peccata nostra, sed populi sui dixit, et sua, quia futuros istos, qui tam male intelligunt, tanquam prophetam prævidit.

9^a Item placuit, ut quicunque ipsa verba dominicas

orationis, ubi dicimus, *Dimitte nobis debita nostra, ita volunt a sanctis dici, ut humilietur, non veraciter hoc dicatur, anathema sit. Quis enim ferat orantem, et non hominibus, sed ipsi Domino mentientem, qui la-biis sibi dicit dimitti velle, et corde dicit, quæ sibi dimittantur, debita non habere?*

DE EODEM CARTHAGINENSI CONCILIO.

Photius, in Bibliotheca, cod. 53.

1. Lectoris liber seu Synodus adversus Pelagium et Cœlestium Carthaginæ in magna ecclesia Fausti habita, Honorio Occidentis imperii clavum tenente, Praesedit in ea Aurelius episcopus et Dotianus Pten-tiesii¹ prius sedis Byzacena provincie: quibus adfuerunt variis e provinciis episcopi numero ducenti quatuor et viginti. Damnat hæc synodus anathemate eos qui assererent, Adamum mortalem esse conditum, non autem prævaricationis causa morte mulctatum. Similiter et eos qui recens natos infantes Baptismo non indigere dicerent, quod illos peccato originis ex Adamo non pularent obnoxios. Eos quoque qui affir-marent medio quodam loco paradisum inter et inferos non baptizatos infantes bestie vivere. Sex item alia his affinia capita, quæ Pelagianis et Cœlestianis fa-vent, anathematizat.

2. Scripserunt vero et Theodosius et Honorius im-peratores contra eosdem hæreticos ad Aurelium epis-copum. Post hæc etiam Constantinus², Placidæ conjux, Valentiniani minoris pater, de Cœlestio hæ-retico in exsiliu pellendo scripsit decretum ad Volu-lanum Urbis prefectum. Qui quidem Volusianus sanctæ Melænae³ patruus, cum gentibus quidem tunc sentiebat, sed dum eum mors legatum Constantino-polii agentem invaderet, ad orthodoxam fidem transiit, baptizatusque est a beato Proculo Constantinopolitan: quo item tempore illam sanctam nulicrem forte convenit, cum ipsa ex Jerosolymis in regiam urbium advenisset.

3. Scripsit et Leo Romanorum pontifex de Pelagianis conversis, oportere, si iam redeuntes recipi velint, scriptis tabulis errorem suum detestari. In epistola quoque Cœlestini Romani pontificis ad Nestoriū, iidem hæretici reprehenduntur. Scripsit idem et ad Galliarum episcopos de fide beati Augustini, et contra eos qui hæresis licentia nimis elati insolecerent. Scripsit etiam Hieronymus presbyter ad Cœsiphontem contra asserentes ἀκάθετα (id est impossibili-tatem vel imperturbationem), seu contra Pelagium. Hic autem Pelagius monachus fuit Cœlestium disci-pulum nactus.

DE ZOSIMI SENTENTIA ATQUE TRACTORIA CONTRA PELAGIUM ET COLESTIUM (a).

Augustinus, in Epist. 190, ad Optatum, n. 23.

Nam ut jam verbis utar, quæ in ipsa epistola beatissimi antistitis Zosimi leguntur: *Fidelis Dominus in verbis suis, ejusque Baptismus re ac verbis, id est, ope-re, confessione, et remissione vera peccatorum, in omni sexu, aetate, conditione generis humani eamdem plenitudinem tenet. Nullus enim, nisi qui peccati servus est, liber efficitur, nec redemptus dici potest, nisi qui vere per peccatum suum ante captiuus, sicut scriptum est: « Si vos Filius liberaverit, vere liberi eritis » (*Joan. viii, 36*). Per ipsum enim renascimur spiritualiter, per ipsum crucifixi sumus mundo. Ipsius morte mortis ab Adam omnibus nobis introductæ atque transmissæ universæ animæ illud propagine contractum chirographum rum-pitur, in quo nullus omnino natorum, antequam per Baptismum liberetur, non tenetur obnoxius. In his ver-bis apostolicae Sedis tam antiqua atque fundata, certa et clara est catholica fides, ut nelas sit de illa dubitate christiano.*

Prosper, in libro contra Collatorem, n. 15.

Sacrosanctæ beati Petri Sedes ad universum orbem

1. Legi, et Donatianus Teleptensis.

2. Legi, Constantius.

3. Legi, Melania.

(a) Vide supra, Mercatoris Commonitorum, nn. 4, 8.

pape Zosimi s'c ore loquitur : *Nos tamen instinctu Dei (omnia enim bona ad auctorem suum referenda sunt, unde nascuntur), ad fratrum et coepiscoporum nostrorum conscientiam omnia retulimus. Africani episcopi ad eundem papam Zosimum resribentes, euunque in sententiae hujus salubritate laudantes, aiunt : *Illi vero quod in litteris tuis, quas ad universos curas esse mitendas, possest, dicere. Nos autem instinctu Dei (omnia enim bona ad auctorem suum referenda sunt, unde nascuntur), ad fratrum et coepiscoporum nostrorum conscientiam universa retulimus ; sic accepimus dictum, ut illos qui contra Dei adjutorium extollunt humani arbitrii libertatem, districto gladio veritatis velut cursum transiens amputares. Quid enim tam libero fecisti arbitrio, quam quod universa in nostra humilitatis conscientiam retulisti ? Et tamen instinctu Dei factum esse, fideliem sapienterque vidisti, vernaciter fidenterque dixisti. Ideo utique, quia preparatus voluntas a Domino : et ut boni aliquid agant, paternis inspirationibus suorum tangit ipse corda filiorum. Quotquot enim Spiritu Dei aguntur, hi filii sunt Dei : ut nec nostrum sentiamus deesse arbitrium, et in bonis quibusque ac voluntatibus humanae singulis motibus magis illius valere non dubitemus auxilium (q).**

Ibidem, n. 57.

Africanorum conciliorum decretis beatre recordationis papa Zosimus sententia sue robur annoxuit, et ait impiorum detrunctionem gladio Petri dexteras omnium armavit antisitum.

EPISTOLA IMPERIALIS

AD AURELIUM CARTHAGINENSEM EPISCOPUM (b). Imperatores HONORIUS et THEODOSIUS, AURELIO episcopo, salutem.

Dudum quidem fuerat constitutum, ut Pelagius atque Coelestius nefandi dogmatis repertores ab urbe Roma, veluti quedam catholice veritatis contagia pellerentur; ne ignorantium mentes sceva persuasione perverterent. In quo secura est clementia nostra iudicium Sanctitatis tue, quo constat eos ab universis iusta sententiae examinatione damnatos, etc. Data quinto iunio juniarum, Ravenne, Monaxio et Plinta consulibus (c). Eodem tenore etiam ad sanctum Augustinum episcopum data.

EPISTOLA AURELI

CARTHAGINENSIS EPISCOPI AD UNIVERSOS EPISCOPOS PER BYZACENAM ET ARZUGITANAM PROVINCIA CONSTITUTOS, DE DAMNATIONE PELAGII ET COLESTII.

Dilectissimis ac desiderabilibus fratribus et consacerdotibus, DONATIANO prime sedis; JANUARIO, FELICI, PALATINO, PRIMIANO, GAIANO, et alii GAIANO, JANUARIO, VICTORINO, et ceteris per tractum provincie Byzacene et Arzugitanæ constitutis, AURELIUS episcopus.

Super Coelestii et Pelagi damnatione, eorumque dogmatibus, participem se sancta Dilectio vestra in plenario concilio fuisse comineminit, dilectissimi ac desiderabiles fratres. Sed quoniam pro honore Dei, in cuius manu cor regis est constitutum, glorioissimum principum christianorum fidem rectam et catholicam custodiendum accessit auctoritas, quam per humilitatem meam universi meis coepiscopis voluit intimari; idcirco honorabilem Fraternitatem vestram missis exemplaribus instruere festinavi; ne in aliqua parte provinciae, supra dictorum serpentina persuasio, ab universalis Ecclesia totius orbis exclusa, fortasse subrepat. Ad hoc ergo tam necessaria constitutio christianorum principum Charitatem vestram latere non debuit, et ad me ab eis datae litteræ vobis mitti debuere: quarum simul exemplaribus lectis, quemadmodum subscribere unusquisque vestrum debeat, Dilectio vestra cognoscet, sive quorum in synodalibus gestis subscriptio iam tenetur, sive qui non potueris eidem plenario totius Africæ concilio interesse: quo cum de supra dictorum hereticorum interesse.

(a) Vide infra epistolam Coelestini ad episcopos Callige.

(b) Epistola ducentesima prima est inter Augustinianas.

(c) Anno Christi 419.

coram damnatione omnium vestrum facit integratam subscriptio, nihil omnium sit, unde ullius dissimulationis, vel negligentie, vel occulte forsitan pravitatis aliqua videatur merito remansisse suspicio.

Et alia manu : Opto fratres, bene vivatis nisi mœres. Data kalendis augusti, Carthagine, Monaxio et Plinta consulibus (a).

LIBELLUS FIDEI S. J. C. (b)

SCRIPTUS, UT VIDETUR, A JULIANO, ET AD APOSTOLICAM SEDEM MISSUS (c), NOMINE EPISCOPORUM QUI PELAGI AC COLESTII DAMNATIONI SUBSCRIPRENT TRECTAVTES PROVOCANT AB PLENARIAM SYNODUM.

1. Credimus in Deum Patrem omnipotentem, omnium visibilium et invisibilium omnib[us].

2. Et in Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei vivi, per quem creata sunt omnia; non extrinsecus natum aut factum, sed de Patris substantia generatum, ex Deo vero verum Deum: ut hoc sit ille qui genitus est, quod est ille qui genuit. Et quia Pater Deus sine ullo sibi patre, idcirco Filius de hoc Patre progenitus Patre inferior esse non potuit; non habens initium Filius, quia nec Pater profectum.

3. Credimus et in Spiritum sanctum, Deum verum, ex Patre procedentem, aequaliter per omnia Patri et Filio, voluntate, operatione, perpetuitate, substantia. Et distinguentes personas in proprietatibus nominium, Deitatem tamen Trinitatis inseparabilem confitemur: nihilque esse in Trinitate credimus, quod superiorius inferiusve dicatur; quia tota Trinitas potestate Deitatis et substantia unitate conjuncta est.

4. In plenitudine vero temporum missus Filius Dei, non majoris imperio potestatis, sed communione voluntatis, fit Verbum caro: non ut per assumptionem carnis inciperet homo esse, quod non erat; et ut ascenderet ad Deum homo, Deus descendit ad hominem. Nascitur ergo nobis ex Spiritu sancto et Maria semper virgine, qui secundum Divinitatem nunquam defuit Patri. Ex duabus igitur substantiis plenissimis atque perfectis, Dei et hominis, Jesum Christum Filium Dei accepimus, quem tam secundum Deitatem Patri, quam secundum humanitatem nostram contemplatur suisse conformem, absque sola peccati macula que naturalis non est. Illa videlicet ratione, ut universum mundum a peccatis, et exempli revocaret, et patiendo redimeret: dum peccatum, et quasi Deum ignorando auferit, et quasi homo per naturæ similitudinem quemadmodum de cetero vinci possit, ostendit.

5. Incipiens a baptismo Iohannis, quo baptizatus est, dandi exempli gratia, non sui, sicut quidam volunt, causa peccati, sicut ipse ait ad Iohannem. Sim modo; sic enim oportet implere omnem iustitiam (Matth. iii, 15): subiecte se omnibus passionibus carnis, rendo esurium, siti, lassitudinem, dolorem, mortem, et cetera hujusmodi; factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis (Philipp. ii, 8.). Secundum quod nos beatus Petrus edocuit dicens: *Christus passus est pro nobis, nobis relinquens exemplum, ut sequamur vestigia ejus; qui peccatum non fecit, nec dolus inventus est in ore ejus* (I Petr. ii, 21, 22).

6. Hunc igitur credimus ob nostram salutem secundum carnem passum et sepultum, tertia die resurrexisse, et ut morte destrueret, et ut nobis viam resurrectionis aperiret. Ascendens in celos sedet ad dexteram Patris, humanitatis manente substantia, quæ non est exinanita, sed glorificata, et in aeternum

(a) Anno Christi 419.

(b) In Veronensi codice, unde libellum Sirmondus erat, nullus superest tituli loco, praeter quasdam evanescentes litteratas figuræ, quas ille sic expressit, IV Li, forte pro, « Incipit libellus fidei : » quandoquidem in fine legebatur, « Explicit libellus fidei S. J. C. » Hence vero tres characteres postea eum Gornerius interpretatur, « sicutorun : » forte melius interpretaris, « Secundum Jesu Christi. » Haud quaque enim credere par est, Pelagianos a. litigantes, quorum princeps Julianus fuisse, Italus ultimorum episcoporum, Sicutos se dixisse.

(c) Forte sub fine anni 418.

cum Dicitate mansum. Quem venturum credimus ad vivos et mortuos judicandos. Cuius virtute et exemplo omnem humanam carnem in eadem membrorum veritate, qua a Deo facta est, credimus suscitandum, ut et peccatores poenas, et justi gloriam consequantur. Unam vitam sanctorum omnium fore; sed prima pro labore diversa, et contrario pro modo delictorum peccantium quoque esse supplicia.

7. Baptismus secundum exemplum Ecclesie et preceptum Dei, unum fatetur, quod omnibus simul statibus necessarium veraciter et tradimus, et teneamus; et veniam peccatorum, ad regnum eudorum dicimus invenire neminem posse, nisi qui Baptismum fuerit consecutus. Eum qui post Baptismum peccaverit, per penitentiam credimus posse salvari.

8. Novum et Vetus Testamentum recipimus in illo librorum numero, quem catholicæ Ecclesie tradidit auctoritas.

9. Divine legis mandata, ob Dei justitiam, possibilia dicimus; et fatemur universa posse compliri per gratiam Christi, quæ omnibus bonis actibus adiutoria semper et comes est, et per liberum arbitrium hominis, quod et ipsam voluntatem Dei est. Quam tamen gratiam Dei ita accipimus, ut nec sequatur nolentem, nec destitutum subsequenterem. Ut vero alter sit justus, alter iniquus, hoc non divina voluntate, sed virtus fieri arbitriatur humano. Diversitationem hanc negavit ex Deo esse, qui dixit, quia Deus omnes homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire (1 Tim. ii, 4). Si ergo Deus vult omnes salvare, et non est personarum acceptio apud Deum (Rom. ii, 11); justissime per liberum arbitrium imputabatur unicuique peccatum, secundum quod scriptum est, Ante hominem bonum et malum, vita et mors; quod placuerit ei, dubitar illi (Eccli. xv, 18). Consequens ergo est, ut confiteamur quod peccatores ideo sumus, non quia non valimus, sed quia negligimus vitare peccatum. Ideoque statuta iudicium dicitur, ut et bonus de labore premium capiat, et de contemptu malus supplicium non evadat.

10. Naturam hominis bonam et integrum, utpote a bono Deo factam, esse testamur. Et omnipotens hominem a Deo fieri constitutum, dicente patriarcha, Numquid pro Deo ego sum, ut dum tibi filios (Gen. xxii, 2)? et sic propheta nihilominus contestante, Et nunc, Domine, Abraham nesciens; tu enim es pater noster, et opera manuum tuarum nos omnes (Isai. lxvi, 8). Unde et Deus ad Jeremiam dicit: Priesquam te formarem in utero matris tuae, novi te (Jerem. i, 5). Item in libro Machabiorum: Nescio, inquit, qualiter in utero meo apparuitis; neque enim ego spiritum donavi vobis, sed et singulorum membraturarum nouipa compagi (I Machab. viii, 22). Job quoque et ipsius conceput hominem exordium ad Deum referit, et sic ait: Nonne sicut lac me nulsisti, et sicut caseum me coagulasti, ossibus et nervis inseruisti me, cute desuper operuisti me, vitam et misericordiam dediti mihi (Job x, 10-12)? Sed et omnes divina Scriptura hujusmodi testimoniorum sunt referentes, que nra causa brevitas omisimus. Ad imaginem quoque Dei non solum factum hominem, sed et fieri constitutum, dicente Domino ad Noe: Qui effuderit sanguinem hominis, pro sanguine illius effundetur sanguis ejus, quia ad imaginem Dei fecit hominem (Gen. ix, 6). Et Paulus apostolo similiter asserente: Vir autem non debet velare caput, quoniam imago et gloria Dei est (1 Cor. xi, 7). Jacobo quoque apostolo proclamante: In ipso lingua benedicimus Deum, et in ipso maledicimus homines, qui ad imaginem et similitudinem Dei faciunt (Jacob. iii, 9).

11. Nuptias Deo auctore dicimus esse conditas atque conjunctas, dicente Deo ad Noe: Vos autem crescite, et multiplicamini, et implete terram. Et ne quis allegorie nebulis simplicem obumbrare velit historiam, adjectit: Et multi estote super eam (Gen. ix, 7). Unde et Dominus in Evangelio Iudeis de repudio interrogantibus respondit: Moyses propter duritatem cordis vestri scripsit vobis præceptum hoc: ab initio autem non fuit sic. Qui enim fecit, masculum et feminam fecit eos,

et dixit: Propter hoc relinquat homo patrem et matrem, et adhaerabit uxori sua, et erunt duo in carne una. Et ne quis errantium dicceret, Usurpadum id praeditis potius, quam præcepit; addidit, Quod ergo Deus conjunxit, homo non separat (Matth. xix, 4-8, et Marc. x, 4-8). Sanctus quoque Apostolus Christi magisterium sequens dicit: Honorabile connubium et torus immaterialis; fornicatores autem et adulteros judicabit Dominus (Hebr. xiii, 4). Et alibi: Qui dat virginem suam nudram, bene facit; et qui non dat, melius facit (1 Cor. vi, 38). Illic enim laudanda virginitas est, quia nullas, quæ bonae sunt, preferunt: propria enim dignitate caret quidquid mali comparatione laudatur.

12. Quoniam igitur præmisimus de bono naturæ, et benedictione, et honore conjugii, consequenter renuimus naturale peccatum, vel si quo alio vocabulo vngucupatur; ne creatori Deo omnium irrogemus injuriam, dum aliquid ab illo cum peccato fieri potuisse contendimus: et testimonio Scripturarum ejus falsitatis arguamus, quæ dicunt in veteri Testamento: Non morientur patres pro filiis, et filii non morientur pro patribus; singuli pro suo delicto morientur (Jerem. xxxi, 30). Et aliis propheta: Quid vobis parabola ista in terra Israel, dicens, Patres manducaverunt uram acerbam, et dentes filiorum obstupuerunt? Vivo ego, dicit Dominus, si amplius dicetur parabola haec in Israel: quoniam omnes anima meæ sunt; quemadmodum anima patris, ita et anima filii, omnis meæ sunt; anima quæ peccaverit, ipsa morietur. Item illic: Filius non accipiet iniustitiam patris sui, nec pater accipiet iniustitiam filii sui; iustitia justi super ipsum erit. Item illic: Unumquemque secundum viam ipsius iudicabovis, domus Israel, dicit Dominus (Ezech. xviii, 2-4, 20, 30). Et Apostolus: Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut reseretur unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum (1 Cor. v, 10). Item idem: Unusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo (Rom. xiv, 12). Et alibi: Unusquisque nostrum suum onus portabit (Galat. vi, 5).

13. Sanctos autem veteris Testamenti a Deo justificatos, et ejus iudicio sape laudatos accusare non possumus, dicente Apostolo, Quis accusabit adversus electos Dei? Deus qui justificat, quis est qui condemnat (Rom. viii, 33, 34)? et Domino in Evangelio canticante, Exquirere a vobis omnis sanguis justus, qui effusus est super terram, a sanguine Abel justi usque ad sanguinem Zachariae (Matth. xxiii, 25). Unde et in alio loco ipse Dominus cum Prophetarum exemplo Apostolos ad patientiam roboraret: Gaudete, ait, et exultate, quia merces vestra magna est in celis; sic enim persecuti sunt et Prophetas, qui fuerunt ante vos (Id., 5, 12). Quodque hic maius est, deos illos a David propheta dictos suo testimonio comprobavit, dicens: Ergo si illos dicit deos ad quos sermo fiebat Dei, et non potest solvi Scriptura; quem Pater sanctificavit, et nascit in hunc mundum, vos dicitis, Blasphematis; quia dixi. Filius Dei sum (Johann. x, 15, 36). Constat namque eos per laborem proprium et Christi fidem justificatos, siquidem præviderunt Deum, in carne esse venturum; sicut Dominus ipse asserit dicens: Abraham pater veteri exsultavit ut videret diem meum, et vidit, et gavisus est (Id. viii, 56). Et Apostolus ait: Et hi omnes testimonio fidei probati sunt. Et iterum: Fide Moyses grandis factus negavit se esse filium filio Pharaonis, eligens affligi cum populo Dei, quoniam temporalis peccati hubere jucunditatorem; majores existimans divitus thesauro Ægyptiorum improperiū Christi: aspiciebat enim in remuneracionem (Hebr. xi, 39, 24-26). Unde et aliis apostolis: De qua, inquit, salute inquirerunt, qui ante nos fuerint, quæ Prophetæ scrutantes, in quod vel quale tempus amantiaret eis Spiritus Christi eas, quæ in Christo sunt, passiones, et posteriores glories (1 Petr. 1, 11). Regnum quoque illos adepturos celorum ipse Dominus probat, cum dicit: Multi revient ab Oriente et Occidente, et recumbent cum Abraham, Isaac et Jacob in regno celorum; filii autem regni hujus mittentur in tenebras exterioreas (Matth. v, 11, 12). Igmar eligimus dicere cum prophetâ, Misi autem nimis honorifi-

ceti sum amici tui, Deus, nimis confortati sunt principatus cornu (Psalm. cxxviii, 17) : quam cum errantibus, et sanctorum meritis et testimonio Dei ore temerario derogare.

14. His omnibus secundum regulam fidei catholicę, et auctoritatem divinarum Scripturarum rite confessis, consequenter omnes haereticos condemnamus : et praeceps qui apud Latinos tam nomine proprio quam errore comperti sunt, quosque impietate sue assertionis horremus, id est, Arianos divinam substantiam impie dividentes : Sabellianos personarum proprietatem sceleratus confundentes : Eunomianos Filium Dei factum esse nullis existantibus asserentes¹ : Macedonianos Deitatem sancto Spiritui denegantes : Apollinaristas, eorumque similes, qui dicunt Dei Filium minus aliquid humanae suscepisse nature : Novatianos lapsis pœnitentiam denegantes : Jovinianistas, qui dicunt hominem post Baptismum nullo modo posse peccare : Manichæos etiam duo principia asserentes, id est, boni et mali; quique ex bono dicunt esse animam, ex malo vero carnem, et ob hoc compugnantia semper esse in utramque naturam. Eorum quoque similes, qui sub assertione naturalis peccati asserunt, nuptias ab auctore diabolo exstissem, et illarum filios diabolice esse arboris fructus. Quique dicunt usque ad passionem Domini omnes, propter id, quod matrimonii voluptate suspecti sunt, a diabolo jure aquissimo esse possessos. Vel qui Filium Dei a tempore passionis tantummodo generi humano dicunt cœpisse prodesse. Quique asserunt in Baptismo non penitus peccata deleri. Vel sanctos veteris Testamenti cum peccato de hac luce migrasse confirmant. Qui etiam dicunt, hominem in peccatum necessitate precipitari. Sed et illud similiter execratur. Salvatorem necessitatem carnis fuisse mentitum; et quod propter impedimentum carnis non omnia potuerit facere, quæ volebat. Quique primas nuptias cum Manichæis, secundas cum Cataphrygis damnant. Qui etiam, nec cum gratia Dei dicunt peccata posse vitari.

15. Sed et si quis dicit homines sine Dei gratia vel adjutorio posse peccata vitare, graviter detestamur. Vel qui negat parvulos Baptismo indigere, aut alias Sacramenti verbis asserit, quam in majoribus, debere celebrari. Si quis etiam dicit de duobus baptizatis natum, vel de nulliore baptizata pronatam Baptismatis gratia non egere. Vel quicunque asserit, quod neque per Adam omne genus hominum moriat, neque per Christum omne genus resurgat. Vel si qua sunt alia, que vel contra fidem catholicam veniant, vel ad indisciplinas pertinente quæstiones, simili execratione damnamus. Hæc autem omnia de quibus nunc agitur, id est, quæ in fine damnavimus, ipsi etiam de quibus ista jactantur, falso sibi objecta testantes, libellis propriis damnaverunt.

16. Hæc, ut nobis secundum catholicam regulam visum est, vestrae Sanctitati conscripta transmissum : que si alter putatis tenenda, rescribebit; sin autem contradici istis non potest, et tamen aliquis voluerit contra nos scandalum concitare, certa sit Sanctitas vestra nos ad audientiam plenaria synodi provocare.

17. Illud autem Sanctitatem vestram specialiter admonemus, ne ad vestram reprehensionem factum putetis, quod sic absentium damnationem ob Dei timorem subscribere non audemus, docti per Scripturas, humanam voluntatem preceptis Dei non debere præferri, dicentis: *Non credes auditui vane, nec consenties cum iniquo fieri testis injustus.* Et ne, multitudini quis credendum putaret adjunxit: *Non eris cum pluribus in militia* (Exodus. xxii, 1, 2, sec. LXX). Et iterum:

¹ Sic editio Benedictina Antwerpiae cusa anno 1703; at Caruerius in *appendice augustiniana* eidein editioni sive huc locum ita restituit ex codice vernensi quem propria manu exaraverat Simeonius: *Eunomianos Filium Dei factum ex non existantibus asserentes.* In B., *Eunomianos filium Dei factum est nullis existantibus asserentes.* M.

Prinsquam interroges, ne vituperes quemquam (Ecclesiastes. xi, 7). Et iterum: *Quæ viderunt oculi tui, loquere (Prophet. xxv, 8, sec. LXX).* Item in Evangelio: *Notite judicare, ut non judicemini; nolite condemnare, ut non condemnemini.* In quo enim iudicio judicaveritis, judicabitur de vobis; et qua mensura mensi fuertis, metietur vobis (Matthew. vii, 1, 2). Item in alio evangelista: etiam Judæi sententur, quod lex non trahit non judicet hominem, nisi ab ipso audierit et cognoverit quid faciat (John. vii, 51). Et in Actibus Apostolorum: per gentiles Festi similitus prolata sententia est, quod non sit consuetudo Romanis damnare aliquem, priusquam qui accusatur, presentes habeat accusatores, locumque defendendi accipiant ad abluendum crimina (Act. xxv, 16). Unde et sanctus apostolus Paulus judicandi regulam episcoporum sancti ait: *Adversus presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duabus aut tribus testibus* (1 Timotheus, v, 19). His igitur et ceteris testimoniis confirmati metrimus in absentium et nobis inauditorum capita dictare sententiam, nisi cum presentes fuerint consultati. Quamvis igitur sacerdotalis officiis sit, et christiana caritatis, eos qui se libellis purgant, catholicos confundentur, et damnabilia sibi objecta condemnant, libera auctoritate defendere, et in dubiis rebus de unoquoque meliora sentire: tamen dudum promissam æqualitatem libram medianam inter utrumque servantes, nec damnamus inauditos, nec defensamus absentes. Certum sit igitur apud Sanctitatem vestram, quia quantumlibet hoc mare ventis flantibus intumescat, et amaris in nos fluctibus efficeretur, nunquam integrum iudicium domum, quæ supra justitiam Christi sufficienda est, poterit commovere.

18. Illud etiam, sancte ac venerabilis frater et pater Augustine², necessario repetendum putavimus, quod beatæ memorie episcopum Joannem in epistola Sauvagii tue rectissime collaudasti, non solum non destruxisse Ecclesias, sed etiam confirmasse. Is namque ad Neophyto in libello quid de Baptismate infantium sentiret, ipsius verbis subdidimus; ut etiam vos, o sancte frater³, prædicti viri super hac re sententiam cognoscatis. «Benedictus Deus», inquit, «iterum dicamus, qui fecit mirabilia solus; qui fecit universa et convertit universa. Ecce libertatis serenitate perfunduntur, qui tenebantur paulo ante captivi; et cives Ecclesie sunt, qui fuerant in peregrinationis errore; et justitia in sorte versantur, qui fuerant in confusione⁴ peccati. Non enim tantum sunt liberi, sed et sancti; non tantum sancti, sed et justi; non solum justi, sed et filii; non solum filii, sed et heredes; non solum heredes, sed et fratres Christi; non tantum fratres Christi, sed et coheredes; non tantum coheredes, sed et membra; non membra tantum, sed et templum; non tantum templum, sed et organa Spiritus. Benedictus Deus, qui fecit mirabilia solus. Vides quot sint Baptismatis largitates. Et nonnullis quidem videtur cœlestem gratiam in peccatorum tantum remissionem consistere: nos autem honores computamus decem. Hac de causa etiam infantulos baptizamus, cum non sint coquinatim peccatis; ut etsi addatur sanctitas, justitia, adoptio, hereditas, fraternitas Christi, ut ejus membra sint, ut Spiritus inhabitatio fiant» (Joan. Chrysost. Homil. ad Neophyto).

19. Hæc igitur divinis et sacerdotaliibus exemplis educti, vestrae suggestimus Sanctitati. Vestrum est, considerato iudicio Dei, omnia diligenti examinatione perpendere: ut pax, quam nos a Christo Domino commendatam servare suscepimus, ullo scandalo interventione solvatur.

DE JULIANO EPISCOPO ECLANENSIO,
PELAGIANÆ HERESIS DEI ENORE.

Gennadius, in libro de Scriptoribus ecclesiasticis, ad veterem codicem Corbeicensem castigatus.

Julianus vir acer ingenio, in divinis Scripturis

¹ videtur corrigendum, Zosime.

² Alias, o sancti fratres.

³ Alias, confessione.

doctus, greca et latina lingua scholasticus. Prius ergo quam impietatem Pelagi in se aperiret, clarus in doctoribus Ecclesiae fuit: postea vero cum harésim Pelagi defenseret, scripsit adversus beatum Augustinum impugnátorem illius libros quatuor; et iterum libros octo. Est et liber altercationis amborum partes suas defendantium (a). Hic Julianus eleemosynam tempore famis et augustis indigentibus praerogans, multos miserationis specie, præcipue religiogorum, illiciens, harési sue sociavit. Moritur Valentiniiano Constantii filio imperante.

MERCATOR, IN COMMONITORIO SUBNOTATIONUM IN SCRIPTA JULIANI (b).

1. Hoc atque ejusmodi [capitula Pelagiana] etiam Juliano, et ceteris ejus communipularibus placuerunt: quæ cum cognita atque detecta, ecclesiastica fuissent cum præfatis personis [Pelagio et Cœlestio] auctoritate damnata, librorum quoque numerositate ab eodem Juliano defensa sunt, placuitque ei cum Pelagio et Cœlestio in damnatione tertium numerari.

2. Tunc contra pueriles ausus ejus sanctæ recordationis Augustinus episcopus diversis temporibus diversos condidit libros, ex quibus omnibus Julianus unum de duobus primo tempore ad Valerium editis elegit, cui quatuor libris a se ad Turbantium absolutis contradiceret (c): sequenti vero uni octo ultinis voluminibus ad Florum emissis respondisse se jactat (d); flingens multos ejus sancti viri super hac re alios elaboratos penitus ignorare. Quibus octo ultinis horrida loquacitate evagatus, disertum se magis ostentare et sciolum volens, post innumerabilia conviciorum probra, quæ in sanctum supra dictum virum est jaculatus, hac impudenter, imo jam impie defendere ausus est, quæ a Pelagio Cœlestioque eum in perniciem suam didicisse superius memoravimus: quanquam, sicut jam prioribus quatuor libris, eadem et semper eadem volvens, et nullum prudenter inventiens exitum, injuriis et contumelias magis membranas seu chartas, quam ulla fiduci recta ratione complevit. Et cum hac summa brevitate et Scripturarum sanc*t*arum alque divinarum auctoritate esset quæsatio pertractanda, plurimam sibi distortam et omnino non necessariam loquacitatem conscrispit materiam, de qua et impia cuderet, et prorsus ageret nihil. Nihil enim agit, qui impietati operam navat.

3. Sanctus tamen saepe dictus episcopus Augustinus sex suis libris quatuor illius priores evertit (e), octo quoque posteriores singulis responsionibus suis ad singula capitula subjectis (f), ac sic vanos ejus ac plumbeos pugiones malleo catholice veritatis obtudit, uno confregit. Quid utriusque opus cum in nostras manus venisset, quia tota summa inepti et magis impii Juliani laboris ad unam pravam redigi videtur sententiam, « Adas » videlicet « et Eve transgressionem eos non fecisse mortales; nec noxiam eorum ad posteros originaria successione transisse, sola autem unitatione illorum qui divina mandata contempserit, effici reum: » hoc ergo, ut dixi, totum opus cum studiosius perlegisset, breviter pro nostrarum virium facultate subnotationibus ex libris ejus, ubi ubi opportunitas exegit, appositis, ego quoque respondi: quo lector post tanti Patris et magistri turbam, nostram etiam palearem fistulam non aspernatus assumere, tota intelligat brevitate Julianum in elaborandis numerosissimis libris inanem et plenam potius jactan-

(a) *Ipsum est Augustini Opus imperfectum, quo refellit sex priores ex supra dictis libris octo Juliani.*

(b) *Vide exordium supra, col. 1680-1682.*

(c) *Juliani opus primum libros quatuor continens scriptos contra librum primum de Nuptiis et Concupiscentia.*

(d) *Opus ejusdem postremum librorum octo contra librum secundum de Nuptiis et Concupiscentia.*

(e) *Augustini opus primum contra Julianum.*

(f) *Opus secundum contra eumdem, quod reliquit incompletum.*

tie cum summa impietate operam impendisse, etc.

4. Tune sanctæ ac beatæ recordationis Memoris episcopi illius? tu Julianæ primarie feminæ, et qua nihil honestius inter reverentissimas matronas inventias, utero editus? Absit, absit, ut tibi istud credere ausim. Vernacularum te eorum potius crediderim illinni, suppositumque illis, ut saepe dicunt factum, et quod tu potius tanta oris tui petulantia et obscenitate approbas: aut si id non erit, degenerasse illos in te, nulli dubium erit, qui sanctos illorum hominum mores, sanctam vitam, institutumque moverunt, tuumque sermonem in scriptis hisce prudenter inspicerint. Quorum sane post obitum sanctorum hominum merito tu duas sorores tuas talibus disciplinis tui oris eruditisti. Novimus, novimus quid tibi una earum, cum tu nimis severus in ejus ruinam pudoris insurges, objeccerit vel exprobaverit; alique tu mutus illico non ausus es ulterius censure tue ullas doloris ejus inferre molestias, etc.

5. Audi nunc et tu, et qui me et te dignanter habuerint legere, quid contra hunc sensum tuum impiissimum, pravissimum, impudentissimum, petulantissimum, quæ olim ipse pronuntiaveris, in epistola videlicet tua, quam ad Sedem apostolicam illo tempore ausus es mutare, quando conventus detrectasti cum universa Ecclesia per totum orbem Pelagium Cœlestiumque damnare; quæ antequam in manus sanctæ illios Romanæ Ecclesie veniret antistitis, to agenti a nonnullis a te deceptis per totam pene Italiæ circumlata est, et tanquam magnum aliiquid mylitorum auribus insinuata cognoscitur. Ibi namque inter cetera ita ait: « Qui est igitur assertor, quod neque per mortem Adæ omne genus hominum moriatur, neque per resurrectionem Christi omne genus hominum resurgat, contra Apostolum sentit dicenteum, *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur* » (I Cor. xv, 22). Hic quis fraude et quo dolo quos omnes dicas et sentias, novimus et tenemus, videlicet non omnes omniuno homines, hoc est, totum genus humanum, sed hos omnes qui imitatores Adæ esse voluerint: et « per resurrectionem Christi, » quod ille Apostolus dixit, « omnes resurrecturos, » similiter sive dubio dicas necesse est, non omne prorsus genus humanum resurrectum esse, sed tantummodo justos et sanctos, qui Christi justitiam et sanctitatem fuerint imitati; cum constet omnes omnino resurrectos esse per Christum, quauis aliud regnum, aliud ad judicium.

6. Et addis: « Jure igitur improbatur, qui huic sententiæ contradicit, quæ ait, *Per hominem mors, et per hominem resurrectio mortuorum* (Ibid. 21). Item, Quod peccatum Adæ ipsum solum lesit, et non genus humanum. Et hoc sententia, » inquis, « a nobis merito refellitur. Non enim soli ipsis, sed generi humano obfuisse credendum est. » Et hic quid agas, salvo tibi, ut putas, sensu tuo pravissimo et tortuosissimo, latere nos non potuisti: quia ipsis, ut vis docere, quamvis pauci in comparatione totius generis, humanum sunt genus.

7. Item, « *Quod infantes, » inquis, « in eo statu sicut, in quo Adam fuit ante prævaricationem, inter indisciplinas, » ait, « reputo questiones. Non enim per omnia in eo statu sunt, qui nascuntur hodie, in quo Adam fuit ante peccatum; quamvis et istos opus Dei esse, sicut et ille, negari non possit. » Quem et hic statum dicas et sentias, salvo, ut arbitraris tibi, sensu tuo, optime novimus, non Adæ videlicet ante peccatum, sed exigitatis et parvitalis in qua nascuntur infantes, etc.*

8. Item subiectis, « *Adam etiam mortalem factum, qui sive peccaret, sive non peccaret, fuisse mortuus: nec hoc esse, » dixisti « ratione subnixum. Credendum est enim, » inquis, « immortalē quidem factum, sed qui si non peccasset, per gustum ligni virtutem posset immortalitatis adipisci. Male igitur dictum est, sive peccaret, sive non peccaret, fuisse mortuum, » etc.*

9. Menimimus enim, tempore quo præsens in urbe Roma cum principibus ¹ hujus amentissimi erroris tui in nonnullis simplicioribus Ecclesiis ventilabas, qualiter interrogabas : « Quid est peccatum, » inquiens ? « Malumne aliquid, an bonum? » Malum utique, respondebat tibi. Ad hæc addebas : « Deusne hujus mali auctor et opifex? » Absit, absit, exclamatur tibi; longe, quam longe sit ista dementia : hoc nec impiissimus profiteri ausus est Manichaeus, qui mali auctorem Deum non sentit nec profiterit, sed id proprium habere a sempererno principio, propriam essentiam, propriamque naturam scelestissime flagitat; ubi mox tunc ipse querendum esse dicebas, utrum peccatum substantia esset, an natura, an res aliqua accidens. Ubi cum paululum haeret christiana simplicitas, taliter inferebas : « Peccatum nullo modo posse esse substantiam vel naturam : quia si hoc est, » aiebas, « Deum habet opificem et auctorem. Nulla enim est natura, quam non condidit Deus. Sed quia supra constituit auctorem Deum mali non esse : non est ergo substantia vel natura peccatum, quod malum esse apertissime claruit. Et quod substantia non est, » inquis, « in substantiam seu naturam, quod homo est, transire nullo jure, nulla ratione credendum est. » Atque concludebas : « Male igitur et stulte traducianum ex Adam creditur esse peccatum, » etc.

10. In epistola tua, quæ, ut memoravimus, ad sanctæ memorie papam Zosimum missa est dispicet tibi, eumque condemnas, qui sentit, « Adam mortalem factum, qui sive peccaret, sive non peccaret, fuisse moriturus; » et ais, « nec hoc esse ratione subnixum. Credo enim esse, » inquis, « immortalem quidem factum, sed qui si non peccasset, per gustum ligni vite posset virtutem immortalitatis adipisci. » Adjungis etiam, « jure improbadum, qui prædicanti Apostolo contradicit dicenti. Sicut in Adam omnes moriuntur; ita omnes in Christo vivificabuntur. » Moxque hoc aliud testimonium subdis, « Per hominem mors, et per hominem resurrectio mortuorum. » Quæ cum simplex christianus audit, nihil doli, nihil credens asserri fallacie, more quo ab Apostolis doceri solita est Ecclesia, optimum et suum arbitratur magistrum, intentusque ad reliqua ejusdem apostoli, quæ in hac causa prosequeris, audienda decernit. At tu aliud clausum in pectore, aliud promptum habens in lingua, novis atque egregius disputator, id nunc in isto opere tuo post tam longum tempus elaborato in Cilicia ingeris. Necesaria igitur capituli repetitione, quid mari exaratio et Oriente illustrato novum inauditumque inde attuleris, denuo perscrutemur. « Intravit igitur, » inquis, « secundum Apostolum, per unum hominem peccatum in hunc mundum, et per peccatum mors : quoniam illum et reum, et damnationem mortis perpetua destinatum mundus aspexit, » etc. Legentibus te igitur, sed Christianis et prudentibus quid de vanitate tua sentire debent permittamus. Quis enim te in superiori sententia tua vel suspicari posset aliud sentire, quam illi omnes, qui sanctæ memorie papa Zosimo presidente Dei sacerdotes Pelagium Coelestiumque, te quo damnarunt, super his omnibus de Adam capitalis, quæ a te antea improbata sunt et condemnata, et nunc tanquam recollecta et recondata, in fidem tuam recipi meruerunt? etc.

Ejusdem Mercatoris præfatio ad refutationem symboli a Theodoro Mopsuesteno editi.

Græcus sermo Theodori est, quondam episcopi oppidi Mopsuesteni, provinciæ Ciliciæ. Hunc ergo, pro facultate qua valeo, in latinum serinonem verbū de verbo transferre conatus sum; pravum ejus de dispensatione dominica et a fide catholica alienum ac satis extorrem sensum, quo Nestorium Constantinopolitanae urbis quondam episcopum secum male decepit, latinis volens auribus insinuare, cavendum modis omnibus, non sequendum. Simul admonere voleas, Julianum exepiscopum oppidi Eclanensis, hæ-

reticum Pelagianum seu Coelestianum, hunc secutum esse Theodorum, ad quem peragratis terris et exarato mari atque Oriente illustrato, cum sociis et participibus et συντελεστάροις suis, magnō nisu, tanquam ad christianorum dogmatum prædicatum magistrum tetendit, ut de haeresi Pelagiana seu Coelestiana, quam defendendam et sequendam suscepit, ab ipso confirmaretur: atque inde velut instructor, octo contra fidem catholicam potius, quam contra sanctæ memorie Augustinum, volumina illa, ut putat, prudenter conderet. Agnoscat igitur supradictus Julianus ex hac translatione, si legere non fastidierit, manente apud memoratum Theodorum illi, qua eum diximus mala fide secum Nestorium decepisse, etiam sibi magis suoque dogmati, de quo male turpidus et male sanus libros confecit, esse contrarium; seque etiam post de Cilicia abscessum ab eo in episcoporum provinciæ suæ conventu anathemate esse damnatum. Non itaque irascatur vel succencetur nobis, si eum cum Theodoro, ejus in libris suis infinitas laudes exsequitur, cujusque se nisi auctoritate sententia in suo errore gloriator, alienum a fide catholica esse justeque damnatum detegimus, convincimus atque deslemus: quia magis deslendus est, quam ullus odio persequendus.

JULIANI SENTENTIAE,

EXPRESSÆ EX EJUS OPUSCULIS, CUM ILLARUM REFUTATIONE.

Venerabilis Beda presbyter, in præfatione libri in *Canticâ canticorum.*

CAPUT PRIMUM. — 1. Scripturus, juvante gratia superna, in *Canticâ canticorum*, primo admonitione putavi lectorum, ut opuscula Juliani Celaensis episcopi a Campania, quæ in eumdem librum confecit, cautiissime legat: ne per copiam eloquentiae blandientis, in excessum incidat doctrinae nocentis: sed, ut dici solet, ita carpat botrum, ut et spinam crevit, id est, in dictis ejus sanos sensus scrutetur et eligatur, ut non minus vitet insanios. Vel potius illud faciat Maronis,

Qui legitim flores et humi nascentia fraga,
Frigidus, o pueri, fugite hinc, latet anguis in herba.
(Eclog. 3, vers. 92, 93.)

Hoc est, ab ejus se per omnia lectione compescat, cum habet eos, qui eumdem librum et sanis scrisibus, et simplicioribus verbis exposuerunt. Est enim homo, ut rhetor peritiissimus, ita gratia Dei post Pelagium impugnator acerrimus: ut apertius scripta ejus, quibus contra strenuissimum ejusdem gratiae propugnatores Augustinum insanivit, ostendunt. Cuius causa duelli, primum de Amore libellum composuit, sub obtentu, quasi hunc a fedissima foret voluptate secreturus, re autem vera suam confirmaturus haeresim: qua (ut breviter plura constringantur) docet, « nos per arbitrium liberæ voluntatis, posse bona facere quæ volumus, quamvis per auxilium gratiae Dei facilius et perficere queamus; » quomodo viantes, iter et pedibus quidem peragere valemus, sed minore (absque dubio) labore cum nobis equi quibus vehamur adfuerint. Immemor apostolicæ admonitionis, qua dicit: *Cum metu et tremore vestrum salutem operamini. Deus est enim qui operatur in nobis et velle et perficere* (Philipp. n. 12 et 13). Et quod est gravius, impugnator ejus, qui non ait, *Sine me mondicum quid potestis: sed, Sine me, inquit, nihil potestis facere* (Joan. xv, 5).

2. Docet, « Clavis legis sacramenta solos intueri posse eos, quos ocalatos et eruditio reddidisset et pietas: » oblitus gratiae Dei, quæ etiam litteratis et idiotis Scripturarum arcana revelavit; dicente Evangelista, *Tunc aperuit illis sensum ut intelligerent Scripturas* (Luc. xxiv, 45). Quos idiotas fuisse testatur idem evangelista, cum ait: *Videntes autem Patri constantiam et Joannis, et comperto quod homines essent sine litteris et idiotas, admirabantur* (Act. iv 13).

¹ Righerius, participibus.

5. Dicit, « Sanctum nobis ac generosum amorem, ab ipso lucis exordio natura conciliante insitum, et ad ultimam usque senectutem solis viribus animi innixum, sine ullo danno sui persistere vigoris : » incredulus profecto Domini sententiae, Quia sine illo nihil posseamus facere : sed et apostolici sermonis, Quia in multis offendimus Deum omnes (*Jacobi* iii, 2). Et mirum ubi didicerit Julianus, « Sanctum nobis ac generosum amorem, ab ipso lucis exordio natura conciliante insitum : » cum natus de Patriarcharum stirpe Apostolus dicat, *Fuimus et nos aliquando natura filii iræ* (*Ephes.* ii, 3). Quomodo autem natura, nisi quia peccante primo homine ac sanctum deserente amore, vitium pro natura adolevit? Mirum ubi invenerit, vel inveniri posse putaverit Julianus hominem, saltem unum, in quo « amor sanctus, solis animi viribus innixus, usquæ ad senium sine danno sui persistet vigoris : » cum ille qui praæ amore præcipuo dignus erat in sui Conditoris siu recumbere, inter eos qui ejus gratia fruuntur, inventire potuit nullum; quin potius humili confessione testatus sit, *Si dixerimus quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, et veritas in nobis non est* (*1 Joan.* i, 8).

6. Dicit, « Amorem nostrum, sicut de corpore trahere quod est perturbatus et rapidus, ita de animo, quod sit sublimis atque continuus. » Quod etiam utrumque veritati probatur esse contrarium. Si autem « amor noster de corpore » et non de animo potius « traheret quod est perturbatus et rapidus ; » non diceret Dominus, *Ab intus enim de corde hominum cogitationes malæ procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia, furtæ, avaritia, nequitiae, dolus, impudicitiae, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia. Omnia autem mala ab intus procedunt, et coinquantur hominem* (*Marc.* vii, 21-23). Et rursum, si noster amor, nou de quotidiana Dei gratia, sed de « natura » vel « viribus animi haberet ut esset sublimis atque continuus, » non diceret Apostolus de suis sanctis laboribus, quibus utique per amorem sublimem atque continuum insistebat, *Sed abundantius illis omnibus laboravi; non autem ego, sed gratia Dei mecum* (*1 Cor.* xv, 10) : et iterum, *Nou quod sufficientes sinus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est* (*Il Cor.* iii, 5). Sed eti non a Domino, verum a se ipso bona sua opera, in quibus absque ulla contradictione amor sublimis atque continuus arcem tenet, habebat, frustra Domino pro his, quæ non dedit, gratias egit, dicens, *Deo autem gratias, qui nos semper triumphat in Christo Jesu* (*Id.* xi, 44).

5. Dicit, « Eumdem, quamdiu nihil de genitalitatis voluntate desiderat, quasi ad solius animi moveri arbitrium, et in actibus suis habere jucunditatem, ut perturbationis immunem, ita etiam libertate gaudetem. » Quid est aperte dicere, quia exceptis quæ ad carnal stimulos pertinent, in arbitrio sit animi nostri situm, cui se amor, vel quantum subdiderit, quodque idem amor, solo animi moto dispensante, id est, nulla Dei gratia actus, operum quoque bonorum perfectio- nium liberam, et nulli obnoxiani perturbationi possideat. Quod quantum a vero distet, patenter quisque prudens intelligit. Quare enim tanta multitudo fideliū diligere querens Conditorē, ex toto corde, tota anima, tota virtute, et proximum quemque ut se ipsum (*Matt.* xxii, 37 et 59), nou semper hoc quod cupit obtinet; nisi quia amor idem non ad animi moveri arbitrium, ut Julianus existimavit, sed, ut novit Paulus, *charitas Dei diffunditur in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis* (*Rom.* v, 5)? Ideoq; nota equalis est in omnibus, quia habemus singuli donationes gratia, quæ data sunt, differentes. Quare autem tantis sc̄epe, non solum de foris, sed et de ipsa mente nascentibus præpedimur adversis, nec omnia quæ desideramus bona valeamus perficere; nisi quia fallitur qui dicit, « Amorem nostrum pro solo animi arbitrio, in actibus suis habere jucunditatem ut perturbationis

immunem, ita etiam libertate gaudentem? » Verum canit Psalmista, qui ait : *A Domino gressus hominis dirigitur, et viam ejus cupit nimis. Cum ceciderit justus non conturbabitur, quia Dominus confirmat manum ejus* (*Psal.* xxxvi, 23, 24). Ubi aperie designat, quia nec intra crebra dominice protectionis auxilia a perturbatione viatorum esse valemus imm unes; neque in omnibus actuem nostrorum gressibus, de natura libertate, sed de divina debemus directione gaudere. Frustra autem Julianus, « genitale » vult exceptam « voluntatem, quæ sola ad animi nostri non moveatur arbitrio : » quasi non iracundiae, vel superbie, philargiriae, gastrimargiae, cenodoxie, ceteraque luxusmodi rabies, multo laboriosius quam libidinis incentiva devinantur. Quia et ante tempora pubertatis nostrum animum perturbatura adveniunt; et edomita sepe vel per naturam cessante libidine nihilominus ipsa nos impugnare non cessant.

CAPUT II. — 6. Dicit, « Adjutorium sancti Spiritus præcedentibus nostris studiis ac meritis dari, atque ad hoc dari, ut genus humanum arctius diligamus. » Quod ipsius verbis ponere per ordinem libuit. « Cum igitur, » inquit, « sapientis animus, qui voluntatem subiicit dignitati amoris, et incitat et ordinat appetitum, nunquam fines transit offici, sed ad eam magnitudinem aliquæ pulchritudinem studiis procedit ac meritis, ut generosum ejus ignem gratia sancti Spiritus incipit ventilare : tunc fit illa charitas, quæ non propinquos solum aut cives, sed ipsum genus humanum gremio suo conatur amplecti. » In qua una sententia quæ et quæc sunt blasphemiae, facile catholicus elector animadvertisit. Potest enim quid humanæ arbitrio libertatis, quid gratia tribuat spirituali : quia animum hominis per se sapientem fieri, per se dignitatem sancti et generosi amoris habere, per se huic amori voluntatem subiiceret carnis, per sese et incitare ad virtutes, et ordinare appetitum posse testatur; in tantum, ut nunquam linea transeat officii illius, quo idem amor excelendus est. Qui ipsum animum suis studiis ac meritis, ad eam magnitudinem ac pulchritudinem procedero dicit, ut sancti Spiritus sit dignus auxilio. Cujus videlicet Spiritus adventu, non ita ait juvari animum, quomodo flamma vel fax, cum accenditur, caliginosam juvat domum quam illustrat; sed ita potius, quomodo ardenter, sive lucentem ventus juvat ignem ut amplius clarescat: qui quidem et sine afflata venti accendi atque ardore, ac magnam consumere silvam poterat: sed tamen vento impellente, magis magisque flammescit. Hoc enim significat dicendo, « ut generosum ejus ignem gratia sancti Spiritus incipiat ventilare. » Tanta animi bona præmisserat, et post omnia hæc, incipere in ea gratiam sancti Spiritus dicit quasi supervenientem auxiliatricem, et non prævenientem inspiratrix, atque auctorem in nobis studiorum meritorum quæ bonorum. Quia tamen ejus ventilatione, quid in generoso animi sapientis igne agi credit, intuere. « Tunc fit illa, » inquit, « charitas quæ non propinquos solum aut cives, sed et ipsum genus humanum gremio suo comatur amplecti. » Vides ergo, qui tantum virium nostro animo tribuit, quid spiritu graticè tribuat, quam et sero in auxilium ipsi animo advenire, et tunc ei non illam charitatem quæ Deus, sed illam solammodo quæ genus humanum diligatur, infundere dicit : oblitus vel incuriosus apostolicæ fidei, quæ dicit, *Quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis*. Prolixus est operis enarratio ejus, quas in libro hoc posuit, ineptias in medium proferre, ac testimoniis refellere veritatis. Sufficiant hæc pauca exempli gratia posuisse, ex quibus possunt cetera quam sint detestanda conisci.

CAPUT III. — 7. Post hæc autem et hujusmodi innumeræ, quibus primum librum contra gratiam Dei disputando complevit, non minore secundum libron ejusdem heresis peste commœculavit. Denique expōns quod dictum est, *Quia meliora sunt ubera tua rino* (*Cantic. i, 1*), de natura lactis fudissime philosophatus est: moxq; foedius multo, qualitatem naturæ il-

lius ad confirmationem sui erroris transferre conatus. Quod quia totum ponere, et horroci et nimis longum est, partem ponere satis duximus. Inserens se ergo personis eorum, contra quos sub nomine Manichaeorum pugnabat, ait inter cetera: « Asserebat namque opinione nostra ad hos prorsus spumantium vestigia errorum ducere, ut calumniam verteremus in ipsum auctorem, et levandi reatus gratia, quem crima nimis voluntatis urebant, ipsam naturam corporis subdebamus infamiae, incapaces bonitatis, et penos iniquitatis in lucem istam nos venire jurando; denique nullum fere ad justitiam, quid dico ratione, sed ne sacrae quidem legis institutione perduci. Depretiabat nempe haec opinio naturam carnis et sanguinis. Sed postquam salutare mysterium Dei et hominum Mediator arripuit, ut consummatissima virtutis daturus exemplum naturam hominis mortalis assumeret, ostendit omnia crima morum fuisse, non seminum. Denique voluntatibus ad meliora conversi, non solum legis, sed etiam evangelica precepta posse compleri. » Quibus sermonibus ejus breviter respondendum. Quia nequaquam in auctorem naturae nostra calumniam veritatem, cum nos in iniquitatibus conceptos, et esse in delictis natos dicimus; sed fatemur quia in primis naturae nostre parentibus ad ejus similitudinem facti sumus, ut immortales et sine peccato, in delictis paradisi juvante gratia ejus viveremus: quam videlicet beatissimam vitam primitivam munditiam, si custodiore curarent ipsi protoplasti, et non magis hosti crederent quam auctori, usque hodie progenies ex eis sancta et impolluta, delicias paradisi, mortis simul et peccati nescia, incoleret. At dum nulla necessitate naturae, verum sola vagae mentis incuria peccato consensere, moxque justo Conditoris iudicio de loco paradii voluntatis exclusi, ac morte mulctati, peccati quod temere contraxerant, stirpi generique suo reliquere contagiunum; factum est ut peccati, quod ipsi sponte commiserunt, nos etiam nolentes reatu constringeremur: ita ut ne parvuli quidem qui nil boni vel mali velke possunt, ab hoc possint immunes existere, nisi donante gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum. Unde probatur falli Julianus, cum dicit, « Reatum nobis solo-crime voluntatis accensum: » et sic ut post apertius suum sensum aperuit dicens, « Omnia crima morum esse, non seminum. » Seminum sunt namque, quae ex Adam originalia traximus: morum vero, sive voluntatum, seu fragilitatis et ignorantiae, quae ipsi per nos crima addimus. Probatur falli, cum reprehendit eos qui naturam nostri corporis, non eam que protoplasti sancta et immortalis creata est, sed illam quo posse eorum prævaricationem vitiosa effecta est, subdunt infamiae, dicentes, Scio quod non habitat in me, hoc est, in carne mea, bonum (Rom. vi, 18): et quod idem apostolus ait, Caro concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem: hoc tantum sibi invicem adversantur, ut non quia vultus, illa facialis (Galat. v, 17). Probatur falli, cum vituperat eos, qui « nos in lucem istam incapaces bonitatis, et plenos iniquitatibus venire testantur. » Vere enim prolemur omnes homines in lucem istam plenos iniquitatibus ex reatu prævaricationis venire: incapaces autem bonitatis, absit ut nos nasci juremus. Sed haereticus, ut artificiosius deciperet infirmos, junxit mendacio perfidia veritatem calbolice professionis. Probatur falli, cum « jurare nos » dicit, « nullum ad justitiam, non solum ratione, sed ne sacre quidem legis institutione perduci. » Quinimo fatemur, et ratione, et doctrina sancte legis, ad justitiam nos auxiliante Dominis perduci: ab quo gratia vero illius nec per naturalis subdia rationis, nec per divinae legis scita, nos posso justificari; Apostolo teste, Quia littera occidit, Spiritus autem vivificat (1 Cor. iii, 6). Id est Litera præcipiens occidit, si non adsit Spiritus, qui præcepta littera donet impleri: et Spiritus vivificat, donando ut perfici littera possit. Quod autem ait de Domino, « ut consummatissima virtutis daturus exemplum naturam hominis mortalis assumeret; » secre-

tius haeresis suæ virus evomuit, quia dicit, venientem in carne Dominum non dona nobis, sed exempla constituisse virtutis. Unde dicit post modicum, « De ipsis, » inquit, « susceptione carnis, morum peccata damnavit: non naturam videlicet carnis, sed opera communando, ut justificatio legis sub exemplo ipsis completeretur in nobis. »

CAPUT IV. — 8. Item in expositione versiculi, Collum tuum sicut monilia (Cantic. 1, 9). Cum pulchra, inquit, per naturam cervix gemmarum insignitur ornata, felicitatem sine dubio auget industria; et quasi se digna convenient, honor videlicet monilium et cervicum venas. Sic ergo et in te, cuius generositas doctrina componit, ut virtutes quae natura inchoet, disciplina consummet. Pro eo ut diceret, Gratia inchoet, gratia consummet, gratia coronet. Item post innumera hujusmodi, quae in ipsis eius opusculis prius lector facilissime deprehendet, in explanatione versiculi, quo dictum est, Apprehendam te, et inducam in domum matris meæ, ibi me docebis (Id. viii, 2); patentius quae contra fidem vesana sentiret, intimavit, dicens de Domino: Jam in ipso infantia multa quae discere debeamus ostendit. Primo, ipsum esse opificem universorum ex masculi et feminæ conjugatione nascentium, qui sibi sine ministerio viri corpus ex virginie fabricasset. Deinde, nullum peccatum esse homini congenitum: quandoquidem ille et carnis veritate circumdatus, et maculae immunis existet. Postremo, originem nostram non posse nisi impie diaboli operibus adscribi, quae Deo vero non solum conditore, sed etiam habitatore congrueret. Non solum autem haec dicendo errorem struit, sed hoc ipsum etiam interveniente agit exemplo. Nam peccatum esse homini congenitum testatur Scriptura, quæ dicit: Grave jugum super filios Adam, a die exitus de ventre matris eorum, usque in diem sepulturæ in matrem omnium (Eccl. xl, 4). Imo hoc ab ipsa conceptione esse homini coœcum testatur beatus Job, eum Dominus supplicans ait: Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Nonne tu qui solus es (Job xiv, 4)? Et quae poterit esse consequentia, ut ideo dicatur nullum peccatum hominibus ex masculi et feminæ conjugatione nascentibus esse congenitum, quoniam Filius Dei qui sibi sine ministerio viri corpus ex virginie fabricavit, et carnis veritate circumdatus, et maculae immunis existit? Quæ est ratio consequens, ut homo purus innocentiam suæ nativitatis austral exemplo nati in carne Medicatoris Dei et hominum, cum de illius nativitate dixerit virginis matri archangelus, Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obvabit tibi; ideoque et quod nasceretur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei (Luc. 1, 35): nostra autem parenti post reatum prævaricationis dixerit justus iudex, Multiplicabo œruras tuas, et conceptus tuos: in dolore paries filios, et sub viri potestate eris (Gen. iii, 16)? Sed neque hoc quod dicit, originem nostram non posse nisi impie diaboli operibus adscribi, quae Deo vero non solum conditore, sed etiam habitatore gaudent, aut catinlice aut consequenter fecit. Quia vimirum diabolus eti peccatum protoplastis intulit, nec tam ea eis naturalis procursum benedictionis abstulit, qua audierunt, Crescere et multiplicamini, et replete terram (Id. 1, 28). Non ergo illa impietate decipimur, quam nobis impropperat Julianus, ut originem nostram diaboli operibus adscribamus, quam primitordia offere benedictionis a Deo conditam scimus. Absit autem ut originem nostram post prævaricationis malum, Deo dicamus esse gavisam, ante remedium secundæ regenerationis quæ sit ex aqua et Spiritu sancto, donante gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum.

CAPUT V. — 9. Paucæ haec de pluribus, ex prefato opere Juliani ad cautelam legentium annotasse necessarium duximus: quorum admoniti exemplis, vigilantes in reliqua ejus lectione, quæ non minus noxia saepè salutaribus dicta interserit, circumspiciant. Nam et in aliis opusculis eamdem suam haeresim, quamvis multum reclamante sanctissimo ac doctis-

zimo antistite Augustino, affirmare non dubitat. Deinde in libro, quem de Bono constantiae scripsit, binum naturae libertatemque nostri arbitrii, ut ipse auctor, contra perfidiam Manichaei magna instantia defendit; ut autem veritas probat, magna pervicacia contra fidem coelestis gratiae durat. *Hæc namque est*, inquit idem, *constantia, quæ maxime asserit arbitrii potestatem ac bonum, ejusque naturæ et humani animi motus liberos, dum ostendit omne mentis bonum voluntarium, nec ulli unquam casui obnoxium.* Motus autem me non solum carnis, sed nec animi habere liberos docent, non apostolica tantum littera, verum etiam ipsæ meæ cogitationes, quæ volentem me sæpissime, contumaciam (ut de ceteris taccam) fixa mente ac desiderio infatigabili, devotioni orationis incumbere non sinunt. Qui, si motus animi liberos haberem, ita vellem continere tempore orationis animum precibus intentu retinere, quomodo membra corporis facillime soleo, quoties volo, quoconque vel situ vel loco orationis componere. Et paulo post: *Ipsa enim armat, inquit idem, egregium cujusque et accedit animum, dum illum libertatis suæ semper admonet, dumque omnes ab eo repellit metus.* Quanto enim melius expugnat Manichæum, si diceret, *Quia gratia Dei fecit egregium cuiusque electi animum, et accedit ad studia virtutum, dum illum inscrutabilitas sue semper admonet, et quia sine ipsa nihil facere potest;* dumque omnem ab eo fiduciam sue repellit virtus, ac Deo canere suadet, *Fortitudinem meam ad te custodium* (Psal. LVIII, 10)? Et iterum post multa, quibus libertatem nostræ voluntatis prædicat, ait: *Et enim, si ut præclare a doctissimis atque orthodoxis disputationem est, nemini vere unquam noceri nisi se ipso potest, nec est propterea aliquid quo quisquam invitus fiat miser; quid tandem virtus timebit, nisi defectum sui, quo homini in æternum nocetur?* Quæ nequaquam stare sententia nisi apud hereticos potest; quia constat nimis, quod peccatum Adæ cunctis hominibus nocet: non quidem a se ipsis, verum ab illo qui primi facinor reatus totum genus humanum, nisi quem gratia Christi liberat, perpetuo damnavit. Nocet hereticorum malitia illis, quos catholicam scire ac tenera fidem desiderantes, in interitum nescientes nolentesque detrahit. Verum timens Julianus, ne si in tanto hoc volumine totum quod recte viveremus, libertati nostræ voluntatis tribueret, quasi apertus gratia Dei hostis detestaretur atque anathematizaretur ab omnibus, fecit et hujus hoc in loco mentionem: et hoc ita occulte, ut non omnes eam virtutes dare, sed unam in nobis solummodo juvare diceret et firmare constantiam: *Divinae enim gratiae est, inquietens, juvare et firmare constantiam, quæ ceteras possit custodire virtutes, et contra omnia quæ resistunt, defendere virtutem.* Ubi et cautissimum u- us est verio, ut non dicere eam donare, quasi ante non habitam, nobis constantiam: sed potius, *juvare ac firmare*, quasi a nobis iam exortam; ut ventus flammam ignis, quam non ipse accedit, sed aliunde accensum, ut clarus flammescat, adjuvat, et ne extingui debeat, flando confirmat: sicut in ipso libro de Amore plenius sensum suum dilucidasse monstravimus. Circa hujus autem libelli finem manifeste prodit ipse Julianus, qua intentione in hujusmodi assertionibus per cuncta quæ considerat opuscula laboraret: *Scandalum, inquietus, Manichæo est, eo quod commentitum, id est, abnegantes Dominum nostrum, qui est verus, sentitur, offendit¹, quia naturam bonam, quia liberum hominum asserimus arbitrium.*

10. Sed et in libro, quem ad Demetriadem virginem Christi de institutione virginis scripsit (a), huc eadem de potentia liberi arbitrii, quomodo sentiat pandit. Quem videlicet librum nonnulli nostrum studiose legentes, sancti et catholici doctoris Hieronymi esse temere arbitrantur: minime pervidentes, quondam

et suavitas eloquentiae demulcentis, et hæreses peruersitas seducentis manifeste probat hoc illius opusculum non esse. Quin potius ipse fidem ejus, vel magis perfidiam in dialogo Attici et Critobuli, quem vivente Pe'agio edidit, cum adhuc Julianus ab eo puerulus, quasi in caverna colubri, nutritiebatur regulus, divinis expugnarit ac protriverit eloquii. In hoc ergo Julianus libro, et in aliis se opusculis eamdem suam hæresim confirmasse declarat, ita scribens: *Quoties mihi de institutione morum et sanctæ vitæ conversatione dicendum est, soleo prius humanæ naturæ vim qualitatemque monstrare, et quid efficere possit ostendere.* Et paulo post: *Quem ergo, inquit, exhortationis ordinem, cum in aliis quoque opusculis tenuerim, tum hæc maxime seruandum puto, ubi eo plenius bonum naturæ declarari debet, quo vita instituenda perfectior* (Epist. ad Demetriadem, cap. 2). Item in processu libri ejusdem: *Quam enim, inquit, multos philosophorum et audivimus, et legimus, et ipsi vidimus castos, patientes, modestos, liberales, abstinentes, benignos, honores simul mundi ac deliciis respuentes, et amatores justitiae non minus quam sapientiae. Unde, quæso, hominibus aliis a Deo ista, quæ Deo placent? Unde hæc illis bona, nisi de naturæ bono?* Et cum ista, quæ dixi, vel unum simul omnia, vel singula singulos habere videamus, cumque omnium una natura sit, exemplo suo invicem ostendunt omnia in omnibus esse posse, quæ vero singula inventur in singulis. *Quod si aliqui sine Deo homines ostendunt quales a Deo facti sunt; vide quid Christiani possint, quorum in melius in Christo instaurata natura est, et qui divina gratia juvantur auxilio* (Ibid., cap. 5). Et post multa hujusmodi loquens de beato Job: *O virum, inquit, ante Evangelia evangelicum, et Apostolorum ante apostolica præcepta disciplulum! qui aperiens occulas naturæ diritis, et in medium proferens; ex eo, quid omnes possemus, ostendit* (Ibid., cap. 6). Item post pauca: *Neque nos, inquit, ita defendimus naturæ bonum, ut eam dicamus malum facere non posse, quamvis boni ac mali capacem etiam profitemur: sed ab hac eam tantummodo injuria vindicamus, ne ejus ratio ad malum videoanetur impelli, qui nec bonum sine voluntate, nec malum facianus; et quibus liberum est unum semper agere, cum semper utrumque passumus.* Unde enim alii iudicaturi sunt, alii judicandi, nisi quia in eadem natura dispar voluntas est; et quia cum omnes idem possimus, diversa faciamus? Et paulo post, Adam de paradiiso ejectum, Enoch ruptum de mundo esse comminorans, adjecti: *Nec enim a justo Deo, aut ille puniri meruit aut hic eligi, nisi eterque utrumque possueret.* Hoc de Cain et Abel fratribus, hoc etiam de Esau et Jacob geminis intelligendum est, ac sciendum solam voluntatis esse causam, cum in eadem natura merita diversa sunt. Et rursus post pauca: *Neque vero, inquit, alia causa nobis quoque difficultatem bene vivendi facit, quam longa vitiorum consuetudo, quæ nos cum inficit a patre, paulatimque per multis corruptit annos, ita postea obligatos sibi et addictos tenet, ut vim quandam videatur habere naturæ* (Ibid., cap. 8). Item post multa, quibus optime virginem Deo dicatam instituit: (et revera multum utile ac salubre opus perficeret, si eam divine gratiae in omnia suffragia flagitare, et non animi sui libertate viribusque fidere doceret; quomodo etiam in illo, quem de Bono constantiam scriptum ab eo diximus librum, multum prodebet virtutum studiosis, si non virulentis interuisceret vilia errorum: sed si modicum fermentum, Apostole teste, totam massam corruptit, quanto magis venenum quam maximum?) *Adscribimus*, inquit, *iniquitatem iusto, pio crudelitatem, dum cum primo impossibile aliquid præcepisse conquerimur.* Proinde pro his damnandum ab eo putamus hominem, quæ vitare non potuit. Et paulo post: *Nec impossibile aliquid potuit imperare qui justus est; nec damnaturus est hominem ob ea quæ non potuit vitare, qui pius est* (Ibid., cap. 16).

11. In his singulis, quas ex uno ejus excersipi libello, sententias, quanti sint errores facile cuivis docto patet. Quia ideo tam multas coacervatim posui, ut

¹ *Alius, sentitur offendere.*

(a) *Vide August. tom. 2 Append., epist. 17.*

pluribus errorum probantur convincerentur hi, qui hunc librum a catholico beati Hieronymi calamo scriptum contendunt; cautoresque erga ejus lectio nem redderentur, quem haereticum esse didicissent. Quibus etiam sententiis pariter omniibus strictum respondere commodum duxi, utpote quae cunctis, ut dixi, clarius luce quam sint nefandæ paleant. Quod ergo dicit, « Multos philosophorum patientiam, castitatem, modestiam, aliasque de naturæ bono habere virtutes; » constat quia quicunque philosophoruni Christum Dei virtutem et Dei sapientiam nescierunt, i.e. nullam veram virtutem, nec ullam veram sapientiam habere potuerunt. In quantum vero vel gustum aliquorum sapientiae cuiuslibet, vel virtutis imaginem habebant, totum hoc desuper acceperunt, non solum nunquam primitæ conditionis, verum etiam quotidiana ejus gratia, qui creaturam suam aec se desercentem deserens, dona sua, prout ipse judicaverit, hominibus, et magna magnis, et parva largitur parvulis. Quod vero dicit, « Omnia in omnibus posse esse, que vel singula inveniuntur in singulis; » contradicit Scriptura que ait, *Omnia autem membra non eundem actum habent: et multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra; habentes donationes secundum gratiam quæ data est nobis differentes* (Rom. xii, 4-6). At cum mortale hoc indueret immortalitatem, tunc demum possunt esse omnia in omnibus bona virtutum: et ne tunc quidem de natura boni, sed per gratiam ejus, de quo scriptum est, *Ut sit Deus omnia in omnibus* (I Cor. xv, 54, 28). Sed et quotidiana nostræ fragilitatis documenta prohant, non omnia in omnibus esse posse: ubi tam multi inveniuntur, qui summa nitentes instantia, nequaquam ad eas quas alios vident habere, possunt pervenire virtutes. Quod « homines sine Deo » dicit « ostendere, quales a Deo facti sunt; » adeo longe a veritate abest, ut nec homines Deo proximi valeant ostendere in hæc duxata vita quales a Deo protoplasto facti sunt. Quis enim sapientia vel vita major esse poterit, eo qui priusquam earnis debitum solveret, usque in paradisum, vel tertium coeli ad adyia raptus, civium supernorum et conversationem contemplatus est, et auditiv colloquia (I Cor. xii, 4)? qui tamen dicit, *Condelector enim legi Dei secundum interiorem hominem, video autem aliam legem in membris meis, repugnante legi mentis meæ* (Rom. vii, 22, 25). Quod parentes generis humani, quondam naturæ bonum intemeratum custodiere, constat dicere non posuisse. Quod « Christianoruni naturam in melius » dicit « instauratam esse per Christum; » et « eos divinæ gratia juvari auxilio: » si de his sonnumero, que in remissione peccatorum per Baptisma nostra donata sunt, vult intelligi, haereticum est; si astuta et de quotidiana ejus gratia, qua nos in mente et corpore instaurare et juvare non cessat, catholicum est. Quod dicit, « Beatus Job aperiusse in virtutibus suis eximis occultas naturæ divitias, et ex se quid omnes possemus ostendere; » quanto melius diceret, quod aperuit ineffabiles divinae gratiae divitias, et in se, quia hæc omnibus quibuscumque vellit, dare posset, ostenderet? Quod dicit, « Nos vkiæ-nature ad malum non impelli, qui nec bonum sine voluntate nec malum faciamus; » repugnat Apostolo dicenti, *Scio quia non habitat in me, hoc est in carne mea, bonum: nam velle adiacet mihi, perficere autem bonum non inventio: non enim quod volo bonum, hoc facio; sed quod nolo malum, hoc ago* (Ibid., 18 et 19). Quod dicit, « liberum nobis esse unum semper agere, cum super utrumque possimus; » contradicit prophetæ, qui Deo supplex loquitur dicens, *Scio, Domine, quia non sit hominis via ejus, nec viri est ut ambulet et dirigat gressus suos* (Jerem. x, 23). Sed et Apostolo majorem se facit, qui dixit, *Ego igitur ipsæ mente servio legi Dei, carne autem legi*

^a Juxta Morel, Elem. Critic., p. 230-260, legendum hic, protoplasti. M.

peccati (Rom. vii, 25). Quod dicit, « Non aliunde alios judicare, alios judicari, nisi quia in eadem natura, dispar voluntas sit, et quia, cum omnes idem possimus, diversa faciamus; » contradicit catholicæ fidei, quia etiam parvulos esse judicando confitetur eos, qui in eadem natura positi, priusquam aliquid boni malive facere aut velle aut saltē nosse poterant, sine Baptismo rapti sunt. Quod « Esau et Jacob, ceterosque tales, sola voluntatis causa » dicit « esse dicretos, ut in eadem natura merita haberent diverse; » contradicit Apostolo, qui de eisdem loquens ait, *Cum enim neuctus nati fuissent, aut aliquid egisset bonum aut malum, ut secundum electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei, Quia major seruet minori: sicut scriptum est, Jacob dilexi, Esau autem odio habui* (Id. ix, 11-13). Quod dicit, « Non aliam causam nobis difficultatem bene vivendi facere, quam longam vitiorum consuetudinem; » contradicit Scripturæ, quæ dicit, *Grave jugum super filios Adam a die exitus de ventre matris eorum* (Eccl. xl, 1). Quod dicit, « Dominum non impossibile aliquid precepisse, qui justus est; » verum profecto dicit, si ad ejus respicit auxilium, cui catholica vox supplicat, *Deduc me in semita mandatorum tuorum* (Psal. cxviii, 33): si vero viribus animi sui fudit, refellit eum veridictum ejusdem justi Conditoris sententia, quia dicit, *Sine me nihil potest facere* (Joan. xv, 5). Quod dicit, « Eum qui pius est, non damnaturum esse hominem pro eo quod vitare non potuit: » contradicit ejusdem pii Redemptoris et justi Iudicis sententia, quia etiam de parvulis ait, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu, non potest videre regnum Dei* (Id. iii, 5). Quamvis, ut sanctus Augustinus ait, mitissima prorsus pena vel damnatio erit omnium, qui præter peccatum quod originale traxerunt, nullum insuper addiderunt (Contra Julianum, lib. 5, n. 44). Nec tamen tales a damnatione prorsus esse possunt immunes, cum manifeste dicat Apostolus, *Quia regnavit mors ab Adam usque ad Moysen, etiam in eos qui non peccaverunt. Et quasi quereretur, quare regnauerat in omnibus qui non peccaverunt; mox rationem reddit adjungens, In similitudinem prævaricationis Adæ* (Rom. v, 14): id est, non propter sua propria peccata, sed quia sui similes genuit prævaricator Adam. Dicendum ergo nobis in hac parte questionis, quod dixisse audivimus eudem apostolum Paulum, qui de Esau et Jacob geminorum ex uno concubitu nascentium dispari sorte disputans ait, *Quid ergo dicemus? numquid iniurias apud Deum? Absit! Moyses enim dicit: Miserebor cui miserebor, et misericordiam praestabo cui misertus fu: o. Igitur non volenter neque currentis, sed miserentis Dei est* (Id. ix, 14-16), etc.; usquedam plurimum hac quæstione lassatus ita conclusit: *O altitudo divitiarum sapientiae et scientiae Dei! quam incomprehensibilia sunt iudicia ejus, et investigabiles viæ ejus* (Id. xi, 33)! Hic de opusculis Juliani ad cautelam legentium prelibare, commodum rati suntus.

DE ANNIANO PSEUDODIACONO CELEDENSI.

Hieronymus Augustinus et Alypio scribens sub finem anni 419 (a).

4. Cooperatoribus et auctoribus vobis haeresis Colestiana jugulata est: quæ ita inficit corda multorum, ut cum superatos damnatosque esse se sentiant, tamen venena mentium non omitant; et, quod solum possunt, nos oderint, per quos putant se libertatem docendæ haereseos perdidisse.

2. Quod autem queritis, utrum rescripserim contra libros Anniani pseudodiaconi Celedensis, qui copiosissime pascitur, ut alienæ (b) blasphemieæ verba

(a) Epistola 303 inter Augustinianas.

(b) Pelagii nimirum haereticæ, cuius armigeram præterea dictum putant illum i sum Annium, in Apologia Crossi, supra, col. 1008. Porro Apologiam scribente Crossi, scribebat Hieronymus Dialogorum opus contra Pelagianos: tunc vero temporis (teste Reila, supra, col. 1746, n. 10) jas

frivola subministret : sciatis me ipsos libros in schedulis missos a sancto fratre Eusebio presbytero suscepisse non ante multum temporis ; et exinde vel ingruentibus morbis , vel dormitione sancte et venerabilis silece vestre Eustochii , ita doluisse , ut proptermodum contempnendos putarem . In eodem enim luto hæsit , et exceptis verbis tinnulis atque emendatis , nihil aliud loquitur . Tamen multum egimus , ut dum epistola mea respondere conatur , apertius se proderet , et blasphemias suas omnibus patefaceret . Quidquid enim in illa miserabili synodo Diopolitanæ (a) dixisse se denegat , in hoc opere profiteretur ; nec grande est ineptissimum nentiis respondere . Si autem Dominus vitam tribuerit , et notariorum habuerimus copiam , paucis lucubratiunculis responderemus : non ut convincamus heresim emortuam ; sed ut imperitiam atque blasphemiam ejus nostris sermonibus consutemus : meliusque hoc faceret Sanctitas vestra ; ne compellamur contra hereticum nostra laudare .

EJUSDEM ANNIANI DICTA , EX ILLIUS AD ORONTIUM EPISCOPUM EPISTOLA , QUÆ HOMILIS JOANNIS CHRYSOSTOMI IN MATTHÆUM PRÆFIXA EST .

Piissimi patri affectum et sapientissimi artem magistri in me pariter exerces , quem inter has quas profidei vobiscum amore perpetuimus , tentationum processus , et a in corpore simul et a torpore subducis , animumque anxietate marcentem ad studium Scripturarum remittis . Jubes enim , beatissime , ut commentarium sancti Joannis Constantinopolitani episcopi , quem in Matthæo evangelista nonaginta et uno libro explicavit , in latinam linguam , quo possim sermone , transfundam . Quod utinam tam a nobis commode fieri possit , quam a te ei opportune et utiliter imperatur . Quid enim vel ad prudentiam eruditius , vel ad exercitationem iugitiis , vel ad dogma purgatiis nostrorum auribus offeratur , quam præclaræ haec tam insignis animi ingeniique monumenta ? Et hoc maxime tempore , quo per occasionem quarundam nimis difficultum questionum , ædificationi morum atque ecclesiasticae disciplinae satis insolenter obstrepitur : pro qua certe beatus Joannes , cum in aliis operibus , tum in hoc quoque tantus fere ubique , tamque alacri assumgit , ut Evangelistæ dicta interpretando pro evangelica perfectione nobiscum pugnare videatur . Quid enim ille magis hominibus inculcat , quam naturæ sue nobilitatem , que adversus Manichæi rabiem omnium recta sapientium consensu concenctuque laudatur ? Laudatur autem vel in admirabilis gloriam Conditoris , vel ob concitanda studia virtutis , vel ad castiganda vita voluptatis . Quid , inquam , pressius ille commendat , quam ingenite nobis a Deo libertatis decus ; cuius confessio præcipuum inter nos Gentilesque discrimen est , qui hominem ad imaginem Dei conditum tam infeliciteter fati violentia et peccandi putant necessitate devinctum , ut is etiam pecoribus invidere cogatur ? Quid ille adversus eosdem magistros potius insinuat , quam Dei esse possibilia mandata , et hominem totius , vel quæ jubetur , vel quæ suadetur a Deo , capacem esse virtutis ? Quo quidem solo et iniquitas ab imperante propellitur , et prævaricanti reatu affligitur . Jam vero iste eruditorum decus , cum de Dei gratia disserit , quanta illum ubertate , quanta etiam cautione concelebrat ? Non enim est in alterutro aut incautus aut nimius , sed in utroque moderatus . Sic liberas ostendit hominum voluntates , ut ad Dei tamen mandata facienda divinæ gratiae necessarium ubique fateatur auxilium : sic conti-

nabat Pelagio Julianus . In hunc etiam Augustinus , libro 2 Operis imperfecti , cap . 51 , dixit , « A deceptis millesimis pasceris otiosus : » et similia quedam libro 3 , capp . 1 , 44 . Præterea Julianus dicendi ratione convenit plane cum eo qui subjectas hic epistolæ Orontio et Evangelio scripsit : atque ut Orontium Annianus patrem ac beatissimum , ita Julianus Florum in libris ipsi nuncupatis , quanquam tunc episcopus , solet beatissimum patrem appellare , non fratrem .

(a) In qua Pelagius errores suos legens absolutus est , anno Christi 415 .

num divinæ gratiae auxilium commendat ; ut nec stadia voluntatis interimat , etc .

EX EJUSDEM ANNIANI AD EVANGELUM PRESBYTERUM EPISTOLA , HOMILIS JOANNIS CHRYSOSTOMI DE LAUDIBUS PAULI PRÆFIXA .

Beatus Joannes Paulum altius intuendo , dilucide que in medium proferendo , ipsas mihi videtur insperisse venas , ac medullas virtutum expressisse : que ita omnes in ista laudatione vivunt , ita floribus suis decorantur et fructibus , ut eas præp non minus a' hoc tam sublimer explicatas , quam ab Apostolo fortasse miremur . Quod quidem opus eo esse apud te amabilius debet et gratius , quo de sanctarum Scripturarum luce rutilans , clarissimi sideris vice noctem Manichæi erroris (a) exagitat . Quantum enim nobis consolationis exoritur , cum cernimus tam eruditio , tamque illustri Orientis magistro , eam quam in nobis Traducianus (b) eppugnat , adstrui veritatem ? quam certe beatus Joannes , ut in omnibus libris suis , ita hic quoque ab omni imunitam latere custodit , armat , accendit , ut videatur non tam præsentes informassè discipulos , quam nobis contra veræ fideli oppugnationem auxilia preparasse . Quantus enim ille adversus necessitatem ? quantus pro libero surgit arbitrio ? Quam nostrorum libris ubique concinens , voluntatis jure servato , divinæ gratia præsidia commendat ? quam contra omnium vitiorum tenebras , quam pro cunctarum speculo virtutum splendidissimum vas electionis opponit ? Primo , beatum Paulum libello et omnibus præferendo sanctis , et Angelis conferendo . Secundo , ex virtutibus ejus atque sententiis bonum asserendum nature , etc . Sexto , solvendo omnes illas quæstiones , quibus Traducianus obnitemps beatum Paulum vitiorum obsfuscatione commaculat ; ut scilicet fidelibus suis apostolico exemplo peccata conciliet . Septimo , ignem zeli ejus in Christum , et ante honorem quoque apostolatus fervorem docendi supra cæteros efferendo ; ut sanitatis liquidoclareat , existimat esse peccandi necessitatem , quam adversus Manichæos et doctrina Apostoli deprælatur et vita , etc .

DECRETUM CONSTANTII IMPERATORIS ,

PATRIS VALENTINIANI AUGUSTI III , AD
VOLUSIANUM P. U. DATUM ANNO CHRISTI 421 (c) .

Imperator Fl. CONSTANTIUS , Pius , Felix , Augustus , Victor , VOLUSIANO prefecto Urbi (d) .

Quæ cum præterita superstitionis , tum recentis plena vanitatis jamdudum corrigi jusseramus , quotidiani insinuationibus majora fieri nuntiantur . Et quoniam discordia animos commovet populorum ; ea quæ jamdudum jusseramus , præcipimus iterari . Unde his lectis , Eximiæ tua , omnes qui Delivident pictati , diligenter inquirat , et eos faciat statim e muris Urbis expelli ; ita tamen , ut ne intra centesimum quindecim lapidem habeant licentiam consistendi . Cœlestium quoque magis ex magis ex Urbe pelli mandamus . Constat enim , iisdem et medio sublatiss , gratiæ et concordiam tenero veterem firmatatem . Saue deinceps si tale quidquam fuerit nuntiatum , officium Præstantiæ tue capitali sententiæ subdendum esse cognosce . Non enim patimur impunitum esse , præcepta nostra executionis negligenter protelari . Vale , parentis charissime atque amantissime . Et adiecta subscriptio : Impleurat quod jussimus ; quia hoc famæ tue expedit .

(a) Catholicum dogma de gratia et originali peccato vocat Manichæum errorem .

(b) Augustinus sic passim appellatus a Juliano . Vide librum tertium Operis imperfecti , num . 93 .

(c) Ipsi anno Christi 421 , die octavo februario , Constantium valentiniani patrem imperium obtinuisse , ex Theophane discimus , neque eo politum nisi sex menses , quem videlicet pleuritide extinctum septimo imperii mense Olympiodorus prodit .

(d) Meminit Photius in Bibliotheca , cod . 53 . vide supra , col . 1720-1730 .

EDICTUM

PROPOSITUM A VOLUSIANO PRAEFECTO URBI.

VOLUSIANUS praefectus Urbi edixit:

Hactenus Cœlestium divine fidei et quietis publicæ turbatorem judiciis, amica reis secreta subduxerunt. Jam leges et jam edicta persequuntur absentem. Cui, quod primum est, æternæ Urbis negatur habitatio; ut si vel in proximis fuerit diversatus, debitum non evadat exitium. Pro merito etiam temeritatis atque ausus sui cunctos hujus edicti cautione præmonemus, ne quis iniqus noxio latraram putet esse præbendam: ne cum hujusmodi sit posita poena, supplicium ac stilum necesse sit proscriptionis incurare, quisquis reum divinis humanisque legibus apud se putaverit occulandum.

CONSTITUTIO VALENTINIANI III,

AD ANACIUM PP. GALLIARUM, DE CONVENIENDIS PER PATROCLUM ARELATENSEM EPISCOPIS QUIBUSDAM PELAGIANIS.

Imperatores THEODOSIUS et VALENTINIANUS Cæsar, ANACIO V. inl. PP. Galliarum.

1. Privilegia Ecclesiarum, vel clericorum omnium, quæ saeculo nostro tyrannus inviderat, prona devotione revocamus, etc.

2. Diversos vero episcopos nefarium Pelagianni et Cœlestiani dogmatis errorein sequentes, per Patroclum sacrosanctæ legis antistitem præcipimus conveniri: quos quia confidimus emendari, nisi intra vi-ginti dies ex conventionis tempore, intra quos deli-berandi tribuimus facultatem, errata correxerint, se-que catholice fidei reddiderint, Gallicanis regionibus expelli, atque in eorum loco sacerdotium fidelium subrogari: quatenus præsentis erroris macula de populorum animis tergeatur, et futura bonum disci-plina justioris instituatur.

3. Sane quia religiosos populos nullis decet super-stitionibus depravari, Manichæos omnesque hæreticos vel schismaticsos sive mathematicos omnemque se-ctam Catholicis inimicam ab ipso aspectu urbiuum di-versarum exterminari debere præcipimus, ut nec præ-sentie quidem criminorum contagione fecundetur. Judeis quoque vel Paganis causas agendi, vel militandi licentiam denegamus; quibus Christianæ legis nolumus servire personas, ne occasione dominii se-ctam venerandæ religionis immutent. Omnes igitur personas erroris infastis jubemus excludi, nisi his emendatio matura subvenierit. Data septimo idus juli, Aquileiae, coss. Theodosio Augusto undecies et Va-letiniano Cæsare (a).

DE HERESI APUD BELIGARUM URBEM

EX PELAGIANO ERRORE DERIVATA.

Cassianus, in libro 1 de Incarnatione, capp. 2 et 3.

Nuper quoque, id est, in diebus nostris emersisse hæresim venenosam, et maxime Beligarum urbe¹ con-speximus, certi erroris, incerti nominis, etc. Illud sane unum prætereundum non arbitramur, quod pe-culiare ac proprium supra dictæ illius hæreseos, quæ ex Pelagiano errore descendenter, fuit: quod dicentes quidam solitarium hominem Jesum Christum sine ulla peccati contagione vixisse, eo progressi sunt, ut asser-erent, homines, si velint, sine peccato esse posse. Consequens enim existimabant, ut si homo solitarius Jesus Christus sine peccato fuisset, omnes quoque ho-mines sine Dei adjutorio esse possint, quidquid ille homo solitarius sine consortio Dei esse potuisset. Ac sic nullam facerent inter omnem hominem ac Domi-num nostrum Jesum Christum esse distantiam: cum ideam utique homo nisi atque industria sua mereri possit, quod Christus studio ac labore meruisset. Quo factum est, ut in majorem quoque ac monstruosiorem

insaniam prorumpentes, dicerent Dominum nostrum Jesum Christum hunc in mundum non ad præstandam humano generi redemptionem, sed ad præbenda bo-norum actuum exempla venisse; videlicet ut disci-plinam ejus sequentes homines, dum per eandem virtutis viam incederent, ad eadem virtutum premia pervenirent: evacuantes, quantum in ipsis fuit, omne sacri adventus donum, et omnem divinæ redemptio-nis gratiam; cum idem dicerent homines consequi posse vivendo, quod præstitisset Deus pro humana salute moriendo.

DE LEPORIO.

Cassianus, ibid., cap. 4.

Leporius tunc monachus, modo presbyter, qui et Pelagii, ut supra diximus, institutione, vel potius pravitate descendens, apud Gallias assertor prædictæ hæreseos, aut inter primos, aut inter maximos fuit, a nobis admonitus, a Deo emendatus, ita male con-ceptum persuasionem magnifice condemnavit, ut non minus pene admiranda sit correctio illius, quam il-lea multorum fides: quia primum est, errorem penitus non incurre; secundum, bene repudiare. Is ergo in se reversus, non solum in Africa, ubi tunc erat (a), atque nunc est, tam errorem suum cum do-lore, quam sine pudore confessus est; sed etiam ad omnes admodum Gallie civitates, flebiles confessionis ac plancus sui litteras dedit, scilicet ut ubi deviatio ejus prius cognita erat, illic etiam emendatio no-sce-retur; et qui testes erroris antea fuerant, iidem pos-tea correctionis essent.

De eodem Gennadius, in libro de Scriptoribus ecclæ-sicis, cap. 59.

Leporius adhuc monachus, postea presbyter, pra-sumens de puritate vitæ quam arbitrio tantum et conatu proprio, non Dei se adjutorio obtinuisse credi-derat, Pelagianum dogma cœperat sequi: sed a Galli-canis doctoribus admonitus, et in Africa per Augusti-num a Deo emendatus, scripsit emendationis sue libellum, in quo et satisfacit de errore, et gratias agit de emendatione.

De se ipse Leporius, in libello Emendationis.

Illud etiam minime reticendum censeo, quod in eadem epistola simili devians errore subiunxi, Christum Dominum nostrum sic omnia quæ erant passio-num implessæ, ut in nullo, quasi perfectus homo, a divinitatis auxilio juvaretur: volens scilicet, ita in Christo hominem assignare perfectum, quo et alienum ab his passionibus Verbum Patris assererem, et so-lum per se hominem egisse hac omnia possibilitate naturæ: mortalis sine aliquo deitatis adjutorio probare conabar.

DE PELAGIANIS ITALIA EJECTIS,
ET DE BRITANNIS EORUM ERRORE LIBERATIS, ETC., CURA
COELESTINI PAPÆ.*Prosper, in libro contra Collatorem, capp. 41, 42.*

1. Venerabilis memoria pontifex Cœlestinus (b), cui ad catholicæ Ecclesie præsidium multa Dominus gratiae sue dona largitus est, sciens damnatis non examen judicii, sed solum poenitentie remedium esse præstandum, Cœlestium, quasi non discussu negotio, audienciam postulantem, totius Italie finibus jussit extrudi (c): adeo et præcessorum suorum statua et decreta synodalia inviolabiliter servanda censebat, ut quod semel meruerat abscindi, nequaquam admittet retractari.

2. Nec vero segniore cura ab hoc eodem morbo Britanniæ liberavit, quando quosdam inimicos gratiae solum sua originis occupantes, etiam ab illo secrete exclusit Oceani; et ordinato Scottis episcopo, dum Romanam insulam studet servare catholicam, fecit etiam barbaram christianam.

(a) Circiter annum Christi 425 aut 426.

(b) Bonifacio Cœlestinus successit anno Christi 423, crea-tus Romanus pontifex die tertio novembri; obiit vero anno 452, die sexto aprilis.

(c) Circiter annum Christi 425.

¹ Alias, ex maxima Beligarum urbe.

(a) Anno Christi 425, die nono juli.

3. Per hanc viram intra Gallias istis ipsis, qui sanctæ memoriae Augustini scripta reprehendunt, maleloquentiae est adempta libertas, quando consultantium actione suscepit, et librorum qui errantibus displicebant pietate laudata, quid oporteret de eorum auctoritate sentiri, sancto manifestavit eloquio, evidenter pronuntians, quantum sibi presumptionis istius novitas displiceret, qua audenter quidam adversus antiquos magistros insolenter insurgeat, et indisciplinata calumnia prædicationi veritatis obstrepere.

Prosper, in Chronico, ad annum Christi 429.

Agricola Pelagianus Severiani Pelagi filius Ecclesiæ Hibernie dogmatis sui insinuatione corrupit. Sed actione Palladii diaconi papa Cœlestinus Germanum Antissiodorenum epi. copum vice sua mittit, ut deturbatis hereticis Britannos ad catholicam fidem dirigat.

Constantius, in Vita Germani episcopi Antissiodorensis, lib. 1, capp. 19, 23 et 24.

1. Eodem tempore ex Britanniis directa legatio Gallicanis episcopis nuntiavit Pelagianam perversatem in locis suis late populos occupasse, et quam primum fidei catholice debere succurri. Ob quam causam synodus numerosa collecta est, omniumque iudicio duo præclara religionis lumina universorum precibus ambiantur, Germanus ac Lopus, apostolici sacerdotes, terram corporibus, cœlum meritis possidentes. Et quanto laboriosior necessitas apparebat, tanto eam promptius heroes devotissimi suscepserunt, celeritatem negotii fidei stimulis maturantes.

2. Latebant abditi sinistram persuasionis auctores, et more maligni spiritus geniebant perire sibi populos evadentes. Ad extremum diuturna meditatione concepta presumunt inire conflictum, etc. Aderat populus spectator et futurus judex, astabant partes dispari conditione dissimiles: hinc divina auctoritas, inde humana præsumptio; hinc fides, inde perfidia; hinc Christus, inde Pelagius auctor. Primo in loco beatissimi sacerdotes præbuerunt adversariis copiam disputandi, que sola verborum ruditate diu inaniter et aures occupavit et tempora. Deinde antistites venerandi torrentes eloquii sui cum apostolicis et evangelicis tonitruis profuderunt. Miscebatur sermo proprius cum divino, et assertiones violentissimas lectionum testimonia sequabantur. Convincitur vanitas, perfidia confutatur, ita ut ad singulas verborum objectiones reos se, cum respondere nequeunt, latenter. Populus arbiter vix manus continet: judicium cum clamore testatur.

3. Cum subito vir tribunitiae potestatis cum conjuge procedit in medium, decem annorum filiam cœdam sinibus ingerent sacerdotum: quam illi offerri adversariis præceperunt. Sed illi conscientia puniente deterriti, jungunt cum parentibus preces, et curationem parvulae a sacerdotibus precantur. Qui expectationem populi et inclinatos adversarios intuentes, orationem brevitatem fundunt. Ac deinde Germanus plenus Spiritu sancto, sanctam invocat Trinitatem, et protinus adhærentem lateri suo capsulam, cum sanctorum reliquiis collo avulsa manibus comprehendit, eamque in conspectu omnium pueræ oculis applicavit. Quos statim evacuatos tenebris, lumine veritatis inaplevit.

Auctor Vitæ sancti Lupi episcopi Trecensis, apud Surium, ad diem 29 juli.

Cum esset pollens ingenio, clarus eloquio, sanctitate præcipuis, cum S. Germano totius perfectionis et gratia spiritualis pleno, contra hæresim Pelagianam, quæ saudam oppugnabat fidem, in Britanniam profectus est. Qui uno spiritu juncti et pari voluntate concordes, terribiles Oceani fluctus temporibus hibernis inexplorato mari se committentes, orationum gubernaculis mitigarunt, etc. Denique omnes ad sanæ fidei confessionem ab errore revocarunt, cum jam totam fere Britanniam Pelagiana pestis occupasset.

Constantius, in Vita S. Germani episcopi Antissiodorensis, lib. 2, cap. 1-4.

Interea ex Britanniis nuntiatur Pelagianam perversitatem iterato paucis auctoribus dilatarati. Rursumque ad beatissimum Germanum preces omnium deferuntur, ut causam Dei, quam prius obtinuerat, tutaretur. Qñorum petitioni festinus occurrit, dum et laboribus delectatur, et Christo se gratauerit impedit. Cessit tandem inimici invidia via virtutibus, nec tentare ausus est, quem Dei amicum jam senserat. Adjuncto itaque Severo episcopo, totius sanctitatis viro, qui tune Treviris ordinatus episcopus, etc. Prædicatio ad plebem de prævaricationis emendatione convertitur, omniumque sententia pravitatis auctores expulsi ab Insula, sacerdotibus adducuntur, ad mediterranea deferendi; ut et regio absolutione, et illi emendatione fruerentur.

DE PELAGIANIS EXPOSTULANTIBUS

DE SUA EX OCCIDENTALI ECCLESIA EJECTIONE.

Nestorius, in epistola ad Cœlestinum.

Julianus quidam, et Florus, et Orontius, et Fabius, dicentes se occidentalium partium episcopos, sepe et piissimum et prædicatissimum Imperatorem adierunt (a), ac suas causas desleverunt, tanquam orthodoxi temporibus orthodoxis persecutionem passi, sepe eadem et apud nos lamentantes, ac sepe rejecti, eadem facere non desierunt: sed insistunt per dies singulos, implentes aures omnium vocibus lacrimosis. His quidem ad eos sermonibus, quibus oportuit, usi sumus, cum negotii eorum veram fidem ne sciremus. Sed quoniam aperte nobis de causis eorum notitia opus est, ne piissimus et christianissimus imperator noster molestiam sepe ab his sustinet; ne nos ignorantes eorum causas circa negotii definitionem dividamur; dignare notitiam nobis de his largiri, ne vel quidem ignorando justitiam veritatis, importuna miseratione conturbentur; vel canoniam indignationem Beatitudinis tue, que contra eos pro sectis religionis forte probata est, aliud quiddam quam hoc extiment, etc.

Idem, in altera ad eundem epistola.

Sepe scripti Beatitudini tue propter Julianum, Orontium, et cateros, qui sibi usurpant episcopalem dignitatem, et creberrimam aditionem apud piissimum et prædicatissimum Imperatorem faciunt, nosque concidunt frequentibus lamentationibus, tanquam temporibus orthodoxis de Occidente projecti. At hucusque scripta de his a tua veneratione non suscepimus: quæ si haberem, possem eis respondere, daremque compendiosum responsum luctibus eorum. Nunc enim ab incertis dictis eorum non habet quis ad quod se convertat, alii hereticos eos vocantibus, et ideo de occidentalibus partibus projectos esse dicentibus; ipsis vero jurantibus calumniam se sustinuisse, et periculum pro orthodoxa fide ex subreptione perppersos. Quorum utrum certum sit, nobis gravis est ignorantia. Nam condolare eis, si vere heretici sunt, crimen est: et iterum non condolare, si calumniam sustinent, durum et impium est. Dignetur igitur amantissima Dei anima tua informare nos, qui ad utrumque momentum hucusque dividimur, id est, et ad odium, et ad miserationem eorum. Doceri autem volumus, quam de his sententiis teneamus. Delinemus enim eosdem viros per dies singulos dissimilantes spe et expectatione Beatitudinis tue.

Cœlestinus, in epistola ad Nestorium scripta.

Aliquantis diebus vite nostræ, post nefandum et saepè damnatum dogma Pelagi atque Cœlestii, catholicæ fides quietem habuit, quando eos cum suæ opinionis sequacibus telis unitæ sententia Oriens Occi-

(a) Hoc ipso tempore, anno scilicet Christi 420, Marius Mercator eudem Imperatori Theodosio et Constantinopolitanæ Ecclesiae dedit contra Julianum ejusque socios Comonitorum, quod exhibetur supra, col. 1086, sqq.

donesque perennit. Denique sanctæ recordationis Vtienus, catholicæ magister fidei, et vere beati Joannis etiam ad ista successor, eos ita persecutus est pro rege communii, ut nec standi quidem illic copia præstaretur, etc. Hos quoque hæreticos, de quibus nos, velut corum quæ gesta sunt nescius, consulere voluisti, sedibus suis, injusta dicentes, expulsi justa damnatio. Quos illic invenisse requiem non putamus esse mirandum. Invenerunt enim impiam prædicacionem, cojus comparatione se æstiment innocentem. Hoc loco, quia opportunitas sermonis exposcit, tacere non possumus quod stupemus. Legimus quam bene tenebas originale peccatum, qualiter ipsam naturam asseris debitricem, et eum debitum merito reddere, qui descendit de genere debitoris: quid tecum faciunt, qui sunt hæc negando damnati? Nunquam sine suspicione, ea quæ sibi sunt adversa, conveniunt. Ejicerentur denique, si tibi quoque similiter displicerent. Cur tamen ea, quæ in hos tunc sunt acta queruntur, cum certum sit, illinc ad nos a catholicō tunc antistite Attico gesta directa? Cur non sanctæ memoriae Sisinius ista quæravit? Quia utique sub successore suo præbaverat eos jure damnatos. Descent infelices, spe se hominum fuisse deceptos, quibus jam potuit propter communionem sola pœnitentia subvenire. Ecce scire de his incipit, si qua ante nescivisti, etc. Data tertio idus augusti, Theodosio tredecies et Valentianino ter Augustis consulibus (a).

DE AUGUSTINI OBITU,

Prosper, in Chronico, ad annum Christi 430.

Augustinus episcopus per omnia excellentissimus moritur quinto kalendas septembribus, libris Juliani inter impetus absidentium Vandorum, in ipso dierum suorum fine respondens (b), et gloriose in defensione christianæ gratiae perseverans.

COELESTINI PAPÆ,

PRO PROSPERO ET HILARIO, SEU PRO IPSO AUGUSTINO, DE GRATIA DEI, EPISTOLA (c), AD GALLIARUM EPISCOPOS.

Dilectissimis fratribus VENERIO, MARINO¹, LEONTIO, AUNXIO, ARCADIO, FILTANIO, et ceteris Galliarum episcopis, COELESTINUS.

1. PRÆFATIO.—Apostolici verba præcepti sunt, apud Judæos atque Gentiles sine offensione nos esse debere (*I Cor. x., 32*): hoc quisquis christianus est, tota animi virtute custodit. Quod cum ita sit, non parum periculi illum manere poterit ante Deum, qui hoc detrectat etiam fidelibus exhibere. Nam qualiter nos qui neminem perire volumus, ista contristent, quæ auctoribus christianis percellunt animos christianos, dominicus in Evangelio sermo testatur. Ali enim ipse Salvator, quod expedit scandalizanti unum de pusillis, in mari profunda deimergi (*Math. xviii., 6*): et ideo quæ sit ejus jam poena queramus, cui tale supplicium legimus expedire.

^a Editi quidam, *Mario. At Mss. Marino*: quorum item auctoritate infra pro, *Pflüglio*, restituimus, *Hilardo*.

(a) Anno Christi 430, die undecimo augusti.

(b) Responsio est contra Julianum secundæ; vulgo imperfectum opus.

(c) Scripta post Augustini obitum, forte anno Christi 431. Recognita per nos ad Corbeienses duos veteres codices canonum collectionis a Dionysio Exiguo concinnatae: qui collector ex ipsa epistola et annexis de gratia constitutionibus fecit priora tredecim « Coelestinus papæ decreta. » Primo decreto titulum inscripsit, « De Prospero et Hilario qui quosdam Galliae presbyteros accusant Pelagii sectatores. » Secundo: « De sancto episcopo Augustino mira laudis assertio. » Tertio: « Præteriorum Sedis apostolicæ episcoporum auctoritates de Gratia Dei. » Quarto: « Quod Adam omnes homines lesserit; nec quemquam nisi Christi gratia posse salvari, » etc. Eadem epistolam citans Petrus diaconus in libello de incarnatione et Gratia, n. 7, infra, col. 1775-1776, dicit terminari ad illa verba, « quod apparuerit præfaxis sententiis esse contrarium. »

CAPUT PRIMUM. — 2. Fili neatri præsentes Præsper et Hilarius, quorum circa Deum nostrum sollicitudo laudanda est, tantum nescio quibus presbyteris illic licere, qui dissensioni Ecclesiarum studeant, sunt apud nos prosecuti, ut indisciplinas questiones vocantes in medium, pertinaciter eos dicant prædicare adversantia veritati. Sed vestræ dilectioni justius imputamus, quando illi supra vos habent copiam disputandi. Legimus, supra magistrum non esse discipulum (*Luc. vi., 40*), hoc est, non sibi debere quemquam in injuriam doctorum vindicare doctrinam. Nam et hos ipsos a Domino nostro positos novimus ad docendum; cum sit, dicente Apostolo, *cis tertius hoens intra Ecclesiam deputandus* (*I Cor. xii., 28*). Quid illie spes est, ubi magistris tacentibus bi loquuntur, qui, si ita est; eorum discipuli non fuerunt? Timeo ne conniveret, sit hoc tacere: timeo ne magis ipsi loquuntur, qui permittunt illis taliter loqui. In talibus causis non caret suspicione lacunatas: quia occurreret veritas, si falsitas displiceret. Merito namque causa nos respicit, si cum silentio saveamus errori. Ergo corripiantur bujusmodi: non sit his liberum habere pro voluntate sermonem. Desinat, si ita res sunt (a), incessore novitas vetustatem; desinat Ecclesiarum quietem inquietudo turbare. Conantur sepe naufragio mergere, quos intra portum stantes statio facit Aida securos. Fida quippe est omnium statio, quorum perfectis gressibus vestigia non moventur. Recurrerunt ad apostolicam prædicti Sedem, hæc ipsa nobis quæ tentat perturbatio, conquerentes. Habetote, fratres charissimi, pro catholicæ plebis pace tractatum: sciunt se, si tamen censemur presbyteri, dignitate vobis esse subjectos; sciunt quod sibi, omnes qui male docent, discere magis ac magis competit, quam docere. Nam quid in Ecclesiis vos agitis, si illi summae teneant prædicandi? Nisi forte illud obsistat, quod non auctoritate, non adhuc ratione colligitur, ut aliqui e fratribus numero, nuper de laicorum consortio in collegium nostrum fortassis admissi, nesciant quid sibi debeant vindicare. Super his multa jam dicta sunt eo tempore, quo ad fratribus Tuentii dedimus scripta responsum: nunc tamen repetentes scepius admonemus, ut vitentur bujusmodi, qui laborant per terram aliud, quam ille noster jussit agricola, seminare. Nec tamen mirari possumus, si hæc erga viventes hi nunc tentare audent, qui nituntur etiam quiescentium fratrum memoriam dissipare.

CAPUT II. — 3. Augustinum sanctæ recordationis virum, pro vita sua atque meritis, in nostra communiione semper habuimus, nec unquam hunc sinistram suspicionis saltem rumor aspersit: quem tanta scientie olim fuisse meminimus, ut inter magistros optimos¹ etiam a meis semper decessoribus haberetur. Bene ergo de eo omnes in commune senserunt, ut pote qui ubique cunctis et amori fuerit, et honori. Unde resistarunt talibus, quos male crescere videmus. Nefas est hæc pati religiosas animas; quarum afflictione, quia membra nostra sunt, nos quoque convenit macerari; quamvis maneat hos beatitudine promissa, quicumque probantur persecutionem propter justitiam sustinere, quibus quid promittat Dominus in futurum, sequens sermo declarat (*Math. v., 10*). Non est agentium causa dolorum: universalis Ecclesia quacunque novitate pulsatur. Intelligamus hæc ipsa vobis, quæ nobis non placent, displicere. Quod ita demum probare poterimus, si imposito improbis silentio, de tali re in posterum querela cessabit. Deus vos incolumes custodiatur, fratres charissimi.

CAPUT III. — 4. Quia nonnulli qui catholicæ no-

¹ Veteres libri non habent, opt: nos.

(a) Hunc locum Vincentius Lirianensis sub Commonitorii finem sic a vero sensu contra Prosperum et Hilarium detinet, ut ipse haud injuria in erroris Semipelagiiani suspicionem veniat: « Sequitur enim, » sit, « Desinat, si ita res est, id est, si ita est, ut apud me quidam urbes et provincias vestras criminuantur. »

in fine gloriantur, in damnatis hæreticorum sensibus seu pravitate sive imperitia demorantes, piissimis disputationibus obviare præsumunt, et cum Pelagium atque Coelestium anathematizare non dubitont, magis tamen nostris, tanquam necessarium modum exallasserint, obloquuntur, eaque tantummodo sequi et probare profitentur, que sacratissima beati apostoli Petri Sedes contra inimicos gratiae Dei per ministerium præsumam suorum sanxit, et docuit: necessarium fuit diligenter inquirere, quid rectores Romanæ Ecclesie de heresi, que eorum temporibus exorta fuerat, judicarent, et contra nocentissimos liberi arbitrii defensores quid de gratia Dei sentiendum esse censuerint; ita ut etiam Africanorum conciliorum quasdam sententias jungemus, quas utique suas fecerunt apostolici antistites, cum probarent. Ut ergo plenius, qui in aliquo dubiant, instruantur, constitutiones sanctorum patrum compendioso manifestamus indiculo, quo, si quis non nimis est contentiosus, agnoscat omnium disputationum connexionem ex hac subditorum auctoritatibus brevitate pendere, nullamque sibi contradictionis superesse rationem, si cum catholicis credit, et dicat.

CAPUT IV. — 5. In prævaricatione Adæ omnes homines naturalem possibilitatem et innocentiam perdidisse, et neminem de profundo illius ruinæ per liberum arbitrium posse consurgere, nisi eum gratia Dei miserans erexerit, pronuntiante beatæ membroræ papa Innocentio, atque dicente in epistola sua ad Carthaginense concilium: « Liberum enim arbitrium ille persessus, dum suis inconsultius utitur bonis, cadens in prævaricationis profunda deuersus est; et nihil, quemadmodum exinde surgere posset invenerit; saque in eternum libertate deceptus hujus ruinæ latuisset opprussu¹, nisi eum post Christi pro sua gratia relevasset adventus, qui per novæ regenerationis purificationem omne præteritum vitium² sui Baptismatis lavacru purgavit. »

CAPUT V. — 6. Neminem esse per semetipsum bonum, nisi participationem sui ille donet, qui solus est bonus: quod in eisdem scriptis ejusdem Pontificis sententia protestatur, dicens: « Nam quid nos de eorum posthac rectum mentibus aestimemus, qui sibi se patant debere quod boni sunt, nec illum considerant, cuius quotidie gratiam consequuntur, qui sine illo tantum se assequi posse confidunt? »

CAPUT VI. — 7. Neminem etiam Baptismatis gratia renovatum idoneum esse ad superandas diaboli insidias, et ad vincendas carnis concupiscentias, nisi per quotidianum adjutorium Dei perseverantiam bona conversationis acceperit: quod ejusdem antistitis in iisdem pagini doctrina confirmat dicens: « Nam quamvis hominem redemérerit a præteritis ille peccatis; tamen sciens illum iterum posse peccare, ad reparationem sibi, quemadmodum posset illum, et post ista corrigerem, multa servavit: quotidiana præstat ille remedia, quibus nisi freti consisque nitamur, nullatenus humanos vincere poterimus errores. Necesse est enim, ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur » (*Inter Augustinianas Epist. 181, nn. 7, 4*).

CAPUT VII. — 8. Quod nemo, nisi per Christum, libero bene utatur arbitrio, idem magister in epistola ad Milevitani concilium data predicit, dicens: « Adverte tandem, o pravissimarum mentium perversa doctrina, quod primum hominem ita libertas ipsa decepit, ut dum indulgentius frenis ejus utitur, in prævaricationem præsumptione concideret, nec ex hac potuit erui, nisi ei providentia regenerationis statum pristine libertatis Christi Domini resurrexisset adventus » (*Ibid., Epist. 182, n. 5*).

CAPUT VIII. — 9. Quod omnia studia et omnia opera ac merita sanctorum ad Dei gloriam laudemque

¹ Sic MSS. et editio anni 1824. Aliæ quædam editiones, *ruina faciisset oppressus*.

² In MSS., *præteriti rituum*.

referenda sint; quia nemo aliunde ei placeat, nisi ex eo quod ipse donaverit: in quam nos sententiam dirigit beatæ recordationis papæ Zosimi regularis auctoritas, cum scribens ad totius orbis episcopos ait, « Nos autem instinctu Dei (omnia enim bona ad auctorem suum referenda sunt, unde nascuntur) ad fratribus et coepiscoporum nostrorum conscientiam universa retulimus » (a). Hunc autem sermone in sincerissimæ veritatis luce radiantem tanto Africæ episcopi honore venerati sunt, ut ita ad eundem virum scriberent: « Illud vero quod in litteris, quas in universas provincias curasti esse mittendas, posuisti dicens, Nos tamen instinctu Dei, etc., sic accepimus dictum, ut illos qui contra Dei adjutorium extollunt humani arbitrii libertatem, districto gladio veritatis, velut cursim transiens, amputares. Quid enim tam libero fecisti arbitrio, quam quod universa in nostræ humilitatis conscientiam retulisti, et tamen instinctu Dei factum esse fidelier sapienterque vidisti, veraciter fidenterque dixisti? Ideo utique, quia preparatur voluntas a Domino (*Prov. viii, sec. LXX*), et ut boni aliquid agant, paternis inspirationibus suorum ipse tangit corda filiorum¹. Quotquot enim spiritu Dei aguntur, hi filii Dei sunt (*Rom. viii, 14*): ut nec nostrum deesse sentiamus arbitrium, et in bonis quibusque voluntatis humanæ singulis motibus magis illius valere non dubitemus auxilium. »

CAPUT IX. — 10. Quod ita Deus in cordibus hominum, atque in ipso libero operetur arbitrio, ut sancta cogitatio, pium consilium, omnisque motus bone voluntatis ex Deo sit: quia per illum aliquid boni possumus, sine quo nihil possumus. Ad hanc enim nos professionem idem doctor instituit, qui cum ad totius orbis episcopos de divina gratia opitulatione loqueretur: « Quod ergo, » ait, « tempus intervenit, quo ejus non egeamus auxilio? In omnibus igitur actibus, causisque, cogitationibus, motibus, adjutor et protector orandus est. Superbum est enim, ut quidquam sili humana natura præsumat, clamante Apostolo, *Non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, sed contra principes et potestates aeris hujus, contra spiritualia nequitia in caelis* (*Ephes. vi, 12*). Et sicut ipse iterum dicit, *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?* *Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum* (*Rom. vii, 24, 25*): et iterum, *Gratia Dei sum id quod sum, et gratia ejus in me vacua non fuit, sed plus illis omnibus laboravi; non ego autem, sed gratia Dei mecum* » (*1 Cor. xv, 10*).

CAPUT X. — 11. Illud etiam, quod intra Carthaginensis synodi decreta constitutum est, quasi proprium apostolicæ Seoris amplectimur, quod scilicet tertio capitulo² definitum est: « Ut quicunque dixerit, gratiam Dei, qua justificamur per Jesum Christum Dominum nostrum, ad solam remissionem peccatorum valere, quæ jam commissa sunt. non etiam ad adjutorium, ut non committantur, anathema sit. » Et iterum quarto capitulo: « Ut quisquis dixerit, gratiam Dei per Jesum Christum propter hoc tantum nos adjuvare ad non peccandum, quia per ipsum³ nobis revelatur et aperitur intelligentia mandatorum Dei, ut sciamus quid appetere, et quid vitare debeamus; non autem per illam nobis prestari, ut quod faciendum cognovimus, etiam facere diligamus, atque valeamus, anathema sit. Cum enim dicat Apostolus, *Scientia inflat, charitas vero aedificat* (*Id. viii, 1*); valde impium est ut credamus, ad eam quæ inflat, nos habere gratiam Christi, et ad eam quæ aedificat non habere; cum sit utrumque domum Dei, et scire quid facere

¹ Editi, fidelium. Aptius MSS., filiorum.

² Quod hic tertium dicitur capitulo, quartum est in concilio Africæ universalis, supra, col. 1728. Item paulo infra citatur quartum et quintum capitulo, ubi in concilio Africæ triplex capitulo quintum et capitulo sextum. M.

³ Carthag. concil., ipsam.

(a) Non exstat haec epistola, neque subsequens Afrorum episcoporum.

debeamus, et diligere ut faciamus, ut ædificante charitate scientia non possit inflare. Sicut autem de scriptum est, *Qui docet hominem scientiam* (*Psal. xcii*, 10); ita etiam scriptum est, *Charitas ex Deo est* (*I Joan. iv*, 7). Item quinto capitulo: « Ut quisquis dixerit, ideo nobis gratiam justificationis dari, ut quod facere per liberum iubemur arbitrium, facilius possimus implere per gratiam; tanquam etsi gratia non daretur, non quidem facile, sed tamen possemus etiam sine illa implere divina manda, anathema sit. De fructibus enim mandatorum Dominus loquebatur, ubi non ait, *Sine me nihil potestis facere* » (*Jon. xv*, 5) (a).

CAPUT XI. — 12. Prater beatissime et apostolicæ Sedis inviolabiles sanctiones, quibus nos piissimi patres pestiferæ novitatis elatione dejecta, et bone voluntatis exordia, et incrementa prohabilium studiorum, et in eis usque in suam perseverantiam ad Christi gratiam referre docuerunt, obsecrationum quoque sacerdotialium sacramenta respiciamus, que ab Apostolis tradita in toto mundo atque in omni catholica Ecclesia uniformiter celebrantur; ut legem credendi lex statutu supplicandi. Cum enim sanctarum plebius presules manda sibimet legatione fungantur apud divinam clementiam, humani generis agunt causam, et tota secum Ecclesia congenuscente postulant et precantr, ut infidelibus donetur fides, ut idololatralia ab impietatis suæ liberentur erroribus, ut Iudeis ablato cordis velamine lux veritatis appareat, ut hæretici catholica fidei perceptione¹ resipiscant, ut schismatici spiritum redivivæ charitatis accipiant, ut lapsis pœnitentia remedia conferantur, ut denique catechumeni ad regenerationis sacramenta perductis cœlestis misericordia aula reseretur. Hæc autem non perfunctorie neque inaniter a Domino peti, reruin ipsarum monstrat effectus: quandoquidem ex omni errorum genere plurimos Deus dignatur attrahere, quos eritos de potestate tenebrarum transferat in regnum Filii charitatis sua (*Coloss. i*, 13), et ex vasis ira faciat vas a misericordia (*Rom. ix*, 22, 23). Quod ideo totum divini operis esse sentitur, ut hac efficiens Deo gratiarum semper actio laudisque confessio pro illuminatione talium vel correctione refundatur.

CAPUT XII. — 13. Illud etiam quod circa baptizandos in universo mundo sancta Ecclesia uniformiter agit, non otioso contemplemur intuitu, cum sive parvuli, sive juvenes ad regenerationem veniunt sacrae, non prius fontem vita admittit, quam exorcismis et exsufflationibus clericorum spiritus ab eis immundus abigatur; ut tunc vere appareat, quomodo princeps mundi hujus mittatur foras (*Joan. xii*, 31), et quomodo prius alligetur fortis, et deinceps vasa ejus diripiatur (*Math. xi*, 29), in possessionem translatia victoris, qui captivam ducit captivitatem et dat dona hominibus (*Psal. lxvii*, 19; *Ephes. iv*, 8).

14. His ergo ecclesiasticis regulis, et ex divina sumptu auctoritate documentis, ita adjuvante Domino conformati suntes, ut omnium honorum affectuum, atque operum et omnium studiorum, omniumque virtutum, quibus ab initio fidei ad Deum tenditur, Deum proletemur auctorem, et non dubitemus ab ipsis gratia omnia hominis merita preveniri, per quem sit ut aliquid boni et velle incipiamus, et facere. Quo utique auxilio et munere Dei, non auferunt liberum arbitrium, sed liberatur, ut de tenebroso lucidum, de pravo rectum, de languido sanum, de imprudente sit providum. Tanta enim est erga omnes homines bonitas Dei, ut nostra velit esse merita, quæ sunt ipsius dona, et pro his quæ largitus est, eterna premia sit donaturus. Agit quippe in nobis, ut quod vult, et velimus, et agamus: nec otiosa esse in nobis paritur, quæ excrescenda, non negligenda donavit; ut

et nos cooperatores simus gratiae Dei; ac si quid in nobis ex nostra viderimus remissione langescere, ad illum sollicite recurramus, qui sanat omnes languores nostros, et redimit de interitu vitam nostram (*Psal. cx*, 3, 4): et cui quotidie dicimus, *Ne inducas nos in temptationem, sed libera nos a malo* (*Matt. vi*, 13).

CAPUT XIII. — 15. Profundiores vero difficiliores que partes incurrentium questionum quas latius tractarunt, qui hæreticis resistierunt, sicut non audeamus contemnere, ita non necesse habemus astruiere. Quia ad confundendam gratiam Dei, cujus operi ac dignationi nihil penitus subrahendum est, satis sufficere credimus, quidquid secundum predicias regulas apostolicæ Sedis nos scripta docuerunt, ut proorsus non opinemur catholicum, quod apparuerit præfixis scientiis esse contrarium.

DE SYNODI EPHESINÆ SENTENTIA.

IN PELAGIANOS.

Ex actione quinta habita post consulatum Theodosii xiii et Valentinianni iii, decimo sexto kalendas augusti (a).

Anathematizamus autem et Apollinarium, et Arium, etc. Et præter hos insuper novarum blasphemiarum inventorem Nestorium, et qui ei communificant et consentiunt; et eos qui Cœlestii vel Pelagii placita sequuntur, quorum dogmata nunquam suscipimus.

Ex epistola synodica ad Cœlestinum, in ead. act. 5.

1. Joannes episcopus Antiochenus.... congregatis quibusdam, qui cum Nestorio simul recesserant, etc., ac veluti collecto collegio hominum circiter triginta numero, qui nomen habebant episcoporum, ex quibus alii erant extores, otiosi, Ecclesiisque carentes; alii quoque ante multos annos ob graves culpas a suis metropolitanis depositi; cum ipsis etiam Pelagiani et Cœlestiani (b), ac nonnulli de iis qui ex Thessalia effecti fuerunt; reni ausus est impianam, etc.

2. Porro autem perfectis in sancta synodo commentariis actorum in depositione impiorum Pelagianorum et Cœlestianorum, Cœlestii, Pelagii, Juliani, Persidii, Flori, Marcellini, Oroniti, et eadem cum illis sentientium, qua a Pietate tua de ipsis decreta et constituta sunt, judicavimus et vos ea solida firma que permanere debere, et idem tecum omnes statuimus, eos pro depositis habentes.

Ex actione septima.

CANON 1. Si quispiam metropolitis provincie derelicta sancta et œcumonica synodo, aut accessit ad illorum defectionis concessum, aut accedit in posterum, sive cum Cœlestio sensit aut sentiet, ipse.... a synode totius ecclesiastice communionis expers sit factus, etc.

CANON 4. Si qui autem clericorum defecerint, et ausi fuerint vel privatim, vel publice, quæ sunt Nestorii aut Cœlestii sapere, sanctum est a sancta synodo istos quoque depositos esse.

IN EOSDEM HÆRETICOS PELAGIANOS.

Cœlestinus papa, in epistola ad synodum Ephesinæ post Nestorii damnationem scripta idibus martii, Actio et Valerio coss. (c).

De his autem qui cum Nestorio videntur pari impietate sensisse, quique se socios ejus sceleribus ad-

(a) Anno Christi 431, die decimo septimo iulii.

(b) Eamdem vero, quod ad Pelagianos ad communionem admissos pertinet, criminalem Cyrillo et sociis vicissim intendebant episcopi Joanni Antiocheno adhaerentes, qui ad Ratum Thessalonicensem scribunt: « Nam qui a diversis et diocesibus atque provinciis excommunicatione percussi fuerunt, illos ipsi statim in communionem receperunt. Alios præterea de diversis etiam heresis accusatos, eadem demque sentientes cum Cœlestio et Pelagio.... et ob id a suo dioecesano vel metropolitanu excommunicatos, ecclesiastica disciplina contempta, communioni restiterunt. Exstat etiæ epistola in conciliabulo Ephesino.

(c) Die decimo quinto martii, anno 432.

¹ In Mass., perfectione.

(a) Vide supra, col. 1728.

diderunt, quanquam legatur in eos vestra sententia, tamen nos quoque decernimus quod videtur. Multa perspicienda sunt in talibus causis, quæ apostolica Sedes semper aspergit. Quod loquitur, Cœlestianorum testantur exempla, quod spem de synodo huc usque gesserunt.

Idem, in epistola Maximiano in Nestorii locum suspecto data eodem die decimo quinto martii, anno 432.

Locum impietas novella non habeat, et compresso olim per totum orbem sua damnatione nota Cœlestiano errori a tua vigilancia resistatur; ut quicumque hujus dogmatis sunt sequaces, ab omni societate hominum repellantur. Obsistat illis per te Spiritus sanctus his in omnibus, qui ad has quascumque continentur provincias pervenire, ne eorum impia prædicatio resurgat; obsiste eis. Ita enim, ut damnentur, quocumque pervenient, innescunt; et tanquam non illis sententia toties repetita sufficiat, longinquas terras remotaque provincias inquietant: sed eos ille persecutur, enjus fidem sua pravitate persecuti nitebantur, et quo se abscondant, ad quas latebras configiant, sua se impietate prodentes invenire non possunt.

Idem, in epistola ad Constantinopolitanos eadem die data.

Audivimus hunc (Nestorium) agentem contra legem et iniquum quæ sint solatia prosecuta: adsuerunt inter alios, nec deseruerunt eum Cœlestiani iniquitatis operarii, quos Hymnidici nostri persecutur manifesta sententia: jamdudum quippe inimici Dei di-perguntur et pereunt qui operantur iniquitatem (*Psalm. xc1, 10*); sicut¹ idem dicit, velut cibum panis plebem dominicam devorabant (*Psalm. xiiu, 4*). Habuit ergo secundum sui magistros exsilii, habuit injusce rei perfectos tiro doctores. Nam separare difficile est, quos sceleris sola junxerunt; quia maiore ligantur glutino fœdera vitiorum.

DE JULIANO

FRAUDULENTER IN ECCLESIA COMMUNIONEM IRREPERE MOLIENTE,

Prosper, in Chronico ad annum 439.

Hac tempestate Julianus Eclanensis jactantissimus Pelagiari erroris assertor, quem dudum amissi episcopatus intemperans cupido exagitabat, multimoda arte fallendi correctionis speciem præferens, molitus est in communionem Ecclesiae irreperere. Sed his insidiis Xystus papa diaconi Leonis hortulanus vigilanter occurrens, nullum aditum pestiferis conatibus patere permitit: et ita omnes Catholicos de rejectione falacis bestie gaudere fecit, quasi tunc primum superbiissimum heresim apostolicus gladius detruncavisset.

DE PELAGIANIS

IN COMMUNIONEM, NISI FACTA AB HIS ERRORIBUS ABJURATIONE, NON RECIPIENDIS, EPISTOLA LEONIS PAPÆ, AD AQUILEIENSIS EPISCOPUM (a).

CAPUT PRIMUM.—1. Relatione sancti fratris et coepiscopi nostri Septimi, que in subditis habetur, agnuvimus quosdam presbyteros, diaconos, ac diversi ordinis clericos, quos Pelagiana sive Cœlestiana heresis habuit implicatos, ita in vestra provincia ad communionem catholicam perveniente, ut nulla ab eis damnatio proprii exigeretur erroris, et pastoralibus excubiti ministrum dormitantibus (*Matthew. xiii, 25*), lupos ovium pellibus tectos in ovile dominicum, non depositis bestialibus animis, introisse (*Id. vii, 15*): et quod per auctoritatem canonum decretorumque nostrorum ne insolitus quidem conceditur, usurpare, ut relictis Ecclesiis, in quibus clericatum aut acceperant, aut receperant, instabilitate sua per diversa circumferantur, amantes semper errare, et

¹ Alias, prospicienda.

² Forte, qui sicut.

(a) Inter Leonis epistolas olim 86, nunc 8. Scripta circiter annum Christi 444.

nunquam in fundamento apostolico permanere. Quoniam qui nullo discussi examine, nulo sunt præjudicis sue professionis obstricti, hunc maxime expertum fructum, ut sub velamento communionis plures donos adeant, et per falsi nominis scientiam multorum corda corrumpant. Quod utique efficere non possent, si Ecclesiarum presules necessariam diligentiam in talium receptione servassent, ne cuiquam eorum evagari in diversa licuisset.

CAPUT II.—2. Ne ergo hoc ulterius audeatur, neve per quorundam negligentiam introducta pernicietes, ad eversionem multarum tendat animarum; hac nostri auctoritate præcepti, industriae tue Fraternitatis indicimus, ut congregata apud vos synodo provincialium sacerdotum, omnes sive presbyteri, sive diaconi, sive cuiuscumque ordinis clerici, qui de Pelagianorum Cœlestianorumque consorio, in communionem catholicam ea imprudentia sunt recepti, ut non prius ad damnationem sui coactarentur erroris, nunc saltem, posteaquam hypocrisis eorum ex quadam parte detegitur, ad veram correctionem, quæ et ipsis prodesse, et nullis possit nocere, cogantur. Damant apertis professionibus suis superbi erroris auctores, et quidquid in doctrina eorum universalis Ecclesia exhorruit, detestentur: omniaque decreta synodalia, quæ ad excisionem hujus haereseos apostolicæ Sedis confirmavit auctoritas, amplecti se, et in omnibus approbare, plenis, et apertis, ac propria manu subscriptis protestationibus eloquantur. Nihil in verbis eorum obscurum, nihil inveniatur ambiguum. Quoniam novimus hanc istorum esse versatiam, ut in quacumque particula dogmatis exacerbandi, quam a damnandorum stoliditate discreverint, nihil sibi sensuum suorum existimat esse non salvum.

CAPUT III.—3. Cumque omnes definitiones suas ad subrependi facilitatem improbare se simulent atque deponere, hac ibi tota arte fallendi, nisi intelligantur, excipiunt, ut «gratia Dei secundum meritum dari accipientium» sentiatur. Quæ utique nisi gratis detur, non est gratia, sed merces, retributioque meritorum, dicente beato Apostolo: *Gratia salvi facti estis per fidem, et hoc non ex vobis; Dei enim donum est; non ex operibus, ne forte quis extollatur.* Ipsius enim sumus figuramentum, creati in Christo Iesu, in operibus bonis, quæ præparavit Deus, ut in illis ambulemus (*Ephes. ii, 8, 10*). Omnis itaque honorum operum donatio, divina præparatio est: nec propria quisquam justificatur virtute, quoniam gratia unicuique² principium justitiae, et bonorum fons, atque origo meritorum est. Sed ab istis ideo per naturali industriam dicitur præveniri, ut quæ ante gratiam proprio clara sit studio, nullo videatur peccati originalis vulnere sauciata: falsumque sit quod Veritas ait, *Quoniam Filius hominis venit querere et salvare quod perierat* (*Luc. xix, 10*).

CAPUT IV.—4. Cavendum ergo Dilectioni tue est, magna diligentia providendum, ne per hujusmodi homines extincta dudum scandala suscitantur: et de exciso olim dignitate aliquod in provincia tua ejusdem mali germen oriatur; quod non solum in radicibus suis crescat, sed etiam sanctæ Ecclesiae sobolem veneno sui odoris inficiat. Qui correctos se videri volunt, ab omni suspicione se purgent; et obediendo nobis, prohabet esse nostros. Quorum si quisquam salubribus præceptis satisfacere detrectarit, sive ille clericus, sive sit laicus, ab Ecclesiae sociate pellatur, ne perditor animæ suæ, saluti insidietur aliena.

CAPUT V.—5. Illam quonque partem ecclesiastice disciplinæ, qua olim a sanctis patribus, et a nobis sepe decretum est, ut nec in presbyteratus gradu, nec in diaconatus ordine, nec in subsequenti officio

¹ Alias, quia non prius quisquam justificatur virtute quam gratia, quæ unicuique, etc.

clericorum ab Ecclesia ad Ecclesiam cuiquam transire sit liberum , ut in integrum revoces , admonemus . Et unusquisque non ambitione illeculis , non cupiditate seductus , non persuasione hominum depravatus , ubi ordinatus est , perseveret : ita ut si quis sua quærens , non qua Jesu Christi (*Philipp.* n. 21), ad plebem et Ecclesiam suam redire neglexerit ; et ab honoris privilegio , et a communione vinculo habeatur extraneus . Non autem dubitet Dilectio tua nos , si (quod non arbitramur) neglecta fuerint , que pro custodia canonum , et pro fidei integritate decernimus , vehementius commovendos : quia inferiorum ordinum culpe ad nullos magis referenda sunt , quam ad desides , negligentesque rectores , qui multam sepe nutrient pestilentiam , dum austriorem dissimulant adhibere medicinam .

EPISTOLA EJUSDEM ,

AD SEPTIMUM EPISCOPUM ALTNUM (a).

Leo episcopus , SEPTIMO episcopo , salutem .

Lectis Fratervitatis tuae litteris , vigorem fidei tue , quam olim novaramus , agnoscimus : congratulantes tibi , quod ad custodiam gregum Christi pastoralem euram vigilanter exequaris , ne lupi , qui sub specie ovium subintrarunt (*Math. vii. 15*), bestialia scvitia simplices quoque dilacerent ; et non solum ipsi nulla correptione proficiant , sed etiam ea , que sunt sana , corruptant . Quod ne vix parea possit obtinere fallacia , ad metropolitanum episcopum provincie Venetiae scripta direximus : quibus ad status sui periculum cognosceret pertinere , si quisquam de Pelagianorum et Coelestianorum consortio veniens , in communione catholica sine professione legitime satisfactionis habeatur . Saluberrimum enim est , et spiritualis medicina utilitate plenissimum , ut sive presbyteri , sive diaconi , sive alii cujuslibet ordinis clerici , qui se correctos videri volunt , errorem suum , et ipsos erroris autores damnari a se sine ambiguitate fatentur : ut sensibus pravis et dudum peremptis , nulla spirandi supersit occasio , ne illum membrum Ecclesiae talium possit societate violari , cum per omnia illis professio propria corperit obviare . Circa quos etiam illam canonum constitutionem praecipimus custodiri , ne ab his Ecclesiis , ad quas proprie pertinent , sinantur abscedere , et pro suo arbitrio ad loca sibi non deputata transire . Quod cum recte non perimititur inculpatis , multo minus debet licere suspectis . Proinde Dilectio tua , cuius devotione gaudemus , jungat carum suam dispositib; nostris . et cum supradicto metropolitano d' operam , ut circumspice ac velociter impleantur ea , que ad totius Ecclesie incolumitatem et laudabiliter sunt gesta ¹ , et salubriter ordinata .

CONTRA PELAGIANAM HERESIM

IN DALMATIA RENASCENTEM , EPISTOLA GELASII PAPE , AD HONORIUM EPISCOPUM DALMATIE (b).

Dilectissimo fratri Honoro , Gelasius .

4. Licet inter varias temporum difficultates continua occupationibus implicati , vix respirare valcamus ; pro Sedis tamen apostolicas moderamine totius ovilis dominici caram sine cessatione tractantes , quæ beato Petro Salvatoris ipsius nostri voce delegata est , Et tu conserva fratres tuos (*Luc. xxii. 32*) ; et item , Petre , amas me ? Pasce oves meas (*Ioan. xxi. 17*) : dissimulare nec possumus , nec debemus , quæ nostram sollicitudinem forma perstringat ; cum heato Paulo apostolo sentientes , atque dicentes , Quis infirmatur , et ego non infirmor ? quis scandalizatur , et ego non uror (*Il Cor. xi. 29*) ? Ita quippe nos repente tristis , horrenda , et vix credibilis conficit opinio , ut mentem nostram confunderet , sauciaret ,

¹ Alias , sperandi .

² Alias , suggesta .

(a) Olim ordine 83, nunc 7. Scripta circiter annum Christi 444.

(b) Inter Gelagii epistolas ordine 2.

affigeret . Nuntiatum nobis est enim , in regionibus Dalmatarum quosdam recidiva Pelagianæ pestis zizania seminasse ; tantumque illic eorum prevalere blasphemiam , ut simplices quoque mortiferi furoris insinuatione decipient . Est quidem error ipse nefarius tanto perniciosior ad subrependum , quanto ad fallendum veri similitudinis colore versutor : ¹ prestante Domino , adest fidei catholicæ pura veritas concordibus universorum Patrum de prompta sententia , quæ et subtile virus funestæ pravitatis exposuit , et humano generi salvando conseruat de Scripturarum confectione medicinam . Nullatenus igitur discretionem rerum nondum abundantia corda conturbet , donec et occultum vulnus apparent , et salvatio singularis elutet : quoniam quantumlibet arte fallacie spiritus perditionis armatur ; sancto gladio Spiritus principalis et detegitur et necatur .

2. Quapropter per Dilectionem tuam cunctos ibidem Domini sacerdotes fraterno communemus affectu , ut qui cum erudiente vos Domino contra novitios pugnetis errores , olim perversitatem toto orbe damnatam , nec ipsis recipere debeatis : aut quod temere putatur esse faciendum , quæ non heresis majoribus nostris convenienter existinta rursus provocare nos audeat , et palam novis resumptis viribus aperteque confligat ? Num quidnam licet nobis a venerandis patribus damnata dissolvere , et ab illis excisa nefaria d'gma retractare ? Quid est ergo , quod magnopere præcavemus , ne cuiuslibet heresis semel dejecta pernicies ad examen denuo venire contendat : si quæ antiquitus a nostris majoribus cognita , discussa , refutata sunt , restauranda nitamur ? nonne ipsis nos (quod absit , et quod nunquam catholicæ patitur Ecclesia) adversarii veritatis universis contra nos resurgendi proponimus exemplum ? Ubi est , quod scriptum est , Terminos patrum tuorum non transgredieris (*Prov. xxii. 28*) ; et , Interroga patres tuos , et annuntiabit tibi ; et seniores tuos , et dicent tibi (*Deut. xxxii. 7*) ? Quid ergo tendimus ultra delinita majorum ? aut cur nobis non sufficit , si quid ignorantes discere cupiamus , qualiter ab orthodoxis patribus et senioribus singula quæque vel vitanda precepta sunt , vel aptanda catholicæ veritati ? cur non his probantur esse decreta ? Numquid aut sapientiores illis sumus , aut poterimus firme stabilitate constare , si ea quæ ab illis constituta sunt , subruamus ?

3. An fortasse nescitis banc heresim , de qua loquimur , et ab apostolica dudum Sede per beatæ memorie Innocentium , ac deinde Zosimum , Bonifacium , Constantium , Sextum , Leonem , continuis et incessabilibus sententiis suis prostratum ; nec tantum Ecclesiae catholice legibus , sed principiis quoque Romanorum eo tenore ² damnatum , ut nec usquam terrarum vivendi locum sectatores ejus habere sinerentur ? Que omnia tam gestis Ecclesiae per singulas quasque regiones de eorum pravitate confessis , quam censura publicæ sanctionibus edocentur . Ecce quorum libet aures catholicas audire doctrinam , questiones accipere , tractare tendiculas , et blasphemias patienter adiuvitare . O si studerent adversus eas majorum nostrorum libros responsaque cognoscere ! illic modis omnibus cerneretur , nihil esse prorsus , quod non et ab istis fuerit ventilatum , et ab illis magnifica veritate contritum : sieque de cunctis eorum nequitius refutandis fideles quique redderentur instructi , ut nihil amplius quereretur . Sed si forsitan ineruditos animos quedam de eorum sensibus proposita commoverent ; ita venerabilium patrum doctrinæ , et omnis eorum publicatur insanis , et quibus remedii curetur , ostenditur , ut ex his Deo præstante prævisis , cuncta quæ de eorum serie texerunt , et periculosa sectantibus , et stulta reprehendentibus esse videantur : ita ut si quis existimet reluctandum , non tamen veterum sententiis contra-

¹ Forte addendum , sed .

² Alias , tempore .

dicior existat; sed humanæ salutis, catholicæque doctrine palam se aperieque profiteatur inimicum; quo magis attentius pervigil cura pastorum a sacris gregibus loporum debet arcere sævitiam. Nam quidquid ovibus sanctis acciderit delirimenti, præsumum (quod absit) damnet incuriam; sicut a regeneratis agnibus nocentium depulsio bestiarum, custodum prius perpetuum procurabit augmentum. Certe si, ut magis optamus, falsis hæc rumoribus sint relata, quantocius desideramus agnoscere; ut qui membrorum Christi vexatione trepidamus, multo magis de eorum stabilitate letemur. Data quinto calendas augusti, Albino fausto, viro clarissimo, consule (a).

EPISTOLA EJUSDEM ALTERA,

AD EUDEMONIUM HONORIUM (b).

Dilectissime fratri Honorio, GELASIUS.

1. Miramur dilectionem tuam suis miratam, euram Sedis apostolice, quæ more majorum cunctis per mundum debetur Ecclesiis, pro vestræ quoque regionis fide suis sollicitam: cumque ad eam perlatum esset, quod quidam per Dalmatiæ integratem catholicam vitiare niterent, et divinis humanisque legibus ante damnatum Pelagianæ pestilentia denouo virus inferre; non putaverimus ullaenam differendum, quominus hæc diligentes inquirent, aut si fortasse subrepserant, de proximo sanarentur, aut anxietatem nostram, si falso probarentur jactata, relevarent; æstimantes melius nos videri impatiens talia investigare voluisse, quam crescere dissimulando perniciem. Neque enim vel silentio premere causas hujusmodi, vel differendo sovere deberemus: cum, dicente Magistro Gentium, *Solicitudine non pigri*; atque item, *Qui preest in sollicitudine* (Rom. xii, 11 et 8); reos procul dubio nos, nisi continuo quereremus, etiam si inanire essent vulgata, convincere. Nec interest per quos ad aures nostras eadem pervenissent, dum quomodolibet ista referentibus, posquaque nostram conscientiam penetrarent, in his veraciter indagandis pastorales excubias esse non oportuerit negligentes; quatenus vel et vestigio posset lupis in hiantibus obviari, vel nullis existentibus feris, ovium custodia secura persistaret. Ab his qui essent Clues, Corinthiorum se dissensiones agnoscere testatur Apóstolus (1 Cor. i, 41), confessimque scribere non omittit; ut vel nascentibus iurgiis pīns medicator occurreret, vel de corum comperta mox incolumitate gauderet: quod nos quoque litteris, quæ super hac parte directæ sunt, indica-se reminiscimur: ut scilicet aut irrepenitus obsisteremus insaniis, aut si nihil horum penitus accidisset, de catholicæ veritatis integritate letaremur. Quapropter non solum Dilectio tua nostra non debet vigilancia permoveri; sed presentis colloquiū salutatione percepia, nobiscum potius industria propriae sociare solertia, quatenus vel sive tentata sint talia, protinus corrigitur, vel ne qualibet obreptione tententur, attentius præcavendo, subintrare non valeant.

2. De quibus antem ii, quos tua Charitas destinavit, si plenus instrui voluerint, sequentes tituli cum suis responsionibus intimabunt: et quoniam se his acquiescere præfati eatenus sunt professi, ut eadem se et primū tenuisse firmarent, sed ante ullius in questionem vocata vellent manifestis expediti; studiuimus, quantum inter occupationes fieri potuit, quæ nos minime respirare patiuntur, largiente Domino, sequentes paterna vestigia, de talibus, quæ cepimus: non silere: quam regulam sobrie sentiendi quisquis fideli corde sectatur, inter orthodoxos merito debeat testimari. Quisquis vero putaverit abnuenda, ab apostolicis sese non ambigat exsulare doctrinis. Certe si quid est quod valeat animum permovere, Fraternitas

tua consulere fiducialiter¹ omittat, ut Domini gratia ministrante, totius discutiat obscuritatis ambiguum fraterna collatio.

DE SENE, NOMINE SENECA,

IN PELAGIANAM HÆRESIM LAPSO, CUM REFUTATIONE TRIUM ERRORUM QUOS ILLE PRÆSERTIM SUSCUPERAT A PELAGIANIS, EPISTOLA EJUSDEM GELASHI (a), AD OMNES EPISCOPOS PER PICENUM.

GELASIUS episcopus, universis episcopis per Picenum, in Domino salutem.

1. Barbaricis hactenus dolebamus incuribus, maxime vicinas Urbi provincias, et bellorum sœva tempestate vastari: sed quantum inter ipsa recentium calamitatum ferventia pericula compertimus, perniciosem diabolus Christianorum mentibus labem, quā corporibus hostiliis feritas irrigavit. Quod malum principaliter illarum regionum respicit sacerdotes, qui tanta segnitio, tantaque ministerii dissimulatione suscipi, commissarum subi negligunt regimen animalium, ut eas etiam ab exiguis quibusque bestiolis lacerari sub conspicibus suis impone patientur: quin immo subrepentes nequitias confundendo, et depravatibus acquiescendo fidelium, non solum eas minime retrahant, sed ipsi magis præbant propria: utrinqua perditionis exemplo. Quid autem tales essent acuti pontifices, si (quod absit) vel aliqua nova pestis et primitus ignorata prorumperet, vel ingenii acrioribus sensibusque versutis aut aliqua sæcularium doctrinæ peritia callidi, sacrilega blasphemiarum dicta promerentur, qui tam veteris erroris detrita commenta, tamque majoribus Ecclesiæ magistris, quam etiam nostra ætate convicta non recolunt, nec refutant, atque ab imperitis stultisque prolata non respuant? Gratias omnipotenti Deo agimus, quoniam suorum corda per hujusmodi personas examinat; qui hoc ipsum virus nesciunt, quod loquantur. Nam quid facient populorum præsules sub astutioribus inimicis, qui se subjiciunt libenter inductis? Quando utique etiam tanta erat in rectoribus dominici gregis prorsus ignavia, ut ne tam vilē hebetemque personam possint vel intelligere vel frenare, potius pastorali cura debuerint a nobis cognoscenda perquirere quam suis omnibus inconsideranter absurdis facilem submittere voluntatem.

2. Oblatus est enim nobis miserabilis senex Seneca nomine, qui non modo totius est eruditio alienus, sed ipsius quoque intelligentiae communis prorsus extraneus, in Pelagianæ voragini cōno, sicut de quibusdam in Apocalypsi legimus, velut una ranarum impudenter inmersus (Apoc. xvi, 13), inque illa sece horribiliter voluntatis, nullatenus inde qualiter emergere posset inveniens; quia puritate relinquentem catholicæ veritatis, quanto se per lubricum falsitatis conatur attollere, tanto magis ejus lutois foveis circumclusus obruitur: de illis unus exists, de quibus Petrus dicit apostolus, *Hi vero velut irrationalitas pecora naturaliter in captionem et in pericliem, in his quæ ignorant blasphemantes, in corruptione sua peribunt, recipientes mercedem iniquitatis* (11 Petr. ii, 12, 15). Revera enim sic ejus stolidus et obtusus est animus, ut de his venenis, quæ male hausti et vomuit, nulla rationem vel accipere valeat omnino, vel reddere: sed induratus obsecratione diabolica, sibi que jam traditus cordis sui funesta sit obstinatione damnatus; nihilque superserit ei, nisi ut Deus noster, qui dixit, que hominibus impossibilita videntur, apud se esse facilia, hujusmodi mentem potenti compunctione transfigat; ut secundum beatum apostolum Paulum, resipiscat a diaboloi laqueis, quibus captivus detinetur sententia divini judicii. Multa illi quæ de Pelagianis sensibus nec in somnis omnino contigerant, nos magis patefacta prodidimus, eaque dudum convicta suis monstravimus. Ilæc etiam ipsa, quæ idem proficeret

¹ Forte, accepimus.

(a) Die vigesimo octavo iulii, anno Christi 493.

(b) Inter Gelasii epistolas ordine 6.

¹ Forte addendum, non.

(a) Inter ixiij epistolas ordine 7.

videbatur, olim et ab hereticis Pelagianis in medium producta docuimus. et a catholicis praedicatoribus competenter elisa : Pelagium, Celestium, Julianum, ceterosque complures oratoriae facundiae viros in hac assertione probavimus fuisse convictos, et tam ecclesiasticis constitutis, quam imperialibus etiam percusso fuisse preceptis : proinde istum ferre non posse firmavimus, in quibus illi tales tantique prostrati sunt, qui nec ipsa que ab illis sunt disputata vel intellecta capere, vel eloquio simili possit astruere. Sed, ut dictum est, diabolica mens inspiratione posse, in profundum veniens jam malorum, ad remediu nullam consentit.

3. Quapropter de innumeris blasphemiarum generibus, quas autores Pelagianae heresid ediderunt, tria, que sibi praecepit hic senex lugendus ascivit, credidimus non tacenda; ut reserata manifestius panderentur, et Deo destruente facilius videbentur eversa : « In uteris, » inquit, « matrum opere divino creantur infantes; propterea justum videri non putant, quod factura Dei sine ullis propriis actionibus cuiquam peccato pignorat obstricta; injustumque Deum faciunt, si rei efficiantur, antequam nati. » Hoc velut acutissimum sui dogmatis exserunt argumentum, non advertentes quia primi illi parentes generis humani de nullis utique genitoribus, sed de innoxia lini materia procreati, et pure atque sincere potenter arte divina¹ compacti, factique rationales, propria voluntate seductorem secuti dialulum, pravis cupiditatibus per excessum prævaricationis infecti sunt. In quibus utique humana natura peccavit, et humana est facta natura vitiosa, receptrix sine dubio mali, quod ante nescierit, quæ a bono rectoque deficiens², in affectum mali pravique recidere, ipso rerum consequentium tramite manifestum est. Tales igitur esse eti principes nostre substantiae, semetipsos passibiles et corruptibles reddiderunt; in tantum conditione divine dona violantes, ut mortis fuerint ultione puniri. Ille enim die fuisse mortuos, qua mortales effecti sunt, ambiguum non habetur. Proinde quidquid isti genitores de suo germine protulerunt, opus quidem Dei est, secundum institutionem nature; sed non absque contagio illius mali, quod sua prævaricatione traxerunt : et utique hoc idem ipsius mali contagium, certum est opus non esse divinum. Itaque non ex creatione Dei est vitium, quod voluntario motu natura collegit; sed etiam de viata per semetipsam natura Deus institutione suam quidem sue creationis exequitur : sed creatio profert vitium, quod non ex institutione Creatoris accepit, sed quod ipsa per lapsu transgressionis sue assumpsit. Nam si ipsi primi homines ex nullis, ut dictum est, parentibus natu, et sine ullo formati contagio, per ambitum presumptionis illicet semetipsos depravare potuerunt, et in opere Dei opus diabolice fraudis annexere; quid mirum, si iudea depravati protulerunt sobolem depravatam? Nonne etiam cum Deus utique liberam considerit humanam sua creatione substantiam, etiam apud humanas tamen leges extrinsecus accedens servitus naturaliter eam reddit obstrictam et obnoxiam? Origine generantur obnoxii, et ex conditione servili gigiuntur addicti; et nascendo sunt prius obligati, quam geniti. Si hoc agitur de rebus extra naturam positis, quanto magis de his provenire non mirum est, quibus ipsa humana substantia depravata cognoscitur? Ac per hoc, sicut se ipsa humana substantia de institutione sincera actuum reproborum rea fecit voluntate pollutam; sic edidit sobolem atque progeniem naturae sue ex actuum suorum rea voluntate maculosam; quia hujusmodi genuit prolem, cuiusmodi se ipsa reddidit prævaricationis excessu. Ideo non solum de se profert quod bene Deus instituit, sed etiam quod male ipsa inconsequenter adjicit. Quem-

admodum autem qualitas interior appetendi valet immutare naturam, divinæ lectionis auctoritate firmatur: sic denique pascenti Jacob commissus ille grec ovium, supposita canalibus varietate virgarum dum polat, illectus affectionali delectatione, concepit quod non habuit in natura, et molitum³ sensibus transfundit in prolem, quod in creatione non sumpsit (Gen. xxx, 37-39) : quod tunc utique figuraliter gestum, et in ecclesiasticis significavit gregibus hoc futurum, et Pelagianorum Deus prævidens calumnias, et excitandas fidibus suis decertationes, intelligentiam præparavit.

4. Docent divina testimonia, et ipsa ecclesiastica sacramenta, et ab ipso Dominino Salvatore catholicorum traditio magistrorum, humanae generationis decolorata primordia. Illic est quod clamat propheta, *Quis gloriabitur castum se habere cor, aut mundum esse a peccatis* (Prov. xx, 9)? *Nec infans, cuius est unius diei vita super terram* (Job. xiv. 4, sec. LXX). Illic est quod item dicit Scriptura, *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine?* *Nonne tu qui solus es* (Ibid. juxta Vulgatam)? Et alibi, *quia somen, inquit, erat maledictum* (Sap. xii. 11). Necnon etiam David propheta testatur, *In iniurialibus conceptus sum, et in deficitis peperit me mater mea* (Psal. l, 7). Et si hoc ille dicit, quis aliter se asserat proceratum? Beatus apostolus quoque Paulus asserit, *Et nos aliquando examus natura filii iræ, sicut et cæteri* (Ephes. ii, 3). Haec quæ ira in Evangelio dicit, *Qui crediderit et baptizatus fuerit, habebit vitam æternam;* qui autem non crediderit, jam judicatus est, ei ira Dei manet super eum (Joan. iii, 36, 48) : illa utique, de qua dictum est, *Morte morieris* (Gen. ii, 17). Ipse Dominus Jesus Christus coelesti voce pronuntiat, *Qui non manducaverit carnem Filii hominis et biberit sanguinem ejus, non habebit vitam in seculi ipso* (Joan. vi, 54) : ubi utique neminem videmus exceptum; nec ausus est aliquis dicere, parvulum sine hoc Sacramento salutari ad aeternam vitam posse perdici: sine illa autem vita, in perpetua futurum morte non dubium est. Cur igitur infans hac sorte concluditur, si nullum habet omnino peccatum? Magisne videbitur (quod absit) injustus Deus, si illic infligatur pena, ubi nulla sit culpa. Unde cum de propriis actibus nullo reatu teatetur obstrictus; nihil restat, nisi ut sola sit vitiosa nativitate pollutus; et si non fuerit mysterii christiani participatione mundatus, ad vitam non potest pervenire perpetuam. Illic est quod exsufflantur, et catechizantur infantes: et quia in opere Dei, quod⁴ in auctore suo bene sunt instituti, opus diabolice malignitatis accessit, eruti de potestate tenebrarum, sicut docet Apostolus, ad filii Dei sortem purgationemque legitimam transferuntur (Coloss. i, 13 et 12). Nisi autem prima generatio, quam bonus Deus instituit, prævaricatione venisset in culpam, et reprobabilis esset effecta; secunda generatio subroganda non fuerat. Propter quod dicit beatus Paulus apostolus, *Sicut per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors;* et ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt: et paulo post, igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic et per unius justitiam in omnes homines in justificationem vitæ (Rom. v, 12, 18). Sicut autem omnes in condemnationem dicit, utique qui de Adam parente sunt geniti; sic omnes in justificationem vitæ non nisi illos astrinxit, qui in Christi mysterio sunt renati. Innumeris talibus instrumentis heres Pelagianæ doctrina mortifera, et a nostris est convicta majoribus, et nunc eorum copiosa potest eruditio convinci: nec debent simplices opinios ista turbare, quibus, quæ non intelligunt, secundum ecclesiasticam formam credidisse sufficiet, aut si quis nosse desiderat, interrogare conveniet.

5. De parvulis autem quod asserit, *sine sacro Baptismate pro solo originali peccato non posse damnari*,

¹ Forte, potentiaque divina.

² Verborum structura posulat ut legatur hic, quam..... defici mutum. M.

¹ Forte, involutum.

² Forte, quo.

satis impia, satis profana propositio est. Quamvis enim recentes ab utero matrum, in remissionem peccatorum baptizari nullus christianus ignorat: quod utique non fallaciter, sed veraciter catholica celebrat Ecclesia, ne in sacramentis cœlestibus (quod absit) mentita videatur: proinde quia propria non habent ulla peccata, constat eis sola prorsus originalia relaxari. Itaque omnibus etiam solis remissis vitam per Baptismum consequuntur aeternam; consequens est ut solis etiam non remisis, ad aeternam vitam pervenire non possint. Unde et Dominus, sicut superius diximus, ait (quod utique nisi baptizatis non convenit), *Qui non manducaverit carnem Filii hominis, et biberit sanguinem ejus, non habebit vitam in semetipso.* Sine vita autem esse perpetua quid est, nisi in sempiterna morte constitutus? Quamvis idem sit regnum cœlorum quod aeterna vita: tamen ut providentia Dei omnes Pelagianorum nequities amputaret, non solum dictum est, *Qui non fuerit renatus ex aqua et Spiritu sancto, non intrabit in regnum cœlorum* (*Joan. iii, 5*); sed etiam pariter dictum est, *Qui non manducaverit carnem Filii hominis, et biberit sanguinem ejus, non habebit vitam in semetipso.* De vita autem aeterna hoc dictum nullus addubitat, quoniam multi non manducantes hoc Sacramentum, vitam habere videantur praesentein. Nihil est ergo quod non renati infantes tantummodo in regnum cœlorum ire non valcent, non autem perpetua damnatione puniantur: dum sine Baptismate corpus et sanguinem Christi nec edere valent, nec potare: sine autem hoc, vitam in semetipsis habere non possunt; sine vita vero non nisi mortui sint futuri. Dicunt igitur, in morte perpetua constituti, si non astimentur esse damnati. Tollant ergo de medio nescio quem ipsi tertium, quem decipiendis parvulis faciunt locum. Et quia non nisi dextram partem legimus et sinistram (*Math. xxv, 33*), non illos faciant in sinistra regione sine Baptismate remanere, sed baptizatos sinant ad dextram salutarem sacra regeneratione transferri.

6. Tertio capitulo iam toto mundo cognita atque convicta Pelagianorum deliramenta circumferre¹, quibus dicunt, *quod homo per liberum arbitrium, quod corrupti, sedavit, ac perdidit, bono suffragante natura beatus efficiatur*: cum de beatitudine paradisi, ubi bona fuerat constituta substantia, nisi suo amissio bono nullatenus potuisset expelli; unde mortalis effecta, quia de bono utique prævaricatione transisset ad malum, et a participatione divina ad diabolica semet facinora contulisset; ideo deceptoris suo, cui volens assenserat, competenter addictus; ideo de felicitate sue charitate seclusus, atque ad spinas et tribulos miseriaque multiplicies cœlesti voce damnatus est (*Gen. iii, 18*): quæ utique poena justi iudicij tam gravis et aspera in bono perseveranti nullatenus esset inflicta, et nisi malo non convenienter illata probatur. Ecce sine divino suffragio (quod in illa beatitudine positus nunquam legitur expetisse) non solum homini naturale bonum prodesse non potuit, non solum non efficit beatum; sed cum hoc solo confudit, atque ad ejus non revertitur largitorem, et beatitudinem potius amisit, et malorum omnium sumpsit exordiuin. Quod autem libero arbitrio beatitudinem consequatur, quo male usus in perpetuam recedit servitatem, sicut scriptum est, *Qui facit peccatum, servus est peccati* (*Joan. viii, 34*); *A quo quis superatur, huic ei servus addicitur* (*II Petr. ii, 19*): nonne haec est illa præsumptio naturalis, quæ ad delectandæ captivitatis jura descendit; quam Scriptura sancta sic memorat: *Grave jugum super filios Adam, a die exitus de ventre matris eorum, usque in diem sepulturae in matrem omnium* (*Eccle. xl, 1*): de qua genus humanum nonnisi solus Dominus noster Jesus Christus commercio suæ redemit passionis, et mutata nativitate nos eruit? Solus utique tenit querere et salvare quod perierat (*Luc. xix, 10*), ut libertas, quæ per temera-

riam fuerat dejecta superbiam, instauretur reparata per gratiam; mutnaque vice, humanae voluntatis arbitrium, sicut sequendo diabolum, captivitatem meruerat sempiternam, sic reformatæ subsequendo libertatis auctorem, amissum rediret ad premium. Hinc est quod ipse Dominus ait, *Cum vos Filium liberaverit, tunc vere liberi eritis* (*Joan. viii, 36*). Et apostolus beatus Paulus exsequitur, *Cum servi essetis peccati, liberi fuistis justitiae*, id est, alieni a justitia: liberati autem a peccato, servi facti estis justitiae (*Rom. vi, 20, 18*). Et iterum idem ipse, *Liberate, inquit, qua vos Christus liberavit* (*Galat. iv, 31*). Nonne ipso Vas electionis afflirat et dicit, *Deus est qui operatur in vobis et velle et perficere, pro bone voluntate* (*Philip. ii, 13*), ne etiam in mala voluntate et velle et perficere Deus putaretur operari?

7. Illud autem Pelagianorum peculiare virus est, olimque detritum, quo putant gratiam Dei secundum merita hominum posse conferri: quod absit a mentibus christianis, cum testetur Apostolus, *Gratia est quæ gratis datur: alioquin si ex operibus gratia, jam non est gratia* (*Rom. xi, 6*); quia merces redditur, non gratis, unde gratia nonen accepit, impenditur. Quis autem audet dicere christianus aliquid habere boni sine gratia; quando Magister Gentium clamat, cuncta breviter in se dona concludens, *Gratia Dei sum id quod sum, et gratia ejus in me vacua non fui*; ut ostenderet, quia donum gratiae non ipse præcesserit, sed fuerit subsecutus: utique monstraret cooperatorem se esse gratiae subsequendo, *Sed plus omnibus, inquit, illis laboravi*; ac rursus, veritus ne de se præsumere videretur, adjunxit, *non ego, sed gratia Dei mecum* (*I Cor. xv, 10*)? Non dixit, Ego et gratia Dei mecum; sed præposuit gratiam præcedentem se, atque subjunxit. Quid autem haberi possit sine gratia, cum sit fides ipsa per gratiam, eodem apostolo nos docente, *Misericordiam consecutus sum ut fidelis essem* (*Id. vii, 25*)? Nec aliud est misericordia divina quam gratia. Audiamus etiam quemadmodum informat Ecclesiam: *Gratia, inquit, salvi facti estis per fidem*: ut principium salutis et fidei a gratia capisse dissereret; sicut secutus annectit, *Et hoc non ex robis, sed Dei donum est; non ex operibus, ne quis extollatur* (*Ephes. ii, 8, 9*). Idem ipse alibi generaliter et absolue pronuntiat, dicens: *Quid enim habes quod non accepisti? aut si accepisti, quid gloriaris quasi non accepferis* (*I Cor. iv, 7*)? Quis sufficit singula recensere? Quibus evidenter appetat, non naturalis libertatis arbitrium gratiam præmereri, sed potius per gratiam recipere, ut a servitute, quam peccando merueral, misericorditer absolutum esset, hujus sacramenti redemptione ante mundi principium sempiterna providentia præparati, sive nondum prolata lege, seu sub observatione legali, figurilibus signis atque sacrificiis omnium sanctorum virorum feminarumque sanctarum vetus origo mundata est, universisque justis per gratiae spiritum hoc de longe adorando mysterio salutis aeternæ remedia contigerunt, cujus in Christo manifestata gentibus plenitudo, mundum purgat, et renovat, beatitudinisque perpetua vere facit esse participes.

8. Quapropter nimis incusamus fratres et coepiscopos nostros, maxime per Piceni provincias Ecclesiam Domini gubernantes, qui non solum ineptissimi senis abjecteque personæ pravum non deterruere colloquium, verum et suo intrivere consensu. Quis audiat, quis ferat, passos esse pontifices, ut cadaver nescio quod indignum, presbyterum sibi non acquiescentem audire, communione privaret? Quonodo talis vel suspectus ab aliquo, vel patienter auditus est? Qui insuper leges dedit, libenter exceptus, ut servi Dei cum pueris sacris congregatione dedecoris sima miscrentur. Nam cum spirituæ animi, etiam cum desint ista consortia, imaginariis infestentur it-

¹ Forte, circumferit.

lecebris; quemadmodum alterni sexus intuitu, qui illicite nolentes¹ non vehementius incitentur? Adhuc magis scelus accrescit, ut sub conspectu et praesentia sacerdotum, beatae memoriae Hieronymum atque Augustinum, ecclesiastorum lumina magistrorum, musca mortuaria, sicut scriptum est, *exterminans oleum suavitatis* (*Eccle. x, 1*), lacerare contendet. Sed quid miremur Ecclesiarum presules ista negligere, quos, sicut a multis audivimus, contra canones omnia gerere, et contra apostolicam disciplinam passim cuncta miscere, manifestum est; non servatis regulis ordinare, licetque non solum monachos, sed etiam ministros Ecclesiae cum feminis ad peregrina migrantes reueare rursus, et ab aliis episcopis in militiam proveli clericalem? Quae cum singula toleranda non sint, quis sustineat tot et talia facinora perpetrari, quibus spectaculum Genitilibus, Judaeis, et haereticis non immerito prebentes, in ipsum (quod absit) tendere videatur religionis excidiū? Digneque ista facientibus aptabitur illa sententia dicentis Apostoli: *Nomen enim Dei per vos blasphematur in Gentibus* (*Rom. ii, 24*).

9. Sufficiat igitur hactenus fuisse haec commissa, et ut placetur Deus humanis rebus, sollicitus divina curentur. Nusquam loci prorsus inveniatur praefatae pestis assertor, nec accessum prorsus Ecclesiae, vel usquam participationem catholicae communio si inveniat, qui haereticorum mavult subsequi nefaria professione consortium; et hi cum quibus ante probabit noxiū miscuisse colloquium, nisi resipiscunt, et ab ejus societate discedunt, ab ecclesiastico remoti servitio, devota² ultione plectantur, qua ceteris cavendi ministretur exemplum; nullum aedat, nec usquam loqui dannatae olim blasphemiae jam sinantur. Discreti suis habitationibus virorum atque feminarum sicut sanctum propositum decet, exercetur circumspecta devotio. Contra canonum constituta nullus ad ecclesiasticum permittatur officium: non ignoraturis provincie uniuscuiusque rectoribus, nec de præteritis se veniam reperturos erroribus, si deinceps dissimulaverint vitare pacifatos: nec excusationis de extero relinquetur occasio, si post praæcepta praesentia, quae per Romulum diaconum, cuius solertia pro fide catholica et pro religione vigilantium gratissime comprobamus, duximus destinanda, quisquis super his omnibus aut contemptor aut negligens deprehendetur antistes. Sicut enim ad Sedis apostolice moderamina pertinet, cunctis sollicitudinē debitam ministrare congrueret Ecclesiis: ita necesse est ut in contumaces et desides traditam sibi divinitus non dissimulet potestate. Dat. kalendas novemboris, Albino, viro clarissimo, consule (a).

SCYTHARUM MONACHORUM

DE GRATIA DEI PROFESSIO CONTRA PELAGIANOS.

Ex libello nomine JOANNIS MAXENTII et sociorum dato LEGATIS ROMIS. Et paix apud Constantinopolim anno Christi 519.

1. His ita se habitibus, beatissimi, nunc quid jam de gratia Dei, non qua creamur, sed de ea qua recreamur et renovamur, sentianus, breviter exponeentes, Sanctitati vestrae necessario credimus facere debere manifestum: eo quod etiam in hac parte inimici gratiae Dei, id est, Pelagii et Cœlestii sectatores nimium nobis infesti esse videntur.

2. Igitur confitemur rectum in omnibus a Deo creatum Adam, non mortalein, nec immortalem, sed utriusque capacem; habentem in proprii facultate arbitrii, et velle et posse ad omnia, hoc est, et ad bonum et ad malum. Ilunc callidi serpentis deceptum astutia, propria sponte prævaricatorem extitisse divini præcepti; atque ob hoc justo iudicio Dei, non solum morti corporis, verum etiam animæ efficiunt obnoxium; et pristino honore nudatum, jumentis

¹ Sic juxta Morel, Element. Critic., pagg. 192, 193. In B., qui illicite nolentes non vehementius incitentur. M..

² Forte, debita.

(a) die primo novemboris, anno Christi 493.

similem factum: non quod irrationalis sit effectus, sed quia rationalis vigor ejus carnali delectatione est obligatus. Sensit denique mox inobedientiae merito legem contrariam in proprio membris, repugnantem legi mentis sue, captivantem se in lege peccati (*Rom. vii, 23*). Quod malum et poenam mali in universum credimus transisse genus humanum: nec enim mortem corporis tantum, quæ poena peccati est, sicut quidam dicere volunt; sed et aculeum mortis, hoc est, peccatum ingressum in mundum. Quia non istis, sed Apostolo potius acquiescamus, qui et peccatum et mortem in omnes homines pertransisse testatur dicens: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors; et ita in omnes homines mors pertransivit, in quo omnes peccaverunt* (*Id. v, 12*). Propterea recentes ab utero parvulos, non tantum ut adoptionem mereantur filiorum, aut propter regnum cœlorum, sicut Pelagii, et Cœlestii, sive Theodori Mopsuesteni discipuli, qui unum et idem naturale et originale peccatum esse affirmare conantur; sed in remissionem peccatorum eos credimus baptizari, ne pereant in æternum.

3. Infirmatus igitur naturæ vigor per malum prævaricationis, nullatenus valuit per semetipsum inde resurgere, quo per propriam voluntatem erat lapsus. Quapropter nullum ab Adam nunc usque per naturæ vigorem credimus esse salvatum, nisi dono gratiæ Spiritus sancti, in fide nominis Jesu. Quia non est aliud nouen datum hominibus sub cœlo, in quo oporteat nos salvos fieri (*Act. iv, 12*), nisi in nomine Jesu Christi. Liberum autem naturale arbitrium ad nihil aliud valere credimus, nisi ad discernenda tantum et desideranda carnalia, sive sacerdotalia, quæ non apud Deum, sed apud homines possunt fortassis videri gloria: sed ea vero quæ ad vitam æternam pertinent, nec cogitare, nec velle, nec desiderare, nec perficere posse, nisi per infusionem et inoperationem intrinsecus Spiritus sancti, qui est etiam Spiritus Christi. Spiritum enim Christi qui non habet, hic non est ejus (*Rom. viii, 9*). Quod si quis credit in Christo, jam Christi est: sicut et verum est, non utique per donum naturæ, sed per Spiritum sanctum est, qui Christi est. Qui jam credit in eum qui justificat impium (*Id. iv, 5*), ut confiteatur quia Dominus est Jesus (*Id. x, 9*); quod nemo potest dicere nisi in Spiritu sancto (*1 Cor. xi, 3*). Quapropter anathematizamus eos qui naturale aut substantiam aliquam dicunt esse peccatum. Abominantes etiam eos qui contra vocem Apostoli audent dicere, *Nostrum est velle, Dei vero perficere*. Cum idem doctor et velle et perficere donum testetur esse divinum, ipso dicente: *Deus enim est qui operatur in vobis et velle et perficere, pro bona voluntate* (*Philipp. ii, 13*). Credentes etiam omnes ab Abel usque ad Christum, si qui salvati sunt, ea gratia, qua et nos, esse salvatos; secundum vocem beati apostoli Petri dicentis, *Quid tentatis Deum, imponere jugum super cervices discipulorum, quod neque patres nostri, neque nos portare potuimus? sed per gratiam Domini Iesu credimus salvari, quemadmodum illi* (*Act. xv, 10 et 11*).

EX EPISTOLA PETRI DIACONI ET SOCIORUM, QUI OB QUÆSTIONES FIDEI EX ORIENTE ROMAM MISSI FUERUNT, SCRIPTA AD EPISCOPOS AFRICA- NOS IN SARDINIA EXSULES (a).

De gratia Christi quid cum ipsis universæ Orientis Ecclesiæ sentiant, et contra haereticos defendant. Dominis sanctissimis et cuia omni veneratione nominandis, DATIANO, FORTUNATO, ALBANO, ORONTIO, BOETIUO, FULGENTIUO, JANUARIO, et ceteris episcopis et in Christi confessione decoratis, exiguus PETRUS diaconus, JOANNES, LEONTIUS, alias JOANNES, et ceteri fratres in causa fidei Romam directi.

CAPUT PRIMUM. — 1. Utile et pernecessarium sanctisque Dei Ecclesiis specialiter credimus profuturum, ea que de Incarnatione et dispensatione divina nobiscum universæ sancte Ecclesiæ Orientis-

(a) Circiter annum Christi 520.

lum contra haereticos defendunt (qui pravis et inquis argumentis antiquam Ecclesiae fidem inquietare non cessant), Sanctitati vestre suggestere, atque de his consensum vestre Beatitudinis suppliciter promoveri. Quia in nullo sanctam gloriosamque confessionem vestram credimus dissentire: presertim cum uno ubique Spiritu sanctam Dei Ecclesiam vegetari minime dubitemus. Non enim parva, imo potius magna laetitia universi replebuntur Orientales, si Sanctitatem vestram suis imo magis catholicis noverint in omnibus consentire dogmatibus. Unde suppliciter petimus et obsecramus Beatitudinem vestram, quatenus diligent examinatione, ea que inferius continentur discutentes, ut decet verissimos et intrepidos Christi predicatorum, scriptis sententiam vestram nobis patesciri jubeatis (a): ut si Deo praestante catholicae fidei conveniens, et apostolicis traditionibus nostra apud vos (sicut non disfidimus) fuerit expositus comprobata, et facile tantorum virorum probatissimumque sacerdotum auctoritate muniti, in qua loquuntur ora obstruere valeamus, et in fide sanctorum Patrum perseverantes, Deo qui vos sanctimonium sui confessione glorificavit, gratias referamus, Domini sanctissimi et Deo dignissimi. Nunc en quæ sequuntur, diligenter petimus exploreatis, etc. (b).

CAPUT VI. — 2. Post hæc consequens est, etiam qualiter de Christi gratia sentiamus, qua nos eruit de potestate satanae (*Coloss.* 1, 13), secundum quod nobis est traditum, vestre Beatitudini declarare: quia etiam in hac parte auctoritas vestra nobis valde est necessaria. Credimus itaque bonum et sine ulla carnis impugnatione a Deo Creatore omnium factum Adam, magna præditum libertate, ita ut et bonum facere in propria facultate haberet, et malum si vellet posset admittere. Eratque mors et immortalitas in ejus posita quendam modo arbitrii libertate. Capax enim erat utriusque rei, ut si servaret præceptum, sine experientia mortis fieret immortalis: si vero contemneret, mors continuo subsequetur. Itaque serpentis astutia depravatus, sponte divinae legis prævaricator effectus est: et ideo secundum quod ei prædictum fuerat, justo iudicio Dei, mortis poena damnatur, totusque, id est, secundum corpus et secundum animam in dotorum commutatus, amissa libertate propria, sub peccati servitio mancipatur. Ex hoc nullus est hominum, qui non hujus peccati vinculo nascatur astrictus, præter eum qui ad hoc vinculum peccati solvendum novo generationis modo natus est, Mediator Dei et hominum homo Christus Jesus (*1 Tim.* ii, 5). Quid enim aliud potuit aut potest nasci ex servo, nisi servus? Neque enim cum esset liber Adam filios procreavit, sed postquam servus peccati factus est. Ideo sicut omnis homo ab illo est, ita et omnis homo servus peccati per ipsum est. Hinc et Apostolus, *Ex uno, inquit, in omnes homines in condamnationem: et rursus, Per unum hominem peccatum intravit in hunc mundum, et per peccatum mors; et ita in omnes homines mors pertransit, in quo omnes peccaverunt* (*Rom.* v, 18, 12). Falluntur ergo omni modo, qui dicunt mortem solam, non etiam peccatum transisse in genus humanum; cum Apostolus et peccatum et mortem mundo per eum testetur illatum.

3. Ab hac igitur damnatione et morte nullus omnino liberatur, nisi gratia Redemptoris. Qui cum esset Dominus, utpote Dens, ut nos a servitute perpetua, et potestate diaboli liberaret, atque ad veram libertatem reduceret, factus est servus, accipiens

(a) Respondit Fulgentius nomine episcoporum cum ipso quindecim scripto libro de incarnatione et gratia, cuius exordium est: « Beatus frater noster Joannes diaconus a vestra societate directus, litteras nobis quas misistis exhibuit: quibus recensis, vestram simul alacres et fidem cognovimus, et salutem; imo in agnitione fidei vestra nobis salutis innovuit. »

(b) Omituntur quatuor capita de incarnatione.

formam servi (*Philipp.* n, 7). Illic est, quod dicit ad Judeos, *Tunc vere liberi eritis, si vos Filius liberabit* (*Joan.* viii, 36). Putabant enim se vere liberos, qui humanis occupationibus intentione vauiissima serviebant. Ut ergo falsa libertas fieret vera libertas, id est, ut humana libertas fieret christiana libertas, eadem libertas liberatore indiguit, quo posset per ejus gratiam ab occupationibus humanis aversa, cogitare et desiderare quæ pertinent ad vitam æternam. Sine hac igitur gratia potest quidem cogitare et desiderare humana; non autem potest cogitare aut velle seu desiderare divina. Quorum primum est et præcipuum fundamentum, et crepido quodam modo sive omnium bonorum origo, credere in Dominum gloriam crucifixum. Quod utique non est ex naturali arbitrii libertate; quia non hoc caro et sanguis, sed Pater coelestis revelat cui voluerit (*Matth.* xvi, 17), ad veram eum attrahens libertatem, non violentia necessitate, sed infundendo suavitatem per Spiritum sanctum, ut mox credentes dicamus, quia Dominus est Jesus: quod nemo per naturalem arbitrii libertatem potest dicere nisi in Spiritu sancto (*1 Cor.* xii, 3). Frustra ergo garribunt, qui dicunt, Meum est vello credere, Dei autem gratia est adjuvare: cum etiam ipsum credere, quod est consensum præbere veritati, nobis a Deo dari testetur Apostolus, dicens, *Vobis enim datum est a Christo, non solum ut in eum credatis, terum etiam ut pro illo patiamini* (*Philipp.* i, 29).

CAPUT VII. — 4. Sed dicunt: Si nolentes Deus facit ut velint credere, nullus autem est qui naturaliter, ut dicitis, possit credere aut aliquid boni velle, quod pertinet ad vitam æternam; cur ergo non facit omnes velle, cum non sit personarum acceptio apud Deum (*Rom.* ii, 14), presertim cum de ipso scriptum sit, *Qui vult omnes homines salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire* (*1 Tim.* ii, 4)? Aut enim vult et non potest, aut mentitur Scriptura divina. Quod si horum quolibet sentire est impium; restat ut non ille excitet voluntatem humanam, sed eam exspectet ab homine, ut æquum sit in voluntibus præmium, in nolentibus autem justa damnatio. Hec si ita sunt, ut haeretici jactant, comprehensa sunt ab ipsis inscrutabilia, et incomprehensibilia Dei iudicia. Si enim, ut ipsi volunt, nolentes damnat, salvat autem voletes; nihil est omnino quod queratur ulterius. Et quantum ad ipsos, fallit Scriptura divina, quæ incomprehensibilia Dei testatur iudicia (*Rom.* xi, 33). Nos autem incomprehensibilia credentes et demonststrantes iudicia Dei, ex una massa perditionis alios salvari dicimus bonitatem et gratiam Dei, alios justo et occulco iudicio derelinqui. Alioquin dicant, si possunt, hi qui hoc divinae justitiae et bonitati contrarium testimant, cur *qui omnes homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire*, tam multas virtutes fecit in Corozaim et Bethsaida, et nullam harum in Tyro et Sidone facere voluit, ubi si facta fuissent (sicut ipse testatur), forsitan in cinere et cilio pœnitentiam egissent (*Matth.* xi, 21)? aut eur in Asia et Bithynia Apostolum vetuit verbum salutis annuntiare (*Act. XVI*, 6 et 7)? Quod si ista nequeunt comprehendendi, redeant ad se, et invenientes se homines, desinant querere, cur alios salvet gratuito dono, alios derelinquit justo et occulco iudicio, qui potestatem habet ex eadem massa aliud vas facere in honorem, aliud in contumeliam (*Rom.* ix, 21): et clament una nobiscum, imo iuxta Apostolum, *O altitudo divitiarum sapientia et scientie Dei et quam inscrutabilia sunt iudicia ejus, et investigabilis via ejus! Quis enim cognovit sensum Domini? aut quis consiliarius ejus fuit? aut quis prior dedit ei, et retribuetur illi? Quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia, ipsi gloria in sæcula sæculorum. Amen* (*Id.* xi, 33-36). Manifeste ergo non nobis, sed Apostolo omnino resistit, qui dicit, *Nisi ego prius voluero, gratia ad me non venit. Quod omnino nihil aliud est dicere, nisi prius dare Deo, ut retribueretur illi.*

CAPUT VIII. — 5. Sed nos sequentes eundem

Apostolum, omnem bonarum cogitationum originem consensionemque earum et voluntatem ex Deo, et per Denun, et in Deo dicimus, qui pravas hominum voluntates et terrenis actibus implicatas, per infusione et inoperationem intrinsecus sancti Spiritus absolvit, et corrigit, sicut scriptum est, *Præparatur voluntas a Domino* (Prov. viii, 35, sec. LXX). Hinc etiam beatus Basilius Cœsariensis episcopus in Oratione sacræ altaris, quam pene universus frequental Orients, inter cetera: *Dona, inquit, Domine, virtutem ac tutamentum, malos, quæsumus, bonos facio, bonos in bonitate conserva: omnia enim poes, et non est qui contradicat tibi; cum enim volueris salvas, et nullus resistit voluntati tuae.* Ecce quam breviter, quamvis districte, doctor egregius olim huic controversie finem posuit, docens per hanc precem, non a se ipsis, sed a Deo malos homines bonos fieri, nec sua virtute, sed divine gratia adiutorio in ipsa bonitate perseverare.

6. Similiter beatus Innocentius apostolicæ Sedis antistes, in epistola ad concilium Milevitani: *Omnia, inquit, studia et omnia opera ac merita sanctorum, ad Dei gloriam laudenque referenda sunt; quia nemo aliunde ei placet, nisi ex eo quod ipse donaverit* (a). Quod diligenterius manifestiusque in epistola sua ad Papam Zosimum replicando, ipsius Papæ sententiam explicant Africana concilia dicendo: *Illud autem quod in litteris, quas ad universas provincias curauit esse mittendas, posuisti dicens, Nos tamen instinctu Dei (omnia enim bona ad auctorem suum referenda sunt unde nascantur) ad fratrum et coepiscoporum nostrorum conscientiam universa retulimus: sic accipimus dictum, ut illos qui contra Dei adiutoriorum extollunt arbitrii libertatem, districto gladio veritatis, velut cursum transiens, ampulures. Quid enim tam libero fecisti arbitrio, quam quod universa in humilitatis nostræ conscientiam retulisti? Et tamen instinctu Dei factum fideliter sapienterque vidisti, veraciter fidenterque dixisti; ideo utique quis præparatur voluntas a Domino, et ut boni aliquid agant, paternis inspirationibus suorum ipse tangit corda filiorum. Quotquot enim Spiritu Dei aguntur, hi filii sunt Dei* (Rom. viii, 14); ut nec nostrum deesse sentiantur arbitrium, et in bonis quibusque voluntatis humanæ singulis motibus magis illius prævenire non dubitemus gratiam: *quod ita Deus in cordibus hominum atque in ipsis liberò operetur arbitrio, ut sancta cogitatio pium consilium, omnisque motus bona voluntatis ex Deo sit; quia per illum aliquid boni possimus, sine quo nihil possumus.*

7. His congrue beatissimus Cœlestinus in epistola ad Gallos data: *Cum enim, inquit, sanctiarum plebius præsules mandate sibi legatione funguntur apud divinam clementiam, humani generis agunt causam, et tota secum Ecclesia congeriente postulant et precantur, ut infidelitatem donetur fides, ut idololatriæ ab infidelitatibus suis liberentur erroribus, ut Iudeis ablato cordis velamine lux veritatis appareat, ut haereticæ catholicae fidei exceptione resipiant, ut schismatiæ spiritum redivice charitatis accipiant, ut lapsi penitentie remedia conferantur, ut denique catechumenis ad regenerationis Sacramenta perducantur celestis misericordia nula reseretur. Hac autem non persuictorie neque inaniter a Domino peti, rerum ipsarum monstrat effectus; quandoquidem ex omni errorum genere plurimos dignatur attrahere, quos eruens de potestate tenebrarum transfert in regnum filii charitatis sue* (Coloss. i, 13), et ex vasis iræ facit vasa misericordiae: *quod adeo totum divini operis esse sentitur, ut haec efficienti Deo gratiarum semper actione laudisque confessio pro illuminatione talium vel correctione referatur* (Cap. 11). Rursus post pauca: *His ergo, inquit, ecclesiasticis regulis et ex divina sumptis*

¹ Cœlestinus, valere.

(a) Legitur sententia in capitulo octavo epistole Cœlestini, supra, col. 1757, proximo quidem loco post Innocentii verba, sed minime tamen ad ipsum pertinens. Bursum infra, ad finem præsentis n. 6, similiter prorsus errore initium cui nulli 9 ejusdem epistole Cœlestini, pro verbis Africani autistitium accepit erunt.

auctoritate documentis, ita adjurante Domino Deo confirmati sumus, et omnium bonorum effectuum aliquid operum, et omnium studiorum, omniumque virtutum quibus ab initio fidei ad Deum tenditur, Deum profiteamur auctorem; et non dubitemus ab ipsis gratia omnis hominis merita præveniri, per quem fit ut aliquid boni et velle incipianus, et facere. Quo utique auxilio et munere Dei non auferunt liberas arbitrium, sed liberatur, ut de tenebroso lucidum, de pravo rectum, de languido sanum, de imprudente sit providum. Terminal autem idem magister hanc ipsam epistolam, atque concludit ita dicens: *Quia ad confitendam gratiam Dei, cuius operi ac dignatione nihil penitus subtrahendum est, satis sufficere credimus, quidquid secundum prædictas regulas apostolicæ Sedis nos scripta docuerunt, ut prorsus non opinemur catholicum, quod apparuerit præficia sententiis esse contrarium.*

8. Ille, sanctissimi, non quasi ignorantibus suggerere necessarium testimoniavimus, sed ad consultandam eorum amentiam, qui ea ut nova dogmata, et penitus Ecclesiis inaudita refugiant, huic parvitalis nostræ libello inserere utile consideravimus. Quorum omnium sanctorum Patrum imbuvi doctrinis, anathematizamus Pelagium et Cœlestium, simulque etiam Julianum Eclænensem¹, et qui illis similia sapiunt; preceps libros Fausti Galliæ episcopi, qui de monasterio Lirinensi proiectus est, quos contra prædestinationis sententiam scriptos esse non dubium est. In quibus non solum contra horum omnium sanctorum Patrum, verum etiam contra ipsius Apostoli traditionem veniens, humano labore subjungit gratiae adiutoriorum, atque totam omnino Christi evanescit gratiam, antiquos sanctos non ea gratia qua et nos, secundum quod docet beatissimus Petrus apostolos, sed naturæ possibilitate salvatos (Act. xv, 11) impie proficitur.

PETRUS misericordia Dei diaconus subscripsit.

JOANNES misericordia Dei monachus subscripsit.

LEONTIUS misericordia Dei monachus subscripsit.

JOANNES lector misericordia Dei subscripsit.

ANATHEMATISMUS

CONTRA PELAGIANOS A SCYTIS MONACHIS AD NORMISDAM
PAPÆ LEGATIONE MISSIS, ROMÆ (UT PUTANT) EDITI
ANNO 520.

1. Si quis non constitutur originale peccatum per prævaricationem Ad eum ingressum in mundum, secundum Apostoli vocem dicentis, *Per unum hominem peccatum intravit in mundum* (Rom. v, 12), etc., anathema sit.

2. Item anathematizamus omnem sensum Pelagi et Cœlestii, et omnium qui illis similia sapiunt, suscipientes omnia quæ in diversis locis contra ipsos acta sunt et scripta a presulibus apostolicæ Sedis, id est, Innocentio, Bonifacio, Zosimo, Cœlestino, Leone, Attico etiam Constantinopolitano, Augustino et Africane province episcopis.

DE LIBRIS FAUSTI

EPISCOPI BEIENSIS IN GALLIA.

Epistola Possessoris episcopi Africani ex Constantino- politana urbe ad Hormisdam papam missa.
Dominino beatissimo.... pape HORMISDA, Possessor episcopus, in Dominio eternam salutem.

Decet et expedit ad capitulum recurrere medicamentum, quoties agitur de sanitate membrorum. Quis enim majorem circa subjectos sollicitudinem gerit, aut a quo magis est nutantis fidei stabilitas expectanda, quam ab ejus Sedis præside, cuius primus a Christo rector auditiv, Tu es Petrus, et super hanc petran ædificabo Ecclesiam meam (Matth. xvi, 18)? Arbitror vestram Beatitudinem non latere, quantis in Constantinopolitana urbe Ecclesia labore insidiis, et ad morem veteris inorbi insanum vulnus iterum querat erumpere, quod obductum creditur cicatrice. Unde cum quorundam fratrum animus de codice

¹ Alias. Edancenem.

Fausti ejusdam natione Galli (a), reginæ civitatis episcopi, qui de diversis rebus et frequentius de gratia Dei diserte visus est disputare, in scandalum moveretur; alii, ut se habent humana studia, in contrarium renitentibus; me crediderunt de hoc ambiguo consulendum. Dixi quidem ea, quæ a tractatoribus pro captu proprii ingenii disputantur, non ut canonica recipi, aut ad synodalium vicem pro lege servari: sed habere nos certa, scilicet quæ veteri lege vel nova conscripta, et generalibus sunt patrum decreta judiciis ad fundatum fidei ac religionis integrum firmitatem: hæc autem quæ antistites diversi conscripserunt, pro qualitate sui sine prejudicio fidei solere censer. Sed cum haec, quantum in eorum frequenti postulatione persensim, magis eis excusatio videatur: vel pro eorum prece, vel pro obsequio occa- sione reddendi apostolatum vestro, per Justinum diaconum meum præsumpsi apices parvitatibus meæ in- gerere, quibus principaliter orationum vestiarum munimen exposcens, queso ut consulentे quid de prefati auctoris dictis videatur, auctoritate aposto- licæ respondissons agnoscent: maxime quod filii quoque magistri militum Vitalianus et Justinianus præcipue super hac re rescripto Beatiudinis vestrae similiter informari desiderant, etc. Accepta decimo quinto kalendas augusti, Rustico, viro clarissimo, consule (b).

EPISTOLA HORMISDÆ (c) PAPÆ

AD POSSESSOREM.

1. Sicut rationi congruit, ut consulant ambigentes, ita par est respondere consultos; quia ipse impellit in errorem, qui non instruit ignorantem, etc.

2. Ubi non variae tentationis aculei? Quales per hunc fore jugem annum quorundam Scytharum, qui monachos præ se ferebant, specie, non veritate, profesione, non opere, subili tectas calliditate versutias, et sub religionis obtentu famulantia odiis suis venena pertulimus; studentes eos ab interno vulnera medicabilis patientia moderamine sanare, beati Pauli monita non tacentes: *Noli verbis contendere; ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium* (II Tim. 2, 14), etc. Haec ideo Dilectioni vestrae indicanda sub occasione credimus, ne si illuc fuerint forte dilati, ignorantes quemadmodum se in urbe Romana tractaverint, sub aliqua verborum simulatione deciperent.

3. Hi vero, quos vos de Fausti ejusdam Galli antistitis dictis consuluisse, litteris indicasti, id sibi responsum habeant: neque illum recipi (d); neque quenquam quos in auctoritate patrum non recipit examen catholica fidei, aut ecclesiastice disciplinae ambiguïtatem posse gignere, aut religiosis praedium comparare. Fixa sunt a patribus quæ fideles sectari debeant instituta: sive interpretatio, sive prædicatio, seu verbum populi ædificatione compo- sum, si cum fide recta et doctrina sana concordat, admittitur; si discordat, aboletur. Unum est funda- mentum, extra quod quilibet fabrica si consurgit, infirma est: super illud quisquis edificat, sive vilia, sive pretiosa, consideret. Errat autem a via, qui ab eo quod patrum electio monstravit exorbitat. Nec tamen improbat diligentia per multa discurrens, sed animus a veritate declinans. Sepe de his necessaria providetur, de quibus ipsi æmuli convincantur, in- structio. Nec vitio dari potest, nosse quod fugias: atque ideo, non legentes incongrua in culpam veniunt,

(a) Pallitur Possessor: nam Faustus se natione Britanum prodit multis locis.

(b) Die decimo octavo juli, anno Christi 520.

(c) Inter illius epistolæ ordinis 70.

(d) Respicit ad Gelasii papæ Decretum in Romana synodo anno 494 constitutum, quo ipsa « Oi uscula Fausti Rhenensis Galliarum apocrypha » censentur, sub hoc simul cum ha- rritoricorum libris titulo comprehensa: « Cetera quæ ab ha- reticis sive schismaticis conscripta vel prædicta sunt, nullatenus recipit catholica et apostolica Romana Ecclesia, et quibus iacca... credimus esse subdenda. » Be quibus eliam in Decreti fine pronuntialitur: « Non solum repudiata, verum etiam... sub anathematis indissolubili vinculo in aeternum confitemur esse dannata. »

sed sequentes. Quod si ita non esset, nunquam doctor ille Gentium acquievisset nuntiare fidelibus, *Omnia probata, quod bonum est tenete* (Thess. v. 21), etc. Non improvide veneranda patrum sapientia fidei po- testate quæ essent catholica dogmata definiti; certa librorum etiam veterum in auctoritatem recipienda, sancto Spiritu instruente præfigens; ne opinioni sue lector indulgens, non quod ædificationi ecclesiastice conveniret, sed quod voluptas sua conceperet, asse- ret. Quid ergo calumniatibus opus erat extra con- stitutos Ecclesiæ terminos porrigitur questiones, et de his quæ habentur dicta, quasi dicta non sint, mo- vere certamina; cum Christiana fides canonicis Libris, et synodalibus præceptis, et patrum regularibus con- stitutis, stabili et inconcuso termino limiteatur? De arbitrio tamen libero et gratia Dei, quid Romana, hoc est catholicæ, sequatur et asseveret Ecclesia, li- cet in variis libris beati Augustini, et maxime ad Hil- liarium et Prosperum, possit cognosci (a); tamen in scriniis ecclesiasticis expressa capitula continentur, quæ si tibi desunt, et necessaria creditis, desumimus. Quanquam qui diligenter Apostoli dicta consi- derat, quid sequi debeat, evidenter cognoscet. Data idibus augusti (b).

EX JOANNIS MAXENTII

CONTRA SUPERIOREM EPISTOLAM SCRIPTIONE.

4. Quoniam quædam fertur ab inimicis ubique epistles, qua-i a Romano episcopo destinata, in qua multa inaniter contra Scytharum monachos digesta reperiuntur; necessario consideravi ipsius epistles dictis respondere, cosdemque monachos omni hujusmodi culpi liberos approbare, etc. Non est facile credendum hanc ejus esse epistolam, cuius fertur non sine titulata, presertim cum in ea nihil, ut diximus, ratio- nis aut consequentia reperiatur, sed tota criminatio- nibus obtrectationibusque vanis, quæ solent ex rancore adversariis procedere animi, videatur referta, etc.

2. An forte non est catholicum, Christum Filium Dei vivi unum confiteri ex sancta et individua Trinitate? Pro hac etenim sola sententia Scytharum mo- nachos constat ad Romanum fuisse profectos episco- pum, sicut omnibus pene, non solum in hac regia urbe (c), verum etiam in universa Italia catholicis notum est. Nam et ipsi heretici, ut superius dictum est, ad hoc ubique hanc ipsam, cui respondemus, epistle proferunt, quatenus et sepe dictis monachis invidiam concident, et omnes quasi ex auctoritate ejusdem Romanii episcopi prohibeantur Christum Fi- lium Dei unum confiteri ex Trinitate, etc. Sed absit ut ex qualibet parte catholicæ professioni Romanus Epis- copus contradicat. Nunquam etenim Scytharum mo- nachos, quos non simpli sermone, sed etiam scriptis, Christum Filium Dei unum ex Trinitate noverat confiteri, per quatuordecim pene menses, quam- diu eos ibi detinunt, sibi communicare permisisset, si, ut heretici volunt, hanc prædicationem catholicæ fidei contraria judicaret, etc. Unde quis facile crede audeat, hanc a memorato viro, ut saepe diximus, directam epistolam? nisi forte, quod de tanto antistite credere importunum est, a memorato Diocoro postea depravatus contra suam ipsius sententiam hæc scri- psisse credendum est, etc.

3. Multa et non necessaria de libris Fausti ejusdam Galli episcopi in consequentibus loquuntur, etc. Verumtamen quia eos libros, quos B. Augustinus epi- scopus ad Hilarium scripsit et Prosperum in fine hu- jus epistles Romanam testatur suscipere Ecclesiam, et quid de gratia Dei et libero humano arbitrio eadem tenet et servet Ecclesia, ex ipsis libris abunde posse sciri asserit; omittentes ea quæ supersue et prolixu-

(a) Praedicta doctrine Augustini confirmatio, nec obscura ipsius Fausti, qui ab illa in suis libris discessit, conde- minatio.

(b) Die decimo tertio augusti, anno 520.

(c) Constantinopolitana.

in ipsa digesta probantur epistola, conveniens credidi aliqua, tam de Fausti quaw de ante dictis libris ejusdem sancti Augustini, certa capitula decerpere, et huic nostro opusculo inserere, ut cum in brevi collata ad invicem, contraria sibi reperta fuerint, evidenter claret libros Fausti esse haereticos: sieque confundantur omnes, qui eos hactenus defendunt catholicos; quorum princeps et auctor est Possessor Africanaus episcopus, etc.

EPISCOPORUM AFRICANORUM

IN SARDINIA EXSULUM AD JOANNEM, ET VENERIUM, ET ALIOS, EPISTOLA SYNODICA (a) DE GRATIA DEI ET HUMANO ARBITRIO.

Dei gratia plurimum amplecendi sanctis fratribus, JOANNI presbytero et archimandritae (b), et VENERIO diacono, et fidelibus viris, quorum in vestra epistola subscriptio continetur, DATIANUS, FORTUNATUS, BOETRUS, VICTOR, SCHOLASTICUS, ORONTIUS, VINDICIANUS, VICTOR, JANUARIUS, VICTORIANUS, PATRINUS, QUODVULTDEUS, famuli Christi, in Domino salutem.

CAPUT PRIMUM. — 1. Quantum membra ecclesiastici corporis per Christi gratiam in unitate fidei compages retinet charitatis, tantum necesse est ut pro invicem sollicita sint membra, ut repulso cuiuslibet pravi dogmatis morbo, non solum servandæ, verum etiam reparandæ sanitati jugis atque indefessa tam sermonis quam orationis impendatur instantia. Sic enim fit, ut dum sollicitudo fraterræ puritatis invigilat, ipse Spiritus sanctus, per quem charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, diligentibus Deum et in Deo proximum, omnia cooperetur in bonum. Quia sicut ipsam dilectionem dono gratiae spiritualis accipimus; ita dum pro fratribus solliciti sumus, non solum divinam inesse nobis gratiam demonstramus¹, verum etiam, quanto magis a nobis puritas charitatis impenditur, tanto magis gratia nobis divina retributionis augetur.

CAPUT II. — 2. Accepimus itaque vestrae Charitatis epistolam, que nostrum ex parte relevavit, ex parte vero moestificavit exsiliūm (c). Gaudemus enim, quia rectam tenetis de gratia Dei sententiam, cuius munere² illuminatur, et juvamine gubernatur liberum humanæ mentis arbitrium. Sed quadam sumus nebula mœroris affecti, quia significatis quosdam fratres in quaestione de gratia Dei et humano arbitrio non rectum tenere fidei catholicæ trahitem, sed adversus Dei gratiam elevare velle humani arbitrii libertatem. Ubi primum, dilectissimi fratres, dehetis agnoscere, imo vos non ambigimus agnoscere, ad hoc divinitus ista permitti, ut hinc divine gratie virtus documento possit indicii manifestioris intelligi. Quandoquidem ipse gratia nullatenus agnoscitur, nisi detur: quæ quamdiu non est in homine, tamdiu necesse est ut ei aut sermone repugnet aut opere. Nam sermone repugnat gratiae Dei, qui sensum gerit fidei christianæ contrarium: repugnat autem opere, quia in

¹ In Ms., dirinæ lectionis inesse nobis gratiam.

² Alias, lumine.

(a) Scripta anno Christi 523.

(b) Joannes archimandrita idem est, ut putari, cum Maxentius abbas, cuius sunt opuscula supra in Excerptis exhibita, col. 1778.

(c) In exilio receperunt epistolam Joannis et Venerii: hanc vero lis responsorem nonnisi post finium exsilium reddiderunt. Nam, cap. 18, laudant tres libros de veritate prædestinationis et gratiae, quos Fulgentius, ut in Ipsius vita, cap. 20, legitur, «jam reversus de exsilio confecit.» Ab exilio eos Hildericus, Trasamundo regi, qui die vigesimo octavo maii, anno Christi 523 obiit, successurus, curavit etiam revocandos: «Hic enim,» ut Turonensis scribit, «sacramento a decessore suo Trasamundo obstrictus, ne a catholicis in regno suo aut ecclesias aperiret, aut privilegia restitueret; priusquam regnaret, ne sacramenti terminos preteriret, præcepit et sacerdotes catholicos ab exilio redire, et ecclesias aperiri.»

moribus suis christiane vitæ non tenet institutum. Illoc quippe agit in homine gratia divinitus data, ut animus dono fidei charitatisque perceptio, et sermonem bonum proferat, et studio bonæ operationis insit. Quod fidelibus divinitus dari beatus et ostendit, et poposcit Apostolus, dicens: *Ipsæ autem Dominus noster Jesus Christus et Deus et Pater noster, qui dixit nos, et dedit consolationem æternam, et spem bonam in gratia, exhortetur corda vestra, et confirmet in omni opere bono et sermone* (II Thess. ii, 15 et 16).

CAPUT III. — 3. A Deo itaque nobis est omnis gratia boni sermonis et operis, a quo nobis etiam ipsius cogitationis bonæ manifestum est sufficientiam tribui: ut discat homo non in se, sed in Domino gloriariri. Divinité quippe gratiae bonam cogitationem hominis beatus assignabat Apostolus, quando dicebat, *Fiduciam autem talem habemus per Christum ad Deum, non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est* (II Corinth. iii, 4, 5).

CAPUT IV. — 4. Proinde, etsi quidam gratiam needum habentes, non se intelligunt non habere: illi tamen qui gratiam divinitus acceperunt, eo magis debent in ipsius gratiae assertione firmari, quo eam vident non omnibus tribui. Necesse est autem, ut ab eis quibus non tribuitur, ignoretur; et ab eis agnoscatur, quibus divina largitate donatur. Testatur enim Apostolus, dona Spiritus sancti ejusdem Spiritus sancti acceptance cognosci. Ideo ait: *Nos autem non spiritum hujus mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quæ a Deo donata sunt nobis: quæ et loquimur, non in doctis humanæ sapientiae verbis, sed in doctrina spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis autem homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei; stultitia est enim illi, et non potest intelligere, quia spiritualiter dijudicatur: spiritualis autem judicat omnia, et ipse a nemine judicatur* (I Cor. ii, 12-15). Per sauctum ergo Spiritum gratiam accipimus, quo Spiritu accepto fit in nobis, ut quod accepimus novemus.

CAPUT V. — 5. Proinde scienda est, dilectissimi fratres, et recto tenore veræ fidei profunda, tam humani arbitrii egena paupertas, quam divinae gratiae indificiens largitas. *Quid enim habet, ait Apostolus, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis* (Id. iv, 7)? Ante largitatem quippe gratiae est in homine quidem liberum arbitrium, sed non bonus, quia non illuminatum. Proinde, nisi gratia detur, bonus ipsum arbitrium non habetur. Sic namque est ipsum liberum hominis arbitrium absque dono gratiae, sicut est oculus sine lunine. Nam et oculus ad videndum factus est: sed nisi lumen accepterit, non videbit. Illa autem est lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum (Joan. i, 9): illuminat autem hominem, se ipsam dando per gratiam. Sicut ergo corporis oculus semper indiget lumen accipere, ut ipsum lumen possit aspicere: sic et libero arbitrio hominis nulla potest gratiae suffragari cognitionis, nisi detur ipsius gratiae spiritualis infusio. Proinde ut de his quæ vestris litteris indidistis, quid habeat catholicæ dogmatis veritas intimemus, singula breviter desinire curavimus, sequentes donum ejusdem gratiae, quod sanctorum patrum cordibus et linguis ipsa se dicendum dignata est infundere.

CAPUT VI. — 6. Dixistis itaque, quod vobis dicentibus quod Esau et Jacob needam natus, Jacob per misericordiam gratuitam eligitur; Esau autem originali peccato detentus, justo iudicio Dei est odio habitus (Rom. ix, 11-13): illi e contrario dicunt, in Esau figuram esse populi Iudeorum, ex futuris malis operibus condemnandi; in Jacob vero figuram esse populi Gentium, ex futuris operibus bonis salvandi. Haec duo, quæ singuli proponitis, bonus est ab ecclesia consensu jungatis: sic enim et ab illis Dei gratia competenter agnoscitur, et a vobis propheticum mysterium non negatur. In illis namque duabus

fratribus digne accipitur duorum significatio populorum : prorsertim cum ipsi Rebeccae Dominum consulenti duo prenuntientur populi, ab ejus utero separandi (*Gen. xxv, 22 et 23*). Verum tamen agnoscenda est in illa discretione, et gratuita bonitas, et justa severitas. Nam quia omne datum optimum, et omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum (*Jacobi i, 17*) : et gratia discernuntur, qui cumque salvantur : profecto non sunt electa neque dilecta in Jacob humana opera, sed dona divina. Rursus quia iniquitas nostra iustitiam Dei commendat (*Rom. iii, 5*) ; procul dubio in Esau humana iniquitas est damnata nequitia. In eo quippe gratuitum in Jacob Deus ostendit beneficium misericordiae sue, in quo eum gratia gratis dignatus est adoptare : nec cum pro meritis futurae cuiusquam bona operationis elegit, cui se ipsum, et fidem, et bona opera donaturum esse praescivit. Inde est quod semini Abraham, cuius in Jacob figura processit, beatus Apostolus dicit, *Gratia salvi facti esitis per fidem*. Ut ostenderet fidem non aliquibus bonis meritis dari, sed ipsius fidei dono omne bonum meritum inchoari, ipsamque donum Dei esse, secutus adjunxit, *Hoc non ex vobis, sed donum Dei est*. Ac ne quisquam sibi quorundam bonorum operum audeat meritum vindicare, et pro quibuscumque operibus fidem se astimet accepisse, subjecit, *Non ex operibus, ne quis glorietur*. Ut autem ostenderet non solum fidem, sed etiam bona opera divinitus tribui, continuo subdidit, *Ipsius enim factura sumus, creati in Christo Iesu, in operibus bonis* : quæ non solum a Deo donata, sed ab ipso etiam preparata testatur dicens, *quæ preparavit Deus, ut in illis ambuletus* (*Ephes. ii, 8-10*). Gratia itaque Jacob salvus factus est per fidem, gratia consecutus est bonorum operum facultatem.

CAPUT VII.—7. Quocirea, quia certum est Esau fuisse vas ire, Jacob autem vas misericordie ; certissime tenendum est quod et ille ut daminaretur, iram juste meruit ; *Non enim injustus Deus, qui iram inferit* : et iste ut salvaretur, gratis donum misericordiae preventientis accepit. Jacob itaque justificatus gratis per gratiam Dei, factus est vas misericordiae per indebitam gratiam, et per ipsam misericorditer est preparatus ad gloriam : Esau vero per iram justam juste est preparatus ad poenam : *Iniquitas autem nostra iustitiam Dei commendat* (*Rom. iii, 5*). Dens ergo in Jacob misericordiam gratuita bonitatis, in Esau vero judicium juste severitatis ostendit. Qui sacramento quidem circumcisionis octavo die secundum tenorem divine constitutionis accipio (*Gen. xvii, 12*), reatu peccati originalis caruit : sed per nequitiam cordis in hominis terreni velutate permanebat ; illius ibi iudicio derelictus, qui gratis salvat, justeque condemnatur. In eius persona significati sunt, non illi tantum qui fidem negant : sed et illi qui usque in fine vita sue intra Ecclesiam positi, in malis operibus perseverant ; de quibus Apostolus ait, *Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur* (*Galat. v, 21*). Nam sicut illi circumcisionis perierit, quia dilexit tenebras magis quam lucem (*Joan. iii, 19*) : sic omnis qui non despiserit veterem hominem, qui corrumptitur secundum desideria erroris (*Ephes. iv, 22*), condemnabitur in iudicio ; quia non condigne usus est Baptismatis sacramentum. Ad euendum quippe veterem hominem pertinent non solum illi, qui ignorant Deum ; sed etiam illi de quibus dicit Apostolus, *Confidentur se nosse Deum, factis autem neganti* (*Tit. i, 16*).

CAPUT VIII.—8. De parvulis vero indubitanter tenenda catholica regula veritatis : Quia parvulus qui baptizatur, gratuita Dei bonitate salvatur : qui vero sine Baptismate moritur, propter peccatum originale damnatur. Nec aliquo diecodus est Dei beneficio futura impietatis preceptor, qui absque justificationis gratia mortuus est, impiorum consortio depatus : a qua impietate sive parvulus, sive majoris ætatis, solo quisque remedio eripitur, si Christi sanguine redimatur.

CAPUT IX.—9. De gratia vero non digne sentit, quisquis eam putat omnibus hominibus dari : cum non solum non omnium sit fides (*Il Thess. iii, 2*), sed adhuc nonnullæ gentes inveniantur, ad quas fidei prædicatio non pervenit. Beatus autem Apostolus dicit, *Quomodo invocabunt in quem non crediderunt? aut quomodo credent ei, quem non audierunt? quomodo autem audient sine prædicante* (*Rom. x, 14*) ? Non itaque gratia omnibus datur : quandoquidem ipsius gratiae participes esse non possunt, qui fideles non sunt ; nec possunt credere, ad quos inveniuntur ipse fidei auditus minime pervenisse. Ipsa vero gratia quibuscumque datur, non æqualiter datur, sed secundum mensuram donationis Christi (*Ephes. iv, 7*), et unicuique sicut Deus divisit mensuram fidei (*Rom. xii, 3*) : qui non hominum personas accipit, sed omnia operatur unus atque idem Spiritus, dividens propria singulis prout vult (*I Cor. xii, 11*).

CAPUT X.—10. Quod autem vos dicitis sola Dei misericordia salvari hominem ; illi autem dicunt, nisi quis propria voluntate concurreti, et elaboraverit, salvus esse non poterit : digne utrumque tenetur, si rectus ordo servetur divinae misericordie et voluntatis humanæ, ut illa præveniat, haec sequatur ; sola Dei misericordia initium salutis conferat, cui deinde voluntas hominis cooperatrix sua salutis existat : ut misericordia Dei præveniens, voluntatis humanæ dirigat cursum ; et humana voluntas obediens, eadem misericordia subsequentem, secundum intentionem currat ad bravum (*Id. ix, 24*). Ac per hoc humana voluntas, in eo quod currit utiliter et laborat, ex Dei misericordia sibi esse donum cursus ac laboris agnoscat, nec sit ingratia misericordiae, per quam salutis accipit initium, ut per ipsam perveniat ad plenum sempiternam solutis effectum : quia tunc erit bona, si Dei præveniatur dono ; et tunc permanebit bona, si ejus non destituatur auxilio. Errat autem, quisquis putat sic a Deo tribui gratiam, velut si quis accepto idoneo pignore pecuniam det : cum Dominus utique et pignus Spiritus sancti (*II Cor. v, 5*) ipse quibus vult conferat, et pecuniam suam numerulariis expendendam, sicut ipse loquitur in Evangelio, servorum suorum curse officioque distribuat (*Mauth. xxv, 27*).

CAPUT XI.—11. Illa vero Apostoli sententia, quia dicitur, *Ergo cuius vult miseretur, et quem vult obdurat*, melius quidem ex persona confirmantis accipitur : quam si quis non vult ex persona confirmantis accipere, illud sine contentione attendat, quod subsequenter dicitur, *Annon habet potestatem filius lutu, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam* (*Rom. ix, 18, 21*) ? Et cum in utroque vase faciendo sigilli cognoverit potestatem, in vase honoris indebitam gratiam Dei misericordiae intelligat, et in vase contumeliae debitum iudicium Dei obdurantis, id est, deserentis agnoscat. Deus autem obdurare dicitur, non quia ad iniquitatem compellit, sed cum ab iniquitate non eripit : quod, quia justus est, juste facit. Deo ergo miserante, sine suis meritis homo salvatur : obdurante autem, juste recipit quod meretur. Deus quippe dono bonitatis salvat, iudicio severitatis obdurat.

CAPUT XII.—12. Illud etiam quod vos dicitis, *Deus est enim qui operatur in vobis et velle et operari, pro bona voluntate* ; illi autem dicunt, *Si volueritis et audieritis me, bona terra comedetis* (*Isai. i, 19*) : si utrumque, sicut oportet, aninus in fide tranquillus acceperit, nulla de gratia Dei et humano arbitrio questio remanebit. Jubet enim Deus homini, ut velit ; sed Deus in homine operatur et velle : jubet, ut faciat, sed operatur et facere. Ideo utrumque jungit beatus Apostolus, dicens : *Cum timore et tremore salutem vestram operamini; Deus est enim qui operatur in vobis et velle et perficere, pro bona voluntate* (*Philipp. ii, 12 et 13*). Ut ergo cum timore et tremore suum quisque operetur salutem, opus est volentis hominis : sed hoc

Ipsum Dominus operatur in suis. Ac per hoc, quoniam habet hominibus arbitrium, audit praecepta, quae faciat: sed ad implenda praecepta liberum arbitrium idoneum nullatenus efficitur, nisi divinitus adjuvetur. Ita sit ut se operari debere homo cognoscat, dum praeceptum accipit: et Deo se sciat semper omne bonum debere, quod vult ac facit, quem teste Apostolo cognoscit operari in homine et velle et perficere, pro bona voluntate; qui suis fidelibus hanc dignatus est gratiam promittere per Prophetam dicens, *Spiritum meum dabo in vobis, et faciens ut in justificationibus meis ambuletis, et iudicia mea observeis et faciatis* (Ezech. xxxvi, 27). Cum ergo Deus in homini operari cœperit velle, tunc homo ad Deum convertitur, et eodem in se operante, unde ipsi placeat, operatur. De Deo enim dicit Apostolus, *Aptet vos in omni bono¹, ut faciatis voluntatem ejus, faciens in vobis quod placeat coram se* (Hebr. viii, 21). Ad vitam quoque in tantum potest homo manum porrigit, in quantum habuerit Dominum protectionem suam super manum dexteram suam (Psalm. cxx, 5).

CAPUT XIII. — 43. Nimis autem absurdum est, illos putare vasa misericordiae, qui vel seculare sunt, vel ecclesiasticam dignitatem; vasa vero contumelie, clericos ac monachos et laicos aestimare: cum utique Apostolus vasa misericordiae illa dicat, quae preparavit Deus in gloriam (Rom. ix, 23), non presentem utique, sed futuram; quibus dicit, *Cum Christus apparuerit, vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria.* Ideo paulo superius eis ait, *Quia sursum sunt sapite, non quæ super terram* (Coloss. iii, 4, 2). Vasa quippe misericordiae sunt quibus dicitur, *Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum:* vasa vero contumelie sunt, quibus dicitur, *Ite, maledicti, in ignem aeternum, qui preparatus est diabolo et angelis ejus* (Matth. xv, 34, 41). Vasa itaque misericordiae non ecclesiastica, vel secularis dignitas, sed in Ecclesia spiritualis charitas facit. Quapropter in quamque professione tenuerit homo fidem, quæ per charitatem operatur (Galat. v, 6), erit vas in honorem sanctificatum, et utile Domino, ad omne opus bonum paratum (II Tim. ii, 21).

CAPUT XIV. — 44. Contra prædestinationem vero sanctorum magnæ pervicacie est aliquem vel parare vel habere conflictum; cum apostolica prædicatione nullus audeat refragari, qua non solum dicitur de Deo, *Quos autem præcivit et prædestinavit conformes fieri imaginis Filii ejus* (Rom. viii, 29); et alio loco, *Prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum* (Ephes. 1, 5); verum etiam ipsum caput nostrum, ipsum primogenitum in multis fratribus (Rom. viii, 29) beatus Paulus prædestinatum consideranter prædicat dicens, *Qui factus est ei ex semine David secundum carnem, qui prædestinatus est Filius Dic in virtute, secundum Spiritum sanctificationis* (Id. 1, 3 et 4). Quisquis ergo prædestinatum Christianum et sanctos ejus negat, apostolicam fidem perversus oppugnat. *Omnes autem prædestinati ipsi sunt, quos vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire* (I Tim. ii, 4): qui propterera omnes dicuntur, quia in utroque sexu ex omni hominum genere, gradu, aetate, et conditione salvantur. Semper quippe voluntas Dei omnipotentis impletur: quia potestas ejus nullatenus vincitur. Ipse est enim qui omnia quecumque voluit fecit in celo et in terra, in mari et in omnibus abyssis (Psalm. cxxxiv, 6): et cuius voluntati nemo resistit (Rom. ix, 19). Verum namque est, quod de se testatus est Filius, quia *quos vult vivifaciat* (Joan. v, 21): quia in vivificantis nullum initium humanæ voluntatis exspectat; sed ipsam voluntatem bona faciendo vivifacit. Hoc in majoribus: parvulos autem, in quibus nequum potest bona voluntas fieri, solius gratia facit operatione salvari.

CAPUT XV. — 45. Liberum vero arbitrium, quo*l*

¹ Aliquot MSS., in omni opere bono, juxta græcum.

sunt in primo homine sanum ante peccatum, nunc in filiis Dei, propria quidem infirmitate concutitur, sed majore divini munieris gratia sublevatur.

CAPUT XVI. — 46. Questionem vero animarum aut tacitam debemus relinquere, aut sine contentione tractare: quia sive ex propagine veniant, sive novæ singulis corporibus siant; quod sanctorum Scripturarum auctoritas non manifeste pronuntiat, cum cautela debet inquiri; maxime quod sine fidei detrimento potest a fideli ignorari. Illud præcipue observandum est et tenendum, nascentium parvulorum animas nexu peccati originalis obstrictas; omnibusque necessarium esse sancti Baptismatis sacramentum, quo disrumpitur peccati originalis vinculum, et amissa in primo homine, per secundum hominem recipitur adoptio filiorum.

CAPUT XVII. — 47. Vos itaque, dilectissimi fratres, per gratiam Dei estote stabiles et immobiles; ac tenentes veram fidem, exhibete fratribus alteri sentientibus charitatem; nec de aliquo desperatis; quia qui hodie veritatem in aliquo non agnoscit, postea ras Deo revelante cognoscere. Deo enim subest, cum volet, posse (Sap. xi, 18). Orémus ergo pro eis, ut Deus operetur in eis. Exhibemus eis bonam voluntatem, de qua nos possumus habere mercedem: scientes quoniam in conspectu Dei quisquis de numero prædestinatorum surcit, non peribit; et in omnibus voluntas omnipotentis impletur, ut per gratiam salvi siant, et agnitionem veritatis Deo illuminante percipiunt. Prae omnibus studium gerite libros sancti Augustini, quos ad Prosperum et Hilarium scripsit, memoratis fratribus legendos ingerere. Quorum mentionem beate memorie Hormisda Sedis apostolice gloriosus antistes in epistola, quam consulentes se sancto fratri consacerdotio nostro Possessori rescripsit, cum magno præconio catholicæ laudis inseruit. Cujus haec verba sunt: « De arbitrio tamen libero, et gratia Dei, quid Romana, hoc est, catholicæ sequatur et servet Ecclesia, licet in variis libris beati Augustini, et maxime ad Prosperum et Hilarium abunde possit agnosciri, tamen et in scriptis ecclesiasticis expressa capitula continetur. »

CAPUT XVIII. — 48. Hac itaque, dilectissimi fratres, interrogantibus vobis breviter commoni volumus respondere rescripto. Ceterum unus ex nobis (a), in quantum Dominus servis suis recti gratiam dignatur donare sermonis, illis omnibus, quæ memoratos fratres aduersus gratiam et prædestinationem intimasti vel sentire, vel dicere, tribus libris vestro nomine dedicatis, sufficiens di-putatione respondit: quique aduersus duos libros Fausti Galli (b) septem libros edidit; quos cum recensuritis, agnosceritis protinus quemadmodum memorati Fausti commenta veritati contraria, catholicæ fidei penitus inimica, discussio prodidit, ratio manifesta convicit, auctoritas divina compressit, et præcedentiam Patrum consona prorsus attestatio confutavit. Speramus autem in Domino, quoniam gratiae suæ ita subsidium largietur, ut et bene sentientibus tribuat augmentum¹, et aliter quam oportet credentibus donet veritatis

¹ Quidam MSS., sanctæ scientiæ tribuat augmentum.

(a) Fulgentius videlicet episcopus Flavensis, qui opus illud, « de Veritate prædestinationis et gratiae Dei » prænotatum a verbis istis inchoavit: « Deo gratias ago, sancti fratres, Joannes presbyter, et Veneri diacone, cujus ope tales estis, ut pro gratia qua salvatur, magno spiritu ac fervore certetis. »

(b) Hic adversus Faustum lucubratio Fulgentii magnopere laudatur ab auctore Vita ipsius, cap. 28, qui eam plus laborasse dicit, ut exponeret, quam ut convinceret: « quia dubios, » inquit, « sermones ejus expondere, hoc erat delirantis argumenta convincere. » Additum conuenenter: « Magnus plane hujus operis labor mercedem debet, citu suscepit: mox enim ut est dictatio ipsius scripta, protinus est longissimæ caritatis catena disrupta. »

agnoscendæ subsidium¹. Ipse enim facit gratia sine participes, quos prædestinavit ad vitam; ut in omnibus bonis suis humane arbitrium voluntatis gratie Dei subjiciant, et ab ipso sibi cognoscant descendere omne datum optimum, et omne donum perfectum (Jacobi 1, 17) : sciant etiam ab ipso expectandum semper auxilium, qui prædestinatis suis et gratiam et perseverantiam donat; ut gratiam pro gratia (Joan. 1, 16) donum vitæ perennis accipient.

CONCILIJ ARAUSICANUM II.

DE GRATIA ET LIBERO ARBITRIO².

In dedicatione basilicæ a Libero patricio constructæ celebratum quinto nonas Iulias, diecio Juniore, rito clarissimo, consulo; id est, anno Christi 529, Felicis IV papæ anno tertio.

PRAEFATIO. — Cum ad dedicationem basilicæ, quam illustrissimus præfector et patricius filius noster Liberius in Arausiana civitate fideliissima devotione construxit, Deo propitiante et ipso invitante convenissemus, et de rebus quæ ad ecclesiasticam regulam pertinent, inter nos suispiritualis oborta collatio; pervenit ad nos, esse aliquos, qui de gratia et libero arbitrio per simplicitatem minus caute, et non secundum fidem catholicæ regulam sentire velint. Unde id nobis secundum auctoritatem et admonitionem Sedis apostolice justum et rationabile visum est, ut pauca capitula, ab apostolica nobis Sede transmissa, que ab antiquis Patribus de sanctarum Scripturarum voluminibus in hac precipue causa collata sunt, ad docendos eos, qui aliter quam oportet sentiunt, ab omnibus observanda proferre, et manibus nostris subscribere deberemus. Quibus lectis, qui huc usque non sicut oportebat, de gratia et libero arbitrio credidit, ad ea que fidei catholicæ converniunt, animum suum inclinare non differat.

Quod per peccatum Adæ non solum corpus, sed anima etiam lassa fuerit (a).

I. Si quis per offensam prævaricationis Adæ non totum, id est, secundum corpus et animam, in deterruere dicit hominem commutatum; sed animæ libertate illæsa durante, corpus tantummodo corruptioni credit obnoxium: Pelagi errore deceptus, advertatur Scripturæ dicenti. *Anima quæ peccaverit, ipsa morietur* (Ezech. xviii, 20); et. *Nescitis quoniam cui exhibetis vos servos ad obedientium, serri estis ejus cui obediitis* (Rom. vi, 16)? et. *A quo quis superatur, ejus et servus addicitur* (II Petr. ii, 19).

Quod peccatum Adæ non ipsi solum nocuit, sed ad posterios quoque transit (b).

II. Si quis soli Adæ prævaricationem suam, non et ejus propagini, asserit nocuisse; aut certe mortem tantum corporis, qua pœna peccati est, non autem et peccatum, quod mors est animæ, per unum hominem in omne genus humanum transisse testatur; injustitiam Dei dabit, contradicens Apostolo dicenti, *Per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors; et ita in omnes homines mors pertransit, in quo omnes peccaverunt* (Rom. v, 12).

Quod gratia Dei non ad invocationem detur, sed ipsa faciat ut invocetur.

III. Si quis invocationem humana gratiam Dei dicit posse conferri; non autem ipsam gratiam facere, ut invocetur a nobis; contradicit Isaiae prophetæ, vel Apostolo idem dicenti, *Inventus sum a non quærenribus me, palam apparui his qui me non interrogabant* (Isai. lxv, 1, et Rom. x, 20).

¹ Alias, intitulam.

² In veteri codice Lugdunensi inscriptio est: *Constituto Episcoporum in civitate Arausicana, de gratia et libero arbitrio.*

(a) Vide lib. 2 de Suptiis et Concupiscentiis, cap. 34.

(b) Ex lib. 4 contra Duas Episcopias Pelagianorum, cap. 4.

Quod Deus, ut a peccato purgemur, voluntatem nostram non exspectet, sed præparet.

IV. Si quis, ut a peccato purgemur, voluntatem nostram Deum exspectare contendit, non autem ut etiam purgari velimus, per sancti Spiritus infusionem et operationem in nobis fieri constetur; resistit ipsi Spiritui sancto, per Salomonem dicentem, *Præparatur voluntas a Domino* (Prov. viii, 55, sec. LXX); et Apostolo salutriter predicanti, *Dens est qui operatur in vobis et velle et perficere, pro bona voluntate* (Philipp. ii, 13).

Quod initium fidei non ex nobis, sed ex gratia Dei sit (a).

V. Si quis sicut augmentum, ita etiam initium fidei, ipsunque credulitatis affectum, qui in eum credimus qui justificat impium, et ad regenerationem sacri Baptismatis pervenimus, non per gratiam donum, id est, per inspirationem Spiritus sancti corrigentem voluntatem nostram ab infidelitate ad fidem, ab impietate ad pietatem, sed naturaliter nobis inesse dicit; apostolicis dogmatibus adversarius approbat, beato Paulo dicente, *Confidimus quia qui cœpit in vobis bonum opus, perficiet usque in diem Domini nostri Iesu Christi*; et illud, *Vobis datum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed etiam ut pro illo patiamini* (Id. i, 6, 29); et, *Gratia salvi facti estis per fidem, et hoc non ex vobis; Dei enim donum est* (Ephes. ii, 8). Qui enim fidem, qua in Deum credimus, dicunt esse naturalem, omnes eos qui ab Ecclesia Christi alieni sunt, quodammodo fideles esse definiunt.

Quod sine gratia Dei credentibus et petentibus misericordia non conseratur, cum gratia ipsa faciat ut credamus et petamus (b).

VI. Si quis sine gratia Dei, credentibus, volentibus, desiderantibus, conantibus, laborantibus, vigilantibus, studentibus, petentibus, querentibus, pulsantibus nobis misericordiam dicit conferri divinitus, non autem ut credamus, velimus, vel haec omnia sicut oportet agere valeamus, per infusionem et inspirationem sancti Spiritus in nobis fieri constetur; et aut humilitati, aut obedientie humane subiungit gratia: adjutorium, nec ut obedientes et humiles simus ipsis gratie donum esse consentit; resistit Apostoli dicenti, *Quid habes quod non acceperisti* (I Cor. iv, 7)? et, *Gratia Dei sum id quod sum* (Id. xv, 10). **Quod viribus naturæ bonum aliquod, quod ad salutem pertineat, cogitare aut cligere sine gratia non possumus (c).**

VII. Si quis per naturæ vigorem bonum aliquod, quod ad salutem pertinet vitæ aeternæ, cogitare ut expediat, aut eligere, sive salutari, id est, evangelicae predicationi consentire posse confirmat, absque illuminatione et inspiratione Spiritus sancti, qui dat omnibus suavitatem in consentiendo et credendo veritati; heretico fallitur spiritu, non intelligens vocem Dei in Evangelio dicentis, *Sine me nihil potestis facere* (Joan. xv, 5); et illud Apostoli, *Non quod idonei simus cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est* (II Cor. iii, 5).

Quod per liberum arbitrium ad gloriam Baptismi pervenire nullus possit (d).

VIII. Si quis alios misericordia, alios vero per liberum arbitrium (quod in omnibus qui de prævaricatione primi hominis natu sunt, constat esse vitiatum) ad gratiam Baptismi posse venire contendit; a recta lide probatur alienus. Is enim non omnium liberum arbitrium per peccatum primi hominis asserit

(a) Vide lib. de Prædest. Sanctorum, a cap. 1 usque ad 9.

(b) Vide lib. de Dono Perseverantie, cap. 25, et Propter contra Collatorem, cap. 6.

(c) Vide lib. de Gratia Christi, cap. 26.

(d) Prosper contra Collatorem, cap. 15, 38, et Respons. ad def. lit. 6 Cassiani.

infirmatum ; aut certe ita Iesum putat, ut tamen quidam valeant, sine revelatione Dei, mysterium salutis aeternae per semetipsos conquerere : quod quam sit contrarium, ipse Dominus probat, qui non aliquos, sed neminem ad se venire posse testatur, nisi quem Pater attraxerit (*Joan. vi, 44*). Sicut et Petro dicit, *Beatus es, Simon Bar-Jona, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in caelis est* (*Matth. xvi, 17*) ; et Apostolus. *Nemo potest dicere, Dominus Jesus, nisi in Spiritu sancto* (*1 Cor. xii, 3*).

De adjutorio Dei per quod bona operamur (a).

IX. Divini est muneris, cum et recte cogitamus, et pedes nostros a falsitate et injustitia contineamus. Quoties enim bona agimus, Deus in nobis atque nobiscum, ut operemur, operatur (*Philipp. ii, 13*).

De adjutorio Dei omnibus semper implorando (b).

X. Adjutorium Dei etiam renatis ac sanctis ¹ semper est implorandum, ut ad finem bonum pervenire, vel in bono possint opere perdurare.

De obligatione votorum (c).

XI. Nemo quidquam Domino recte voveret, nisi ab illo accipiere quod voveret; sicut legitur, *Quæ de manu tua accepimus, damus tibi* (*1 Paral. xxix, 14*).

Quales nos diligat Deus (d).

XII. Tales nos amat Deus, quales futuri sumus ipsius dono, non quales sumus nostro merito.

De reparatione liberis arbitrii (e).

XIII. Arbitrium voluntatis ² in primo homine infirmatum, nisi per gratiam Baptismi, non potest reparari : quod amissum, nisi a quo potuit dari, non potest reddi. Unde ipsa Veritas dicit, *Si vos Filius liberaveritis, tunc vere liberi eritis* (*Joan. viii, 36*).

Quod ut liberemur a miseria, misericordia Dei præveniamur (f).

XIV. Nullus miser de quacumque miseria liberatur, nisi qui Dei misericordia prævenitur, sicut dicit Psalmista, *Cito anticipet nos misericordia tua, Domine* (*Psal. LXXVIII, 8*) ; et illud, *Deus meus, misericordia ejus præveniet me* (*Psal. LVIII, 11*).

Quod per gratiam Dei in melius mutetur fidelis (g).

XV. Ab eo quod formavit Deus, mutatus est Adam, sed in pejus, per iniquitatem suam : ab eo quod operata est iniquitas, mutatur fidelis, sed in melius, per gratiam Dei. Illa ergo mutatio, sicut prævaricatrix primi ; hec, secundum Psalmistam, *mutatio est dexteræ Excelsi* (*Psal. LXXVI, 11*).

Quod ex eo quod habemus non sit gloriandum, cum ex Deo sit (h).

XVI. Nemo ex eo, quod videtur habere, glorietur, tanquam non accepit ; aut ideo se putet accepisse, quia littera extrinsecus vel ut legeretur apparuit, vel ut audiretur insinuit. Nam, sicut Apostolus dicit, *Si per legem justitia, ergo Christus gratis mortuus est* (*Galat. ii, 21*). Porro autem si non gratis mortuus est, *accensans in altum, captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus* (*Ephes. iv, 8*). Inde habet, quicunque habet. Quisquis autem inde se habere no-

¹ Duo manuscripti, scilicet Lugdunensis et Remensis, ac saudis.

² Nonnulli manuscripti, *arbitrium libertatis*.

(a) *Prosperi sent. 22.*

(b) *Prosper, contra Collatorem, cap. 24.*

(c) *Ex lib. 17 de Civitate Dei, cap. 4, et Prosperi sent. 54.*

(d) *Prosperi sent. 58.*

(e) *Lib. 14 de Civitate Dei, cap. 11, et Prosperi sent. 152.*

(f) *Prosperi sent. 211.*

(g) *Ex serm. in titulum Psalmi LXVIII.*

(h) *Lib. de spiritu et littera, cap. 28, et Prosperi sent. 230.*

gal, aut vere non habet, aut id quod habet, auferetur ab eo (*Matth. xxv, 29*).

De fortitudine christiana (a).

XVII. Fortitudinem Gentilium mundana cupiditas, fortitudinem autem Christianorum Dei charitas facit, quæ diffusa est in cordibus nostris, non per voluntatis arbitrium quod est a nobis, sed per Spiritum sanctum qui datus est nobis (*Rom. v, 5*).

Nullis meritis gratiam præveniri (b).

XVIII. Debetur merces bonis operibus, si siant; sed gratia, quæ non debetur, præcedit ut siant.

Neminem nisi Deo miserante salvati (c).

XIX. Natura humana, etiamsi in illa integritate, in qua est condita, permaneret, nullo modo se ipsam Creatore suo non adjuvante, servaret. Unde cum sine gratia Dei salutem non possit custodire quam accepit, quonodo sine gratia Dei poterit reparare quam perdidit ?

Nihil boni hominem posse sine Deo (d).

XX. Multa Deus facit in homine bona, quæ non facit homo : nulla vero facit homo bona, quæ non Deus præstat, ut faciat homo.

De natura et gratia (e).

XXI. Sicut eis qui volentes in lege justificari, a gratia excederunt, verissime dicit Apostolus, *Si ex lege justitia est, ergo Christus gratis mortuus est* : sic et his qui gratiam quam commendat et percipit fides Christi, putant esse naturam, verissime dicitur, *Si ex natura justitia, ergo Christus gratis mortuus est.* Jam hic enim erat lex, et non justificabat ; jam hic et natura, et non justificabat. Ideo Christus non gratis mortuus est, ut et lex per illum impieretur, qui dixit, *Non veni legem solvere, sed adimplere* (*Matth. v, 17*) ; et natura per Adam perdita, per illum repararetur, qui dixit, *venisse se querere et saltare quod perierat* (*Luc. xix, 10*).

De his quæ hominum propria sunt (f).

XXII. Nemo habet de suo, nisi mendacium et peccatum. Si quid autem habet homo veritatis atque justitiae, ab illo fonte est, quem debemus sibi in hac eremo, ut ex eo quasi guttis quibusdam irrorati, non deficiamus in via.

De voluntate Dei et hominis (g).

XXIII. Suam voluntatem homines faciunt, non Dei, quando id agunt quod Deo displaceat : quando autem ita faciunt quod volunt, ut divinitate serviant voluntati, quamvis volentes agant quod agunt, illius tamen voluntas est, a quo et præparatur et jubetur quod volunt.

De palmilibus ritis (h).

XXIV. Ita sunt in vite palmites, ut viti nihil confirant, sed inde accipiant unde vivant. Sic quippe viti est in palmilibus, ut vitale alimentum subministraret eis, non suavit ab eis. Ac per hoc et manentem in se habere Christum, et manere in Christo, discipulis prodest utrumque, non Christo. Nam præcisio palmitæ, potest de viva radice aliud pullulare : qui autem præcisis est, non potest sine radice vivere.

(a) *Lib. 1 Operis imperfecti, cap. 8, et Prosperi sent. 203.*

(b) *Lib. 1 Operis imperfecti, cap. 133, et Prosperi sent. 207.*

(c) *Augustini epist. 186, n. 57, et Prosperi sent. 308.*

(d) *Lib. 2 contra duas Epistolulas Pelagianorum, cap. 8, et Prosperi sent. 312.*

(e) *Lib. de Gratia et Libero Arbitrio, cap. 13, et Prosperi sent. 313.*

(f) *Tract. 5 in Joan., et Prosperi sent. 325.*

(g) *Tract. 19 in Joan., et Prosperi sent. 336.*

(h) *Tract. 81 in Joan., et Prosperi sent. 304.*

De affectione qua diligimus Deum (a).

XXV. Prorsus donum Dei est, diligere Deum. Ipse mihi diligenter dedit, qui non dilectus dilexit. Discipulentes amati sumus, ut fuerit in nobis unde placemus. Diffundit enim charitatem in cordibus nostris Spiritus Patris et Filii, quem cum Patre amamus et Filio.

Ac sic secundum supra scriptas sanctorum Scripturarum sententias, vel antiquorum Patrum definitio-nes, hoc, Deo propitiante, et prædicare debemus et credere, quod per peccatum primi hominis ita inclinatum et attenuatum fuerit liberum arbitrium, ut nullus postea aut diligere Deum sicut oportuit, aut credere in Deum, aut operari propter Deum quod bonum est, possit, nisi gratia eum et misericordia divina preeveniret. Unde Abel justo, et Noe, et Abraham, et Isaac, et Jacob, omnique antiquorum sanctorum multitudini, illam præclaram fidem, quam in ipsorum laude prædicat apostolus Paulus, non per bonum nature, quod prius in Adam datum fuerat, sed per gratiam Dei credimus fuisse collatam: quam gratiam etiam post adventum Domini, omnibus qui baptizari desiderant non in libero arbitrio haberet, sed Christi novimus simul et credimus largitate conferri, secundum illud quod jam supra dictum est, et prædicat apostolus Paulus, *Vobis donatum est pro Christo non solum ut in eum creditis, sed etiam ut pro illo patianti*; et illud, *Deus qui cœpit in vobis bonum opus, perficiet usque in diem Domini nostri Iesu Christi* (*Philipp. i. 29, 6*); et illud, *Gratia salvi facti estis per fidem, et hoc non ex vobis; Dei enim donum est* (*Ephes. ii. 8*); et quod de se ipso ait Apostolus, *Misericordiam consecutus sum, ut fidelis essem* (*1 Cor. vii. 25*): non dixit, Quia eram; sed, ut essem; et illud, *Quid habes quod non acceperisti* (*Id. iv. 7*)? et illud, *Omne datum bonum et omne donum perfectum desersum est, descendens a Patre luminum* (*Jacobi i. 17*); et illud, *Nemo habet quidquam boni, nisi illi datum fuerit deserup* (*Joan. iii. 23*). Innumerabilia sunt sanctorum Scripturarum testimonia, que possunt ad probandam gratiam proferri, sed brevitas studio prætermissa sunt; quia et revera cui pauca non sufficiunt, plura non produrrunt.

Hoc etiam secundum fidem catholicam credimus, quod accepta per Baptismum gratia¹, omnes baptizati, Christo auxiliante et cooperante, que ad salutem pertinent, possint, et debeant, si fideliter labore voluerint, adimplere. Aliquos vero ad malum divina potestate prædestinatos esse, non solum non credimus, sed etiam si sunt, qui tantum malum credere velint, cum omni detestatione illis anathema dicimus. Hoc etiam salubriter profitemur et credimus, quod in omni opere bono, non nos incipimus, et postea per Dei misericordiam adjuvamur; sed ipse nobis nulli's precedentibus bonis meritis, et fidem et amorem sui prius inspirat, ut et Baptismi sacramenta fideliter requiramus, et post Baptismum eum ipsius adjutorio ea que sibi sunt placita implere possimus. Unde manifestissime credendum est, quod et illius latronis, quem Dominus ad paradisi patriam revocavit, et Cornelii centurionis, ad quem angelus Domini missus est, et Zachei, qui ipsum Dominum suscepere nuerit, illa tam admirabilis fides non fuit de natura, sed divine largitatis donum² (*b*).

Et quia definitionem antiquorum Patrum, nostramque, que supra scripta est, non solum religiosis, sed etiam laicis, medicamentum esse, et desideramus, et cupimus; placuit ut eam etiam illustres ac magnifici

viri, qui nobiscum ad præstatam festivitatem convenirent, propria manu subscriberent.

CÆSARIUS in Christi nomine episcopus, constitutionem nostram relegi, et subnotans subscripsi, quinto nono juli, Decio Juniore, viro clarissimo, consule.

JULIANUS AMARTOLUS episcopus, relegi et subscripsi.

CONSTANTIUS in Christi nomine episcopus, consensi et subscripsi.

CYPRIANUS... episcopus... subscripsi.

EUCHERIUS... episcopus... subscripsi.

Item **EUCHERIUS**... episcopus... subscripsi.

HERACLIUS... episcopus... subscripsi.

PRINCIPIUS... episcopus... subscripsi.

PHILAGRIUS... episcopus... subscripsi.

MAXIMUS... episcopus... subscripsi.

PRÆTEXTATUS... episcopus... subscripsi.

ALETHIUS... episcopus... subscripsi.

LUPERCIANUS... episcopus... subscripsi.

VINDEMIALIS... episcopus... subscripsi.

PETRUS MARCELLINUS FELIX LIBERIUS, vir clarissimus et illustris præfector Prætorii Galliarum atque patricius, consentiens subscripsi.

STAGRIUS vir illustris consentiens subscripsi.

OPILIO vir illustris cons. subscripsi.

PANTAGATHUS vir illustris cons. subscripsi.

DEODATUS vir illustris cons. subscripsi.

CARIATTHO vir illustris cons. subscripsi.

MARCELLUS vir illustris cons. subscripsi.

NAMATIUS vir illustris cons. subscripsi.

BONIFACII II PAPÆ

EPISTOLA AD CÆSARIUM ARELATENSEM, CUJUS ROGATU CONFIRMAT KA QUÆ IN SYNODO ARAUSICANA II FUE-RUNT DEFINITA (a).

Dilectissimo fratri **CÆSARIO, BONIFACIUS.**

1. Per filium nostrum Armenium presbyterum et abbatem, litteras tuas Fraternitatis acceperimus, quas ad nos sub ea qua in Deo tenemur charitate direxeras: quibus credideras postulandum, ut id quod a beate recordationis decessure nostro Papa Felice pro catholicæ fidei poposceras firmitate, mea explicaretur instantia. Sed quia id voluntas superna dispositus, ut quod per nos ab illo speraveras, a nobis potius impetrares; petitioni tuae, quam laudabilis fidei sollicitudine concepisti, catholicum non distulimus dare responsum. Indicas enim quod aliqui episcopi Galliarum, cum critera jam bona ex Dei acqueverint gratia provenire, fidem tantum, qua in Christo credimus, natura esse velint, non gratia; et hominibus ex Adam, quod dici nefas est, in libero arbitrio remansisse, non etiam nunc in singulis misericordie divinae largitate conferri: postulans ut pro ambiguitate tollenda, confessionem vestram, qua vos e diverso fidem rectam in Christo, totiusque bonae voluntatis iunctum, juxta catholicam veritatem per preeuentem Dei gratiam singulorum definitis sensibus inspirari, auctoritate Sedis apostolica firmaremus.

2. Aique ideo, cum de hac re multi Patres, et præceteris beatae recordationis Augustinus episcopus, sed et majores nostri apostolice Sedis antistites, ita ratione probentur disseruisse latissima, ut nulli ulterius

¹ Vetus exemplar vaticani, quod a se vñsum Holsteinius in notis ad synodum Bonifaciū II testatur, hoc loco addit, ut appareat inscius adhuc sacerdotii mihi cõmmissi.

(a) Epistola ista in codicibus manuscriptis Fossenses et Laudunensi, quibus usus est Jacobus Sirmundus, præponeretur concilio Arausicano; ei isto vero prefixa erat hæc adnotatio: « in hoc codice continetur synodus Arausicana, « quam per auctoritatem sanctus papa Bonifacius confirmata est. Et ideo quicunque altera de gratia et libero arbitrio crediderit, quam vel ista auctoritas continet, vel in illa synodo constitutum est, contrarium se Sedi apostolice, « et universo per totum mundum Ecclesie esse cognoscatur. »

² Codex Lüdunensis, post accentum naplsmi gratiam.

* klein codex, sed gratia largitatis donata. Remensis et Bulloacensis, sed de divina largitatis dono.

(a) Tract. 103 in Joan., et Prosperi sent. 368.

(b) Contra Cassianum. Confer infra librum Prosperi contra Collatorem, cap. 7, col. 1800.

deberet esse ambiguū, fidem quoque nobis ipsam venire de gratia : supercedendum duximus responsione multiplici ; maxime cum secundum eas, quas ex Apostolo direxisti sententias, quibus dicit, *Misericordiam consecutus sum, ut fidelis essem* (*I Cor. vii, 25*) ; et alibi, *Vobis datum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, verum etiam ut pro eo patiamini* (*Philipp. i, 29*) ; evidenter appareat, fidem qua in Christo credimus, sicut et omnia bona, singulis hominibus ex dono supernae venire gratiae, non ex humanae potestate naturae. Quod etiam Fraternitatem tuam, habita collatione cum quibusdam sacerdotibus Galliarum, juxta fidem gaudemus sensisse catholicam : in his scilicet, in quibus uno, sicut indicasti, consensu defunierunt fidem, qua in Christo credimus, gratia divinitatis praeveniente conferri ; adjicentes etiam, nihil esse prorsus secundum Deum boni, quod sine Dei quis gratia aut velle, aut incipere, aut perficere possit, dicente ipso Salvatore nostro, *Sine me nihil potestis facere* (*Joan. xv, 5*). Certum est enim atque catholicum, quia in omnibus bonis quorum caput est fides, nolentes nos misericordia divina præveniat, ut in fide duremus, sicut David propheta dicit, *Déus meus, misericordia ejus præveniet me* (*Psalm. lviii, 11*) : et iterum, *Misericordia mea cum ipso est* (*Psalm. lxxxviii, 25*) : et alibi, *Misericordia ejus subsequitur me* (*Psalm. xxii, 6*). Similiter et beatus Paulus dicit, *Aut quis prior dedit ei, et retribuet illi? quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia* (*Rom. xi, 35 et 36*). Unde nimis eos qui contra sentiunt, admirantur, usque eo vetusti erroris adhuc reliquias prægravari, ut ad Christum non credant Dei beneficio, sed naturae veniri ; et ipsius naturae bonum, quod Adae peccato nescitur depravatum, auctore nostra fidei dicant magis esse quam Christum ; nec intelligent se dominice reclamare sententias dicentes, *Nemo venit ad me, nisi datum fuerit illi a Pátre meo* (*Joan. vi, 44*) : sed et beato I' paulo simul obsecrare clamant ad Hebreos, *Curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in auctorem fidei et consummatorem Iesum Christum* (*Hebr. xii, 4 et 2*). Quæ cùm ita sint, invenire non possumus, quid ad credendum in Christo, sine Dei gratia, humanae deputent voluntati ; cum Christus auctor consummaturque sit fidei.

3. Quapropter affectu congruo salutantes, supra scriptam confessionem vestram consentaneam catholicis Patrum regulis approbamus. Illos autem qui præcedente fide, cetera, sicut indicas, volunt gratiae deputare, sua professione constringitus, ut multo magis dono gratiae etiam fidem cogantur adscribere, præterquam nihil est boni, quod secundum Deum quilibet valeat operari, sicut beatus Apostolus dicit, *Omne quod ex fide non est, peccatum est* (*Rom. xiv, 23*). Quod cùm ita sit, aut nullum bonum gratiae deputabunt, si ei fidem subtrahere moluntur ; aut si quod bonum esse dicunt de gratia, ipsa necessario fides erit gratiae deputanda. Si enim nihil boni est sine fide, fides autem ipsa venire negetur ex gratia ; nullum, quod absit, bonum erit gratiae deputandum. Ait enim Iacobus Apostolus, *Omne donum bonum, et omne donum perfectum desursum est, descendens a Pa-*

tre luminam (Jacobi 1, 17). Et ipsi fatentur, ut dicas. dona cetera donari per gratiam ; ipsa autem bona fide subsistere non ambigunt. Universa ergo necessaria fides erit gratiae deputanda, a qua bonum quod gratiae tribuum, separare non possunt.

4. His itaque breviter assignatis, contra reliquas Pelagiiani erroris inceptias, quas illa videtur epistola continere, quam a quodam tibi mandasti sacerdote transmissam, respondendum non duximus : quia sperramus de misericordia divina, quod ita per ministerium tue Fraternitatis atque doctrinam, in omnium, quos dissentire mandasti, dignabitur cordibus operari, ut ex hoc omnem bouam voluntatem non ex se, sed ex divina erendant gratia profisci, cum se senserint id jam velle descendere, quod uitebantur per inacciter impinguare. Scriptum est enim, *Præparatur voluntas a Domino* (*Prov. viii, 35, sec. LXX*) : et alibi, *Scio quia non possum esse continentis, nisi Deus deredit* ; et hoc ipsum erat sapientia, scire cujus esset donum (*Sap. viii, 21*). Deus te incolunem custodiat, frater charissime. Data octavo kalendas februario, Lampadio et Oreste, viris clarissimis, consulibus (a).

CYPRIANUS IN CÆSARII VITA, LIB. I, N. 35.

Multi quidem amuli surrexerunt, qui ejus resisterent doctrinæ de gratia. Sed o felicitas amulanda ! Etenim susurris et mala interpretatione quorundam oboritur in Galliarum partibus contra predicationem hominis Dei frustra sinistra suspicio. Ob hoc antistes Christi ultra Iseram consistentes charitatis amore collecti in Valentia civitate conveniunt. Ubi etiam beatus Cæsarius, infirmitatis solita causa, sicut disponuerat, properare non potuit. Misit tamen præstantissimos viros de episopis, cum presbyteris et diaconibus. Inter quos etiam sanctus Cyprianus Tolonensis antistes magnus et clarus eruit, omnia que dicebat de divinis utique Scripturis firmans, et de antiquissimis Patrum institutionibus probans, nihil per se in divinis profectibus quemquam arripere posse, nisi fuerit primitus Dei gratia præveniente vocatus. Sed dum suam justitiam querebant statuere, justitiae Dei non erant subjecti : non reminiscentes Dominum dixisse, *Sine me nihil potestis facere* ; et, *Ego vos elegi, non vos me* (*Joan. xv, 5, 16*) ; et, *Nemo habet quidquam, nisi illi datum fuerit desuper* (*Id. iii, 25*) ; et apostolum Paulum, *Gratia Dei sum id quod sum* (*I Cor. xv, 10*) ; et alium, *Omne datum optimum desursum est* (*Jacobi 1, 17*) ; et prophetam, *Gratiam et gloriari dabit Dominus* (*Psalm. lxxxiii, 12*). Et quod tunc vere liberum homo resumeret arbitrium, cum fuerit Christi liberatione redemptus, sub qua absolutione valeat consequi perfectionis effectum. Quorum intentionibus homo Dei dedit veram et evidenter ex traditione apostolica rationem. Nam et beate memorie Bonifacius Romanæ Ecclesiæ papa eadem collectu comperta, calcata intentione jurgantium, prosecutionem sancti Cæsarii apostolica auctoritate firmavit. Ita, donante Christo, paulatim Ecclesiarum antistites reopererunt quod optaverat diabolus repellere animositate cessare.

(a) Die vigesimo quinto januarii, anno Christi 550.

